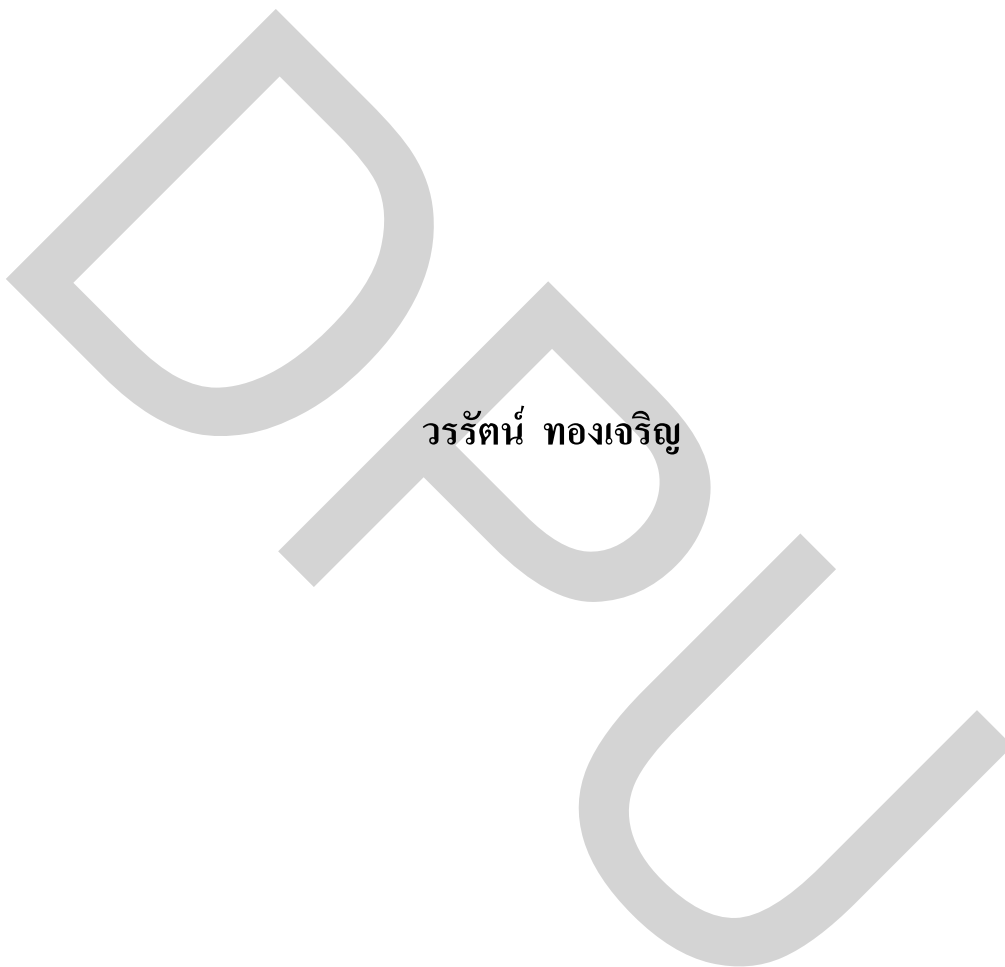

มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจดิจิทัลซึ่ง :
ศึกษารณีสถิติซึ่งรณนต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
พ.ศ. 2557

**Legal Measures for Supervision Leasing Business: A Case Study of
Cars Leasing**

Worarath Thongcharoen

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2014

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง :
 ศึกษากรณีลิสซิ่งรถยนต์
 เสนอโดย นางสาวรรัตน์ ทองเจริญ
 สาขาวิชา นิติศาสตร์
 หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
 (ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 (รองศาสตราจารย์ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี)

.....กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ รับรองแล้ว

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
 (รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ โทณะวณิก)

วันที่ 8 เดือน 5 พ.ศ. 2557

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง : ศึกษากรณีลิสซิ่งรถยนต์
ชื่อผู้เขียน	วรรธน์ ทองเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ถือเป็นการประกอบธุรกิจให้สินเชื่อบุคคลรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างไปจากการให้เช่า ให้เช่าซื้อและการซื้อขายเงินผ่อน ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งอาจเป็นสถาบันการเงินหรือมิใช่สถาบันการเงินก็ได้ การทำธุรกรรมมักทำในรูปของสัญญาลิสซิ่งซึ่งประกอบด้วยหนี้ตามสัญญาลิสซิ่งที่ทำกันขึ้นเป็นสัญญาอุปกรณ์ระหว่างลูกค้ำกับผู้ประกอบการซึ่งถือว่าเป็นหนี้ประเภทนี้มีลักษณะเป็นหนี้เงิน จึงมีการทำสัญญาค้ำประกันควบคู่ไปด้วย

จากการศึกษาพบว่าการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในปัจจุบัน ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสม ที่จะควบคุมผู้ประกอบการมิให้ใช้ความได้เปรียบของตนจัดทำสัญญาเพื่อเอาเปรียบลูกค้ำที่ประสงค์จะมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ กฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบันได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญาและว่าด้วยลักษณะหนี้ อันเป็นกฎหมายหลักทั่วไป รวมทั้งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 กฎหมายดังกล่าวนี้ยังไม่อาจมีมาตรการที่เพียงพอที่จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่เข้าทำสัญญาลิสซิ่งกับผู้ประกอบการ ผิดไปจากการเช่ารถยนต์ การเช่าซื้อรถยนต์หรือการซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ซึ่งมีกฎหมายโดยเฉพาะบัญญัติมาตรการต่าง ๆ ไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาที่กำหนดให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ทำให้ผู้ประกอบการให้เช่าซื้อรถยนต์ไม่อาจกำหนดข้อสัญญาเพื่อเอาเปรียบผู้บริโภคได้ ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นในประเทศอังกฤษหรือสาธารณรัฐฝรั่งเศส ล้วนแต่มีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดมาตรการต่างๆเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่งหรือการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาและยึดรถยนต์กลับคืน สำหรับประเทศไทยยังขาดมาตรการทางกฎหมายที่จะใช้บังคับกับประเด็นเหล่านี้ จึงทำให้เกิดปัญหาการกำหนดข้อสัญญาลิสซิ่งและมีการค้ำประกันเพื่อเอาเปรียบและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค

ผู้เขียนจึงใคร่ขอเสนอแนะให้แก้ไขประเด็นปัญหาในการกำกับดูแลการจัดตั้งองค์กรที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์และการกำหนดหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลธุรกิจอิสซิงรยนต์ โดยการผลักดันกฎหมายให้มีการประกาศใช้บังคับโดยเร็ว คือ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจอิสซิง พ.ศ. เพื่อจักได้ใช้บังคับเป็นมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลและกำหนดหน่วยงานที่จะทำหน้าที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจอิสซิงต้องปฏิบัติตามมาตรการที่กฎหมายได้กำหนดไว้และควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาอิสซิงรยนต์และผลบังคับตามกฎหมาย โดยการผลักดันร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. (เรื่องเพิ่มเติมให้สัญญาอิสซิงเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ให้เป็นกฎหมายบังคับใช้ต่อไป เพื่อให้สัญญาอิสซิงเป็นเอกเทศสัญญาอีกลักษณะหนึ่งซึ่งจะเป็นมาตรการทางกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ข้อสัญญาของสัญญาอิสซิงรยนต์ให้เด่นชัดขึ้น และเมื่อนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาประกอบการบังคับใช้กับบทบัญญัติที่เพิ่มเติมขึ้นใหม่ ย่อมจะทำให้ข้อตกลงต่าง ๆ ที่จักต้องระบุไว้ในสัญญาอิสซิงสร้างความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคยิ่งขึ้น และควรมีให้คณะกรรมการสัญญาตามกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดให้ธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา อีกทั้งควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียกผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่นๆในสัญญาอิสซิงรยนต์ โดยใช้กฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยมาเป็นมาตรฐานในการกำหนด ข้อเสนอแนะเหล่านี้ล้วนเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการค้าและธุรกิจ และก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

Thesis Title	Legal Measures for Supervision Leasing Business : A Case Study of Cars Leasing
Author	Worarath Thongcharoen
Thesis Advisor	Associate Professor Paitoon Kongsomboon
Department	Law
Academic Year	2013

ABSTRACT

Car leasing business is regarded as a form of operation of lending business which differs from Hire, Hire-Purchase and Installment Sale. Those who make a business of leasing might be or might be not financial institutions. What is transacted is usually contract of lease. Since contract of lease is made as accessory contract between client and operator and the obligation of its prior contract is deemed to be money debt; surety contract is made together with it.

It is found from the study that, regarding the operation of car leasing business, at present, there is no legal measure that is suitable for restraining the operator from using its advantage as a tool to make a contract through which the client desiring for ownership of a car is taken advantage of. Laws that are currently enforced; such as Title IV of Book I (Juristic Acts) and Book II (Obligations including Contract) of the Civil and Commercial Code which is general law, and the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 (1997); do not provide any measure that grants enough protection to the consumer entering into Contract of Lease with the operator. However, regarding hire of car, hire-purchase of car and installment sale of car, the consumer protection measure is provided by special laws. To specify, the committee on contract designates car hire purchase business to be controlled business with respect to contract according the Consumer Protection Act B.E. 2522 (1979). The so provision keeps the operator of car hire purchase business from making the term rendering itself an advantage over the consumer. In other countries, like England or the French Republic, provisions of law prescribe measures governing operation of leasing business, e.g. those concerning fixing interest rates for contract of lease or

exercising right to terminate contract and to repossess the car. In Thailand, there is still a lack of legal measures governing the aforementioned. This leads to problems arising from terms of contract of lease and surety contract that are made with the intention to take advantage of and render unfairness to the consumer.

With all above mentioned, the author suggests that problems of governing establishment of the entity operating car leasing business and of designation of the organ to govern car leasing business should be solved. In order to do so, the urgent enactment and promulgation of a draft of a law, i.e. the Operation of Leasing Business Act B.E. ..., should be encouraged so that its provisions can be enforced as the legal measure governing the operation of car leasing business and designating the entity whose duty is to govern the so operation by forcing the operator of leasing business to abide by the measure provided by the law. Moreover, the legal measure dealing with the exercise of the right of rescission in the case of contract of car lease and its legal enforcement should be prescribed. The enactment of a draft of the Civil and Commercial Code Amendment Act, (No. ...), B.E. (Insertion of Contract of Lease to Book III (Specific Contract) of the Civil and Commercial Code) should also be encouraged so that contract of lease becomes a specific contract in addition to those currently provided in the code and, then, a legal measure that provides a clearer rule on terms of contract of car lease. When the Unfair Contract Terms Act B.E. 2540 (1997) is applied together with the provision newly inserted, the term needed to be made in contract of lease will be more fair to the consumer. Other than that, the committee on contract according to the Consumer Protection Act B.E. 2522 (1979) should designate car leasing business to be controlled business with respect to contract. Also, legal measures dealing with applying law to an agreement on claim of interest on money or other considerations as a profit which is a part of contract of car lease should be provided. In doing so, the regulation of the Bank of Thailand should be regarded as a standard. All aforementioned suggestions are legal measures that govern the operation of car leasing business for the purpose of enhancing usefulness in trade and business and rendering fairness to all involved.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ด้วยความเมตตากรุณาของ รองศาสตราจารย์ ไพฑูรย์ คงสมบุญรณ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและช่วยแก้ไขข้อบกพร่องแก่ผู้เขียนตั้งแต่การเริ่มต้นทำวิทยานิพนธ์จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่ได้กรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณีและรองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อคุณพ่อสายทูล และคุณแม่ผู้ชาย ทองเจริญ ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนผู้เขียนในด้านการศึกษาตลอดมา ขอขอบคุณ คุณทองศักดิ์ ทองเจริญน้องชาย ที่คอยเป็นกำลังใจและเป็นแรงผลักดันให้ผู้เขียนสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จได้ด้วยดี

และขอขอบคุณกำลังใจที่ดีจากคุณนิรุต โดอินทร์ คุณสมมาศ คุณอุดม คุณนิลธิดา เปรมชื่น และขอขอบคุณทุกกำลังใจและทุกความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต รวมถึงกลุ่มงานจัดเก็บสัญญาหลักประกัน ศูนย์หลักประกันและจดจําของธนาคารกรุงเทพ

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จักก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ผู้เขียนขอมอบความดีในครั้งนี้แต่บิดามารดาผู้ให้กำเนิด ตลอดจนท่านอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

วรรัตน์ ทองเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง	๘
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. ความเป็นมา ความหมาย แนวคิด และประเภทของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์.....	6
2.1 ความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ประเภท และข้อสัญญาของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์.....	7
2.1.1 ความเป็นมาและแนวคิดของการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง	7
2.1.2 ความหมายโดยทั่วไปของธุรกิจลิสซิ่ง.....	9
2.1.3 ประเภทของการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง	11
2.2 ลักษณะและการดำเนินการเกี่ยวกับลิสซิ่งรถยนต์.....	16
2.2.1 การดำเนินการเกี่ยวกับลิสซิ่งรถยนต์	16
2.2.2 ลักษณะที่สำคัญของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์	19
2.2.3 การขออนุญาตและการดำเนินการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์	21
2.2.4 การจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์และการตกลงในข้อสัญญาส่วน สาระสำคัญ.....	23
2.2.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์.....	27
2.3 เปรียบเทียบข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์กับสัญญาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ในข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญ.....	29

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3.1 สัญญาเช่าซื้อรถยนต์.....	29
2.3.2 สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์.....	31
2.3.3 สัญญาเช่ารถยนต์.....	32
3. มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และ กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับ ต่างประเทศ	36
3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์.....	37
3.1.1 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย	37
3.1.2 สภาพปัญหาของการกำกับดูแลธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย	58
3.1.3 แนวความคิดในการจัดร่างกฎหมายเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ ลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย.....	59
3.2 กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย	63
3.2.1 สภาพปัญหาของการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย.....	64
3.2.2 กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ใน ประเทศไทย.....	66
3.2.3 การบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งรถยนต์	79
3.2.4 แนวความคิดในการจัดร่างกฎหมายเพื่อนำมาปรับใช้กับข้อตกลงใน สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย.....	81
3.3 การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในต่างประเทศ	88
3.3.1 ประเทศอังกฤษ.....	88
3.3.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส	98
3.3.3 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทาง การเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988	101
4. วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์	111
4.1 มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจ ลิสซิ่งรถยนต์	112

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2	118
มาตรการทางกฎหมายในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงในสัญญา ลิขสิทธิ์และสภาพบังคับของข้อสัญญาลิขสิทธิ์รถยนต์	118
4.3	126
มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาลิขสิทธิ์รถยนต์	126
4.4	133
มาตรการทางกฎหมายในการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิขสิทธิ์และผลบังคับตาม กฎหมาย	133
4.5	138
การกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจ ลิขสิทธิ์รถยนต์.....	138
5.	140
บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	140
5.1	140
บทสรุป.....	140
5.2	150
ข้อเสนอแนะ	150
บรรณานุกรม	153
ภาคผนวก	158
ก	159
ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ พ.ศ.	159
ข	164
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิขสิทธิ์เป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3)	164
ค	170
ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิขสิทธิ์.....	170
ง	181
ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุน ประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิขสิทธิ์ ประกาศใช้วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2534	181
จ	187
ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกัน ชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิขสิทธิ์ ประกาศใช้วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2545	187
ฉ	190
ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515	190

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข อนุสัญญาว่าด้วยลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (Unidroit Convention on International Financial Leasing).....	197
ซ ตัวอย่างสัญญาลิสซิง.....	212
ประวัติผู้เขียน	225

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ ประจำวันที่ 13 มิถุนายน 2557	131

DPU

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและสภาพของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา การจะพัฒนาประเทศย่อมต้องมีการขยายตัว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ทั้งบุคลากรที่มีประสิทธิภาพรวมถึงเทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัย แต่การพัฒนาทางด้าน อุตสาหกรรมนั้นยังมีข้อจำกัดในด้านการลงทุน เนื่องจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ใน กระบวนการผลิตมีราคาสูง ทำให้ผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนประสบปัญหาขาดเงินทุนในการซื้อ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ยิ่งหากเป็นธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็กด้วยแล้ว ย่อมจะประสบ ปัญหาด้านเงินทุนมากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ในปัจจุบันการจัดหาเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ของผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนทำได้โดยวิธีการกู้ยืมเงินจากธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุน ที่สำคัญที่สุดโดยผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนจะมีการนำหลักประกัน เช่น เครื่องจักรอสังหาริมทรัพย์ อสังหาริมทรัพย์ ฯลฯ มาเป็นหลักประกันการชำระหนี้กับธนาคาร พาณิชย์หรือสถาบันการเงินด้วยวิธีการจำนำ จำนอง การขายฝาก หรือการค้าประกัน เมื่อได้เงินทุน มาแล้ว จึงนำไปจัดซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในธุรกิจของตน หากผู้ประกอบการหรือ ผู้ลงทุนไม่มีหลักประกันทางทรัพย์สินที่เพียงพออีกทั้งยังจำกัดด้วยเงินลงทุน ผู้ประกอบการหรือ ผู้ลงทุนจะจัดหาเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อนำมาขยายฐานการผลิตของตนโดยการทำสัญญา เช่าทรัพย์สิน สัญญาซื้อขายเงินผ่อน หรือสัญญาเช่าซื้อแทน แต่ในปัจจุบันมีการเพิ่มวิธีการในการ ได้ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาอีกวิธีหนึ่ง เพื่อเป็นการช่วยเหลือธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก หรือผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนที่มีเงินทุนจำกัด มีเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ไปใช้ในการ ขยายฐานการผลิตหรือเพิ่มประสิทธิภาพธุรกิจของตน คือ “การเช่าแบบลิสซิ่ง” ซึ่งการทำสัญญาเช่า แบบลิสซิ่งนี้เป็นการให้สินเชื่อบริการหนึ่งแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าใดนัก อีกทั้งยังไม่มี กฎหมาย เข้ามามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นการเฉพาะส่งผลให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่ง เติบโตได้ช้ากว่าการให้สินเชื่อบริการอื่น

ธุรกิจลิสซิ่งถือเป็นการให้สินเชื่อบริการหนึ่ง ที่มีลักษณะให้เช่าสินค้าประเภททุนแก่ ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภค โดยผู้ประกอบการหรือผู้บริโภคไม่ต้องมีหลักทรัพย์มาวาง

เป็นประกันการชำระหนี้เช่นกรณีการจำนำ หรือการจำนอง ธุรกิจลิสซิ่งได้เข้ามาช่วยผู้ประกอบการ หรือผู้บริโภครที่ขาดแคลนเงินทุนในการซื้อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้สามารถมีเครื่องจักร หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้ในกิจการของตนโดยการลิสซิ่งหรือการเช่าแบบลิสซิ่งนั่นเองโดยธุรกิจ ลิสซิ่งเป็นการประกอบธุรกิจที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งเป็นผู้จัดหาเครื่องจักรและอุปกรณ์สำนักงาน ต่าง ๆ มาให้ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครเช่าตามคำขอหรือตามความประสงค์ของผู้ประกอบการ หรือผู้บริโภคร โดยผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครจะเป็นผู้ติดต่อกับผู้ขายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ สำนักงานและเป็นผู้เลือกเครื่องจักรและอุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง เมื่อผู้ประกอบการหรือ ผู้บริโภครได้เลือกเครื่องจักรหรืออุปกรณ์สำนักงานแล้ว ก็จะไปติดต่อกับผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่ง ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งก็จะซื้อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์สำนักงานนั้น ๆ ตามที่ผู้ประกอบการ หรือผู้บริโภครได้เลือกไว้แล้ว จากนั้นก็จะนำมาให้ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครเช่าภายในระยะเวลา ที่กำหนด แต่จะไม่เกินไปกว่าอายุของทรัพย์สินที่เช่าแบบลิสซิ่ง ซึ่งโดยปกติระยะเวลาของการเช่า จะอยู่ระหว่าง 3-5 ปี ขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของทรัพย์สินนั้น ๆ และผู้ประกอบการหรือ ผู้บริโภครจะยกเลิกสัญญาเช่าก่อนกำหนดไม่ได้ ลักษณะเด่นของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งนี้คือ กรรมสิทธิ์ในเครื่องจักรหรืออุปกรณ์สำนักงานที่ให้เช่าจะเป็นของผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งและ เมื่อสัญญาเช่าได้สิ้นสุดลงผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครมีทางเลือกเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เช่าได้ คือ เช่าทรัพย์สินนั้น ๆ ต่อ ส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่ง หรือซื้อทรัพย์สินนั้นมาเป็น กรรมสิทธิ์ของผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนเองซึ่งจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง

ในปัจจุบันการประกอบธุรกิจลิสซิ่งถือว่าได้รับความนิยมและมีอัตราการขยายตัวเพิ่ม มากขึ้น คือ การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ซึ่งผู้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นี้เป็นได้ทั้งสถาบัน การเงิน ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิตและที่มิใช่สถาบันการเงินได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เอง โดยการประกอบ ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์หากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์จะมีธนาคาร แห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลทั้งเรื่องของการประกอบธุรกิจและเรื่องรายละเอียดในข้อสัญญา บริษัทเงินทุนจะมีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลทั้งเรื่องของการประกอบธุรกิจและ เรื่องรายละเอียดในข้อสัญญา บริษัทประกันชีวิตจะมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริม การประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ไว้โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของบริษัทประกันชีวิตที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง แต่หากเป็นกรณีที่ ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ไม่มีองค์กรหรือ กฏ ระเบียบ ข้อบังคับใด ๆ เข้ามากำกับดูแล ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความได้เปรียบ เสียเปรียบระหว่างองค์กรที่ประกอบธุรกิจประเภทเดียวกัน แต่มีมาตรการในการกำกับดูแลต่างกัน

อีกทั้งประเด็นหนึ่งที่ถือว่ายังเป็นปัญหาที่ควรพิจารณาในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ คือ มีบริษัทหรือกิจการจำนวนมากที่ดำเนินธุรกิจโดยใช้คำต่อท้ายชื่อกิจการของตนเองว่าลิสซิ่ง แต่มิได้กระทำการให้เข้าแบบลิสซิ่ง โดยจะประกอบกิจการในรูปแบบของการให้เช่าซื้อหรือการซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ แต่มีการจัดทำสัญญาในลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงข้อกำหนดกฎหมายต่าง ๆ เพื่อมิให้มีกฎหมายใด ๆ มาบังคับใช้กับสัญญาที่จัดทำขึ้นถือได้ว่าเป็นการหลีกเลี่ยงข้อกำหนดกฎหมาย อย่างเช่น ข้อกำหนดในการควบคุมสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การควบคุมข้อกำหนดในสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา หรือเป็นการหลีกเลี่ยงในกรณีของการคิดอัตราดอกเบี้ย ซึ่งการทำสัญญาลิสซิ่งสามารถเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดได้ คือ เรียกได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี อีกทั้งไม่มีการกำหนดอัตราค่าทวงถามในกรณีที่ถูกหนี้ยึดนัดชำระหนี้ไว้ เนื่องจากการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใดๆที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ไม่มีการกำกับดูแลข้อกำหนดในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ดังนั้นเพื่อให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางการค้าและทางธุรกิจและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สมควรที่จะมีมาตรการทางกฎหมายเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ทั้งในด้านของการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ การกำกับดูแลข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนต่าง ๆ อีกทั้งการกำหนดให้มีหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแล เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายประกอบธุรกิจอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับธุรกิจลิสซิ่ง กระทำการใด ๆ อันเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคเกินสมควรด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ประเภทและข้อสัญญาของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์รวมทั้งปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์
4. เพื่อเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เหมาะสมและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยมีทั้งผู้ประกอบการที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน แม้จะมีหลักเกณฑ์ที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ที่ผู้ประกอบการเป็นสถาบันการเงิน แต่มาตรการดังกล่าวที่กำหนดไว้ยังมีความไม่เหมาะสม โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับข้อสัญญาที่คู่สัญญาตกลงกัน สำหรับผู้ประกอบการลิสซิ่งที่มีใช้สถาบันการเงินไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำกับดูแล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดตั้งบริษัทที่จะมาประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์แต่อย่างใด สัญญาที่สร้างขึ้นก่อให้เกิดการเอาเปรียบและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ การปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งและสภาพบังคับของข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่นๆ ในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ การใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและผลบังคับตามกฎหมาย และการกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ เพื่อให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งดังกล่าวนี้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจและการค้าและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ทั้งที่เป็นผู้ประกอบการที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงินโดยจะทำการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ได้มีการประกาศใช้บังคับร่างกฎหมายต่าง ๆ กฎหมายต่างประเทศทั้งระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) และระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) อีกทั้งศึกษาถึงอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) เพื่อนำมาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ให้มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาจะทำการค้นคว้าโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารภาษาไทย เอกสารภาษาต่างประเทศ วารสารทางวิชาการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำบถกฎหมาย กฎกระทรวง รวมทั้งประกาศที่เกี่ยวข้อง

รวมถึงข้อมูลในเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อนำมาเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิ่งรถยนต์และการจัดทำสัญญาอิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ประเภทและข้อสัญญาของการประกอบธุรกิจอิสซิ่งรถยนต์
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิ่งรถยนต์และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาอิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิ่งรถยนต์รวมทั้งปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญาอิสซิ่งรถยนต์
4. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิ่งรถยนต์เพื่อให้มีหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่เหมาะสมและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 2

ความเป็นมา ความหมาย แนวคิด และประเภท ของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาการจะพัฒนาประเทศให้ก้าวทันกับนานาประเทศได้ จะต้องมีการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมซึ่งการขยายตัว ทางด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานั้น ต้องมีทั้งบุคลากรและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพมาเป็นแรงขับเคลื่อน ผู้ประกอบธุรกิจต้องใช้เครื่องจักร อุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีวิวัฒนาการขั้นสูง ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ลงทุนต้องสรรหาเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เข้ามาใช้ในกระบวนการผลิตของตน แต่การสรรหาลักษณะนี้ย่อมต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก เนื่องจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ มีราคาค่อนข้างสูงและหากเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ลงทุนประเภทธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็ก ด้วยแล้ว ย่อมจะประสบปัญหาการขาดแคลนเงินทุนได้สูงกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งเงินทุนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจให้เดินหน้าต่อไปได้ แม้ในปัจจุบันจะมีแหล่งเงินทุนขนาดใหญ่คือธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในการให้สินเชื่อในปัจจุบัน จึงได้มีการประกอบธุรกิจลิสซิ่งขึ้นมาเพื่อเป็นการขยายบริการทางการเงินให้มีช่องทางเพิ่มมากขึ้น ซึ่งธุรกิจลิสซิ่งถือเป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ลงทุนที่ต้องการเครื่องจักร หรืออุปกรณ์มาใช้ในธุรกิจของตน โดยการที่ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ลงทุนทำการเช่าเครื่องจักรหรือ อุปกรณ์จากผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งภายในระยะเวลาที่ได้ตกลงกัน แต่ไม่เกินไปกว่าระยะเวลาการใช้งานของทรัพย์สินที่เช่า และเมื่อสัญญาลิสซิ่งสิ้นสุดลง ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ลงทุนมีทางเลือก กับทรัพย์สินที่เช่า คือ ทำการเช่าเครื่องจักรหรืออุปกรณ์นั้น ๆ ต่อหรือหากไม่ต้องการเช่าต่อแล้ว ก็สามารถส่งมอบเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่เช่าคืนแก่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งหรือหากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ลงทุนต้องการเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่เช่านั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองก็สามารถทำการซื้อ มาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้ ซึ่งข้อตกลงเมื่อสิ้นสุดสัญญาจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง

ในปัจจุบันได้มีธุรกิจลิสซิ่งประเภทหนึ่งก็คือได้รับความนิยมนำขึ้นนั่นก็คือ ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ผู้ซึ่งประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นได้ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนบริษัท ประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ซึ่งธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นี้เป็นธุรกิจที่ตั้ง ขึ้นมาเพื่อจัดการรถยนต์ให้ตามความต้องการและตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบธุรกิจหรือ

ผู้บริโภครู้จักขาดเงินทุนที่จะซื้อรถยนต์มาเป็นกรรมสิทธิ์ของตน หรือผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครู้จักซึ่งไม่ต้องการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ แต่ต้องการใช้รถยนต์ในกิจการของตนภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น รถยนต์ประจำตำแหน่งสำหรับข้าราชการระดับสูง เนื่องจากรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่เสื่อมสภาพไปตามอายุของการใช้งานและมีความล้าสมัยได้ง่าย ซึ่งลักษณะของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์มิได้เป็นกรณีของการให้กู้ยืมเงิน แต่เป็นการให้เช่ารถยนต์โดยมีระยะเวลาตามที่คู่สัญญาตกลงกันแต่ไม่เกินไปกว่าอายุของรถยนต์ที่ให้เช่า และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่ารถยนต์แล้วผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครู้จักสามารถเลือกที่จะเช่ารถยนต์นั้นต่อส่งคืนรถยนต์ให้กับผู้ประกอบการลิสซิ่ง หรือซื้อรถยนต์นั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง

2.1 ความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ประเภท และข้อสัญญาของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธุรกิจที่เอื้อประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครู้จักขาดเงินทุนในการซื้อรถยนต์มาใช้ในการประกอบกิจการของตน โดยการให้ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครู้จักเช่ารถยนต์จากผู้ประกอบการลิสซิ่งรถยนต์ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยสัญญาลิสซิ่งนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากสัญญาเช่า สัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนทั่วไป คือ เมื่อสัญญาลิสซิ่งสิ้นสุดลงผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครู้จักมีทางเลือกในการจัดการรถยนต์ที่เช่า ซึ่งจะทำให้เช่ารถยนต์ต่อหรือส่งมอบรถยนต์คืนแก่ผู้ประกอบการลิสซิ่งรถยนต์หรือเลือกที่จะซื้อรถยนต์มาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนก็ได้ แต่ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ยังไม่ได้รับความนิยมน้อยกว่าหลายเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ประกอบการลิสซิ่งรถยนต์มักมีการประกอบธุรกิจอื่น เช่น ธุรกิจเช่าซื้อธุรกิจซื้อขายเงินผ่อน หรือธุรกิจเช่าทรัพย์สินควบคู่ไปด้วย อีกทั้งมีการจัดทำสัญญาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาทั่วไปแต่ใช้ชื่อสัญญาว่า “สัญญาลิสซิ่ง” ประกอบกับคนส่วนใหญ่เข้าใจว่าธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ก็คือ ธุรกิจการเช่าซื้อ การซื้อขายเงินผ่อน หรือการเช่าทรัพย์สินทั่วไปนั่นเอง

2.1.1 ความเป็นมาและแนวคิดของการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ธุรกิจการให้เช่าแบบลิสซิ่ง (Leasing) มีวิวัฒนาการมาจากการให้เช่าแบบธรรมดา (Rental) ซึ่งในสมัยก่อนเป็นการให้เช่าแบบถือครอง (Leasehold) ได้แก่ การให้เช่าที่ดินและอุปกรณ์ทางการเกษตร รวมทั้งการให้เช่าเรือเดินทะเล¹ เชื่อกันว่าธุรกิจลิสซิ่งมีมาตั้งแต่ 2,000 ปีก่อนคริสตกาล โดยชาวโรมันโบราณได้มีการให้เช่าเรือแก่พ่อค้าวาณิช ที่จะนำสินค้าไปขายในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน หลังจากนั้นเป็นต้นมาธุรกิจลิสซิ่งได้พัฒนามาเป็นลำดับจากธุรกิจ

¹ ปราณี ลีลาชีวิต และกาลเกตุ ก้องเกียรติงาม. (2528, มกราคม). “ธุรกิจการให้เช่าแบบลิสซิ่ง.” รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธนาคารแห่งประเทศไทย, 25(1), น. 29.

ให้เช่าเรือมาเป็นให้เช่าที่ดิน เครื่องจักรเย็บเสื้อผ้า เครื่องทำรองเท้า เครื่องใช้ในสำนักงานตลอดจน เครื่องมือเครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ธุรกิจลิสซิ่งนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วหลังสงครามโลก ครั้งที่ 2 โดยเฉพาะเมื่ออุตสาหกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ทำให้ความต้องการเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัยมีมากขึ้น ซึ่งธุรกิจลิสซิ่งสามารถสนองความต้องการได้รวดเร็ว สำหรับสหราชอาณาจักร ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการให้บริการลิสซิ่งของยุโรป เนื่องจากเป็นประเทศแรกที่ให้บริการธุรกิจประเภทนี้ มีการจัดตั้งบริษัทลิสซิ่งเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2503 แต่ปัจจุบันธุรกิจนี้เริ่มอึมครว โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 13 ของการลงทุนทั้งหมด สินค้าที่ให้บริการได้แก่ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรม ส่วนในภูมิภาคเอเชีย การประกอบธุรกิจลิสซิ่งเริ่มเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่นเมื่อ พ.ศ. 2503 โดยร้อยละ 55 เป็นบริษัทที่ตั้งขึ้น โดยการสนับสนุนของธนาคารและสถาบันการเงินต่าง ๆ ร้อยละ 17 เป็นของผู้ผลิตเครื่องจักรและร้อยละ 16 เป็นบริษัทอิสระในประเทศนี้กฎหมายห้ามธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง (ต่างกับในสหรัฐฯ ซึ่งอนุญาตให้ทำได้) สำหรับสินค้าที่ให้บริการส่วนใหญ่ เป็นประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ในสำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ และเครื่องคำนวณ ส่วนสินค้าประเภทอื่น ได้แก่ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมและธุรกิจเครื่องมือ เครื่องใช้ทางการแพทย์ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการคมนาคม เป็นต้น²

ต่อมาในปี พ.ศ. 2491 จึงได้เริ่มมีธุรกิจลิสซิ่งขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา มีชื่อว่า “Rental Capital”³ ลิสซิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเจริญอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ 1950-1960 เพราะช่วงนี้อุตสาหกรรมมีความต้องการเครื่องจักรขนาดใหญ่และทันสมัย แต่ขาดเงินที่จะซื้อ มาเป็นเจ้าของ ธุรกิจลิสซิ่งจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการตอบสนองความต้องการของธุรกิจ ปริมาณธุรกิจลิสซิ่งในสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มจาก 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงต้นทศวรรษ 1960 เป็น 10,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในตอนปลายทศวรรษ 1960 ปัจจุบันสหรัฐอเมริกามีบริษัทลิสซิ่ง อยู่ประมาณ 2,000 บริษัท ซึ่งสินค้าที่ให้เช่าได้แก่ รถยนต์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในอุตสาหกรรม เครื่องคอมพิวเตอร์ ตู้รถไฟ เครื่องถ่ายเอกสาร และเครื่องจักรที่ใช้ในการก่อสร้าง บริษัทลิสซิ่งในสหรัฐอเมริกา ประมาณร้อยละ 15 เป็นของผู้ผลิตเครื่องจักรและร้อยละ 36 เป็นบริษัทอิสระ

ในประเทศไทยลิสซิ่งได้เริ่มเข้ามาสู่ระบบเศรษฐกิจของไทย เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2521 บริษัทแรกที่จดทะเบียนเพื่อดำเนินกิจการลิสซิ่ง คือ บริษัทไทยโอเรียลเต็ลลิสซิ่ง เป็นบริษัทในเครือ บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) และต่อมาได้มีบริษัทอื่นของจดทะเบียน

² สุคติ วิวงศ์ศรีเวช. (2528, 16-30 มิถุนายน). “ลิสซิ่ง: ธุรกิจการเงินที่ช่วยพัฒนาประเทศ.” *สรุปข่าวธุรกิจธนาคารกสิกรไทย*, 6(12). น. 36-38.

³ แหล่งเดิม. น. 29.

เพิ่มขึ้นอีก 11 บริษัท แต่ก็มีเพียง 2 บริษัทที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบกิจการ⁴ ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 ก็มีบริษัททิสโกลิสซึ่ง เกิดขึ้นและปีต่อ ๆ มาก็มีบริษัทอื่น ๆ เกิดขึ้นตามมาเป็นลำดับ เช่น บางกอกลิสซึ่ง โซวิลิสประเทศไทย กรุงเทพมิตซุยลิสซึ่ง ในสมัยแรก ๆ ลูกค้าส่วนใหญ่ เป็นชาวต่างชาติ ทรัพย์สินที่ให้บริการส่วนมากจะเป็นพวกคอมพิวเตอร์เท่านั้น มีหลายบริษัทใช้ชื่อว่า “บริษัทลิสซึ่ง” แต่ในทางปฏิบัติจะให้บริการผสมผสานทั้งเช่าซื้อและขายสินค้า เงินผ่อนด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากลิสซึ่งยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่ผู้ใช้บริการเท่าใดนักและลูกค้าส่วนใหญ่ ในขณะนั้นยังคงต้องการความเป็นเจ้าของและเคยชินกับธุรกิจเช่าซื้อซึ่งมีการดำเนินธุรกิจ ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน เคยมีผู้วิเคราะห์ว่าธุรกิจลิสซึ่งของไทยในช่วงปี พ.ศ. 2530 มีบทบาทประมาณร้อยละ 0.8 ของการให้สินเชื่อในประเทศไทยเท่านั้น ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ธุรกิจลิสซึ่งมีบทบาทสูงกว่านี้หลายเท่า เช่น สิงคโปร์ร้อยละ 2.1 มาเลเซียร้อยละ 8.0 สาธารณรัฐ เกาหลีร้อยละ 11.4 อินโดนีเซียร้อยละ 6.5 ศรีลังการ้อยละ 5.5 ปากีสถานร้อยละ 0.9 ฮองกงร้อยละ 6.9 ไต้หวันร้อยละ 3.7 สหรัฐอเมริการ้อยละ 31.9 สหราชอาณาจักรร้อยละ 17.5 ฝรั่งเศสร้อยละ 13 เยอรมนีร้อยละ 8.7 ออสเตรเลียร้อยละ 31.2 ญี่ปุ่นร้อยละ 7.4 กลุ่มประเทศในประชาคมยุโรป ร้อยละ 15⁵

2.1.2 ความหมายโดยทั่วไปของธุรกิจลิสซึ่ง

ธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ถือเป็นธุรกิจที่ใหม่ คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ เป็นธุรกิจประเภทเดียวกับธุรกิจการเช่าซื้อ การซื้อขายเงินผ่อนหรือการเช่าทรัพย์สินทั่วไป เนื่องจากธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์มีลักษณะและรูปแบบคล้ายคลึงกับธุรกิจการเช่าซื้อ การซื้อขายเงินผ่อน หรือการเช่าทรัพย์สินทั่วไป ทำให้การให้คำจำกัดความหรือความหมายของธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ ยังไม่ชัดเจนก่อให้เกิดความสับสนได้ อย่างไรก็ตามได้มีนักวิชาการทางด้านกฎหมายหลายท่านได้ ให้ความหมายของลิสซึ่งไว้ ดังนี้

“ลิสซึ่ง” คือ ข้อตกลงเพื่อเช่าทรัพย์สินระหว่างบริษัทลิสซึ่งกับผู้ขอเช่าทรัพย์สิน โดยบริษัทลิสซึ่งจะเป็นผู้ออกทุนในการจัดซื้อทรัพย์สินมาให้เช่าตามที่ผู้ขอเช่าต้องการ โดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นยังคงเป็นของ บริษัทลิสซึ่ง แต่ผู้ขอเช่าก็มีสิทธิครอบครอง และใช้ทรัพย์สินนั้นอย่างเต็มที่ ตลอดจนมีหน้าที่รักษาซ่อมแซมและจัดการประกันภัยในทรัพย์สิน

⁴ วิทยา เหลืองสุขเจริญ. (ธันวาคม 2529-พฤศจิกายน 2530). “ลิสซึ่ง: เช่าทรัพย์สินแบบใหม่.” *วารสารกฎหมาย*, 11(1-3). น.113.

⁵ สาธิต รังคสิริ. (2536, กรกฎาคม). “สุดยอดเคล็ดวิชาลิสซึ่ง.” *สรรพากรสารสิน*, 40(7). น. 3.

นั้นด้วย และเมื่อสิ้นสุดสัญญา ผู้ให้เช่าจะขอเช่าต่อหรือรับซื้อเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเลยก็สุดแต่จะตกลงกันหรือสุดแต่ข้อกำหนดทางกฎหมายของแต่ละประเทศ⁶

“ลิสซิ่ง” (Leasing) คือ สัญญาที่เจ้าของทรัพย์สิน (Lessor) ตกลงให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Lessee) ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้นได้ โดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดตามที่ระบุในสัญญา และต้องชำระราคาตามที่กำหนดไว้ โดยเจ้าของทรัพย์สินตกลงจะขายทรัพย์สินที่ให้ลิสซิ่งนั้นแก่ผู้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งเมื่อครบกำหนดตามสัญญา⁷

“ลิสซิ่ง” คือ ข้อตกลงระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าเพื่อการเช่าทรัพย์สิน โดยผู้เช่าเป็นผู้เลือกทรัพย์สินจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเอง ผู้ให้เช่าเป็นผู้ชำระราคาและเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ในขณะที่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินด้วยการชำระค่าเช่าตามระยะเวลาที่ตกลงกัน เมื่อสิ้นสุดสัญญาผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะขอซื้อทรัพย์สินที่เช่าเป็นกรรมสิทธิ์ของตนหรือทำสัญญาเช่าต่อหรือส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่าก็ได้ ตามแต่จะตกลงกัน⁸

“สัญญาลิสซิ่ง” เป็นสัญญาไม่มีชื่ออย่างหนึ่ง เกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นธุรกิจประเภทการจัดหาเงินทุน (Financing) โดยฝ่ายที่ต้องการทรัพย์สินที่เป็นเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการประกอบกิจการแต่ไม่มีเงินลงทุนซื้อ ได้ไปติดต่อขอให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือสถาบันการเงินให้เป็นผู้ลงทุนซื้อทรัพย์สินที่เป็นเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ มา แล้วทำสัญญาให้ฝ่ายที่ต้องการใช้ทรัพย์สินนั้นเช่าทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ โดยชำระค่าเช่าเป็นรายเดือนและเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าแล้ว ก็สามารถมีสิทธิตัดสินใจซื้อและเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เช่าได้ในราคาที่ตกลงกันไว้ล่วงหน้า ซึ่งราคาที่ซื้อขายกันนั้นจะมีมูลค่าน้อยกว่าราคาทรัพย์สิน⁹

ตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ลิสซิ่ง” ไว้ว่า

มาตรา 1¹⁰ “1. อนุสัญญานี้ใช้บังคับกับการก่อนนิติสัมพันธ์ลิสซิ่งทางการเงินตามที่ได้นิยามไว้ในอนุมาตรา 2 ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่า (The Lessor)

⁶ ลำเรียง เมฆเกรียงไกร. (2555). คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ ลิสซิ่ง. น. 604.

⁷ มงคล ขนาดนิต. (2549, กันยายน). “เช่าซื้อ&ลิสซิ่ง.” *สรรพากรศาสตร์*, 53(9). น. 17-18.

⁸ สุชาติพิทย์ เทวกุล. (2531). *ธุรกิจลิสซิ่ง*. น. 5-6.

⁹ ประดิษฐ์ เป้นทอง. (2553). *สัญญาลิสซิ่ง*. น. 1.

¹⁰ Article 1 “1. This Convention governs a financial leasing transaction as described in paragraph 2 in which one party (the lessor),

(ก) กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เช่า (The Lessee) ในการตกลงเช่าทำสัญญาจัดส่งอุปกรณ์ (The Supplier) ซึ่งผู้ให้เช่าจะได้มาซึ่งโรงงาน สินค้าต้นทุนหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกรวมกันไปว่าอุปกรณ์สินค้า (The Equipment) โดยมีคุณลักษณะตามที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เช่าเป็นผู้กำหนด และ

(ข) ตกลงเช่าทำสัญญาลิสซิ่งกับผู้เช่า อนุญาตให้ผู้เช่ามีสิทธิในการใช้ประโยชน์ในอุปกรณ์สินค้าเป็นการตอบแทนสำหรับการชำระค่าเช่าให้”

จากคำจำกัดความและความหมายของลิสซิ่งที่มีผู้ให้ความหมายไว้สามารถสรุปได้ว่า “ลิสซิ่ง” คือ การก่อกำหนดสัมพันธขึ้นระหว่างบุคคลสองฝ่าย ซึ่งฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ให้เช่า” ตกลงให้ผู้เช่าหนึ่งเรียกว่า “ผู้เช่า” ได้ใช้สอยหรือได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่เช่า ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้เช่าจะเป็นผู้ติดต่อกับบุคคลที่สาม คือ ผู้ขาย ในการเลือกทรัพย์สินที่จะเช่าด้วยตัวของผู้เช่าเอง ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินนั้นมาให้เช่าตามวัตถุประสงค์ของผู้เช่าโดยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินเป็นของผู้ให้เช่า และเมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้วผู้เช่ามีสิทธิที่จะเช่าทรัพย์สินนั้นต่อส่งคืนทรัพย์สินแก่ผู้ให้เช่า หรือ ซื้อทรัพย์สินนั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนก็ได้

2.1.3 ประเภทของการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

สัญญาลิสซิ่งเป็นสัญญาระหว่างผู้เช่าและผู้ให้เช่า โดยมีข้อตกลงกำหนดว่าผู้เช่ามีสิทธิที่จะใช้ทรัพย์สินนั้นและมีหน้าที่ต้องชำระเงินตามระยะเวลาที่กำหนดแก่ผู้ให้เช่า ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ผู้ให้เช่าเป็นได้ทั้งผู้ผลิตสินค้านั้นเองหรือเป็นบริษัทลิสซิ่งอิสระ ในกรณีที่ผู้ให้เช่าเป็นบริษัทลิสซิ่งอิสระบริษัทจะต้องซื้อทรัพย์สินจากผู้ผลิตและผู้ให้เช่าจะทำการส่งมอบทรัพย์สินนั้น ๆ แก่ผู้เช่าและสัญญาเช่าก็จะมีผลบังคับต่อไป

ความสัมพันธ์ของผู้เช่า สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินโดยมิได้มุ่งหมายในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ๆ การใช้งานในทรัพย์สินจะเป็นไปตามสัญญาเช่าอีกทั้งผู้เช่าทรัพย์สินสามารถซื้อทรัพย์สินนั้น การเช่าและการซื้อทรัพย์สินเป็นทางเลือก ในการจัดการทางการเงิน¹¹ ซึ่งธุรกิจลิสซิ่งได้แบ่งสัญญาลิสซิ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

(a) on the specifications of another party (the lessee), enters into an agreement (the supply agreement) with a third party (the supplier) under which the lessor acquires plant, capital goods or other equipment (the equipment) on terms approved by the lessee so far as they concern its interests, and

(b) enters into an agreement (the leasing agreement) with the lessee, granting to the lessee the right to use the equipment in return for the payment of rentals.

¹¹ Stephen A.Ross, Randolph W.Westerfield, Jefferey Jaffe. (2005). “Leasing” *Corporate Finance*. p. 593.

2.1.3.1 ลิขสิทธิ์ทางการเงิน (Financial Lease)

เป็นสัญญาภายใต้ข้อตกลงซึ่งผู้เช่าตกลงทำการชำระเงินให้กับผู้ให้เช่าในจำนวนเงินที่เกินกว่าราคาซื้อของสินทรัพย์ที่ได้มา โดยทั่วไปการชำระเงินภายใต้ลิขสิทธิ์ทางการเงินนั้นจะเป็นการขยายระยะเวลาการเช่าให้เท่ากับตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ที่ได้มา ในช่วงระยะเวลาของสัญญาเช่า¹²

ลิขสิทธิ์แบบนี้มีระยะเวลาในการเช่าปานกลางและระยะยาวลักษณะของสัญญาเป็นการเช่าตลอดอายุการใช้งานของตัวทรัพย์สินที่ทำสัญญาเช่า ซึ่งทางฝ่ายผู้ให้เช่าจะได้รับรายได้ค่าเช่าคุ้มกับทุนที่ได้ลงไปจากผู้เช่าเพียงรายเดียวลักษณะสำคัญ ๆ ของลิขสิทธิ์ทางการเงิน (Financial Lease) คือ ก่อนที่จะหมดอายุสัญญา ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาไม่ได้และการซ่อมแซมบำรุงรักษารวมทั้งการประกันภัยในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับทรัพย์สินที่เช่า ฝ่ายผู้เช่าเป็นผู้ที่ต้องจัดการเองทั้งหมด การคิดราคาเช่าคิดโดยอาศัยหลักเกณฑ์การคำนวณราคาทรัพย์สิน บวกด้วยกำไรและดอกเบี้ยที่ผู้ให้เช่าควรจะได้รับแล้วแบ่งเฉลี่ยค่าเช่าออกเป็นรายเดือน การเช่าแบบนี้สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่าฝ่ายผู้เช่าเองเป็นฝ่ายที่ต้องรับภาระในความล้าสมัยของเครื่องจักรหรือทรัพย์สินที่เช่าด้วย¹³

สำหรับธุรกิจลิขสิทธิ์ที่ประกอบกิจการโดยทั่วไปจะเป็นประเภทลิขสิทธิ์ทางการเงิน (Financial Lease) ที่ให้เช่าเครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยมีลักษณะของการเช่าดังนี้

1. ผู้เช่าเป็นผู้เลือกเครื่องจักรหรืออุปกรณ์จากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย
2. ผู้ให้เช่ายังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น
3. ผู้เช่ามีสิทธิ์ที่จะใช้ทรัพย์สินนั้น โดยจ่ายค่าเช่าตอบแทนตลอดระยะเวลาที่กำหนดไว้
4. ในระหว่างระยะเวลาที่กำหนดไว้ไม่สามารถบอกเลิกสัญญาได้
5. ผู้เช่าเป็นผู้รับภาระของการล้าสมัยของเครื่องจักร
6. การให้เช่าจะเป็นลักษณะในทางการค้ามากกว่าการบริโภคประจำวัน
7. หลังจากที่ผู้ให้เช่าได้จัดซื้อเครื่องจักรให้แก่ผู้เช่าตามต้องการแล้วผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในสภาพและความเหมาะสมของเครื่องจักร
8. ผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบในการบำรุงรักษาและประกันเครื่องจักร
9. หลังจากสิ้นสุดระยะเวลาการเช่าแล้ว ผู้เช่าอาจจะเช่าต่อด้วยค่าเช่าที่ต่ำลงหรืออาจจะตกลงซื้อขายในราคาลดพิเศษ

¹² Richard F.Vancil. (1963). "Lease or Borrow-New Method of analysis" *Harvard Business Review: Leasing*. pp. 79-80.

¹³ แหล่งเดิม. น. 112-113.

ในระยะหลังนี้การให้เช่าแบบลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) ได้ขยายตัวไปในลักษณะของการเช่าแบบลิสซิ่ง (Lease Purchase) ซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกันกับการเช่าซื้อ (Hire Purchase) ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน¹⁴

2.1.3.2 ลิสซิ่งดำเนินงาน (Operating Lease)

ลิสซิ่งดำเนินงาน (Operating Lease) มีระยะเวลาการเช่าตั้งแต่ 1 เดือนถึง 36 เดือนเท่านั้น ลักษณะของทรัพย์สินที่ให้เช่าจะเป็นทรัพย์สินที่ล้าสมัยเร็วกว่าหรืออายุการใช้งานสั้นกว่าลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) ดังนั้นผู้ให้เช่าจะคิดค่าเสียหายในความล้าสมัยของทรัพย์สินรวมไว้ในค่าเช่าด้วย นอกจากนี้แล้วผู้ให้เช่าจะเป็นผู้รับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องและความล้าสมัยของทรัพย์สินที่ตนนำออกให้เช่าและสัญญาลิสซิ่งประเภทนี้ยังแตกต่างกับลิสซิ่งประเภท ลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) คือ สามารถบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดได้ แต่ผู้ประกอบการลิสซิ่งโดยทั่วไปมักประกอบการลิสซิ่งประเภทลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากระยะเวลาในการเช่าและการใช้ทรัพย์สินที่เช่าตลอดอายุการใช้งาน เป็นปัจจัยหนึ่ง ที่กำหนดอัตราการลงทุนของกิจการ เมื่อหมดอายุสัญญาผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืน ให้แก่ผู้ให้เช่า แต่ถ้าทางฝ่ายผู้เช่ามีความประสงค์ต้องการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ก็สามารถทำได้ โดยการซื้อทรัพย์สินนั้นมาในราคาถูก การเช่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์นี้มีข้อน่าสังเกตประการหนึ่งคือ ถ้าการเช่านั้นผู้ให้เช่ากำหนดค่าเสื่อมราคาในทรัพย์สินไว้ เมื่อสัญญาหมดอายุ ทรัพย์สินที่เช่าก็จะอยู่ในลักษณะของซากทรัพย์สิน ซึ่งจะปรากฏค่าในบัญชีของฝ่ายผู้ให้เช่าเป็นศูนย์ นอกจากนี้ การได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าต้องได้จากการตกลงกันภายหลังสัญญาหมดอายุแล้ว เพราะมีเช่นนั้นสัญญาจะไม่ใช้สัญญาลิสซิ่งแต่เป็นสัญญาเช่าซื้อ¹⁵

2.1.3.3 สัญญาขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back)¹⁶

เป็นการขายและเช่ากลับคืน เกิดขึ้นเมื่อบริษัททำการขายทรัพย์สินที่ตนเป็นเจ้าของให้กับบริษัทอื่นและทำการเช่าคืนกลับมาในทันที ในการขายและเช่ากลับคืนนี้มีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ผู้เช่าจะได้รับเงินสดจากการขายทรัพย์สินนั้น
2. ผู้เช่าจะทำการจ่ายค่าเช่าเป็นงวด ๆ ตามระยะเวลาการใช้ทรัพย์สินนี้

¹⁴ แหล่งเดิม. น. 31.

¹⁵ แหล่งเดิม. น. 113.

¹⁶ Stephen A.Ross, Randolph W.Westerfield, Jefferey Jaffe. p. 595.

2.1.3.4 สัญญาเช่าภาระผูกพัน (Leveraged Leases)¹⁷

การเช่าโดยผู้ให้เช่าหาเงินมาซื้อทรัพย์สินโดยผู้ยืมมาเป็นสัญญาที่มีผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย คือ ผู้เช่า ผู้ให้เช่าและผู้ให้เช่าเป็นสัญญาเช่นเดียวกับสัญญาอื่น ๆ คือ ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินและทำการชำระค่าเช่าเป็นงวด ๆ โดยผู้ให้เช่าเป็นผู้ซื้อทรัพย์สินและส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เช่า อีกทั้งเก็บเงินที่จ่ายสำหรับสัญญาเช่า อย่างไรก็ตามผู้ให้เช่าจะลงทุนไม่เกินกว่า 40-50 เปอร์เซ็นต์ของราคาซื้อ ส่วนที่เหลือผู้ให้เช่าจะจัดหาเงินทุนเอง และผู้ให้เช่าจะได้รับดอกเบี้ยจากผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าไม่มีภาระหนี้ต่อผู้ให้เช่าในกรณีที่มีการผิดสัญญา อย่างไรก็ตามผู้ให้เช่าได้รับการคุ้มครอง 2 ทาง คือ

1. ผู้ให้เช่าเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้น ๆ
2. ในกรณีที่มีการผิดสัญญาผู้ยืม ผู้ให้เช่าจะได้รับชำระค่าเช่าโดยตรง

2.2.3.5 สัญญาเช่าเพื่อได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน (The Capital Lease)¹⁸

การเช่าจะต้องมีโครงสร้างที่จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในเครื่องอุปกรณ์ จากผู้ให้เช่าไปยังผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาเช่า ผู้เช่ามีทางเลือกที่จะซื้อเครื่องอุปกรณ์ในราคาถูกระยะเวลาเช่าที่ไม่สามารถบอกเลิกได้ คือ ระยะเวลาที่ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 หรือมากกว่าอายุการใช้งานในเครื่องอุปกรณ์หรือประมาณว่าเพิ่งเริ่มทำการเช่านั่นเอง ราคาต่ำสุดของสัญญาเช่าจะต้องเท่ากับราคาที่เหมาะสมกับราคาในท้องตลาด หรือมากกว่าร้อยละ 90 ของราคาตลาด

2.1.3.6 สัญญาเช่าลงทุนโดยตรง (Direct or Single Investor Lease)¹⁹

เป็นการเช่าที่ผู้เช่าเช่าทรัพย์สินจากผู้ให้เช่าโดยทรัพย์สินนั้น ไม่เคยเป็นของผู้เช่ามาก่อน ต่างกับกรณีของสัญญาขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ทรัพย์สินนั้นผู้ให้เช่าอาจจะเป็นผู้ผลิตเองหรือซื้อจากผู้ผลิตอีกต่อหนึ่งก็ได้ ในการเช่าแบบนี้ผู้ให้เช่ามักจะเป็นเจ้าของโรงงานผู้ผลิตทรัพย์สินนั่นเองหรือสถาบันการเงิน ธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทที่ประกอบธุรกิจการเช่าก็ได้

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้รูปแบบสัญญาลิสซึ่งมักทำกันแบบลิสซึ่งทางการเงิน (Financial Lease) และลิสซึ่งดำเนินงาน (Operating Lease) ทั้งนี้เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการทางธุรกิจของผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนได้มากที่สุด ผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนชำระค่าเช่าเป็นงวด ๆ ตามกำลังทรัพย์ของตน โดยไม่ต้องชำระเงินจำนวนมากในคราวเดียว

¹⁷ Ibid. p. 595.

¹⁸ เนตรนภา บุญคำ. (2539). แนวทางการพัฒนาธุรกิจลิสซึ่งในเชิงนิติศาสตร์. น. 20-23.

¹⁹ แหล่งเดิม. น. 22.

อีกทั้งผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนไม่ต้องกังวลถึงความเสื่อมของทรัพย์สินที่เช่าตามระยะเวลาของการใช้งานอีกด้วย

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งนั้นส่วนมากมักเป็นการให้เช่าตัวเครื่องจักรหรือทรัพย์สินใหม่ ไม่ใช่เพียงแต่เครื่องอุปกรณ์เท่านั้น แต่ก็มีบางกรณีที่มีการลิสซิ่งอุปกรณ์ของเครื่องจักร แต่มักไม่ค่อยได้รับความนิยมเท่าใดนัก เนื่องจากการให้ลิสซิ่งเครื่องอุปกรณ์มีข้อดีและข้อเสีย (Leasing Equipment)²⁰ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. สัญญาเช่ามีผลดีต่อการจัดหาของกระแสเงินสด สำหรับบริษัทที่สามารถใช้เงินทุนหมุนเวียนเพิ่มเติมสำหรับทางเลือกที่ให้ผลกำไร ซึ่งกระแสเงินสดนี้อาจจะดีกว่าวิธีการจัดหาเงินทุนประเภทอื่น

2. โดยภาพรวม ค่าใช้จ่ายในเงินทุนของสัญญาเช่าอยู่ในระดับที่สูงแต่ผลกำไรของทุนทั่วไปอาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่สร้างภาระมากกว่าเดิมได้

3. กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอาจไม่ใช่สิ่งสำคัญ

4. ลิสซิ่งไม่ได้ช่วยให้ประหยัดภาษี เพียงแค่ยืดระยะเวลาออกไปเท่านั้น

5. การเลือกซื้อควรจจะรวมอยู่ในสัญญาเช่าเท่านั้น หลังจากที่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องแล้ว

6. ข้อกำหนดการเสื่อมค่าของใบเรียกเก็บภาษีใหม่ทำให้กระแสเงินสดดีขึ้น แต่การเช่าอาจมีประโยชน์มากกว่าการซื้อ

7. ข้อดีของการเช่ามีหลายประการ ซึ่งอาจมีความสำคัญแก่ผู้เช่าในกรณีพิเศษ

8. ลิสซิ่งเป็นช่องทางการกระจายผลกำไร ซึ่งไม่ต้องการใช้เงินลงทุนจากเงินทุนของตัวเอง

9. ลิสซิ่งคาดว่าจะถูกนำมาใช้มากขึ้น ในการจัดหาเงินทุนอุตสาหกรรม และเครื่องมือทางการตลาดที่เป็นประโยชน์กับเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและสังคมโดยรวม

2.1.4 ประเภทของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่ประเทศไทยนำมาปฏิบัติในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นั้นแม้จะมีหลายประเภทแต่ก็ได้รับความนิยมและนำมาปฏิบัติในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยเพียง 2 ประเภท คือ

2.1.4.1 ลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) เป็นลิสซิ่งที่สามารถช่วยให้ผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนมีสภาพคล่องในการบริหารกิจการ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการเช่าซื้อธรรมดาทั่วไป

²⁰ Frank K.Griesinger. (1963). "Pros and Cons of Leasing Equipment" *Harvard Business Review: Leasing*. pp. 49-50.

แต่จะมีข้อแตกต่างจากสัญญาเช่าธรรมดาทั่วไป คือ ทรัพย์สินที่นำไปเช่าประเภทนี้มักเป็นทรัพย์สินที่มีราคาสูง การเช่าจะมีการกำหนดระยะเวลาไว้เป็นที่แน่ชัดและมีระยะเวลาการเช่าที่นาน แต่ไม่เกินไปกว่าอายุการใช้งานของทรัพย์สินนั้น ๆ ความรับผิดชอบในการดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สินเป็นหน้าที่ของผู้เช่า อีกทั้งผู้เช่าจะเลิกสัญญาเพียงฝ่ายเดียวก่อนครบกำหนด การเช่ามีได้ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยส่วนใหญ่มักจัดทำสัญญาลิสซิ่งประเภทลิสซิ่งทางการเงินมากกว่า

2.1.4.2 ลิสซิ่งดำเนินงาน (Operating Lease) เป็นลิสซิ่งที่ทรัพย์สินที่นำมาให้เช่าจะเป็นทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กำหนดระยะเวลาของการให้เช่าจะเป็นการเช่าในระยะสั้น ความรับผิดชอบในการดูแลและบำรุงรักษาทรัพย์สินเป็นหน้าที่ของผู้ให้เช่า อีกทั้งในการเลิกสัญญา คู่สัญญาสามารถเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดได้ แต่จะต้องมีการบอกกล่าวล่วงหน้าแก่อีกฝ่ายหนึ่งเป็นระยะเวลาพอสมควรก่อน เช่น รถยนต์ประจำตำแหน่งสำหรับข้าราชการระดับสูงในประเทศไทย

2.2 ลักษณะและการดำเนินการเกี่ยวกับลิสซิ่งรถยนต์

ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธุรกิจที่เป็นแหล่งระดมเงินทุนแห่งใหม่ โดยการให้เช่ารถยนต์ ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นได้ทั้งบริษัทลิสซิ่งโดยตรงหรือผู้ประกอบการขายรถยนต์และประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ควบคู่ไปด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะเป็นผู้ให้เช่ารถยนต์ตามวัตถุประสงค์ของผู้เช่า ซึ่งรถยนต์ที่นำมาให้เช่านั้น ผู้เช่าจะเป็นผู้เลือกจากผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายด้วยตนเอง เมื่อผู้เช่าเลือกได้แล้ว ผู้ให้เช่าก็จะติดต่อขอซื้อรถยนต์เหล่านั้นจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรถยนต์แล้วนำมาให้ผู้เช่าทำการเช่า ผู้เช่าจะต้องรับความเสี่ยงในความชำรุดบกพร่องและมีหน้าที่ซ่อมแซมรถยนต์เอง สัญญาลิสซิ่งจะมีระยะเวลาการเช่าที่นานแต่ไม่เกินไปกว่าอายุของรถยนต์ที่เช่านั้น ระยะเวลาในการเช่าโดยประมาณคือ 3-5 ปี อีกทั้งผู้เช่าจะเลิกสัญญาก่อนกำหนดมิได้ลักษณะที่สำคัญของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ คือ ผู้เช่ามิได้มุ่งหวังในการ เข้าถือกรรมสิทธิ์ในตัวรถยนต์ที่เช่า

2.2.1 การดำเนินการเกี่ยวกับลิสซิ่งรถยนต์

ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับลิสซิ่งรถยนต์นั้น โดยทั่วไปลิสซิ่งจะมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้²¹

²¹ ลัดดา โภคาสถิตย์. (2532, กันยายน). “ธุรกิจการให้เช่าสินค้านำทุนแก่ผู้ประกอบการ Leasing กับภาษีมูลค่าเพิ่ม.” *สรรพากรศาสตร์*, 36(9). น. 82-83.

1. ผู้บริโภคหรือผู้เช่า (Lessee) จะมาติดต่อกับผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ คือ ผู้ให้เช่า (Lessor)

2. ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งมาติดต่อกับผู้ประกอบการรถยนต์

3. ในทางปฏิบัติแล้ว มักมีการติดต่อผ่านตัวแทน (Agent)

เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ตกลงที่จะดำเนินการให้สินเชื่อแก่ผู้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งทั้งสองฝ่ายก็จะมาทำสัญญากันต่อไป โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ก่อนมีการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

ผู้บริโภคหรือผู้เช่าที่ต้องการจะทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์จะติดต่อกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรถยนต์เพื่อที่จะกำหนดประเภทของรถยนต์ จากนั้นจะติดต่อกับผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เพื่อสอบถามรายละเอียดต่าง ๆ ในการขอเช่ารถยนต์ โดยแจ้งวัตถุประสงค์ของตนและข้อมูลที่ใช้ประกอบในการพิจารณาของธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ อันได้แก่

1) ชนิดของรถยนต์ และรายละเอียดเกี่ยวกับประสิทธิภาพและอายุการใช้งานของรถยนต์

2) ระยะเวลาการเช่า ซึ่งอาจกำหนดจากอายุการใช้งานของรถยนต์ด้วยและกำหนดระยะเวลาเช่าที่ผู้เช่าต้องการ ซึ่งอาจจะแตกต่างกับอายุเวลาที่คำนวณจากอายุการใช้งาน ของรถยนต์ปกติอยู่ระหว่าง 2-7 ปี ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับประเภทของรถยนต์ด้วย ชื่อผู้ผลิตหรือตัวแทนที่ขายรถยนต์

3) รายละเอียดโครงการและฐานะการเงินของผู้เช่า

2. มีการตกลงทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งได้พิจารณารายละเอียดขั้นต้นแล้ว เห็นสมควรให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้เช่า ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตรถยนต์หรือผู้จำหน่ายรถยนต์ เพื่อขอทราบราคาจำหน่ายและเงื่อนไขในการจ่ายเงินค่ารถยนต์ที่ผู้ประกอบการธุรกิจเป็นผู้ซื้อ ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะนำมาคำนวณในการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับระยะเวลาเช่า ค่าเช่า หรือจำนวนเงินที่ต้องจ่ายในการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ และเงื่อนไขอื่น ๆ เช่น ทางเลือกเมื่อสิ้นสุดสัญญา เป็นต้น ตามลักษณะของการเช่าและประเภทของรถยนต์ เมื่อผู้เช่ายอมรับเงื่อนไขต่าง ๆ จึงจะมีการทำสัญญาลิสซิ่ง

3. ติดตามบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติภายหลังการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

เมื่อได้มีการทำสัญญาเรียบร้อยแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะตั้งชื่อรถยนต์ตามที่ผู้ประกอบการหรือผู้เช่าต้องการ และให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรถยนต์ ทำการส่งมอบรถยนต์ต่อผู้เช่าโดยตรง และผู้เช่าจะเริ่มจ่ายค่าเช่าและปฏิบัติตามสัญญาเช่า โดยระหว่างอายุของสัญญาผู้เช่าจะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการดูแลและบำรุงรักษารถยนต์ หากมีการชำรุดเสียหายของรถยนต์

ในระหว่างการเช่า ผู้เช่าจะต้องรับภาระซ่อมแซมหรือชดใช้ค่าเสียหาย ดังนั้นธุรกิจลิสซิ่งจะต้องจัดให้มีการทำสัญญาประกันภัยรถยนต์ด้วย โดยผู้เช่าเป็นผู้จ่ายค่าธรรมเนียมประกันภัย

4. กระบวนการบังคับตามสัญญาเมื่อสิ้นสุดอายุสัญญาเช่า

กรรมสิทธิ์ในรถยนต์จะขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญา โดยผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะเช่าต่อหรือส่งคืนรถยนต์ หรือซื้อรถยนต์ กรณีที่ผู้เช่าขอเช่าต่อค่าเช่าในสัญญาต่อไปจะคงเหลือประมาณร้อยละ 10 ของค่าเช่าของสัญญาแรก และในกรณีที่ผู้เช่าเลือกที่จะซื้อรถยนต์ที่เช่ามานั้นเป็นกรรมสิทธิ์ ราคาขายที่ธุรกิจลิสซิ่งกำหนดขึ้นเมื่อสิ้นสุดสัญญาจะเป็นราคาต่ำมาก ทั้งนี้เพราะผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งได้คำนวณต้นทุนค่ารถยนต์ที่ซื้อมารวมไว้ในค่าเช่าครั้งแรกแล้ว

สำหรับเนื้อหาสำคัญของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ การติดตามบังคับเพื่อให้มีการปฏิบัติภายหลังการทำสัญญา และกระบวนการบังคับตามสัญญาเมื่อสิ้นสุดอายุสัญญาเช่าว่าต้องมีรายละเอียดอย่างไรนั้น ผู้เขียนจะได้นำกล่าวไว้ในบทที่ 3 ต่อไป

ซึ่งการดำเนินการในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นี้ ยังสามารถจำแนก ได้เป็น 2 ประเภท²² คือ

1. การประกอบธุรกิจลิสซิ่งกรณีที่ผู้ให้เช่าและผู้เช่ามีสถานประกอบการในประเทศเดียวกัน (Domestic and International Leasing)

เป็นการเช่าอุปกรณ์สินค้าโดยผู้ให้เช่ามีสถานประกอบการในประเทศหนึ่งและผู้เช่ามีสถานประกอบการในประเทศเดียวกัน เช่นนี้คือลิสซิ่งในประเทศ (Domestic Leasing) ซึ่งสามารถติดต่อกับต่างประเทศก็ได้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้ผลิตมีสถานประกอบการอยู่อีกประเทศหนึ่งหรือผู้ให้เช่ามีบริษัทลูกที่ตั้งขึ้นมาเป็นบริษัทอยู่ในต่างประเทศ ทำธุรกิจลิสซิ่งกันก็ยังคงถือว่าเป็นลิสซิ่งในประเทศ (Lease Domestic)

2. การประกอบธุรกิจลิสซิ่งระหว่างประเทศ (Cross Border Lease)

เป็นการเช่าเครื่องอุปกรณ์โดยที่ผู้ให้เช่ามีสถานประกอบการอยู่ในประเทศหนึ่งและผู้เช่าอยู่ในอีกประเทศหนึ่ง เช่นนี้เป็นที่รู้กันดีว่าเป็นการเช่าระหว่างประเทศ (Cross Border Leasing) โดยปกติแล้วลิสซิ่งมักเป็นการทำธุรกรรมเชิงพาณิชย์ทั่ว ๆ ไปแต่มีสิ่งทีก่อให้เกิดความยุ่งยากหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ผลิตเครื่องอุปกรณ์เป็นประเทศที่สามมีแหล่งเงินทุนในประเทศที่สี่อุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการเช่าข้ามชาติก็คือสิ่งเหล่านี้

- 1) การใช้กฎหมาย
- 2) ความเสี่ยงเรื่องเงินตรา
- 3) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

²² แหล่งเดิม. น. 22-23.

- 4) ข้อกำหนดเกี่ยวกับภานำเข้า และภานำออก
- 5) ความยุ่งยากในการบังคับใช้
- 6) ความแตกต่างในระบบบัญชี

แม้จะมีสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคก็ตาม มีการลิสซิ่งข้ามชาติมากมาย ที่ประสบความสำเร็จ เริ่มจากการเจรจาตกลงเรื่องลักษณะของกฎหมาย และภานำที่จะใช้ ในการลิสซิ่งระหว่างประเทศ

ในปัจจุบันลิสซิ่ง ถือได้ว่าเป็นที่ยอมรับในระหว่างประเทศมากขึ้นเนื่องจากประเทศต่าง ๆ เห็นว่าการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นการประกอบธุรกิจที่สำคัญ ดังนั้นจึงได้มีการจัดทำอนุสัญญาระหว่างประเทศขึ้นมาเพื่อรองรับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งระหว่างประเทศขึ้น คือ อนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) ซึ่งอนุสัญญานี้ได้มีการจัดทำขึ้นเนื่องจากลิสซิ่งทางการเงินเป็นธุรกิจที่ค่อนข้างใหม่ ดังนั้นระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับว่าเป็นเอกเทศ สัญญาทางธุรกิจประเภทใหม่ (Sui Generis) แต่จะใช้หลักเกณฑ์ของเอกเทศสัญญาในเรื่องซื้อขาย ผ่าทรัพย์ คุ้มืม เช่าทรัพย์ และเช่าซื้อ มาบังคับใช้กับสัญญาลิสซิ่ง ผลที่สุดในทางกฎหมาย ผู้ให้เช่า (Lessor) ซึ่งมักจะมีกรรมสิทธิ์ (Ownership) ในอุปกรณ์สินค้า ก็จะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของอุปกรณ์สินค้าที่ตนส่งมอบ (Defective Goods) และในเรื่องของการรอนสิทธิ (Disturbance) รวมถึงความรับผิดชอบในฐานะของผู้ผลิต (Productivity Liabilities) อีกด้วย²³ และประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 จะมีการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ก็จะส่งผลให้เม็ดเงินลงทุนของต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ย่อมส่งผลให้มีการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเพิ่มขึ้น ซึ่งในประเทศไทยได้มีการอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจการให้บริการให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ โดยจัดเป็นการประกอบธุรกิจตามบัญชีสาม (21) ท้ายพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวถือได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจลิสซิ่งระหว่างประเทศ (Cross Border Leasing) นั่นเอง

2.2.2 ลักษณะที่สำคัญของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์²⁴

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์เป็นสัญญาประเภทหนึ่ง ในการทำความตกลงเข้าทำสัญญากันระหว่างคู่สัญญา ย่อมปรากฏรายละเอียดต่าง ๆ ที่สามารถตกลงกันได้ตามหลักการทำสัญญา โดยสาระสำคัญของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์นั้น พิจารณาได้ดังนี้

1. บุคคลในสัญญา

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์นั้น จะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องในสัญญาด้วยกัน 3 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือ ผู้ให้เช่า ซึ่งได้ตกลงทำสัญญากับอีกฝ่ายหนึ่งคือ ผู้เช่า ที่จะให้ผู้เช่าได้เช่าทรัพย์สิน ซึ่งทรัพย์สินนั้น

²³ แหล่งเดิม. น. 124.

²⁴ แหล่งเดิม. น. 614-615.

จะส่งให้แก่ผู้เช่าโดยฝ่ายที่สาม คือ ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ดังนั้นกระบวนการในสัญญาแบบลิสซิ่ง จะเห็นได้ว่ามีสัญญาที่เกี่ยวข้องถึง 2 สัญญา กล่าวคือ สัญญาแบบลิสซิ่ง สัญญาหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า เป็นการตกลงให้ผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ ในทรัพย์สินที่เช่าและชำระค่าเช่าเป็นการตอบแทน ส่วนอีกสัญญาหนึ่ง คือ สัญญาจัดส่งสินค้าซึ่งเป็นทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาเช่า ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายทรัพย์สิน โดยผู้ให้เช่าเข้าทำการซื้อทรัพย์สินที่จะใช้ในการเช่าแบบลิสซิ่งและทำความตกลงให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่า และต้องเป็นทรัพย์สินที่มีสภาพตรงตามที่ผู้เช่ากำหนด

2. ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญา

โดยปกติจะเป็นสังหาริมทรัพย์ที่มีไว้ใช้ในการลงทุน ได้แก่ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องมือ สินค้าประเภทคอมพิวเตอร์หรือรถยนต์ ฯลฯ โดยให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ของผู้เช่าว่าต้องการใช้ประโยชน์ในด้านไหนหรือใช้สอยเพื่อการใดเป็นสำคัญ ทรัพย์สินนั้นก็จะต้องมีประโยชน์ตรงตามวัตถุประสงค์นั้น และทรัพย์สินเช่นว่านี้จะไม่อยู่ในความครอบครองของผู้ขาย เพราะผู้ให้เช่าเป็นเพียงผู้ติดต่อให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายทรัพย์สินนั้นส่งมอบทรัพย์สินที่มีคุณสมบัติและลักษณะตรงตามที่ผู้เช่าต้องการให้แก่ผู้เช่าโดยตรงส่วนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นเป็นของบริษัทผู้ให้เช่าอยู่ตลอดเวลาการเช่า แต่เมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลง ผู้เช่ามีทางเลือก 2 ประการคือ ประการที่หนึ่ง ผู้เช่าเลือกซื้อทรัพย์สินนั้นและได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าหรือประการที่สองผู้เช่าส่งทรัพย์สินที่เช่าคืนให้แก่บริษัทผู้ให้เช่า เว้นแต่จะมีการตกลงทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งกันต่อ ก็ไม่จำเป็นต้องส่งคืนทรัพย์สินนั้น ผู้เช่าก็นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ต่อไปตามที่ได้ทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งต่อกัน

3. วัตถุประสงค์ของการเช่าแบบลิสซิ่ง

ในการทำสัญญาแบบลิสซิ่ง จะเห็นได้ว่าผู้เช่านั้นต้องการที่จะใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินเป็นหลักโดยมิได้ต้องการเป็นเจ้าของ และการใช้นั้นจำเป็นต้องใช้เป็นระยะเวลาค่อนข้างนาน ส่วนฝ่ายผู้ให้เช่าก็คือผู้ต้องการจะประกอบธุรกิจ โดยมุ่งเน้นมาที่การทำธุรกิจลิสซิ่งและโดยปกติผู้ให้เช่าก็ต้องเป็นนิติบุคคลในรูปบริษัท ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการจัดตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นการเฉพาะ

4. ระยะเวลาการให้เช่า

ความสามารถทางการเงินของผู้เช่าและอายุการใช้งานของทรัพย์สินที่เช่าและประโยชน์ใช้สอยที่ผู้เช่าต้องการ ล้วนเป็นปัจจัยในการทำความตกลงเรื่องระยะเวลาว่าจะให้สัญญามีผลผูกพันนานเพียงใด ปกติโดยทั่วไปจะกำหนดกันเป็นระยะเวลาอยู่ที่ 3 ถึง 5 ปี

5. ค่าเช่า

หน้าที่ของผู้เช่าในการชำระค่าเช่าในสัญญาแบบลิสซิ่งนั้น เป็นทำนองเดียวกับการชำระค่าเช่าในสัญญาเช่าทรัพย์สิน กล่าวคือ มีการกำหนดให้ชำระเป็นงวดตามแต่จะตกลงกันว่างวดหนึ่งจะมีระยะเวลายาวนานแค่ไหน การกำหนดสถานที่ชำระค่าเช่า ฯลฯ แต่ในเรื่องสัญญาแบบลิสซิ่งจะมีลักษณะพิเศษในเรื่องค่าเช่าที่แตกต่างจากสัญญาเช่าทรัพย์สินธรรมดา คือ ในเรื่องการคิดคำนวณค่าเช่าตามสัญญาแบบลิสซิ่ง ค่าเช่าจะมาจาก การนำเรื่องต้นทุนของทรัพย์สิน ค่าใช้จ่ายของบริษัท อัตราผลตอบแทนของบริษัท ความเสี่ยงต่าง ๆ ฯลฯ มาเป็นปัจจัยในการคำนวณด้วยซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าลิสซิ่งนั้นก็คือการดำเนินธุรกิจอย่างหนึ่ง จำเป็นต้องประเมินองค์ประกอบหลายอย่างเพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปได้

รูปแบบการชำระค่าเช่า อาจเป็นการชำระด้วยเงินสดหรือชำระเป็นเช็คนาคา อาจมีการจ่ายเช็คล่วงหน้าก็ได้ ขึ้นกับความตกลงกันของบริษัทและผู้เช่า และค่าเช่านั้นโดยปกติผู้เช่าก็จะบันทึกว่าเป็นค่าใช้จ่ายในกิจการของผู้เช่านั่นเอง

2.2.3 การขออนุญาตและการดำเนินการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

การขออนุญาตและการดำเนินการประกอบธุรกิจลิสซิ่งนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีการกำหนดไว้ว่าผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะต้องปฏิบัติอย่างไรคงมีการกำหนดไว้เฉพาะการจัดตั้งบริษัทที่มีลักษณะเป็นการทั่วไปไว้เท่านั้น ในกรณีที่เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งยังไม่มีความหมายใด ๆ กำหนดถึงการดำเนินการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ไว้ การดำเนินการจึงเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นบทกฎหมายทั่วไปเท่านั้น แต่ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank) ได้มีธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลการจัดตั้งการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์โดยกระทรวงการคลังเล็งเห็นว่าการประกอบธุรกิจลิสซิ่งมีความสำคัญ จึงมีประกาศของกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่อง สิ้นเชื้อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ออกมา ซึ่งประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 122 ตอนพิเศษ 43 ง เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2548 โดยอาศัยอำนาจตามความในข้อ 5 ข้อ 7 ข้อ 8 และข้อ 14 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2515 โดยเหตุผลในการออกประกาศ คือ เพื่อเป็นการพิทักษ์รักษาประโยชน์ของประชาชนและเป็นการป้องกันปัญหาจากธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากปัจจุบันธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วไปยังผู้บริโภคในระดับต่าง ๆ ประกอบกับในขณะนี้ยังไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใดทำหน้าที่ดูแลธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะซึ่งตามประกาศนี้ได้กำหนดให้

ผู้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดและมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่าห้าสิบล้านบาท

ซึ่งตามประกาศของกระทรวงการคลังได้กำหนดลักษณะของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้เป็น 2 ประเภท²⁵ คือ

2.2.3.1 กรณีผู้ประกอบการซึ่งที่เป็นสถาบันการเงิน

ตามประกาศของกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตาม ข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน สามารถประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลได้ทันที โดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เนื่องจากเป็นธุรกรรมที่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ และพระราชบัญญัติ การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์อยู่แล้ว (ปัจจุบันพระราชบัญญัตินี้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551)

2.2.3.2 กรณีผู้ประกอบการซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน (Non-bank)

ตามประกาศของกระทรวงการคลัง เรื่อง กิจการที่ต้องขออนุญาตตามข้อ 5 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 (เรื่องสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ) ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งซึ่งมิใช่สถาบันการเงิน (Non-Bank) ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง โดยให้ยื่นคำขอผ่านธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนี้

1. คุณสมบัติ : ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ที่มีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท

2. เอกสารประกอบการยื่นคำขอรับอนุญาต : ยื่นแบบฟอร์มตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดพร้อมทั้งเอกสารการพิจารณาอย่างน้อยประกอบด้วยสำเนาใบสำคัญแสดงการจดทะเบียน สำเนาทะเบียนทรัพย์สิน สำเนาข้อบังคับ สำเนาทะเบียนผู้ถือหุ้น นอกจากนี้ให้แจ้งชื่อ ประวัติการทำงานและคุณสมบัติของกรรมการและผู้สอบบัญชี พร้อมทั้งสำนักงานสาขาและสถานที่ตั้งของสำนักงานสาขา (ถ้ามี)

3. สถานที่ยื่นคำขอรับอนุญาต : สายกำกับสถาบันการเงินธนาคารแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร หรือ สำนักงานภาคของธนาคารแห่งประเทศไทยทุกแห่งคือ สำนักงานภาคเหนือ (เชียงใหม่) สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น) และสำนักงานภาคใต้ (สงขลา)

²⁵ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (2548). *การกำกับธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/PressAndSpeeches/Press/News2548/n1748t.pdf>

4. การยื่นคำขอรับอนุญาตประกอบธุรกิจ : ผู้ประกอบธุรกิจรายเดิมที่ประกอบธุรกิจในวันที่ 17 มิถุนายน 2548 สามารถประกอบธุรกิจต่อไปได้ โดยต้องยื่นคำขอรับอนุญาตต่อธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2548 ทั้งนี้หากผู้ประกอบธุรกิจมีทุนจดทะเบียนต่ำกว่า 50 ล้านบาท ให้จดทะเบียนเพิ่มทุนและเรียกชำระทุนเพิ่มให้ครบถ้วนภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2548 ในกรณีผู้ประกอบธุรกิจรายใหม่ ที่ยังไม่ได้มีการให้สินเชื่อส่วนบุคคล แต่สนใจที่จะประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

จากการศึกษากฎ ระเบียบ ประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตประกอบธุรกิจสินเชื่อของประเทศไทยแล้วทำให้ทราบว่าในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อซึ่งเป็นบริษัททั่วไปที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์รวมทั้งตัวผู้ผลิตรถยนต์เองสามารถประกอบธุรกิจสินเชื่อได้โดยไม่ต้องขออนุญาตหรือไม่มีองค์กรใด ๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank) จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยและกระทรวงการคลัง เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องการประกอบธุรกิจสินเชื่อ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อเป็นสถาบันการเงินสามารถประกอบธุรกิจสินเชื่อได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังก่อน แต่ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อที่มีใช้สถาบันการเงิน (Non-bank) ผู้ที่จะประกอบธุรกิจสินเชื่อรถยนต์จะต้องเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจะต้องเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัดเท่านั้น ห้างหุ้นส่วนไม่อาจประกอบธุรกิจสินเชื่อรถยนต์ได้ อีกทั้งจะต้องมีทุนจดทะเบียนซึ่งชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท

2.2.4 การจัดทำสัญญาสินเชื่อรถยนต์และการตกลงในข้อสัญญาส่วนสาระสำคัญ

สัญญาสินเชื่อมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสัญญาเช่าทั่ว ๆ ไป การจัดทำสัญญาจึงมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาไว้ ดังนั้นสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาตามสัญญาสินเชื่อซึ่งบางประการจึงมีลักษณะเช่นเดียวกับสัญญาเช่าทั่ว ๆ ไป ดังนี้²⁶

1. หน้าที่ของผู้เช่าในการชำระค่าเช่าล่วงหน้า
2. หน้าที่ของผู้เช่าในการชำระราคาค่าเช่าเป็นงวด ๆ โดยค่าเช่าในสัญญาประเภทนี้มีได้เป็นแต่เพียงค่าใช้ประโยชน์ในตัวทรัพย์สินเท่านั้น แต่เป็นราคาของทรัพย์สินที่ให้เช่าบวกด้วยผลประโยชน์ตอบแทนที่บริษัทฯ เรียกเก็บ
3. หน้าที่ของผู้เช่าในการชำระค่าปรับกรณีผิดนัดไม่ชำระค่าเช่า ต้องกำหนดโดยชัดแจ้ง

²⁶ สนันทกรณ (จำปี) โสตถิพันธุ์ ก (2554). คำอธิบายเช่าทรัพย์สิน-เช่าซื้อ. น. 232-234.

กรณีนี้จึงเป็นเบี้ยปรับอันสืบเนื่องจากการไม่ชำระหนี้ของผู้เช่า ซึ่งประกาศฉบับนี้กำหนดกรอบไว้ว่าต้องไม่เกินอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่บริษัทเงินทุนสามารถเรียกได้ตามกฎหมายในการทำสัญญาเช่า

4. หน้าที่ของผู้เช่าที่ห้ามนำทรัพย์สินนั้นไปให้เช่าช่วง ด้วยสภาพที่ทรัพย์สินที่ให้เช่า นั้นเป็นทรัพย์สินประเภททุน การแบ่งให้ผู้อื่น

เช่าหรือการเช่าช่วงก็คงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบากเป็นประการแรก ในประการต่อไป ผู้ลงทุนหรือผู้ให้เช่าต้องลงทุนในทรัพย์สินที่ให้เช่าจำนวนค่อนข้างสูง ซึ่งหากปล่อยให้ผู้เช่าเอาไปให้เช่าช่วงได้ โอกาสที่ทรัพย์สินที่ให้เช่าอาจเสื่อมสภาพเร็วกว่าที่กำหนดก็จะเกิดขึ้นได้และก็จะ เป็นผลเสียแก่ผู้ลงทุนซึ่งยังเป็นของเจ้าของทรัพย์สินอยู่

5. ผู้ให้เช่าสามารถบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวด

ติด ๆ กัน หรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เงื่อนไขของการ เลิกสัญญาในลักษณะนี้ สื่อให้เห็นว่าสัญญาเช่าทรัพย์สิน แบบลิสซิ่ง เป็นสัญญาที่ผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นผู้เช่าเองได้จ่ายเงินก่อนเป็นค่าเช่าล่วงหน้าไปแล้ว ทั้งค่าเช่ารายงวดที่ชำระก็สูงกว่า ค่าใช้ทรัพย์สินธรรมดา ดังนั้นการที่จะยอมให้ผู้เช่าเลิกสัญญาได้ง่าย ๆ เพียงเพราะผู้เช่าผิดนัดชำระค่าเช่าเพียงงวดเดียวก็ดีหรือผิดสัญญาในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ดีก็อาจทำให้ผู้เช่าเสียเปรียบหรือไม่เป็นธรรมกับผู้เช่าได้ ทั้งยังไม่เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจด้วย เพราะอาจทำให้ผู้เช่าซึ่งเป็นผู้ประกอบการขาด เครื่องจักรในการดำเนินงานและอาจทำให้การประกอบการต้องหยุดชะงักหรือต้องเลิกกิจการ

นอกจากสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาอันมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว ยังมีสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาในสัญญาแบบลิสซิ่งที่นอกเหนือจากสัญญาเช่าโดยทั่ว ๆ ไป ดังนี้²⁷

1. การวางเงินเพื่อประกันการเช่า

โดยปกติแล้วผู้เช่าก็ย่อมต้องมีหน้าที่ดูแลรักษาและสงวนทรัพย์สินที่เช่าเช่นเดียวกับ ผู้เช่าตามสัญญาเช่าทรัพย์สิน ดังนั้นในสัญญาเช่าแบบลิสซิ่ง ตัวทรัพย์สินเองจึงเปรียบเสมือน หลักประกันในตัวเองให้แก่บริษัท เพราะบริษัทผู้ให้เช่าคือผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ถ้าผู้เช่า ไม่ดูแลรักษาทรัพย์สินให้ดีขึ้นทรัพย์สินเกิดความเสียหาย บริษัทย่อมใช้อำนาจแห่งเจ้าของ กรรมสิทธิ์เรียกร้องให้ผู้เช่ารับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สินที่ทำการเช่าแบบลิสซิ่งได้ นอกจากนี้ ถ้าบริษัทประเมินแล้วพบว่ามีความเสี่ยงที่ไม่ทำให้เกิดความไม่มั่นใจ บริษัทย่อมขอให้ ผู้เช่าวางเงินประกันการเช่าจำนวนหนึ่ง (โดยปกติมีจำนวนเท่ากับราคาทรัพย์สิน ที่ผู้เช่าต้องชำระ ให้แก่ผู้ให้เช่าเมื่อตัดสินใจซื้อทรัพย์สินนั้น) เพื่อกรณีที่ว่าหากผู้เช่าผิดนัดหรือก่อให้เกิดความ

²⁷ แหล่งเดิม. น. 616-617.

เสียหาย บริษัทสามารถหักเงินประกันนี้ใช้ชำระหนี้หรือเยียวยาความเสียหายใด ที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งบริษัทอาจกำหนดเบี้ยปรับเป็นการเฉพาะด้วยก็ได้ นอกเหนือจากการให้ผู้เช่าวางเงินประกัน

2. การประกันในทรัพย์สิน

ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องจัดให้มีการประกันภัยในทรัพย์สินที่เช่าแบบลิสซิ่ง โดยระบุผู้ให้เช่าเป็นผู้รับประกัน โฆษน์ตามสัญญาประกันภัย ซึ่งปกติบริษัทผู้ให้เช่าจะระบุบริษัทประกันภัยและระบวงเงินที่เอาประกันภัยที่ผู้เช่ามีหน้าที่ด้วย

3. การมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

เมื่อสัญญาสิ้นสุดลง ผู้เช่ามีสิทธิในการเลือกที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ทำการเช่าแบบลิสซิ่งหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้เช่าต้องการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ก็ต้องทำการซื้อจากผู้ให้เช่า หรือถ้าไม่ต้องการก็ต้องส่งคืนทรัพย์สินนั้น ในเมื่อสัญญาสิ้นสุดลง ถือเป็นหน้าที่ของผู้เช่าที่ต้องส่งคืนทรัพย์สิน เว้นแต่จะมีการทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งกันต่อ บางความเห็นอาจกล่าวว่าเป็นสิทธิในการให้ผู้เช่ามีทางเลือก 3 ทาง คือ ขอซื้อทรัพย์สินนั้นเป็นกรรมสิทธิ์หรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนหรือทำสัญญาเช่าต่อ ซึ่งทางเลือกทั้ง 3 ทางนี้ จะต้องตกลงกันเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าแล้วเท่านั้น หรืออีกความเห็นหนึ่งเห็นว่าผู้เช่ายังมีทางเลือกอีกทาง คือ การขายทรัพย์สินนั้นให้แก่บุคคลที่สาม กล่าวคือ ผู้เช่าต้องเป็นผู้ติดต่อหาบุคคลที่สามที่จะรับซื้อทรัพย์สินที่เช่าแทนที่ตนจะต้องรับซื้อหรือเช่าต่อในเมื่อหมดสัญญาเช่า บางบริษัทเมื่อผู้เช่าติดต่อหาผู้ซื้อได้แล้ว บริษัทจะมอบเงินคืนให้ผู้เช่าร้อยละ 95 ของราคาที่ยขายต่อให้บุคคลที่สาม เป็นต้น

4. การเลิกสัญญา

ผู้เช่านั้นจะบอกเลิกสัญญา โดยขอเลิกสัญญาแต่ฝ่ายเดียวในระหว่างที่สัญญายังมีผลบังคับอยู่ไม่ได้

ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งผู้ประกอบการมักจะจัดทำสัญญาลิสซิ่งขึ้นมาอันมีลักษณะเป็นสัญญามาตรฐาน ที่มีการกำหนดข้อสัญญาต่าง ๆ ขึ้นมามากมายโดยที่ผู้เช่าไม่สามารถโต้แย้งเนื้อหาในสัญญาลิสซิ่งนั้นได้ ซึ่งในสัญญาลิสซิ่งได้มีการกำหนดเนื้อหาของสัญญาขึ้นมาบางส่วน มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสัญญามาตรฐานทั่วไป แต่บางส่วนก็มีลักษณะ ที่สำคัญแตกต่างกับสัญญาต่าง ๆ ทั่วไป จากการศึกษาตัวอย่างของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ทำให้ทราบถึงข้อสัญญาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ คือ

1. ลักษณะของลิสซิ่งรถยนต์และสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์เป็นสัญญาสองฝ่าย ถือเป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่ง

ที่คู่สัญญาต่างฝ่ายต่างมีสิทธิและหน้าที่ต่อกัน สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่มักนิยมทำลิสซิ่งกัน มี 2 ประเภทคือ ลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) และลิสซิ่งดำเนินงาน (Operating Lease)

โดยลักษณะของสัญญาลิสซึ่งจะเป็นการที่ผู้ให้เช่าตกลงที่จะซื้อรถยนต์ใหม่ด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง ตามวัตถุประสงค์ของผู้เช่าที่ได้ทำการติดต่อและเลือกไว้แล้วจากผู้ขายรถยนต์ ผู้เช่ามีหน้าที่ในการชำระเบี้ยประกันภัยรถยนต์โดยผู้ให้เช่าเป็นผู้รับผลประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย ส่วนผู้ให้เช่ามีหน้าที่รับผิดชอบบรรดาค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม และการบำรุงรักษารถยนต์ที่เช่า อันเกิดจากการที่ผู้เช่าได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ผลิตรถยนต์ที่เช่าเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์

2. ระยะเวลาในการเช่า การชำระหนี้และกำหนดเวลาชำระหนี้

ระยะเวลาในการเช่ารถยนต์ตามสัญญาลิสซึ่ง คู่สัญญาจะมีกำหนดระยะเวลาการเช่าไว้เป็นที่แน่นอน โดยทั่วไปจะมีการกำหนดระยะเวลาที่ 1 ปี ถึง 4 ปี หรือ 48 เดือน และมีการกำหนดค่าเช่าเป็นไปตามที่กำหนดในสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ ซึ่งผู้เช่าจะต้องชำระค่าเช่าแก่ผู้ให้เช่า ทุกเดือนตามกำหนดระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ โดยการโอนค่าเช่าเข้าบัญชีธนาคารของผู้ให้เช่า หรือชำระค่าเช่า ณ ที่ทำการของผู้ให้เช่าก็ได้ตามแต่จะตกลงกันไว้

3. การเรียกดอกเบี้ยและค่าตอบแทน

การเรียกค่าตอบแทนการเช่ารถยนต์ตามสัญญาได้มีการรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าใช้จ่ายในการต่อทะเบียน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไว้ในค่าเช่ารถยนต์ด้วยซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม ค่าเช่าตามสัญญาจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มที่เปลี่ยนแปลงไป การเรียกดอกเบี้ยตามสัญญาลิสซึ่งจะมีการกำหนดดอกเบี้ยกันไว้ตามที่คู่สัญญาได้ตกลงกัน

4. การผิดนัดและผลของการผิดนัด

หากผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามสัญญา ผู้เช่าได้ชื่อว่าผิดนัด ผู้เช่าต้องชำระดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดให้แก่ผู้เช่าในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีของค่าเช่า ที่ค้างชำระ นับแต่วันที่ค้างชำระจนถึงวันที่ผู้เช่าชำระค่าเช่าค้างชำระให้แก่ผู้ให้เช่าจนครบถ้วน

5. การสิ้นสุดของสัญญา

ผู้เช่าไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่ารถยนต์ตามสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก่อนครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ได้เว้นแต่ผู้ให้เช่าเป็นฝ่ายผิดสัญญา ในกรณีที่สัญญาลิสซึ่งรถครบกำหนดระยะเวลาการเช่า 1 ปีแล้วผู้เช่ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเช่ารถยนต์ที่เช่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนได้ โดยมีพักต้องแสดงเหตุแห่งการเลิกการเช่า การสิ้นสุดของสัญญาลิสซึ่งรถยนต์จะสิ้นสุดลงเมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามสัญญา ผู้เช่าค้างชำระค่าเช่าถึง 2 งวด คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหยุดกิจการหรือไม่ดำเนินกิจการต่อไป ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือพิทักษ์ทรัพย์หรือเลิกกิจการ คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถูกบังคับคดีหรือทำการจำหน่ายจ่ายโอนทรัพย์สินหรือคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่สามารถชำระหนี้

ตามคำพิพากษา และผลภายหลังสัญญาสิ้นสุดลงเมื่อมีการเช่ารถยนต์กันจนครบกำหนดตามระยะเวลาในสัญญาลิสซิ่งกันแล้ว โดยที่ผู้เช่ามิได้ตกเป็นผู้ผิดนัดหรือผิดสัญญาใด ๆ อีกทั้งไม่มีเงินใด ๆ ค้างชำระต่อผู้ให้เช่า ผู้เช่ามีสิทธิที่เช่ารถยนต์ต่อหรือจะขอซื้อรถยนต์ที่เช่ากันใดคันหนึ่งหรือทั้งหมดจากผู้ให้เช่าในราคาท้องตลาดตามที่จะได้ตกลงกัน ณ วันที่ครบกำหนดระยะเวลา การเช่า โดยผู้เช่ามีหน้าที่ชำระค่าใช้จ่ายในการโอนกรรมสิทธิ์และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการโอนกรรมสิทธิ์รถยนต์ หรือผู้เช่าจะส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนตามสภาพที่ใช้งานได้ ตามปกติในขณะที่ครบกำหนดระยะเวลาเช่าให้แก่ผู้ให้เช่า

2.2.5 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

การกำหนดอัตราดอกเบี้ยกรณีของการเช่าซื้อรถยนต์และการเช่ารถยนต์ แบบลิสซิ่งนั้น มีการคิดอัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างกัน โดยการเช่าซื้อรถยนต์มักมีการคิดอัตราดอกเบี้ยแบบเงินต้นคงที่ (Flat Rate) ส่วนการเช่ารถยนต์แบบลิสซิ่งมีการคิดอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) ซึ่งดอกเบี้ยแบบเงินคงที่และดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การคิดอัตราดอกเบี้ยเช่าซื้อแบบเงินต้นคงที่ (Flat Rate) ส่วนมากใช้สำหรับการเช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ซึ่งผู้เช่าจะต้องชำระเงินให้แก่ผู้ให้เช่าด้วยจำนวนเงินเท่า ๆ กันทุกงวด ตลอดระยะเวลาที่เช่าซื้อซึ่งจะคำนวณดอกเบี้ยทั้งหมดที่ลูกค้าต้องชำระจากเงินต้นคงที่ตลอดอายุของสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งจะคำนวณดอกเบี้ยทั้งหมดที่ลูกค้าต้องชำระจากเงินต้นที่คงที่ตลอดอายุของสัญญาเช่าซื้อ²⁸

2. การคิดดอกเบี้ยเงินกู้แบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) ส่วนมากใช้สำหรับการคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อเกือบทุกประเภท เช่น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเพื่อการศึกษา เป็นต้น โดยคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด แม้ช่วงแรกจ่ายดอกเบี้ยสูง แต่เดือนต่อ ๆ มาดอกเบี้ยจะลดลงตามเงินต้น²⁹ ซึ่งสัญญาลิสซิ่งรถยนต์จะมีการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate)

ในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่งในประเทศไทยในกรณีที่ผู้ประกอบการลิสซิ่งเป็นสถาบันการเงินจะเป็นไปตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 83/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม

²⁸ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). *รอบรู้เรื่องดอกเบี้ย*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/interest/Pages/interest8.aspx>

²⁹ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (2556). *รอบรู้เรื่องดอกเบี้ย*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/interest/Pages/interest9.aspx>

พ.ศ. 2551 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 มาตรา 40 และมาตรา 46 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ซึ่งกำหนดไว้ว่า สถาบันการเงินอาจเรียกเก็บดอกเบี้ยในหนี้ค้างชำระหรือดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดชำระหนี้หรือค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนดจากผู้บริโภค ซึ่งเมื่อคำนวณรวมกันแล้วจะต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี (Effective Rate)

สูตรคำนวณหาดอกเบี้ยของสัญญาเงินกู้³⁰

สมมติว่าเราอยากได้รถยนต์ราคา 500,000 บาท ระยะเวลาผ่อนไม่เกิน 2 ปีอัตราดอกเบี้ย 12% ต่อปี

การคำนวณดอกเบี้ยสัญญาเงินกู้ – ดอกเบี้ยที่แท้จริงแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate)

ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด = $\frac{\text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี}}$

จำนวนงวดที่ผ่อนต่อปี

เงินต้นจ่ายแต่ละงวด = จำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละงวด – ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด

เงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด = ยอดหนี้คงเหลือ – เงินต้นที่ลดลง

กำหนดให้จ่ายเงินงวดเท่ากับ 23,537 บาทต่องวด

งวดที่ 1

1. จำนวนดอกเบี้ยงวดที่ 1 = $(500,000 \times 12\%) \div 12 = 5,000$ บาท

2. จำนวนเงินต้นจ่ายงวดที่ 1 = $23,537 - 5,000 = 18,537$ บาท

3. จำนวนเงินต้นคงเหลือจากการจ่ายงวดที่ 1 = $500,000 - 18,537 = 481,463$ บาท

(จะเป็นเงินต้นสำหรับคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ 2)

งวดที่ 2

1. จำนวนดอกเบี้ยงวดที่ 2 = $(481,463 \times 12\%) \div 12 = 4,815$ บาท

2. จำนวนเงินต้นจ่ายงวดที่ 2 = $23,537 - 4,815 = 18,722$ บาท

3. จำนวนเงินต้นคงเหลือจากการจ่ายงวดที่ 2 = $481,463 - 18,722 = 462,741$ บาท

(จะเป็นเงินต้นสำหรับคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ 3)

หากคำนวณจนครบทุกงวด (24 งวด) ดอกเบี้ยจ่ายทั้งหมดจะเท่ากับ 64,882 บาทเงินรวมที่ต้องจ่ายให้กับผู้ให้สินเชื่อทั้งหมดจะเท่ากับ 564,882 บาท เมื่อเทียบดอกเบี้ยจ่ายที่คิดโดยอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกกับเงินต้นที่ได้รับ ดอกเบี้ยจ่ายจำนวนคร่าว ๆ จะเท่ากับ

³⁰ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/credit/Pages/credit1.aspx>

$$= (64,882 \div 2) \div 500,000 = 6.49 \% \text{ ต่อปี}$$

จากการศึกษาอัตราดอกเบี้ยลิสซึ่งตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 83/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับแล้ว ทำให้ทราบว่า การคำนวณอัตราดอกเบี้ยสัญญาลิสซึ่งเป็นแบบดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) โดยดอกเบี้ยจะถูกคิดจากเงินต้นที่ลดลงในแต่ละงวด ส่งผลให้ดอกเบี้ยที่จะต้องชำระในแต่ละงวดลดลงตามไปด้วย

2.3 เปรียบเทียบข้อสัญญาลิสซึ่งรهنต์กับสัญญาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญ

ธุรกิจลิสซึ่งมีลักษณะของการประกอบการและการกำหนดเนื้อหาของข้อสัญญาลิสซึ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการประกอบธุรกิจให้เช่าแบบทั่วไป แต่ก็มีลักษณะบางประการที่ถือว่าเป็นลักษณะที่พิเศษกว่าสัญญาเช่าแบบธรรมดาทั่วไป ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาถึงสัญญาลิสซึ่งควบคู่กับสัญญาแบบธรรมดาทั่วไป เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสัญญาแบบลิสซึ่งกับสัญญาเช่าทรัพย์สินแบบธรรมดาทั่วไป ดังนี้

2.3.1 สัญญาเช่าซื้อรถยนต์

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์เป็นสัญญาที่ผู้เป็นเจ้าของรถยนต์นำรถยนต์ของตนออกให้เช่า โดยให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์นั้น ๆ แก่ผู้เช่าซื้อหรือให้คำมั่นว่าจะให้รถยนต์นั้น ๆ ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เช่าซื้อ เมื่อผู้เช่าซื้อได้ทำการชำระเงินครบตามจำนวนที่กำหนดไว้แล้วซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 572 โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาที่มีคู่สัญญา 2 ฝ่าย คือฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อและฝ่ายผู้เช่าซื้อ
2. ผู้ให้เช่าซื้อเอาทรัพย์สินออกให้เช่า โดยผู้ให้เช่าซื้อต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อ
3. ผู้ให้เช่าซื้อให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินหรือว่าจะให้ทรัพย์สินตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เช่าซื้อ
4. ผู้เช่าซื้อได้ใช้เงินครบตามที่กำหนดเท่านั้นเท่านั้นคร่าว
ซึ่งสัญญาเช่าซื้อนี้ ผู้เช่าซื้อมิวัตถุประสงค์ในการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าซื้อ เมื่อตนได้ชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วนตามสัญญาเช่าซื้อแล้ว³¹

³¹ มานะ พิทยาภรณ์. (2521). คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ อ้างแรงงานจัดทำของและรับขน. น. 28.

ตามสัญญาเช่าซื้อผู้ให้เช่าและผู้เช่าซื้อจะตกลงเลิกสัญญากันก่อนกำหนดก็ได้ เมื่อเลิกสัญญากันแล้วย่อมส่งผลให้สัญญาเช่าซื้อระงับลงและเมื่อสัญญาจะระงับลงแล้วคู่สัญญาต้องให้แต่ละฝ่ายกลับคืนสู่สถานะเดิม ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังนี้

1. ในกรณีที่ผู้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญา จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 573 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า “ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง”

2. ในกรณีที่ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “ในกรณีผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ เจ้าของทรัพย์สินจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ ถ้าเช่นนั้นบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อน ให้รับเป็นของเจ้าของทรัพย์สินและเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะกลับเข้าครองทรัพย์สินนั้นได้ด้วย

อนึ่งในกรณีกระทำผิดสัญญาเพราะผิดนัดไม่ใช้เงินซึ่งเป็นคราวที่สุดนั้น ท่านว่าเจ้าของทรัพย์สินชอบที่จะรับบรรดาเงินที่ได้ใช้มาแล้วแต่ก่อนและกลับเข้าครองทรัพย์สินได้ต่อเมื่อระยะเวลาใช้เงินได้พ้นกำหนดไปอีกงวดหนึ่ง” ซึ่งหากทำการพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 ข้างต้นแล้วทำให้ทราบว่าหากเป็นกรณีที่ผู้เช่าซื้อมีการผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงคราวเดียวหรือมีการผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวแต่ไม่ติดต่อกัน ผู้ให้เช่าซื้อก็จะเลิกสัญญาตามมาตรานี้ไม่ได้ ซึ่งผู้ให้เช่าซื้อคงมีสิทธิเรียกค่าเสียหาย เช่น สามารถเรียกดอกเบี้ยในค่าเช่าซื้อที่ค้างชำระได้เท่านั้น แต่มาตรา 574 นี้คู่สัญญาสามารถตกลงยกเว้นให้เป็นอย่างอื่นได้ เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติอันเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ซึ่งการผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ 2 คราวติดต่อกันนั้นหรือการกระทำข้อสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ไม่ได้ทำให้สัญญาเช่าซื้อระงับไปโดยอัตโนมัติ เพียงแต่กฎหมายกำหนดให้สิทธิแก่ผู้ให้เช่าซื้อที่จะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้เท่านั้น หากผู้ให้เช่าซื้อไม่ใช้สิทธิเลิกสัญญา ยังคงรับชำระค่าเช่าซื้อต่อมา สัญญาเช่าซื้อก็ไม่ระงับ และหากผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ผู้ให้เช่าซื้อก็สามารถทำได้ โดยไม่ต้องมีการเตือนหรือบอกกล่าวให้ผู้เช่าซื้อทราบล่วงหน้าว่าผู้ให้เช่าซื้อจะเลิกสัญญาหรือเตือนให้ผู้เช่าซื้อนำค่าเช่าซื้อมาชำระหรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามสัญญาเช่าซื้อ³²

³² ๒ ๒ พทชิต เอกจริยกร ก (2552). คำอธิบายเช่าทรัพย์สินเช่าซื้อ. น. 322.

2.3.2 สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์เป็นสัญญาซื้อขายประเภทหนึ่งที่ผู้ซื้อไม่ต้องชำระราคาสินเชิงในคราวเดียวกัน เมื่อเป็นสัญญาขายโดยหลักย่อมอยู่ภายใต้บังคับของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 458 “กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขายกัน” กล่าวคือ ทันทีก่อนที่ผู้ขายจะโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ยืมโอนจากผู้ขายไปยังผู้ซื้อแล้วแต่จะมีข้อตกลงหน่วงกรรมสิทธิ์ไว้จนกว่าผู้ซื้อชำระราคาครบก็สามารถทำได้ตามหลักเสรีภาพ ซึ่งราคาของการซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ ผู้ขายได้รวมดอกเบี้ยและกำไรเข้าไว้ในราคาขายเงินผ่อนแล้ว เพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงในการที่จะเสียรถยนต์นั้น ในสัญญาซื้อขายเงินผ่อนนี้ เฉพาะการซื้อขอยืมสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษเท่านั้นที่ต้องทำตามแบบที่กฎหมายบังคับ คือ การทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ในสัญญาซื้อขายเงินผ่อนนี้ เมื่อโดยหลักการกรรมสิทธิ์ได้โอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่เวลาทำสัญญาซื้อขาย ภัยพิบัติใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังโดยไม่ใช่ความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ย่อมตกเป็นพับแก่ผู้ซื้อที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นแล้ว สิทธิในการบอกเลิกสัญญาตามสัญญาซื้อขายเงินผ่อนนี้ ไม่ว่าคู่สัญญาฝ่ายผู้ซื้อหรือผู้ขายจะบอกเลิกสัญญาได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุที่กำหนดโดยข้อสัญญาหรือโดยบทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น เมื่อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาแล้ว ผลของการบอกเลิกสัญญาย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 391 “เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้ใช้สิทธิเลิกสัญญาแล้ว คู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งได้กลับสู่ฐานะดังที่เป็นอยู่เดิม ทั้งนี้จะให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของบุคคลภายนอกหาได้ไม่

ส่วนเงินอันจะต้องใช้คืนในกรณีดังกล่าวมาในวรรคต้นนั้น ท่านให้บวกดอกเบี้ยเข้าด้วยคิดตั้งแต่เวลาที่ได้รับไว้

ส่วนที่เป็นการงานอันได้กระทำไป และเป็นการยอมให้ใช้ทรัพย์สินนั้น การที่จะชดใช้คืนท่านให้ทำได้ด้วยใช้เงินตามควรค่าแห่งการนั้น ๆ หรือถ้าในสัญญาที่กำหนดให้ใช้เงินตอบแทนก็ให้ใช้ตามนั้น

การใช้สิทธิเลิกสัญญานั้น หากกระทบกระทั่งถึงสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายไม่” กล่าวคือ คู่กรณีต่างฝ่ายต่างต้องคืนสู่ฐานะเดิม ผู้ซื้อเองก็จะได้เงินที่ชำระไปแล้วคืนพร้อมดอกเบี้ย แต่ต้องให้ค่าใช้ทรัพย์สิน³³

³³ แหล่งเดิม. น. 244.

2.3.3 สัญญาเช่ารถยนต์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 537 ได้มีกำหนดไว้ว่า “อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัดและผู้เช่าตกลงจะให้เช่าเพื่อการนั้น” โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สัญญาเช่ารถยนต์เป็นสัญญาที่มีคู่สัญญา 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้เช่าฝ่ายหนึ่งและผู้เช่าอีกฝ่ายหนึ่ง

2. ผู้ให้เช่าตกลงให้ผู้เช่าได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในรถยนต์ที่เช่า
3. กำหนดระยะเวลาในการเช่ารถยนต์ต้องมีระยะเวลาอันจำกัด
4. ผู้เช่ามีหน้าที่ในการชำระค่าเช่ารถยนต์

สัญญาเช่ารถยนต์นี้ผู้เช่ามิได้มีวัตถุประสงค์ในการได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์คงมีเพียงการใช้สอยประโยชน์จากรถยนต์ที่เช่าเท่านั้น กรรมสิทธิ์ในรถยนต์จึงยังคงเป็นของผู้ให้เช่ารถยนต์ ซึ่งผู้ที่จะให้เช่ารถยนต์นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่เช่าก็ได้ จากการศึกษาสัญญาเช่ารถยนต์ มีสาระสำคัญดังนี้

1. หลักเกณฑ์ในการเช่ารถยนต์

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 538 “เช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่ ถ้าเช่ามีกำหนดเวลากว่าสามปีขึ้นไปหรือกำหนดตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าไซ้รหากมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่นนั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้เพียงสามปี” ซึ่งตามบทบัญญัตินี้เป็นกรณีของการเช่าอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ในการเช่าสังหาริมทรัพย์ เช่น เช่ารถยนต์ กฎหมายมิได้กำหนดว่าจะต้องทำตามแบบหรือจะต้องทำตามหลักเกณฑ์แต่อย่างหนึ่งอย่างใดดังเช่นการเช่าอสังหาริมทรัพย์ไม่ ดังนั้นการเช่าสังหาริมทรัพย์แม้ตกลงเช่ากันด้วยวาจาก็สามารถทำได้และมีผลผูกพันคู่สัญญาไม่ว่าสังหาริมทรัพย์นั้นจะมีราคามากน้อยเพียงใด³⁴

³⁴ แหล่งเดิม. น. 65.

2. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่า

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ให้เช่าไว้ในมาตรา 539 และตั้งแต่มาตรา 546-551 ซึ่งพอสรุปได้เป็น 5 ประการใหญ่ ๆ³⁵ คือ

2.1 หน้าที่ในการออกค่าเช่าธรรมเนียมในการทำสัญญาจำนวนครั้งหนึ่ง

2.2 หน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่า

2.3 หน้าที่ในการชดใช้เงินค่าใช้จ่ายซึ่งผู้เช่าได้ออกไปโดยความจำเป็นและสมควรเพื่อรักษาทรัพย์สินที่เช่า

2.4 ความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่เช่า

2.5 ความรับผิดชอบในการรอนสิทธิในทรัพย์สินที่เช่า

3. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เช่า³⁶

3.1 หน้าที่ต้องชำระค่าเช่าธรรมเนียมในการทำสัญญาเช่าครั้งหนึ่ง

3.2 หน้าที่เกี่ยวกับการใช้สอยทรัพย์สินที่เช่า

1. ผู้เช่าจะนำทรัพย์สินที่เช่าไปให้บุคคลอื่นเช่าช่วงไม่ได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน

2. ผู้เช่าจะโอนสิทธิการเช่าของตนไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนไปให้แก่บุคคลภายนอกไม่ได้

3. ผู้เช่าทรัพย์สินต้องใช้ทรัพย์สินที่เช่าตามที่ใช้กันเป็นปกติประเพณีนิยมหรือตามที่กำหนดไว้ในสัญญา เพื่อมิให้ทรัพย์สินที่เช่าเสียหายหรือสูญหาย

3.3 หน้าที่ในการสงวนรักษาทรัพย์สินและดูแลทรัพย์สินที่เช่า

3.4 หน้าที่ไม่ทำการตัดแปลง ต่อเติมทรัพย์สินที่เช่า

3.5 หน้าที่ยินยอมให้ผู้เช่ากระทำการบางอย่างแก่ทรัพย์สินที่เช่า

1. หน้าที่ยินยอมให้ผู้เช่าตรวจทรัพย์สินที่ให้เช่า

2. หน้าที่ยินยอมให้ผู้ให้เช่าทำการซ่อมแซมทรัพย์สินในกรณีที่เป็นการจำเป็น

เร่งร้อน

3.6 หน้าที่ชำระค่าเช่า

3.7 หน้าที่คืนทรัพย์สินที่เช่า

³⁵ แหล่งเดิม. น. 103.

³⁶ แหล่งเดิม. น. 127.

4. ความระงับของสัญญาเช่า

สัญญาเช่าทรัพย์สินนั้น อาจระงับไปด้วยสาเหตุต่าง ๆ กันและการเลิกสัญญาเช่าทรัพย์สินอาจจะมีผลมาจากข้อตกลงของสัญญา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้³⁷

4.1 เมื่อสิ้นสุดเวลาการเช่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 564 “อันสัญญาเช่านั้น ท่านว่าย่อมระงับไปเมื่อสิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ มิพักต้องบอกกล่าวก่อน” ซึ่งตามมาตรานี้ทั้งฝ่ายผู้ให้เช่าและฝ่ายผู้เช่าไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวเลิกสัญญาให้อีกฝ่ายทราบก่อน

4.2 ทรัพย์สินที่เช่าสูญหายหมด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 567 “ถ้าทรัพย์สินซึ่งให้เช่าสูญหายไปทั้งหมดไซ้ ท่านว่าสัญญาเช่าย่อมระงับไปด้วย” ซึ่งตามมาตรานี้เมื่อทรัพย์สินที่เช่าได้สูญหายไปทั้งหมดแล้ว ก็จะมีผลทำให้สัญญาเช่าทรัพย์สินนั้นระงับลงไปทันที โดยไม่ต้องคำนึงว่าการสูญหายของทรัพย์สินที่เช่าจะเกิดขึ้นจากความผิดของคู่สัญญาฝ่ายใดหรือเกิดจากเหตุสุดวิสัย

4.3 ผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญา

1. ผู้ให้เช่าไม่ชำระค่าเช่า ตามมาตรา 560 “ถ้าผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือนหรือส่งเป็นระยะยาวกว่ารายเดือนขึ้นไป ผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่าก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใด ซึ่งพึงกำหนดอย่าให้น้อยกว่า 15 วัน”

2. ผู้เช่าใช้ทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการอย่างอื่นนอกจากที่ใช้กันตามปกติประเพณีนิยมหรือการดั่งกำหนดไว้ในสัญญาและผู้ให้เช่าบอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือข้อสัญญานั้น ๆ และผู้เช่าละเลยเสีย

3. ผู้เช่าไม่ทำการสงวนทรัพย์สินที่เช่าที่เสมือนกับที่วิญญูชนจะพึงสงวนทรัพย์สินของตนเองหรือไม่ทำการบำรุงรักษาทั้งทำการซ่อมแซมเล็กน้อย และผู้ให้เช่า ได้บอกกล่าวให้ผู้เช่าปฏิบัติให้ถูกต้องตามบทกฎหมายหรือสัญญานั้น ๆ และผู้เช่าละเลยเสีย

4. ผู้เช่าให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิการเช่าโดยมิชอบ

4.4 ผู้ให้เช่าโอนกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ที่เช่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 569 “อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์นั้นย่อมไม่ระงับไปเพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินซึ่งให้เช่า” ซึ่งมาตรานี้ใช้เฉพาะการเช่าอสังหาริมทรัพย์แต่ไม่ใช่บังคับแก่การเช่าสังหาริมทรัพย์ ดังนั้นถ้ามีการโอนกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์ที่เช่า สัญญาเช่าย่อมระงับและผู้รับโอนไม่ต้องรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้รับโอนซึ่งมีต่อผู้เช่านั้น

³⁷ แหล่งเดิม. น. 172-199.

4.5 ผู้เช่าตาย สัญญาเช่าเป็นสัญญาที่ผู้ให้เช่าค้ำประกันถึงคุณสมบัติของผู้เช่าเป็นสำคัญว่าจะให้ผู้เช่าทรัพย์สินหรือไม่ เพราะว่าทรัพย์สินที่เช่าจะตกอยู่ภายใต้การใช้สอยและการได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าของผู้เช่า โดยผู้เช่าจะเป็นผู้ครอบครองและดูแลรักษาทรัพย์สินดังกล่าว ลักษณะนี้เองสัญญาเช่าจึงเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นการเฉพาะตัวผู้เช่า ดังนั้นแม้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องเช่าทรัพย์สินจะมีได้มีการกำหนดไว้ว่า ถ้าผู้เช่าตายสัญญาเช่าจะระงับแต่โดยลักษณะของสัญญาเช่าดังกล่าวที่ค้ำประกันถึงคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้เช่า เมื่อผู้เช่าตายสัญญาเช่าก็ระงับไม่ตกทอดถึงทายาทของผู้เช่า

4.6 ผู้เช่าบอกเลิกสัญญา ซึ่งการที่ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญานี้เหตุน่าจะเกิดจากผู้ให้เช่าส่งมอบทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพไม่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ ทรัพย์สินที่เช่าชำรุดบกพร่อง และผู้ให้เช่าไม่แก้ไขภายในระยะเวลาอันควรเมื่อผู้เช่าบอกกล่าวแล้ว หรือเมื่อผู้ให้เช่าต้องการซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า แต่การซ่อมแซมนั้นใช้เวลานานจนทำให้ไม่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์

4.7 ผู้ให้เช่าหรือผู้เช่าบอกเลิกสัญญาเช่าที่ไม่มีกำหนดเวลาเช่า จะเห็นได้ว่าสัญญาลิสซึ่งรายนต์นั้น เนื้อหาของข้อสัญญาบางประการมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสัญญาธรรมดาทั่วไป แต่ก็มีเนื้อหาบางส่วนที่มีลักษณะแตกต่างจากสัญญาธรรมดาทั่วไปซึ่งถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะของสัญญาลิสซึ่งรายนต์เท่านั้น

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และ กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย

เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นการจัดการรถยนต์ให้เช่าตามความต้องการและตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการหรือผู้บริโภคร การทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์เกิดมาจากการที่ผู้ประกอบการหรือผู้บริโภครต้องการรถยนต์มาใช้ในกิจการหรือนำมาใช้ประโยชน์ของตน แต่ไม่ต้องการมีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ เนื่องจากรถยนต์เป็นทรัพย์สินที่เสื่อมราคาไปตามระยะเวลาของการใช้งาน ดังนั้นผู้ประกอบการจึงพยายามลดต้นทุนในการดำเนินกิจการของตน จึงทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์แทนการซื้อรถยนต์ ซึ่งการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นั้น ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นได้ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ในกรณีที่ผู้ประกอบการลิสซิ่งรถยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์ จะมีการกำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย โดยมีการออกประกาศอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ อีกทั้งในเรื่องของสัญญาลิสซิ่งก็มีการกำหนดรายละเอียดในสัญญาว่าต้องมีรายละเอียดเช่นใดบ้างแต่ก็ไม่ได้เข้ามากำกับดูแลสัญญาโดยตรง หากผู้ประกอบการลิสซิ่งเป็นบริษัทเงินทุนก็จะมีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแล และในกรณีที่ผู้ประกอบการลิสซิ่งรถยนต์เป็นบริษัทประกันชีวิต สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) จะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิต แต่หากเป็นกรณีของผู้ประกอบการลิสซิ่งรถยนต์ที่เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ไม่มีองค์กรหรือกฎระเบียบข้อบังคับใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแลเป็นการเฉพาะ ดังนั้นการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จึงดำเนินการไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เป็นบทกฎหมายทั่วไป อีกทั้งในเรื่องของการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ก็เป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) ที่ถือเป็นหลักอิสระในทางแพ่ง (Private of Autonomy) ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเข้ามากำกับดูแลเช่นกัน

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์

การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นได้ทั้งสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นสถาบันการเงินจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ เพื่อให้มีการดำเนินการจัดตั้งองค์กรให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์มิใช่สถาบันการเงิน หากมีองค์กรใดเข้ามากำกับดูแลการดำเนินการธุรกิจอิสซิงรยนต์ไม่ ดังนั้น การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ของผู้ประกอบธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงิน จึงต้องดำเนินการ ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายที่กำกับดูแลการประกอบธุรกิจของบริษัททั่วไป

3.1.1 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย

เมื่อการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทยนั้น มีทั้งการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ แต่การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์กลับมีความแตกต่างกัน ซึ่งในการดำเนินการธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ จะดำเนินการตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับทั่วไปในการจัดตั้งบริษัทต่าง ๆ แต่หากในกรณีที่การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกันตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทเงินทุนกระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ของบริษัทเงินทุน และหากผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทประกันชีวิต สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) จะมีประกาศนายทะเบียนเข้ามากำกับดูแลการจัดตั้งธุรกิจอิสซิงรยนต์ของบริษัทประกันชีวิตซึ่งการที่องค์กรต่างกันประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันแต่มีมาตรฐานในการกำกับดูแลที่แตกต่างกันย่อมทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ได้ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ จึงทำการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

3.1.1.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท

ในการที่บุคคลหลายคนร่วมกันทำธุรกิจการค้านี้ ถ้าเขาประสงค์จะให้ ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำเนินงาน และทุกคนยอมรับผิดในหนี้สินที่เกิดจากการดำเนินงานโดยไม่จำกัดเสมือนหนึ่งกิจการค้านั้นเป็นของทุกคนร่วมกัน เขาก็อาจตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญโดยไม่ต้องจดทะเบียนห้างนั้น แต่ถ้าเขาประสงค์จะให้กิจการค้านั้นเป็นเอกเทศต่างหาก จากตัวผู้ร่วมกิจการ เขาก็อาจจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนเป็นนิติบุคคลขึ้นมา ถ้าผู้ร่วมกิจการค้านั้น บางคนไม่ประสงค์

จะรับผิดชอบหนี้สินของกิจการค้ำนั้นโดยไม่จำกัด กิจการค้ำนั้นก็อาจจดทะเบียน ในรูปของห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือถ้าหากผู้ร่วมกิจการค้าทุกคนประสงค์จะรับผิดชอบหนี้สิน ของกิจการค้ำนั้นมีจำนวนจำกัดตามที่ตนสามารถจะรับผิดชอบได้ เขาก็อาจจดทะเบียนกิจการค้ำนั้น ขึ้นเป็นบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนและบริษัทนั้นมีฐานะเป็นนิติบุคคลต่างหาก จากตัวผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นด้วย แต่ก็มิได้หมายความว่ากิจการค้าที่เป็นนิติบุคคลจะมีได้เฉพาะห้างหุ้นส่วนที่จดทะเบียนและบริษัทจำกัดเท่านั้น มีองค์การค้าและรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง ของรัฐบาลซึ่งตั้งขึ้นเป็นนิติบุคคลโดยเฉพาะพระราชบัญญัติต่าง ๆ และมีกิจการค้าที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอื่นอีก เช่น สหกรณ์การค้าต่าง ๆ เป็นต้น³⁸

ซึ่งประเภทของห้างหุ้นส่วนและบริษัทได้มีการแบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1013 ที่บัญญัติไว้ว่า “อันว่าห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น ท่านกำหนดเป็นสามประเภท คือ

- (1) ห้างหุ้นส่วนสามัญ
- (2) ห้างหุ้นส่วนจำกัด
- (3) บริษัทจำกัด”

โดยแต่ละประเภทของห้างหุ้นส่วนและบริษัทมีรายละเอียดดังนี้

1. ห้างหุ้นส่วนสามัญ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1025 ได้กำหนดว่า “อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่จำกัด”

2. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1077 ได้กำหนดว่า “อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่งซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวกดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

(1) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมีจำกัดความรับผิดชอบเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนนั้นจำพวกหนึ่ง และ

(2) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัดจำนวนอีกพวกหนึ่ง” และ

3. บริษัทจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1096 “อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน โดยมีผู้ถือหุ้นต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือ”

³⁸ โสภณ รัตนากร. (2553). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท*. น. 2.

นอกจากนี้ยังมีบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 มาตรา 15 ได้ให้ความหมายของบริษัทมหาชนจำกัดไว้ว่า “บริษัทมหาชนจำกัด คือ บริษัทประเภทซึ่งตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ที่จะเสนอขายหุ้นต่อประชาชน โดยผู้ถือหุ้น มีความรับผิดชอบจำกัดไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ และบริษัทดังกล่าวได้ระบุนโยบายประสงค์เช่นนั้นไว้ในหนังสือบริคณห์สนธิ”³⁹ ด้วยเหตุที่บริษัทมหาชนจำกัดเป็นบริษัทประเภทหนึ่งบริษัทมหาชนจำกัดและบริษัทจำกัดจึงมีลักษณะพื้นฐานหลายประการที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ผู้ถือหุ้นทั้งในบริษัทมหาชนจำกัดและในบริษัทจำกัดมีความรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินค่าหุ้นที่ต้องชำระ แต่ลักษณะเฉพาะประการสำคัญที่สุดของบริษัทมหาชนจำกัดที่ทำให้บทบัญญัติในหลาย ๆ เรื่องของบริษัทมหาชนจำกัดเปลี่ยนแปลงไปจากบทบัญญัติ ที่ใช้บังคับกับบริษัทจำกัด ได้แก่บริษัทมหาชนจำกัดตั้งขึ้นด้วยความประสงค์ของผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทมหาชนจำกัดที่เสนอขายหุ้นต่อประชาชน ซึ่งทำให้การดำเนินงานของบริษัทมหาชนจำกัด มีความเชื่อมโยงกับประชาชนจำนวนมาก (และเป็นที่มาของถ้อยคำว่า “บริษัทมหาชน”) และ อาจกระทบต่อเงินออมของประชาชนที่นำมาลงทุนซึ่งหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัด ดังนั้นกฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทมหาชนจำกัด จึงเคร่งครัดยิ่งกว่ากฎหมายที่ใช้บังคับกับบริษัทจำกัด อีกทั้งยังต้องกำหนดให้มีองค์กรกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ลงทุนทั้งหลายเป็นสำคัญ⁴⁰

ในการประกอบธุรกิจในประเทศไทยมีบริษัททั้งที่เป็นบริษัทของคนไทยเองรวมถึงบริษัทต่างด้าวซึ่งการอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจนี้ ได้อาศัยอำนาจ ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ที่ได้มีการประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 116 ตอนที่ 123 ก เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้ คนต่างด้าวสามารถประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ซึ่งรวมถึง การประกอบธุรกิจลิสซิ่งด้วย จากสถิติของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเกี่ยวกับการอนุญาต ให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจในประเทศไทยรวมถึงการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง จะเห็นได้ว่า การประกอบธุรกิจของบริษัทต่างด้าวของประเทศต่าง ๆ เข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้⁴¹

³⁹ จันตรี สีนสุกฤกษ์. (2552). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท. น. 25.

⁴⁰ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธ์. (2555). หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชนจำกัด. น. 391.

⁴¹ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2556). การอนุญาตการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2557, จาก http://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/H26_201312.pdf

ตารางที่ 3.1 การอนุญาตการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ตั้งแต่ 3 มีนาคม 2543-31 ธันวาคม 2556

ประเภทธุรกิจ	การอนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติ											
	การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว											
	ประเทศที่เข้ามาลงทุน											
	ญี่ปุ่น	สิงคโปร์	เยอรมนี	ฮ่องกง	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ฝรั่งเศส	เนเธอร์แลนด์	สาธารณรัฐเกาหลี	สวีเดน	อื่น ๆ	รวม
ธุรกิจบริการ*	666	199	49	71	39	43	52	112	24	35	244	1,534

หมายเหตุ. *ธุรกิจบริการ ได้แก่ การให้กู้ยืมเงินแก่บริษัทในเครือ บริการให้เช่า ให้เช่าแบบลิสซิ่ง ให้เช่าซื้อทรัพย์สิน บริการซ่อมแซมสินค้าเฉพาะยี่ห้อ ฯลฯ

จากตารางข้างต้น ทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจลิสซิ่งของคนต่างด้าวเป็นการประกอบธุรกิจประเภทธุรกิจบริการประเภทหนึ่ง ที่ถือได้ว่าการเติบโตที่เพิ่มขึ้นซึ่งจะเห็นได้ว่าประเทศญี่ปุ่นถือเป็นประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทยมากกว่าประเทศอื่น

ซึ่งการประกอบธุรกิจต่าง ๆ ในประเทศไทยหากผู้ประกอบธุรกิจรายใดมีความประสงค์จะประกอบธุรกิจ สามารถดำเนินการประกอบธุรกิจได้ โดยจะต้องมีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เสียก่อน เช่น จดทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดก็ได้ โดยจะต้องมีคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายนั้น ๆ กำหนดและเมื่อมีการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดแล้วย่อมสามารถดำเนินการต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของกันได้และในกรณีของการขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัททั่ว ๆ ไปนั้นสามารถประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้โดยการจัดตั้งเป็นนิติบุคคลต่อกระทรวงพาณิชย์เช่นเดียวกับบริษัทอื่น ๆ โดยมีขั้นตอนการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทดังต่อไปนี้⁴²

1. ผู้เริ่มก่อการตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ร่วมกันจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ
2. จัดให้มีผู้เข้าชื่อซื้อหุ้นครบตามจำนวนหุ้นทั้งหมดที่บริษัทจะจดทะเบียน
3. ประชุมจัดตั้งบริษัท (โดยไม่ต้องออกหนังสือนัดประชุมตั้งบริษัท) เพื่อพิจารณากิจการต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1108 โดยมีผู้เริ่มก่อการและผู้เข้าชื่อซื้อ

⁴² กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (ม.ป.ป.). การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2557, จาก http://www.dbd.go.th/download/downloads/03_boj/intro_step_bj_establish_1.pdf

หุ้นทุกคนเข้าร่วมประชุม (มอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนได้) และผู้เริ่มก่อนการและผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นทุกคนให้ความเห็นชอบในกิจการที่ได้ประชุมกันนั้น

4. ผู้เริ่มก่อนการได้มอบกิจการทั้งปวงให้แก่กรรมการบริษัท

5. กรรมการได้เรียกให้ผู้เข้าซื้อซื้อหุ้น ใช้เงินค่าหุ้น โดยจะเรียกครั้งเดียวเต็มมูลค่า หรือไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบห้าของมูลค่าหุ้น ตามมาตรา 1110 วรรคสองก็ได้และผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นทุกคนได้ชำระเงินค่าหุ้นเสร็จเรียบร้อยแล้ว

6. ข้อมูลที่ต้องใช้ในการจัดตั้งบริษัท

- 1) ชื่อของบริษัท (ตามที่ได้จองชื่อไว้)
- 2) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่/สาขา (ตั้งอยู่ ณ จังหวัดใด) พร้อมเลขรหัสประจำบ้านของที่ตั้งสำนักงาน E-mail และหมายเลขโทรศัพท์ของบริษัทหรือกรรมการ
- 3) วัตถุประสงค์ของบริษัทที่จะประกอบกิจการค้า (ในกรณีของการขออนุญาตประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์นี้ วัตถุประสงค์จะต้องมีการกำหนดให้ครอบคลุมถึงกิจการลิขสิทธิ์ด้วย)
- 4) ทุนจดทะเบียน จะต้องแบ่งเป็นหุ้น ๆ มีมูลค่าหุ้นเท่า ๆ กัน (มูลค่าหุ้นจะต้องไม่ต่ำกว่า 5 บาท)

5) ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ และจำนวนหุ้นที่ผู้เริ่มก่อนการจองชื่อไว้

6) ชื่อ ที่อยู่ อายุ สัญชาติ ของพยาน 2 คน

7) อกรแสตมป์ 200 บาท

8) ข้อบังคับ (ถ้ามี)

9) จำนวนทุน (ค่าหุ้น) ที่เรียกชำระแล้ว อย่างน้อยร้อยละ 25 ของทุนจดทะเบียน

10) ชื่อ ที่อยู่ อายุของกรรมการ

11) รายชื่อหรือจำนวนกรรมการที่มีอำนาจลงชื่อแทนบริษัท (อำนาจกรรมการ)

12) ชื่อ เลขทะเบียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตพร้อมค่าตอบแทน

13) ชื่อ ที่อยู่ สัญชาติ และจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นแต่ละคน

14) ตราสำคัญ (บริษัทจะไม่จดทะเบียนตราสำคัญของบริษัทก็ได้ หากว่าอำนาจกรรมการไม่ได้กำหนดให้ต้องประทับตราสำคัญด้วย)

15) ที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่/สาขา

7. เอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ในการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทจำกัด

1) คำขอจดทะเบียนบริษัทจำกัด (แบบ บอจ.1)

2) แบบคำรับรองการจดทะเบียนบริษัทจำกัด

3) หนังสือบริคณห์สนธิ (แบบ บอจ.2) ผนึกอกรแสตมป์ 200 บาท

- 4) รายการจดทะเบียนจัดตั้ง (แบบ บอจ.3)
 - 5) แบบวัตถุประสงค์ (แบบ ว.)
 - 6) รายละเอียดกรรมการ (แบบ ก.)
 - 7) แบบแจ้งผลการจองซื้อนิติบุคคลที่ยังไม่ครบกำหนด
 - 8) หลักฐานให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ใช้เฉพาะในการประกอบธุรกิจที่มีกฎหมายพิเศษควบคุม เช่น ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ กิจการข้อมูลเครดิต บริหารสินทรัพย์ กิจการคลังสินค้า กิจการไซโลหรือกิจการห้องเย็น)
 - 9) บัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น (แบบ บอจ.5)
 - 10) สำเนาบัญชีรายชื่อผู้เข้าซื้อซื้อหุ้นหรือผู้รับมอบฉันทะในการประชุมให้ความเห็นชอบในกิจการที่ได้ประชุมจัดตั้งบริษัทพร้อมลายมือชื่อ
 - 11) สำเนารายงานการประชุมตั้งบริษัท
 - 12) สำเนาข้อบังคับ ฝืนกิจการ 200 บาท (ถ้ามี)
 - 13) สำเนาหลักฐานการรับชำระค่าหุ้นที่บริษัทออกให้แก่ผู้ถือหุ้น
 - 14) กรณีบริษัทจำกัดมีผู้ถือหุ้นเป็นคนต่างด้าวถือหุ้นในบริษัทไม่ถึงร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียน หรือกรณีบริษัทจำกัดไม่มีคนต่างด้าวเป็นผู้ถือหุ้น แต่คนต่างด้าวเป็นกรรมการผู้มีอำนาจลงนามหรือร่วมลงนามผูกพันบริษัท ให้ส่งเอกสารหลักฐานที่ธนาคารออกให้เพื่อรับรองหรือแสดงฐานะการเงินของผู้ถือหุ้นที่มีสัญชาติไทยแต่ละรายประกอบค่าของจดทะเบียนโดยเอกสารดังกล่าวต้องแสดงจำนวนเงินที่สอดคล้องกับจำนวนเงินที่นำมาลงหุ้นของผู้ถือหุ้นแต่ละราย
 - 15) แบบ สสช.1 จำนวน 1 ฉบับ
 - 16) แผนที่แสดงที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสถานที่สำคัญบริเวณใกล้เคียงโดยสังเขป
 - 17) สำเนาบัตรประจำตัวของผู้เริ่มก่อการและกรรมการทุกคน
 - 18) สำเนาหลักฐานการเป็นผู้รับรองลายมือชื่อ (ถ้ามี)
 - 19) หนังสือมอบอำนาจ (กรณีที่ผู้จดทะเบียนไม่สามารถยื่นขอจดทะเบียนได้ด้วยตนเองก็มอบอำนาจให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน โดยทำหนังสือมอบอำนาจและฝืนกิจการแสดงปัดด้วย)
8. เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนด

9. สามารถยื่นขอจดทะเบียนได้ที่

- 1) สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ยื่นจดทะเบียนได้ที่ ส่วนจดทะเบียนธุรกิจกลาง กรมพัฒนาธุรกิจการค้า หรือสำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้า ทั้ง 6 เขต
- 2) สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่จังหวัดอื่น ยื่นจดทะเบียนได้ที่สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดที่บริษัทมีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่
- 3) ยื่นจดทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต

3.1.1.2 ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง

การดำเนินการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์เป็นกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภครายได้เช่ารถยนต์ โดยที่ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้จัดหารถยนต์จากผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่ายหรือบุคคลที่สามตามความประสงค์หรือจากการเลือกของผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภค ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภครายได้ใช้ประโยชน์ในรถยนต์ที่เช่านั้น อีกทั้งมีหน้าที่ในการซ่อมแซมและบำรุงรักษารถยนต์ที่เช่า และเมื่อทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์แล้ว ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภครายได้จะบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวก่อนที่จะครบระยะเวลาที่กำหนดกันไว้ไม่ได้ และเมื่อสัญญาลิสซิ่งสิ้นสุดลงแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภครายได้จะซื้อรถยนต์นั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งระหว่างผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้บริโภครายได้กับธนาคารพาณิชย์

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ได้มีการกำกับดูแลโดยธนาคารแห่งประเทศไทย โดยได้มีการออกประกาศอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง โดยประกาศฉบับนี้ ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งออกตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอน 27 ก โดยมีเหตุผลในการออกประกาศฉบับนี้ คือ ที่ผ่านมารูปแบบความต้องการใช้เงินกู้ยืมของผู้บริโภคนอกเหนือจากการกู้ยืมเงิน เพื่อดำเนินธุรกิจหรือการอุปโภคบริโภค (Loan Credit) แล้วยังมีความต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อทรัพย์สิน (Sales Credit) โดยการเข้าซื้อหรือเช่าแบบลิสซิ่งจากสถาบันการเงิน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2547

ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) โดยมีการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับ ดังนี้

1. การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ โดยมีเงื่อนไขสำหรับการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ที่กำหนดให้ผู้ขายและเช่ากลับคืนต้องเป็นนิติบุคคลและทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องไม่เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน หรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันกิโลกรัม ซึ่งมีได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินค้าตามกฎหมายว่าด้วย การขนส่งทางบก เหตุที่ต้องจำกัดขอบเขตธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องภาระหนี้ภาคครัวเรือนที่ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คำนวณผลตอบแทน ทำให้ผู้เช่าไม่ทราบภาระอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate) ที่ถูกเรียกเก็บ

2. การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้โดยไม่จำกัดประเภททรัพย์สินตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2551 เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset Based Financial) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล โดยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ซึ่งใช้คำนวณผลตอบแทนให้ผู้เช่าทราบและเนื่องจากการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งเป็นธุรกรรมคล้ายการให้สินเชื่อ ดังนั้นธนาคารพาณิชย์ควรบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับการให้สินเชื่อ

การออกประกาศฉบับนี้เพื่ออ้างอิงอำนาจตามกฎหมายให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแล้วให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องยื่นขออนุญาตใหม่อีก

จากการพิจารณาประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 จะเห็นได้ว่าประกาศฉบับนี้ได้มีการออกใช้บังคับเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นการออกตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่มีการบังคับใช้เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยเป็นประกาศที่ออกมาใช้บังคับภายหลังจากที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มีผลใช้บังคับแล้วและเมื่อทำการพิจารณาเหตุผลในการออกประกาศฉบับนี้แล้ว ทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้มีการดำเนินการมาก่อนที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 จะมีผลบังคับใช้ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. 2547 ซึ่งการ

ประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์แต่เดิมนั้น ได้มีการประกอบธุรกิจลิสซิ่งโดยอาศัยพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 (ซึ่งปัจจุบันพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้ว) ทำให้ธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งก่อนที่พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ใช้บังคับก็ให้ดำเนินธุรกิจลิสซิ่งต่อไปได้ โดยไม่ต้องยื่นขออนุญาตใหม่อีก

ซึ่งตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ได้มีการกำหนดขอบเขตของการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินไว้ โดยกำหนดให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกรรมประเภทหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ ซึ่งตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งเป็นการกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ซึ่งมีได้ให้หมายความรวมถึงบริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ด้วยโดยพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 4 ได้ให้คำนิยาม “ธนาคารพาณิชย์” ไว้ว่า “ธนาคารพาณิชย์ หมายความว่าบริษัทมหาชนจำกัดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์และให้หมายความรวมถึงธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย ธนาคารพาณิชย์ที่เป็นบริษัทลูกของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศและสาขาของธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์”

ประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ได้มีการให้คำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลิสซิ่งไว้ว่า

“ให้เช่าแบบลิสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่นหรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าสิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า

“สัญญาเช่า” หมายความว่า สัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าแบบลิสซิ่ง

“ผู้ให้เช่า” หมายความว่า ผู้ให้เช่าซื้อหรือผู้ให้เช่าแบบลิสซิ่ง

“ผู้เช่า” หมายความว่า ผู้เช่าซื้อหรือผู้เช่าแบบลิสซิ่ง

จากคำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลิสซิ่งข้างต้น แม้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้จะมีได้มีการให้คำนิยามคำว่า “สัญญาลิสซิ่ง” ไว้โดยตรงแต่ทำให้ทราบว่า “สัญญาลิสซิ่ง” คือ สัญญาที่ผู้ให้เช่าแบบลิสซิ่งให้ผู้เช่าแบบลิสซิ่งเช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) โดยที่ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้ที่จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่าแบบ

ลิสซิ่งมาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จาก ผู้เช่ารายอื่นเพื่อให้ผู้เช่าแบบลิสซิ่งได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าแบบลิสซิ่งและผู้เช่าแบบลิสซิ่ง อีกทั้งจากการพิจารณาคำนิยามที่ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ได้ให้ไว้ แสดงให้เห็นว่าสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้จะมีลักษณะเป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) มิใช่สัญญาเช่าดำเนินงาน (Operating Lease)

ซึ่งตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ไว้ ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การกำหนดคุณสมบัติของธนาคารพาณิชย์ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของธนาคารพาณิชย์ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ในข้อ 5.3 (ก) มีรายละเอียดดังนี้

(ก) มีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตลอดจนสามารถดำรงอัตราส่วนทางการเงินอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการเป็นกรณีพิเศษ

2. การขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์

ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ ได้มีการกำหนดไว้ในข้อ 5.3 (ง) ว่า “ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย”

3. การกำหนดข้อปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์

มีการกำหนดข้อปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยไว้ในข้อ 5.3 (ข) (ค) ดังนี้

(ข) ให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินในการปรับบทบาทและรูปแบบสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์ ที่มีสถาบันการเงินที่รับฝากเงินจากประชาชนอยู่ภายใต้กลุ่มธุรกิจเดียวกันมากกว่า 1 แห่ง/รูปแบบ ต้องจัดทำแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงิน

แห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(ค) จัดทำแผนงานรองรับการประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้

4. การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ ได้มีธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลโดยมีการกำกับดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามดังนี้

(ก) ธนาคารพาณิชย์ต้องให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงต่อการเสียหายของทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง และควรจัดให้มีประกันภัยทรัพย์สินดังกล่าว โดยธนาคารพาณิชย์เป็นผู้รับผลประโยชน์ตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ ในการทำประกันภัยธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงประเภททรัพย์สิน ยอดเงินลงทุนในทรัพย์สิน โอกาสในการเกิดความเสียหายของทรัพย์สิน และค่าซ่อมแซมกรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เป็นต้น

(ข) ในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อย สามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งให้นับรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใด หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ซึ่งเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น

(ค) ในการคำนวณน้ำหนักความเสี่ยงของลูกค้านี้ตามสัญญาเช่าเพื่อดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพัน การจัดชั้นลูกค้านี้ตามสัญญาเช่าและการกันสำรองรวมทั้งการระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้จากการให้เช่าซื้อและ การให้เช่าแบบลิสซิ่งให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(ง) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับทรัพย์สินกลับคืนมาเนื่องจากสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือเนื่องจากยึดมาจากผู้เช่า ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อภายใน 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือนับแต่วันที่ยึดมา หากพ้นระยะดังกล่าวแล้วธนาคารพาณิชย์ยังไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อได้ ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้น โดยให้ทยอยกันเงินสำรองทุกงวด 6 เดือน ในอัตรางวดละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินนั้น ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

หากปรากฏว่าทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญหรือสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกักเงินสำรองของสถาบันการเงิน ให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการตัดทรัพย์สินนั้นออกจากบัญชีหรือกักเงินสำรองให้ครบถ้วนทันทีตามที่ประกาศด้วย โดยในกรณีทรัพย์สินนั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้ธนาคารพาณิชย์กักเงินสำรองเป็นจำนวน ที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเงินสำรองที่ได้ทยอยกันไปแล้วตามวิธีการที่กล่าวในวรรคแรกกับเงินสำรองที่ต้องกันสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญตามประกาศที่กล่าว

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้น มีอายุการใช้งานเหลือน้อยกว่า 2 ปี และธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้ภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมาให้ธนาคารพาณิชย์กักเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งจำนวนทันทีเมื่อครบระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

5. การจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่ง

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่ง โดยมีรายละเอียดของสัญญา ดังนี้

ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งกับผู้เช่า เป็นหนังสืออย่างน้อย 2 ฉบับ และมอบให้ผู้เช่าเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ โดยต้องระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าแต่ละประเภท ดังนี้

- (1) ประเภท ลักษณะ และอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
- (2) ราคาเงินสด เงินลงทุน จำนวนเงินล่วงหน้า จำนวนเงินรายงวด และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน
- (3) รายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)
- (4) ระยะเวลาในการเช่า
- (5) วิธีการส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น
- (6) การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย การค้ำประกัน
- (7) เงื่อนไขและสิทธิของผู้เช่าที่จะชำระค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนด (ถ้ามี)
- (8) ค่าใช้จ่ายและค่าเบี้ยปรับในกรณีต่าง ๆ

(9) เจื่อนใจในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง

(10) เจื่อนใจในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแก่ผู้เช่า

(11) เจื่อนใจในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยราคาที่ตกลงกัน

6. ประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ทรัพย์สินที่ธนาคารพาณิชย์จะนำมาให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁴³

7. การสิ้นสุดของสัญญาลิสซิ่ง

เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าและผู้เช่าใช้สิทธิซื้อทรัพย์สินโดยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการตามที่จำเป็นโดยไม่ชักช้า เพื่อให้ผู้เช่ามีสิทธิในทรัพย์สินอย่างบริบูรณ์ เช่น จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น

8. การพักหรือเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการพักหรือเพิกถอน การอนุญาตประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย

(2) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาตรับโอนสินทรัพย์และหนี้จากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ

(3) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดประกอบการให้ความเห็นชอบแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาตรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence)

(4) กรณีอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่ากระทบกับ ความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชน

⁴³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 140 “สังหาริมทรัพย์ หมายความว่า ทรัพย์สินอื่นนอกจากอสังหาริมทรัพย์และหมายความรวมถึงสิทธิอันเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นด้วย.”

จากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้ามากำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ในการดำเนินการให้เข้าแบบลิสซิ่งโดยเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ ด้านหลักเกณฑ์ ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งว่าต้องมีคุณสมบัติเป็นเช่นไร การพักหรือการเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งเมื่อธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทย อีกทั้งยังได้เข้ามากำกับดูแลข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง โดยมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ไว้ ตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยนี้ ได้เข้ามากำกับดูแลด้านการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรวมทั้งกำกับดูแลด้านการจัดทำสัญญาลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ด้วย

3.1.1.3 ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 108 ตอนที่ 218 วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2534 โดยประกาศฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 (6) วรรคหนึ่ง⁴⁴ แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 แล้วแม้ว่าจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้วก็ตามแต่ว่าประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับดังกล่าวนี้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 158 ซึ่งกำหนดว่า “บรรดากฎกระทรวง ประกาศกระทรวงการคลัง และประกาศ หนังสือเวียน คำสั่งหรือข้อกำหนดของธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุนหรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ บรรดาที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ใช้บังคับต่อไปได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้จนกว่าจะได้มีการออกประกาศหรือคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้”

⁴⁴ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาตรา 20 (6) “ห้ามมิให้บริษัทเงินทุนกระทำการดังต่อไปนี้... (6) ประกอบกิจการอื่นใดนอกจากธุรกิจเงินทุนในประเภทที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ในการอนุญาตนั้นจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไปด้วยก็ได้.”

ซึ่งประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้เป็นประกาศที่เกี่ยวกับเงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งได้ โดยมีการกำหนดคำนิยามที่เกี่ยวกับลิสซิ่งดังนี้

“การให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจัดหาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายหรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่ารายอื่นเพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอย่างอื่นเป็นทางค้ำปกติโดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน

“ให้เช่า” หมายความว่า ให้เช่าหรือเช่าในธุรกิจลิสซิ่ง

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง

ซึ่งจากคำนิยามข้างต้น แม้ไม่ได้มีการกำหนดคำนิยามคำว่า “ลิสซิ่ง” ไว้โดยตรงแต่ก็ทำให้ทราบถึงลักษณะของการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งว่าจะต้องเป็นการให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้ที่จัดหาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่ารายอื่นเพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรมหรือกิจการ อย่างอื่นเป็นทางค้ำปกติโดยที่ทางผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน

โดยประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ข้อ 2 ได้กำหนดไว้ว่า “บริษัทเงินทุนใดประสงค์จะประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ให้ขออนุญาตต่อรัฐมนตรีโดยยื่นคำขอ ต่อธนาคารแห่งประเทศไทย”

2. คุณสมบัติของบริษัทเงินทุนที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ข้อ 2 ได้กำหนดไว้ว่า “รัฐมนตรีจะพิจารณาอนุญาตเฉพาะบริษัทเงินทุนที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นบริษัทที่มีฐานะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ดีมากโดยมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทและมีสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาท
- 2) เป็นบริษัทที่มีฐานะการดำเนินงานดีโดยพิจารณาจากฐานะสภาพคล่องความสามารถในการชำระหนี้ คุณภาพของสินทรัพย์ และความสามารถในการทำกำไรติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีหลังสุดก่อนยื่นคำขอ
- 3) เป็นบริษัทที่มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานในอดีตของบริษัทประกอบกับประวัติและความสามารถของผู้บริหาร
- 4) เป็นบริษัทที่มีการจัดการที่รอบคอบและเชื่อถือได้มีระบบบัญชีตามมาตรฐานทั่วไปมีระบบการควบคุมภายในที่ดีและมีการติดตามหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5) เป็นบริษัทที่ให้ความร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือตามนโยบายของทางความเป็นอย่างดีและปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายและคำสั่งของทางการอย่างเคร่งครัดตลอดเวลาที่ผ่านมา”

ซึ่งจากประกาศกระทรวงฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิงได้จะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือและมีความสามารถในทางการเงินและในการดำเนินงานอีกทั้งจะต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทและมีสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาทด้วย

3. การจัดทำสัญญาลิสซิง

ประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการกำหนดให้บริษัทที่จะประกอบธุรกิจลิสซิงต้องจัดทำสัญญาเช่า โดยมีรายละเอียด ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องเงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิง ข้อ 6 ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า “ให้บริษัทเงินทุนกำหนดโดยชัดแจ้งในสัญญาเช่าเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) ประเภท ชนิด ลักษณะ และอายุของทรัพย์สิน
- 2) ราคาเงินสด ค่าเช่าตามสัญญา จำนวนเงินค่าเช่ารายงวด การชำระค่ารายงวดและการชำระเงินล่วงหน้า
- 3) กำหนดระยะเวลาในการเช่า และการต่ออายุสัญญาเช่า (ถ้ามี)
- 4) การส่งมอบ การตรวจตรา การติดตังหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายอื่น และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สิน
- 5) การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย
- 6) การค้ำประกัน (ถ้ามี)

- 7) สิทธิของผู้เช่าที่จะชำระราคาค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนดและส่วนลดที่ผู้ให้เช่าจะลดให้แก่ผู้เช่าในกรณีเช่นว่านี้
- 8) การคิดนัดไม่ชำระค่าเช่า การคิดเบี้ยปรับ และการโอนสิทธิของผู้เช่า
- 9) เขตอำนาจศาลที่ผู้เช่าและผู้ให้เช่าตกลงกันว่าเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจะเสนอคำฟ้องต่อศาลใด
- 10) วิธีการคำนวณผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บอย่างชัดเจน
- 11) การบอกเลิกสัญญาเช่าของผู้ให้เช่าและผู้เช่า
- 12) เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อ หรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยค่าเช่าหรือราคาที่ตกลงกัน โดยคำนึงถึงเงินที่จ่ายไปแล้วในรูปเงินล่วงหน้า และค่าเช่า”

จากการกำหนดรายละเอียดของการจัดทำสัญญาสิทธิซึ่งของผู้ประกอบธุรกิจสิทธิซึ่งที่เป็นบริษัทเงินทุนตามประกาศฉบับนี้ทำให้ทราบว่าหากบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจสิทธิซึ่งจะจัดทำสัญญาสิทธิซึ่งขึ้นมาจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาสิทธิซึ่งตามที่ประกาศฉบับนี้กำหนดด้วย

4. ข้อปฏิบัติของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจสิทธิซึ่ง

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องเงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้ผู้เช่าทรัพย์สินแบบสิทธิซึ่ง ข้อ 5 ได้กำหนดไว้ว่า “ให้บริษัทเงินทุนถือปฏิบัติในการเช่าดังต่อไปนี้

- 1) สัญญาเช่าต้องทำเป็นหนังสือและมีข้อกำหนดว่าผู้เช่าเพียงฝ่ายเดียวจะบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนดไม่ได้
- 2) ราคาค่าเช่าตามสัญญาต้องไม่เกินเงินลงทุนในทรัพย์สินและผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บ
- 3) กำหนดระยะเวลาในการให้เช่าและหลักเกณฑ์วิธีการต่ออายุสัญญาเช่า (ถ้ามี)
กำหนดระยะเวลาในการให้เช่าตามวรรคหนึ่ง ต้องมีกำหนดระยะเวลาการให้เช่าทรัพย์สินตั้งแต่สามปีขึ้นไป แต่ต้องไม่เกินอายุการใช้งานของทรัพย์สินที่ผู้ผลิตทรัพย์สินนั้นรับรองหรือกำหนดหรือไม่เกินสามปี แล้วแต่ระยะเวลาใดจะน้อยกว่า เว้นแต่ทรัพย์สินที่ให้เช่าเป็นทรัพย์สินที่ยึดมาจากผู้เช่ารายอื่นกำหนดระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึงสามปีก็ได้

4) ต้องจัดให้ผู้ชำระเงินล่วงหน้าทันทีที่ทำสัญญาเช่าเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าร้อยละยี่สิบของเงินลงทุนในทรัพย์สินต่างหากจากการชำระเงินค่าเช่าในงวดต่อ ๆ ไป

การชำระเงินล่วงหน้าดังกล่าวบริษัทเงินทุนจะให้ผู้ชำระแก่ผู้จำหน่ายทรัพย์สินนั้น โดยตรงก็ได้แต่บริษัทเงินทุนต้องมีหลักฐานแสดงการชำระเงินหรือสำเนาหลักฐานดังกล่าวไว้

5) ทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องมีราคาเงินสดไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต้องเป็นทรัพย์สินประเภททุนเฉพาะเครื่องจักรหรือเครื่องมือใหม่ที่มีราคาซื้อขายแน่นอน สามารถสอบทานได้ ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการบริการอย่างอื่นเท่านั้นและต้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่โดยสภาพของสินทรัพย์นั้นไม่สามารถนำไปให้ผู้อื่นเช่าได้อีก

6) ต้องจัดให้มีการประกันภัยทรัพย์สินที่ให้เช่าเต็มมูลค่า ของทรัพย์สินนั้น โดยบริษัทเงินทุนเป็นผู้รับประกันผลประโยชน์ตลอดอายุสัญญาเช่า

7) การเรียกค่าปรับจากผู้เช่าในกรณีที่ผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่า ในงวดใดงวดหนึ่งต้องระบุไว้ชัดเจนในสัญญาเช่า แต่ค่าปรับดังกล่าวเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินและระยะเวลาที่ผิดนัดแล้วต้องไม่เกินกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่บริษัทเงินทุนสามารถเรียกได้ตามกฎหมาย ในขณะที่ทำสัญญาเช่า

8) การบอกเลิกสัญญา เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ บริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าชำระค่าเช่างวด ที่ค้างชำระหรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญดังกล่าวแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติดกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาให้การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

9) ต้องยินยอมให้ผู้เช่าโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้เช่าได้ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศนี้ ทั้งนี้กำหนดระยะเวลาการเช่าต้องไม่เกินระยะเวลาที่คงเหลืออยู่ตามสัญญาเช่าเดิม และห้ามมิให้ผู้เช่านำทรัพย์สินที่เช่าไปให้เช่าช่วง

10) ให้แนบหลักฐาน วิธีการและเงื่อนไขในการคำนวณค่าเช่าที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บ และส่วนลดที่ผู้ให้เช่าจะลดให้แก่ผู้เช่า ในกรณีที่ผู้เช่าจะชำระค่าเช่า ตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนดไว้กับคู่ฉบับสัญญาเช่าที่มอบให้ผู้เช่า

- 11) ระบุค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้เช่าจะต้องจ่ายนอกเหนือจากค่าเช่า ตามสัญญาเช่า (ถ้ามี)
- 12) เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า หากผู้เช่าใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้ว บริษัทเงินทุนต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าโดยพลัน
- 13) ทรัพย์สินที่บริษัทเงินทุนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือยึดมาจากผู้เช่ารายอื่นบริษัทเงินทุนต้องจำหน่ายหรือให้บุคคลอื่นเช่าต่อภายใน สามเดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือนับแต่วันยึดมา หรือตามที่ได้รับผ่อนผันจากธนาคาร แห่งประเทศไทย”

จากประกาศกระทรวงการคลัง ข้อ 6 นี้ ทำให้ทราบว่า ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ได้มีการกำหนดหลักปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นบริษัทเงินทุนไว้ว่าจะต้องดำเนินการตามข้อปฏิบัติที่ประกาศฉบับนี้ได้กำหนดไว้ในเรื่องของสัญญา ทั้งราคาค่าเช่า กำหนดระยะเวลาในการให้เช่าโดยต้องมีกำหนดระยะเวลาการให้เช่าทรัพย์สินตั้งแต่สามปีขึ้นไป แต่ต้องไม่เกินอายุการใช้งานของทรัพย์สิน อีกทั้งทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องมีราคาเงินสดไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทและต้องเป็นทรัพย์สินประเภททุนเฉพาะเครื่องจักรหรือเครื่องมือใหม่ที่มีราคาซื้อขายแน่นอนเท่านั้น มีการกำหนดการประกันภัย การเรียกค่าปรับจากผู้เช่าในกรณีที่ผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าในงวดใดงวดหนึ่ง การบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดสัญญา เป็นต้น

5. ประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ข้อ 5 ได้กำหนดไว้ว่า “ทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องมีราคาเงินสดไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต้องเป็นทรัพย์สินประเภททุนเฉพาะเครื่องจักรหรือเครื่องมือใหม่ที่มีราคาซื้อขายแน่นอน สามารถสอบทานได้ ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรมหรือกิจการบริการอย่างอื่นเท่านั้นและต้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่โดยสภาพของสินทรัพย์นั้นไม่สามารถนำไปให้ผู้อื่นเช่าได้อีก”

6. การบอกเลิกสัญญาและการสิ้นสุดของสัญญา

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ข้อ 5 ได้กำหนดการบอกเลิกสัญญาไว้ว่า “เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญบริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระหรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญดังกล่าว

แล้วแต่กรณีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติดกัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาให้การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป”

อีกทั้งตามประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการกำหนดการสิ้นสุดสัญญาไว้ว่า “เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า หากผู้เช่าใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้วบริษัทเงินทุนต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าโดยพลัน”

7. ข้อห้ามในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทเงินทุน

ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาต ให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ข้อ 7 ได้กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้บริษัทเงินทุนกระทำการดังต่อไปนี้

- 1) ให้เช่าทรัพย์สินแก่ผู้เช่าที่เป็นผู้จำหน่ายทรัพย์สิน โดยมิได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้
- 2) จัดหาทรัพย์สินโดยที่ยังไม่ได้ตกลงทำสัญญาเช่าทรัพย์สินนั้นกับผู้ใดหรือจัดหาทรัพย์สินในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดหรือสูงกว่าราคาต่ำสุดที่พึงจัดหาได้
- 3) ให้เช่าทรัพย์สินแก่ผู้เช่าที่มีชนิบุคคล
- 4) ให้เช่าทรัพย์สินแก่ผู้เช่าที่มีหนี้สินสูงเกินกว่าห้าเท่าของทุน จดทะเบียนซึ่งชำระแล้วหรือเงินกองทุนของผู้เช่า เว้นแต่จะมีหลักทรัพย์และหรือบุคคลที่พึงเชื่อถือเป็นผู้ค้ำประกันการเช่านั้น
- 5) ให้เช่าทรัพย์สินที่ผ่านการใช้งานมาแล้วไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะได้รับการปรับปรุงให้มีลักษณะคล้ายของใหม่หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นทรัพย์สินซึ่งยึดมาจากผู้เช่ารายอื่นของบริษัทเงินทุนนั้น หรือเป็นทรัพย์สินที่ให้เช่าเนื่องมาจากการต่ออายุสัญญา
- 6) ยินยอมให้ผู้เช่าเพียงฝ่ายเดียวบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนด”

จากข้อ 7 ของประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ มีการกำหนดถึงข้อห้ามปฏิบัติของผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นบริษัทเงินทุนไว้ด้วย

จากการศึกษาประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งฉบับดังกล่าวแล้ว ทำให้ทราบว่ากระทรวงการคลังได้เข้ามากำกับดูแลบริษัทเงินทุนในด้านการประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สิน แบบลิสซิ่งไว้โดยมีการ

กำหนดคุณสมบัติ การปฏิบัติในการเช่าของบริษัทเงินทุน อีกทั้งยังกำกับดูแลในด้านของสัญญา ลิสซิ่งของบริษัทเงินทุน โดยกำหนดรายละเอียดในสัญญาลิสซิ่ง ทั้งราคา ค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า การบอกเลิกสัญญา การผิดนัดชำระหนี้ไว้ด้วย

3.1.1.4 ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัท ประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing)

ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิต ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ฉบับนี้ได้มีการประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอนที่ 41 ง เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 โดยนายทะเบียนได้ประกาศกำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สิน แบบลิสซิ่งไว้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณสมบัติของบริษัทประกันชีวิตที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

บริษัทประกันชีวิตที่จะประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งนี้จะต้องมีคุณสมบัติ ตามที่นายทะเบียนได้กำหนดไว้ คือ จะต้องมียกย่องส่วนเกินไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาทมีกำไรสุทธิ จากผลการดำเนินงานไม่น้อยกว่าสองปีติดต่อกันก่อนวันที่จะยื่นคำขออนุญาตประกอบธุรกิจ ให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งมีสินทรัพย์สภาพคล่องเพียงพอที่จะจ่ายเงินตามสัญญาประกันภัยที่ยังมี ภาระผูกพันอยู่สำหรับปีที่ล่วงมาแล้ว 2 ปี และในอีก 2 ปี ข้างหน้าเป็นอย่างน้อย อีกทั้งจะต้องมีการ ปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เกรงครัดตามที่กฎหมายเกี่ยวกับ การประกันชีวิตกำหนดด้วย

2. การเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

เมื่อใดที่บริษัทประกันชีวิตที่ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งขาดคุณสมบัติ หรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามประกาศฉบับนี้ นายทะเบียนมีอำนาจในการเพิกถอนการ อนุญาตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งได้

ซึ่งตามประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาต ให้บริษัทประกัน ชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ฉบับนี้เป็นการกำหนดเฉพาะการประกอบ ธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิตไว้โดยมีการกำหนดคุณสมบัติ และหลักเกณฑ์ที่บริษัทประกันชีวิตจะต้องปฏิบัติไว้เท่านั้น แต่ประกาศนายทะเบียนฉบับนี้ได้ มีการกำหนดถึงหลักเกณฑ์ของการจัดทำสัญญาให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทประกันภัย ไว้เลย

3.1.2 สภาพปัญหาของการกำกับดูแลธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทยทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นการประกอบธุรกิจที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการประกอบธุรกิจให้เช่า ธุรกิจเช่าซื้อและธุรกิจซื้อขายเงินผ่อน แต่การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ก็หาไม่มีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่ครอบคลุมองค์ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ทั้งหมดไม่ ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ประเภทที่ไม่มีการกำกับดูแลการจัดตั้งองค์กร ดำเนินการจัดตั้งองค์กรเช่นเดียวกับการประกอบธุรกิจทั่ว ๆ ไป

ด้วยเหตุที่ถือว่าธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทยเป็นกิจการค้าธรรมดาทั้งกิจการอิสซิงรยนต์ยังมีใช้ลักษณะอิสซิงรยนต์ทางการเงินดังเช่นอิสซิงรยนต์ในต่างประเทศ แต่คล้ายกับการเช่าทรัพย์สินหรือเช่าซื้อมากกว่า ทำให้การดำเนินกิจการนั้นไม่ได้ก่อคุณประโยชน์อย่างเต็มที่ดังที่ควรจะเป็น ทั้งยังมีปัญหาหลายด้านได้แก่⁴⁵

ก. ไม่ถือเป็นกิจการที่จะพึงได้รับการส่งเสริม ทำให้ไม่ได้รับการยกเว้นภาษีการค้าและอากรขาเข้าของรยนต์ที่ซื้อเข้ามาให้เช่า

ข. การประกอบการไม่มีความมั่นคงและมั่นใจสำหรับผู้ประกอบการเพราะไม่มีกฎหมายรองรับและยังไม่มีหน่วยงานใดดูแลเป็นการเฉพาะทาง และตัวธุรกิจเองก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายไม่เป็นที่รู้จักและเข้าใจของผู้ประกอบธุรกิจโดยทั่วไปและการขาดแคลนผู้มีประสบการณ์ในธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่แท้จริงทำให้การเติบโตของธุรกิจนี้เป็นไปได้ช้ามาก

ค. ธุรกิจอิสซิงรยนต์ต้องแข่งขันกับกิจการให้เช่าซื้อหรือผ่อนชำระทรัพย์สินซึ่งลักษณะของธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่เน้นการให้สิทธิการใช้ทรัพย์สินและมีทางเลือกในตอนสัญญาสิ้นสุดว่าจะเป็นเจ้าของได้หรือไม่นั้นย่อมทำให้ค่าเช่ามีอัตราสูงและทำให้ดอกเบี้ยสูงตามไปด้วยประกอบกับทั้งแหล่งเงินทุนของธุรกิจใหม่อย่างเช่นอิสซิงรยนต์มีน้อยกว่ากิจการเช่าซื้อหรือผ่อนชำระทรัพย์สินที่มีอยู่แต่เดิม ผลของการแข่งขันนี้จึงไม่อาจทำให้ธุรกิจอิสซิงรยนต์เติบโตเท่าที่ควร

เมื่อการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นได้ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ แต่มีเพียงการประกอบธุรกิจที่เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตเท่านั้นที่มีองค์กรและกฎหมายเข้ามากำกับดูแลทั้งในเรื่องของการจัดตั้งธุรกิจอิสซิงรยนต์และในเรื่องของข้อตกลงในสัญญาอิสซิงรยนต์ ส่วนบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ หากประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์สามารถกระทำได้โดยจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์ อีกทั้งไม่ต้องขออนุญาตจากหน่วยงาน

⁴⁵ แหล่งเดิม. น. 618-619.

ใด เมื่อการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ของผู้ประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งได้ดำเนินการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ควบคู่กับการให้เช่าหรือให้เช่าซื้อยอมทำให้เกิดความสับสนได้ว่าการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ เป็นการประกอบธุรกิจประเภทเดียวกับการประกอบธุรกิจให้เช่าหรือให้เช่าซื้อ ทำให้การดำเนินการธุรกิจลิขสิทธิ์ในบางกรณีเป็นการดำเนินการธุรกิจแฝง กล่าวคือมีการดำเนินการธุรกิจลิขสิทธิ์แต่ได้จัดทำสัญญาอันมีลักษณะคล้ายกับการเช่าหรือให้เช่าซื้อรถยนต์ แต่มีการกำหนดรายละเอียดบางประการให้แตกต่างออกไป เพื่อมิให้มีกฎหมายใด ๆ สามารถเข้ามากำกับดูแลได้ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจอาศัยช่องว่างทางกฎหมายนี้ดำเนินการธุรกิจลิขสิทธิ์ไปในทางอันจะทำให้ตนได้รับผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุด

3.1.3 แนวความคิดในการจัดร่างกฎหมายเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์ในประเทศไทย

เมื่อการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์ของผู้ประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นที่ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ แต่การกำกับดูแลด้านการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์หากมีกฎหมายที่เข้ามากำกับกับดูแลอย่างครอบคลุมทั่วถึงทุก ๆ องค์การที่ประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ไม่ ซึ่งจากการศึกษามีเพียงการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตเท่านั้นที่มีธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลังและสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ตามลำดับ แต่หากเป็นการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์โดยตรง คงมีเพียงแนวความคิดในการที่จะจัดทำร่างกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์เท่านั้น

3.1.3.1 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ พ.ศ.

จากการศึกษากฎหมายและประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์การในการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ในประเทศไทยมีทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ซึ่งหากเป็นธนาคารพาณิชย์จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีการออกประกาศอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิขสิทธิ์ได้ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 หากเป็นบริษัทเงินทุนจะมีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ของบริษัทเงินทุน โดยมีการออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าแบบลิขสิทธิ์ และหากเป็นบริษัทประกันชีวิตจะมีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบ

ธุรกิจประกันภัย (คปภ) ออกประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งมากำกับดูแลแต่หากเป็นกรณีของบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ยังไม่มีหน่วยงานหรือกฎหมายใด ๆ เข้ามากำกับดูแลเป็นการเฉพาะ ซึ่งทำให้การจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งต้องจัดตั้งตามกฎหมายทั่วไปคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นองค์กรที่แตกต่างกันแต่ประกอบกิจการเช่นเดียวกัน องค์กรหนึ่งมีกฎหมายเข้ามากำกับดูแลแต่อีกองค์กรหนึ่งไม่มีกฎหมายเข้ามากำกับดูแล ย่อมเป็นการสร้างมาตรฐานที่แตกต่างกันก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำกันในการประกอบธุรกิจได้ เมื่อการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัททั่วไปไม่มีกฎหมายเข้ามากำกับดูแลเป็นการเฉพาะ จึงสมควรที่จะมีการจัดทำกฎหมายขึ้นมากำกับดูแลธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์

จากการศึกษาเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของประเทศไทย ทำให้ทราบว่าเมื่อปี พ.ศ. 2543 กระทรวงการคลังได้เสนอกฎหมายเฉพาะขึ้นมาเพื่อใช้กำกับดูแล การประกอบธุรกิจลิสซิ่ง นั่นก็คือร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ. โดยร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีกฎหมายเฉพาะเพื่อใช้กำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจลิสซิ่งให้มีบทบาทสนับสนุนภาคการผลิตและบริการ อันจะเป็นประโยชน์ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไปซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ได้มีการจัดทำขึ้นโดยให้เหตุผลคือ เนื่องจากการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นธุรกิจให้บริการด้านสินเชื่อบุคคลแบบหนึ่ง โดยให้สินเชื่อในรูปของเครื่องมือ เครื่องจักร หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ และธุรกิจลิสซิ่งยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเพื่อใช้กำกับดูแล ดังนั้นเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมธุรกิจลิสซิ่งจึงมีความจำเป็นในการยกร่างกฎหมายเฉพาะเพื่อใช้กำกับดูแลธุรกิจลิสซิ่งให้มีบทบาทในการสนับสนุนด้านการผลิตและบริการ อันจะเกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

โดยได้มีการกำหนดคำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลิสซิ่งไว้ในมาตรา 3 ดังนี้

“ธุรกิจลิสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินของผู้ให้เช่าที่มีอยู่แล้วหรือที่ผู้ให้เช่าจัดหาให้ตามความประสงค์ของผู้เช่า โดยผู้เช่ามีวัตถุประสงค์ที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเพื่อประกอบธุรกิจหรือการค้า ทั้งนี้ กรรมสิทธิ์ยังเป็นของผู้ให้เช่า ในขณะที่ผู้เช่ามีสิทธิในการใช้ทรัพย์สินตามระยะเวลาและด้วยการชำระค่าเช่าตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาลิสซิ่ง โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญาลิสซิ่งสิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของผู้ให้เช่าและผู้เช่า

“ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง” หมายความว่า นิติบุคคลที่ได้รับการจดทะเบียนให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งตามพระราชบัญญัตินี้

“สัญญาลิสซิ่ง” หมายความว่า สัญญาเช่าที่สร้างขึ้นระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าในธุรกิจลิสซิ่ง

“ผู้เช่า” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เข้าทำสัญญาลิสซิ่งในฐานะเป็นผู้เช่าเพื่อใช้ในธุรกิจหรือการค้าของผู้เช่า

“ผู้ให้เช่า” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เข้าทำสัญญาลิสซิ่ง ในฐานะผู้ให้เช่า จากคำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับลิสซิ่งข้างต้น ทำให้ทราบว่าสัญญาลิสซิ่งเป็นสัญญาที่สร้างขึ้นระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าในธุรกิจลิสซิ่ง โดยการที่ผู้ให้เช่าเอาทรัพย์สินของตนหรือการจัดหาทรัพย์สินมาออกให้เช่าตามความประสงค์ของผู้เช่า ผู้เช่ามุ่งในการใช้สอยประโยชน์ จากทรัพย์สินที่เช่าตามระยะเวลาที่กำหนดมิได้มุ่งในการได้รับกรรมสิทธิ์ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าแล้ว ผู้เช่ามีสิทธิเลือกซื้อทรัพย์สินที่เช่านั้นได้ ซึ่งผู้ให้เช่านั้นจะต้องเป็นนิติบุคคลที่ได้รับการจดทะเบียนให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น ส่วนผู้เช่าเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลมิได้มีการจำกัดไว้ เฉพาะนิติบุคคลเช่นกฎหมายบางฉบับ

และในร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ. ฉบับนี้ ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. คุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ. มาตรา 6 ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของบุคคลที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ โดยจะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดแต่ต้องไม่ต่ำกว่าหกสิบล้านบาท

2. สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่า

ผู้ให้เช่ามีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าแก่ผู้เช่าและต้องให้ผู้เช่าได้ครอบครองใช้สอยประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าโดยปกติสุขปราศจากการรอนสิทธิจากบุคคลภายนอก เมื่อสัญญาลิสซิ่งเกิดขึ้นแล้วผู้ให้เช่าอาจโอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ ตามสัญญาลิสซิ่งให้แก่ผู้อื่นได้ แต่ไม่ถือว่าการ โอนสิทธินั้นเป็นการปลดปล่อยผู้ให้เช่าพ้นจากความผูกพันตามสัญญาลิสซิ่งได้อีกทั้งไม่ถือว่าเป็นการแปลงหนี้ใหม่ และผู้ให้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบผู้เช่าในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดจากทรัพย์สินที่เช่าที่ผู้เช่าได้รับ เว้นเสียแต่ที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อหรือเป็นความผิดของผู้ให้เช่าและในกรณีที่ผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าตามสัญญาลิสซิ่ง ผู้ให้เช่ามีสิทธิที่จะเรียกให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่ค้างชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและค่าเสียหายได้ หากเป็นกรณีที่ผู้เช่าผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญตามสัญญาลิสซิ่งผู้ให้เช่ามีสิทธิ

(1) ให้ถือว่าค่าเช่าที่เหลือค้างชำระทั้งหมดตามสัญญาลิสซิ่งถึงกำหนดชำระโดยทันทีหากมีข้อตกลงนี้ในสัญญาลิสซิ่ง หรือ

(2) บอกลิขสิทธิ์สัญญาลิขสิทธิ์ซึ่ง ในกรณีนี้ผู้ให้เช่ามีสิทธิ

(ก) เรียกคืนการครอบครองทรัพย์สินจากผู้เช่าและผู้เช่ามีหน้าที่ ต้องส่งมอบทรัพย์สินนี้ และ

(ข) เรียกค่าเสียหายในอันที่จะทำให้ผู้ให้เช่าอยู่ในสถานะเสมือนหนึ่งผู้เช่าได้ปฏิบัติตามสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่ง

ในกรณีที่ผู้เช่าผิดสัญญาในสาระสำคัญ หากการผิดข้อสัญญาเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิตามวรรคแรกทันทีที่ได้จนกว่าจะได้ให้ผู้เช่าแก้ไขข้อผิดสัญญาดังกล่าวก่อนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้ผิดสัญญาในสาระสำคัญนั้น

3. สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า

ผู้เช่ามีหน้าที่ในการใช้สอยทรัพย์สินที่เช่าด้วยความระมัดระวังซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพย์สินที่เช่า ซึ่งภาระค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมบำรุงรักษาทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามข้อกำหนดในสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่ง อีกทั้งผู้เช่าไม่อาจนำทรัพย์สินที่เช่าออกให้เช่าช่วง โอนสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สิน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าก่อน และเมื่อสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่งสิ้นสุดลง ผู้เช่ามิได้ใช้สิทธิซื้อทรัพย์สินที่เช่าหรือต่อสัญญาเช่า ผู้เช่ามีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืนแก่ผู้ให้เช่าในสภาพเดียวกับตอนที่ได้รับมา โดยมีต้องรับผิดชอบต่อการเสื่อมสภาพอันเนื่องมาจากการใช้งานตามปกติ

4. การบอกลิขสิทธิ์และการสิ้นสุดสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่ง

ในการบอกลิขสิทธิ์สัญญาลิขสิทธิ์ซึ่งหากเป็นกรณีที่ผู้เช่าผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญตามสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่งผู้ให้เช่ามีสิทธิบอกลิขสิทธิ์สัญญาลิขสิทธิ์ซึ่ง ผู้ให้เช่ามีสิทธิ

(ก) เรียกคืนการครอบครองทรัพย์สินจากผู้เช่าและผู้เช่ามีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินนี้ และ

(ข) เรียกค่าเสียหายในอันที่จะทำให้ผู้ให้เช่าอยู่ในสถานะเสมือนหนึ่งผู้เช่าได้ปฏิบัติตามสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่ง

ในกรณีที่ผู้เช่าผิดสัญญาในสาระสำคัญ หากการผิดข้อสัญญาเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิตามวรรคแรกทันทีที่ได้จนกว่าจะได้ให้ผู้เช่าแก้ไขข้อผิดสัญญาดังกล่าวก่อนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้ผิดสัญญาในสาระสำคัญนั้น

และในกรณีที่สัญญาลิขสิทธิ์ซึ่งสิ้นสุดลง ผู้เช่ามิได้ใช้สิทธิซื้อทรัพย์สินที่เช่าหรือต่อสัญญาเช่า ผู้เช่ามีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืนแก่ผู้ให้เช่าในสภาพเดียวกับตอนที่ได้รับมา โดยมีต้องรับผิดชอบต่อการเสื่อมสภาพอันเนื่องมาจากการใช้งานตามปกติ

5. การเพิกถอนทะเบียนและการเลิกการประกอบกิจการ

นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนทะเบียนของผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้เมื่อภายหลังพบว่าผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งขาดคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดและในกรณีที่ ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งมีความประสงค์จะเลิกประกอบกิจการลิสซิ่ง สามารถทำได้โดยการยกเลิกทะเบียนต่อนายทะเบียน

จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ. ข้างต้นทำให้ทราบว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ว่าจะต้องเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือบริษัทมหาชนจำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัดหรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งจะเห็นได้ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้จำกัดเฉพาะองค์กรใดองค์กรหนึ่งเท่านั้นที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ แต่ยังกำหนดให้ครอบคลุมถึงนิติบุคคลทั่วไปด้วย แต่จะต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่าหกสิบล้านบาท อีกทั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดถึงสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา และการเพิกถอนหรือยกเลิกทะเบียนธุรกิจลิสซิ่งด้วย ซึ่งจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้จะเห็นได้ว่าการกำหนดเฉพาะการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น แต่มิได้มีการกำกับดูแลให้ครอบคลุมถึง เรื่องสัญญาลิสซิ่งด้วย

3.2 กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์เป็นสัญญาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์หรือสัญญาเช่ารถยนต์ บ่อยครั้งมักทำให้เกิดความสับสนได้ว่าสัญญาลิสซิ่งรถยนต์เป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์หรือสัญญาเช่ารถยนต์ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสัญญาลิสซิ่งรถยนต์แม้จะมีลักษณะ โดยทั่วไปคล้ายคลึงกับสัญญาดังกล่าวข้างต้น แต่ก็มีลักษณะบางประการที่แตกต่างออกไป อันเป็นลักษณะพิเศษที่แสดงให้เห็นว่าสัญญาที่ทำขึ้นนั้นเป็นสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ การทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของประเทศไทยในปัจจุบันในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ มีประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่สนส. 01/2551 เข้ามามีผลบังคับใช้ หากเป็นกรณีของบริษัทเงินทุนจะมีกระทรวงการคลัง เข้ามามีผลบังคับใช้ และหากเป็นบริษัทประกันชีวิตจะมีประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) กำหนดให้บริษัทประกันชีวิตจัดทำร่างสัญญาขึ้นต่อนายทะเบียน เมื่อมีการขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่ง แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ยังไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ เข้ามามีผลบังคับใช้เป็นการเฉพาะ การจัดทำสัญญามักจัดทำขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีลักษณะของการทำสัญญาเป็นการเช่า การเช่าซื้อ

หรือการซื้อขายเงินผ่อน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการศึกษาบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวกับสัญญาลิสซิ่งรถยนต์จึงทำการพิจารณากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ได้ดังนี้

3.2.1 สภาพปัญหาของการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย

ในประเทศไทยการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์เป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) ซึ่งคู่สัญญามีอิสระในการทำสัญญา สามารถตกลงในเรื่องข้อสัญญาอย่างใดก็ได้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนาของคู่สัญญา คู่สัญญามีอำนาจเท่าเทียมกันในการจัดทำสัญญา แต่สัญญาที่ทำขึ้นนั้นต้องไม่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ในทางปฏิบัติการทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ คู่สัญญาหาอำนาจในการทำสัญญาที่ทัดเทียมกันไม่ การทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของผู้ประกอบการมักจัดทำเป็นสัญญาสำเร็จรูปอันเป็นสัญญามาตรฐาน มีการจัดทำสัญญา โดยผู้ประกอบการเพียงฝ่ายเดียว ผู้เช่ามิได้มีส่วนในการจัดทำสัญญาแต่อย่างใดซึ่งในบางกรณี สัญญาลิสซิ่งรถยนต์มีลักษณะของสัญญาอันเป็นการเอาเปรียบผู้เช่าเกินสมควร โดยที่ผู้เช่า ไม่สามารถโต้แย้งกับผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งได้ เนื่องจากผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้เช่า อีกทั้งในการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์นั้นรูปแบบของการจัดทำสัญญา ยังไม่มีหน่วยงานหรือกฎหมายฉบับใด ๆ เข้ามากำกับดูแลเป็นการเฉพาะ ทำให้ผู้ประกอบการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในรูปแบบที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งได้ประโยชน์เกินสมควร ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจได้อาศัยช่องว่างทางกฎหมายนี้จัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์อันมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสัญญาเช่าซื้อ สัญญาเช่าทรัพย์สินหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของประเทศไทยแล้วจะพบว่าสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ไม่มีกฎหมายฉบับใดที่บัญญัติถึงสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ไว้เป็นการเฉพาะ ทำให้ผู้ประกอบการอาศัยช่องว่างทางกฎหมายนี้จัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์อันมีลักษณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้ประโยชน์จากคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินควร ก่อให้เกิดการทำสัญญา ที่ไม่เป็นธรรมขึ้นถือได้ว่าเป็นการเอาเปรียบผู้เช่าเกินสมควร

จากการศึกษาตัวอย่างสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่เป็นบริษัททั่วไป⁴⁶ ทำให้ทราบว่าสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่ทำขึ้นเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่จัดทำขึ้น โดยผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ (ผู้ให้เช่า) ฝ่ายเดียว โดยเป็นการที่ผู้ให้เช่าได้ตกลงที่จะซื้อหรือได้ซื้อทรัพย์สินตามคำร้องขอของผู้เช่าเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ผู้เช่าได้เช่าทรัพย์สินดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งสัญญาลิสซิ่งรถยนต์นี้มีการกำหนดถึงลักษณะที่สำคัญไว้ดังนี้

⁴⁶ ดูรายละเอียด ภาคผนวก ข.

1. รถยนต์ที่เช่า

จะมีการกำหนดถึงลักษณะ ประเภท ยี่ห้อ และคุณสมบัติของรถยนต์ที่เช่าไว้ชัดเจน ซึ่งเป็นการตกลงกันระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า โดยทั่วไปรถยนต์ที่นำมาให้เช่าแบบลิสซิ่งนี้มักเป็นรถยนต์ใหม่ที่ไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อน

2. ข้อตกลงการเช่า

ข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์นี้ มีการกำหนดถึงสิทธิหน้าที่ทั้งของผู้เช่าและของผู้ให้เช่าไว้ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ใช้รถยนต์ที่เช่าด้วยความระมัดระวังและดูแลรักษารถยนต์ที่เช่าอีกทั้งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ผู้ให้เช่าได้กำหนดไว้ หากรถยนต์ที่เช่าจะต้องมีการเปลี่ยนชิ้นส่วนและอุปกรณ์ชิ้นใดชิ้นหนึ่งหรือทั้งหมดหรือต้องทำการซ่อมแซมทำการตรวจสอบรถยนต์ที่เช่าตามปกติและเป็นกรณีพิเศษเพื่อให้รถยนต์ที่เช่าอยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ตลอดเวลาการเช่าของสัญญาค่าเช่าจะตกแก่ผู้เช่าเองทั้งสิ้น ส่วนผู้ให้เช่าในเวลาที่ส่งมอบรถยนต์ให้แก่ผู้เช่าจะต้องเติมน้ำมันจำนวน $\frac{1}{4}$ ของถังน้ำมันของรถยนต์ที่เช่าแต่ละคันให้แก่ผู้เช่าด้วยและในการจัดทำประกันภัยผู้ให้เช่าจะเอาประกันภัยรถยนต์ที่ให้เช่าด้วยค่าเช่าของผู้ให้เช่าเอง โดยผู้ให้เช่าจะเป็นผู้รับผลประโยชน์ตามสัญญาประกันภัย

3. กำหนดระยะเวลาการเช่า

ในข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์มักมีการกำหนดระยะเวลาไว้ประมาณ 3-5 ปี โดยผู้เช่าไม่สามารถบอกเลิกการเช่ารถยนต์ก่อนครบกำหนดระยะเวลาการเช่า 1 ปี ซึ่งเมื่อครบกำหนดระยะเวลาการเช่า 1 ปีแล้ว ผู้เช่ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเช่ารถยนต์โดยมีต้องแสดงเหตุแห่งการเลิกการเช่ารถยนต์นั้น

4. ค่าเช่า

ผู้เช่าจะต้องชำระค่าเช่าแก่ผู้ให้เช่าทุกเดือนตามที่ระบุไว้ในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ หากผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าตามกำหนดเวลา ผู้เช่าต้องชำระดอกเบี้ยให้แก่ผู้เช่าในอัตราร้อยละสิบห้าต่อปีของค่าเช่าที่ค้างชำระ

5. ผลภายหลังสัญญาสิ้นสุดลง

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาเช่าตามสัญญาแล้วผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะใช้สิทธิขอซื้อรถยนต์ที่เช่าคันใดคันหนึ่งหรือทั้งหมดจากผู้ให้เช่าในราคาท้องตลาดหรือส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนในสภาพที่ใช้งานได้ตามปกติแก่ผู้ให้เช่า โดยจะต้องแจ้งให้ผู้ให้เช่าทราบล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรก่อนครบระยะเวลาการเช่าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

จะเห็นได้ว่าสัญญาลิสซิ่งเป็นสัญญาที่คล้ายคลึงกับการเช่า การเช่าซื้อหรือการซื้อขายเงินผ่อน แต่มีข้อกำหนดบางประการที่มีลักษณะอันแตกต่างออกไป ซึ่งสัญญาลิสซิ่งจะมีการ

กำหนดรายละเอียดของสัญญา โดยมีการกำหนดหน้าที่ส่วนใหญ่ให้ตกแก่ผู้เช่าส่วนผู้ให้เช่าจะได้รับผลประโยชน์ในอัตราที่สูง

3.2.2 กฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อตกลงในสัญญาลิสซึ่งรยยนต์ในประเทศไทย

การจัดทำสัญญาต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้นคู่สัญญามักตกลงกันไปตามวัตถุประสงค์ของคู่สัญญา การจัดทำสัญญาจะเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการทำสัญญาของคู่สัญญา เว้นแต่เมื่อรัฐเห็นว่าข้อสัญญาใดก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมกับฝ่ายที่มีฐานะด้อยกว่าในทางเศรษฐกิจ รัฐจึงจะเข้ามาทำการกำกับดูแลการจัดทำสัญญานั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้เข้ามาดูแลผู้บริโภคในการเข้าทำสัญญาต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดกับผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้บริโภคไม่เอาเปรียบผู้บริโภคที่เกินสมควร ซึ่งในกรณีที่สัญญาลิสซึ่งรยยนต์ได้มีการจัดทำขึ้นโดยสถาบันการเงินจะมีการกำกับดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ในข้อสัญญาลิสซึ่งของผู้ประกอบธุรกิจลิสซึ่งที่มีใช้สถาบันการเงิน การทำสัญญาลิสซึ่งรยยนต์มักจัดทำขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นผู้เขียนจึงทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงในสัญญาตามบทบัญญัติทั่วไปเพื่อนำมาปรับใช้กับข้อสัญญาลิสซึ่งรยยนต์ในประเทศไทยดังนี้

3.2.2.1 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะสัญญา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้มีการบัญญัติคำนิยามของสัญญาไว้ว่า หมายถึงอะไรอย่างแน่ชัด แต่เมื่อได้พิจารณาจากตำราทั่ว ๆ ไปและนิยามของนิติกรรมแล้วอาจกล่าวได้ว่า “สัญญา หมายถึง นิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายที่เกิดจากการ แสดงเจตนาเสนอสนอง ต้องตรงกันของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ที่มุ่งจะก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงหรือระงับนิติสัมพันธ์” ซึ่งในการจัดทำสัญญาต่าง ๆ นั้นคู่สัญญาย่อมมีเสรีภาพในการจัดทำสัญญา (Freedom of Contract) โดยหลักเสรีภาพในการจัดทำสัญญานี้ มีการให้ความหมายอยู่ 2 ความหมายคือ⁴⁷

ความหมายแรก คือ เสรีภาพที่จะเข้ามาตกลงทำสัญญา หมายถึง เสรีภาพในการเริ่มต้นดำเนินต่อไป หรือระงับกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา ซึ่งในความหมายนี้ อาจพิจารณาได้สองด้าน คือ ด้านการกระทำ (Positive Sense) อันหมายถึง การเริ่มต้นดำเนินต่อไปและการตกลงเข้าทำสัญญาและอีกด้านหนึ่งคือ ด้านไม่กระทำการ (Negative Sense) อันหมายถึง การไม่เข้าทำสัญญาหรือการระงับกระบวนการในการเจรจา ด้วยการถอนคำเสนอหรือการยกเลิกการเจรจา เป็นต้น สำหรับการไม่เข้าทำสัญญาของผู้รับคำเสนอดี หรือการยกเลิกหรือระงับ การเจรจาของคู่

⁴⁷ สนันทกรณ์ (จำปี) โสทธิพันธุ์ ข (2552). คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา พร้อมคำอธิบายในส่วนของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง. น. 253-259.

เจรจาก็ดีมักไม่มีปัญหาเพราะเห็นได้ชัดเจนว่าเป็นการใช้เสรีภาพดังกล่าว แต่ในส่วนที่ผู้เสนอเปลี่ยนใจไม่เข้าทำสัญญาด้วยการถอนคำเสนอนั้นอาจมีปัญหามิใช่ปัญหาในระบบกฎหมายของบางประเทศก็ได้ว่าผู้ทำคำเสนออาจไม่มีเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้

ความหมายที่สอง คือ เสรีภาพที่ไม่ถูกแทรกแซงภายหลังจากที่สัญญาเกิดขึ้นแล้วนั้น น่าจะหมายความถึงเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐตามทฤษฎีปัจเจกชนนิยม ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐได้รับรองเสรีภาพที่ปัจเจกชนมีตั้งแต่ขั้นตอนก่อนเกิดสัญญาแล้ว ดังนั้นเมื่อสัญญาเกิดขึ้นแล้วรัฐจะเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้สิ่งที่คู่สัญญาได้กำหนดไว้โดยหลักเสรีภาพเปลี่ยนแปลงไปเป็นประการอื่นไม่ได้ เพราะหากเปลี่ยนให้ทำเช่นนั้นได้ เสรีภาพของปัจเจกชน ก็จะถูกทำลายไป

เนื่องจากหลักเสรีภาพในการทำสัญญาเป็นหลักที่ซ่อนอยู่ในหลักอิสระในทางแพ่ง หลักเสรีภาพในการทำสัญญาจึงมีบทบัญญัติเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรอยู่ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 151⁴⁸ แม้คู่สัญญาจะมีเสรีภาพมากมายในการทำสัญญา แต่เสรีภาพดังกล่าวก็ต้องอยู่ภายในกรอบหรือขอบเขตอันสมควรด้วย เพื่อมิให้การใช้เสรีภาพในการทำสัญญาของบุคคลบางคนต้องไปกระทบหรือก่อความเสียหายแก่บุคคลอื่นหรือสังคมโดยรวม

ซึ่งการทำสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น มีสาระสำคัญคือ การทำสัญญาจะต้องมีบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ตกลงเข้าทำสัญญากันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่อให้เกิดผลผูกพันตามกฎหมาย บุคคลที่จะเข้าทำสัญญากันนี้สามารถเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล แต่จะต้องมีความสามารถในขณะที่เข้าทำสัญญาด้วย หากการทำสัญญาใดกฎหมายบังคับให้ทำตามแบบคู่สัญญาจะต้องทำสัญญาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสัญญานั้นเกิดขึ้นได้เมื่อ

1. สัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทาง
2. สัญญาระหว่างบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า
3. สัญญาระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้นโดยปริยาย

จากการศึกษา การทำสัญญาคู่สัญญาย่อมมีเสรีภาพในการทำสัญญาจะจัดทำสัญญาในลักษณะใดก็ได้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคู่สัญญา แต่สัญญาที่ทำขึ้นนั้นจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด การทำสัญญาจะต้องไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน อีกทั้งหากสัญญาใดกฎหมายบังคับให้ต้องทำตามแบบคู่สัญญาต้องจัดทำสัญญาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ซึ่งการทำสัญญาลิสซึ่งคู่สัญญาก็มีเสรีภาพในการทำสัญญาเช่นเดียวกับการทำสัญญาทั่วไปเช่นกัน

⁴⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 151 “การใดเป็นการแตกต่างกับบทบัญญัติของกฎหมายถ้ามิใช่กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ”

3.2.2.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ในประเทศไทยการจัดทำสัญญาต่าง ๆ ระหว่างคู่สัญญาเกิดขึ้นจากหลักอิสระในทางแพ่ง (Private of Autonomy) คู่สัญญามีอิสระในการตกลงจัดทำข้อสัญญาขึ้นมาโดยที่รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงการแสดงเจตนาของคู่สัญญา เว้นเสียแต่ว่าสัญญาที่คู่สัญญาจัดทำขึ้นนั้นจะเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งตามหลักกฎหมายทั่วไปคู่สัญญามีอำนาจต่อรองในการจัดทำสัญญาที่เท่าเทียมกัน แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไป การจัดทำสัญญาของผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจในการต่อรองที่เหนือกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งได้ใช้อำนาจของตนจัดทำสัญญาอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ส่งผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งนั้นเกิดการเสียเปรียบเกินควร เมื่อเกิดความเหลื่อมล้ำในการทำสัญญาของคู่สัญญาขึ้นมา ก่อให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับความไม่เป็นธรรม จึงมีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาข้อสัญญานี้ให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญา นั่นก็คือพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ซึ่งได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 72 ก เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือเนื่องจากหลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมหรือสัญญาที่ใช้บังคับอยู่มีพื้นฐานมาจากเสรีภาพของบุคคลตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ในปัจจุบัน สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าถือโอกาสอาศัยหลักดังกล่าวเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจด้อยกว่าอย่างมากซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่สงบสุขในสังคมสมควรที่รัฐจะกำหนดกรอบของการใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและเสรีภาพของบุคคล เพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคมดังกล่าวโดยกำหนดแนวทางให้แก่ศาลที่จะสั่งให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้นมีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

อนึ่ง พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 นี้มีการกำหนดถึงหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. บุคคลและข้อสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับ

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มีการกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับบุคคลและข้อสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้ในมาตรา 3 โดยมีการกำหนดถึง

คำว่า “ผู้บริโภคร” และ “ผู้ประกอบการค้าหรือวิชาชีพ” โดยแสดงให้เห็นว่าในกรณี “ผู้บริโภคร” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 นี้มิได้จำกัดเฉพาะบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่า ผู้รับประกันภัย ผู้ค้ำประกันของบุคคลดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังให้ความหมายกว้าง ๆ ว่าให้รวมถึงผู้ที่เข้าทำสัญญาอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดโดยมีค่าตอบแทนด้วย แต่จะต้องเป็นการเข้าทำสัญญาโดยมิใช่เพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใดนั้นและในกรณีของ “ผู้ประกอบการค้าหรือวิชาชีพ” ก็มีได้จำกัดเฉพาะผู้ที่เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้เช่า ผู้รับประกันภัย เท่านั้นแต่หากยังรวมถึงผู้ที่เข้าทำสัญญาอื่นใดเพื่อจัดให้ซึ่งทรัพย์สินบริการหรือประโยชน์อื่นใดเช่นกัน อีกทั้งการเข้าทำสัญญานั้นต้องเป็นไปเพื่อการค้าทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใดนั้นเป็นทางค้าปกติของตนด้วย และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มีการกำหนดถึง “ข้อสัญญา” ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความคุ้มครองถึงโดยข้อสัญญานี้มิได้มีการกำหนดไว้เฉพาะเจาะจงว่าเป็นข้อสัญญาประเภทใด แต่เป็นการกำหนดถึงลักษณะของข้อสัญญาที่พระราชบัญญัตินี้คุ้มครองจะต้องเป็นข้อตกลง ความตกลงและความยินยอมรวมทั้งประกาศ และคำแจ้งความเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบด้วย อีกทั้งตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีการกำหนดถึง “สัญญาสำเร็จรูป” ว่าต้องเป็นสัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้าไม่ว่าจะทำรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน ซึ่งจะเห็นได้ว่ามิได้มีการกำหนดว่าสัญญาประเภทใดเป็นสัญญาสำเร็จรูป หากสัญญาใดมีลักษณะตามที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด ถือได้ว่าสัญญานั้นเป็นสัญญาสำเร็จรูปนั่นเอง

2. ข้อสัญญาที่ถือว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 4 ได้กำหนดไว้ว่า “ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภครกับผู้ประกอบการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบการค้าหรือวิชาชีพหรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

ในกรณีที่มีข้อสงสัย ให้ตีความสัญญาสำเร็จรูปไปในทางที่เป็นคุณแก่ฝ่ายซึ่งมิได้เป็นผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปนั้น

ข้อตกลงที่มีลักษณะหรือมีผลให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ เป็นข้อตกลงที่อาจถือได้ว่าทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเช่น

- (1) ข้อตกลงยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดที่เกิดจากการผิดสัญญา
- (2) ข้อตกลงให้ต้องรับผิดหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนด
- (3) ข้อตกลงให้สัญญาสิ้นสุดลงโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือให้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้โดยอีกฝ่ายหนึ่งมิได้ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ
- (4) ข้อตกลงให้สิทธิที่จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อหนึ่งข้อใด หรือปฏิบัติตามสัญญาในระยะเวลาที่ล่าช้าได้โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
- (5) ข้อตกลงให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกร้องหรือกำหนดให้อีกฝ่ายหนึ่งต้องรับภาระเพิ่มขึ้นมากกว่าภาระที่เป็นอยู่ในเวลาทำสัญญา
- (6) ข้อตกลงในสัญญาขายฝากที่ผู้ซื้อฝากกำหนดราคาสิน ใต้สูงกว่าราคาขายบวกอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปี
- (7) ข้อตกลงในสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดราคาเช่าซื้อ หรือกำหนดให้ผู้เช่าซื้อต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร
- (8) ข้อตกลงในสัญญาบัตรเครดิตที่กำหนดให้ผู้บริโภคต้องชำระดอกเบี้ย เบี้ยปรับ ค่าใช้จ่ายหรือประโยชน์อื่นใดสูงเกินกว่าที่ควร ในกรณีที่ผิดนัดหรือที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผิดนัดชำระหนี้
- (9) ข้อตกลงที่กำหนดวิธีคิดดอกเบี้ยทบต้นที่ทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระสูงเกินกว่าที่ควร

ในการพิจารณาข้อตกลงที่ทำให้ได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งตามวรรคสามจะเป็นการได้เปรียบเกินสมควรหรือไม่ให้นำมาตรา 10 มาใช้โดยอนุโลม”

ทำให้เห็นว่าข้อสัญญาใด ๆ หากเป็นข้อสัญญาที่เป็นการได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร หรือเป็นข้อสัญญาที่ทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งต้องปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ ย่อมถือได้ว่าเป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ทำให้สัญญาที่ทำขึ้นนั้นยังคงใช้บังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น

ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อแก้ไขความ ไม่เป็นธรรม ในการจัดทำสัญญาระหว่างคู่สัญญา แก้ไขความเหลื่อมล้ำของคู่สัญญาทั้งทางด้านความรู้ ความสามารถและทางด้านเศรษฐกิจ โดยขอบเขตของพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ศาลมีอำนาจที่จะปรับลดการเอาเปรียบที่มากเกินไปและสามารถพิพากษาให้มีผลบังคับกันได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมตามควรแก่กรณี ฉะนั้นพระราชบัญญัติฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักคือการแก้ไขความ ไม่เป็นธรรมทางสัญญา รวมทั้งให้อำนาจศาลเข้าไปตรวจสอบความ ไม่เป็นธรรมในนิติกรรมอื่นที่ใกล้เคียงกับสัญญาได้ เช่น ประกาศหรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความ

รับผิดชอบ เป็นต้น แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะวางแนวให้พิจารณาว่าข้อสัญญาใดทำให้คู่สัญญาได้เปรียบเสียเปรียบ แต่ศาลจะปรับลดให้ได้ต้องเป็นการได้เปรียบมากเกินไปจนสมควรเท่านั้นที่จะเป็นสัญญาที่ไม่เป็นธรรมหรือหากมีลักษณะที่ผลนั้นทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งปฏิบัติหรือรับภาระเกินกว่าที่วิญญูชนจะพึงคาดหมายได้ตามปกติ⁴⁹ สำหรับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 นี้เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย คู่สัญญาไม่อาจตกลงยกเว้นหรือตกลงให้ผิดแผกแตกต่างได้ตามบทบัญญัติในมาตรา 11⁵⁰

3.2.2.3 พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475

ในเรื่องดอกเบี้ยนั้นคู่สัญญาอาจตกลงกำหนดดอกเบี้ยไว้โดยชัดแจ้งหรือ มีการตกลงกันโดยปริยายก็ย่อมได้ แต่การให้กู้ยืมเงินโดยเรียกอัตราดอกเบี้ยสูงเกินส่วนที่ควรได้รับนั้นย่อมเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหากเป็นกรณีที่มีการตกลงชำระดอกเบี้ยแก่กัน แต่มิได้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 7 ได้กำหนดไว้ว่า “ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมิได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดแจ้ง ให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี” ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้คู่สัญญาจะมิได้มีการกำหนดดอกเบี้ยกันไว้ในสัญญาก็ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะต้องได้รับประโยชน์จากดอกเบี้ยนั้นหมดสิทธิในการเรียกดอกเบี้ยไม่ แต่ยังมีสิทธิที่จะได้รับดอกเบี้ยอยู่แต่ได้รับในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งเท่านั้น ส่วนในกรณีที่คู่สัญญามีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยกันไว้ ก็จะคิดดอกเบี้ยกันเกินกว่าอัตราร้อยละสิบห้าต่อปีไม่ได้ ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 654 ที่กำหนดไว้ว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยเกินร้อยละสิบห้าต่อปี ถ้าในสัญญากำหนดดอกเบี้ยเกินกว่านั้น ก็ให้ลดลงมาเป็นร้อยละสิบห้าต่อปี” การที่กฎหมายกำหนดอัตราดอกเบี้ยมิให้เกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีนั้น ก็เพื่อมิให้มีการเอาเปรียบกันระหว่างคู่สัญญามากเกินไป ซึ่งหากเกิดกรณีของการเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดผู้ที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราย่อมมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 แต่ในกรณีที่ผู้ที่ยอมชำระดอกเบี้ยที่เกินอัตราร้อยละสิบห้า โดยที่ตนรู้ว่าเป็นการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ถือว่าผู้กู้ได้ชำระหนี้ตามอำเภอใจ ผู้กู้จึงไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยที่ได้ชำระไปแล้วคืนจากผู้ให้กู้ได้ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ให้กู้นั้น เป็นสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ย่อมสามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตรา ที่เกินกว่าร้อยละสิบห้าต่อปีได้

⁴⁹ นุชทิพย์ ป.บรรจงศิลป์. (2542, มกราคม-เมษายน). “สัญญาที่ไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.” *สุทธิปริทัศน์*, 13(19). น. 65-70.

⁵⁰ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 11 “ข้อสัญญาใดที่มีให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ข้อสัญญานั้นเป็นโมฆะ.”

โดยการอาศัยพระราชบัญญัติดอกเบี้ยให้กู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ. 2523 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2535) ซึ่งการคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงินนั้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดอีกทั้งตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยด้วย ซึ่งหากสถาบันการเงินเรียกดอกเบี้ยเกินกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ ดอกเบี้ยนั้น ๆ ก็จะตกเป็น โฉมจะซึ่งผลของการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรานั้น แม้ว่ามาตรา 654 จะกำหนดว่าให้ลดอัตราดอกเบี้ยลงมาเหลือร้อยละ 15 ต่อปี แต่ที่จริงก็หาเป็นดังนั้นไม่ ผู้ให้กู้จะเรียกดอกเบี้ยไม่ได้เลย เพราะมีพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 บัญญัติห้ามมิให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ร้อยละ 15 ต่อปี ผู้ฝ่าฝืนมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา⁵¹

เมื่อมีการเรียกดอกเบี้ยที่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนด ย่อมส่งผลให้ประชาชนได้รับความไม่เป็นธรรม จึงสมควรที่จะมีการตรากฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองและป้องกันประชาชนมิให้ต้องเสียดอกเบี้ยเกินอัตราว่าที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นจึงมีการตราพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ขึ้นมาโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2475 เล่ม 49 หน้า 461 โดยมีเหตุผลในการออกพระราชบัญญัตินี้ คือ

“หวังจะบำรุงการกู้ยืมให้เป็นที่ควร การกู้ยืมนั้นโดยปกติผู้ต้องการทุนเมื่อได้ทุนแล้วไปประกอบกิจการอันใดอันหนึ่งมีผลงอกงามขึ้น ก็แบ่งผลนั้นใช้เป็นดอกเบี้ยบ้างเหลือรวบรวมไว้เพื่อใช้หนี้ต่อไป ดังนี้ฝ่ายเจ้าหน้าที่ได้ดอกเบี้ยเป็นค่าป่วยการและมีโอกาสที่จะได้รับใช้ทุนคืนในภายหลัง แต่ถ้าดอกเบี้ยเรียกแรงเกินไปแล้ว ลูกหนี้ได้ผลไม่พอที่จะใช้ดอกเบี้ยได้ ย่อมต้องย่อยยับไปด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย ด้วยเหตุนี้ประเทศทั้งหลายและประเทศของเราเองจึงมีกฎหมายมาแต่โบราณกาลกำหนดดอกเบี้ยอย่างสูงไว้ กล่าวคือ ชั่งละ 1 บาทต่อเดือน (หรือร้อยละ 15 ต่อปี) อันที่จริงอัตรานี้เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว แต่แม้กระนั้นยังปรากฏว่าทุกวันนี้ มีการให้กู้ยืมกันโดยอัตราสูงกว่านั้น และเจ้าหน้าที่กับลูกหนี้ต่างร่วมใจร่วมมือกันหลีกเลี่ยงกฎหมาย เพราะฝ่ายหนึ่งอยากได้ อีกฝ่ายหนึ่งกลัวความจำเป็นบังคับ ในที่สุดก็ได้ผลอันไม่พึงปรารถนา ดังกล่าวแล้ว ก่อนที่จะร่างกฎหมายนี้ขึ้นรัฐบาลได้คิดแล้วถึงอัตราดอกเบี้ย เห็นว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูงอยู่แล้ว แต่ข้างฝ่ายลูกหนี้ได้ทุนมาประกอบการด้วยตนเองได้โอกาสดำเนินอาชีพและมีโอกาสพอควรที่จะหากำไรมาใช้ดอกเบี้ย เหลือบ้างก็รวบรวมไว้ใช้ทุน เพราะฉะนั้นถ้าทั้ง 2 ฝ่ายต่างคิดไปในทางที่ควรของการค้า ก็ไม่มีทางจะได้รับความขัดข้องเพราะกฎหมายฉบับนี้ แต่ถ้าจะ

⁵¹ ไพทิจิต เอกจริยกร. (2551). คำอธิบาย ยืม ผักทรัพย์. น. 117.

ดำเนินความคิดไปในทางไม่ถูกต้องแล้ว ก็อาจจะหาเรื่องบ่นได้ เพราะฉะนั้น เป็นการสมควรที่จะเพิ่มเติมข้อบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ ดังที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้⁵²”

ซึ่งพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ตามมาตรา 3 ได้กำหนดไว้ว่า “บุคคลใด (ก) ให้บุคคลอื่นยืมเงิน โดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือ

(ข) เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ท่านบัญญัติไว้ในกฎหมาย บังอาจกำหนดข้อความอันไม่จริงในเรื่องจำนวนเงินกู้หรืออื่น ๆ ไว้ในหนังสือสัญญาหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้ หรือ

(ค) นอกจากดอกเบี้ย ยังบังอาจกำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งกำไรอื่นเป็นเงินหรือสิ่งของ หรือโดยวิธีเพิกถอนหนี้หรืออื่น ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินไปจนสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืม

ท่านว่าบุคคลนั้นมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ” และตามมาตรา 4 ที่กำหนดไว้ว่า “บุคคลใดโดยรู้อยู่แล้วได้มา แม้จะได้เปล่าซึ่งสิทธิที่จะเรียกร้องจากบุคคลอื่นอันผิดบทบัญญัติที่กล่าวไว้ในมาตรา ก่อนและใช้สิทธินั้นหรือพยายามถือเอาประโยชน์แห่งสิทธินั้น ท่านว่าบุคคลนั้นมีความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตราก่อนนั้น”

ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาบทบัญญัติทั้งสองมาตราในพระราชบัญญัติ ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 แล้ว จะเห็นได้ว่าการจะใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้บังคับจะต้องเป็นหนี้อันเกิดจากการกู้ยืมเงินเท่านั้น ซึ่งเมื่อมีการคิดดอกเบี้ยเกินที่เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด คือร้อยละ 15 ต่อปี หรือมีการปิดบังอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บที่เกินอัตรา หรือมีการกำหนดอัตราเงินกู้ที่ไม่เป็นจริงไว้ในสัญญา หรือมีการเรียกเอาประโยชน์ใด ๆ นอกจากดอกเบี้ยอันเป็นการ เกินกว่าสมควร หรือเมื่อรู้ว่ามี การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราแต่ก็ใช้สิทธิหรือถือเอาประโยชน์แห่งสิทธินั้น บุคคลที่กระทำการดังกล่าวย่อมมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

3.2.2.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 72 ฉบับพิเศษ หน้า 20 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 โดยภายหลัง ได้มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 ออกมาใช้บังคับ โดยได้มีการยกเลิกข้อความบางมาตราแล้วให้ใช้ข้อความใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อคุ้มครอง

⁵² คำแถลงการณ์ คณะกรรมการราษฎรเกี่ยวกับพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช 2475.

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งค้อยกว่าในทางเศรษฐกิจและการต่อรองโดยเป็นการคุ้มครองก่อนที่จะมีการทำสัญญา ซึ่งก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฉบับที่ 3 นี้ ก็มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ที่มีการกำหนดในเรื่องของสัญญาโดยกำหนดให้ธุรกิจบางประเภทจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลในเรื่องของสัญญาจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าด้วยสัญญา อันเป็นมาตรการเสริมทางนิติบัญญัตินอกเหนือจากมาตรการทางการศาลที่ใช้กัน โดยปกติซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนี้มีความมุ่งหมายในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่เข้าทำสัญญาในลักษณะที่เสียเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ที่อาจมีอำนาจ ในทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า หรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำสัญญามากกว่าให้ได้รับ ความเป็นธรรม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฉบับนี้ในส่วนของสัญญาได้กำหนดผลของการ ที่ผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้เองกำหนดหรือไม่ปฏิบัติตาม ที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดนั้น โดยมีการกำหนดไว้ในมาตรา 35 ตรี⁵³ และมาตรา 35 จัตวา⁵⁴ ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อในขั้นตอนของความสมบูรณ์หรือไม่ของสัญญาแต่จะไปส่งผลกระทบต่อในขั้นตอนของความเป็นผลของสัญญา โดยหลักเมื่อสัญญาระหว่างผู้ประกอบการและผู้บริโภคเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้ว สัญญานั้นก็ย่อมก่อให้เกิดผลของสัญญาต่อไปได้ และผลของสัญญาที่เกิดขึ้นย่อมเป็นไปตามสัญญานั้นเท่ากับเป็นไปตามเสรีภาพที่คู่สัญญาได้ใช้กำหนดเนื้อหาของสัญญาไว้ก่อนแล้ว อย่างไรก็ตามในขณะที่ผู้ประกอบการมิได้ใช้เนื้อหาหรือข้อสัญญาหรือมิได้ใช้ในเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 35 ทวิแล้ว กฎหมายให้ถือว่าในสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ตามเงื่อนไขดังกล่าว ตามมาตรา 35 ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาโดยมีเงื่อนไขในการใช้ข้อสัญญานั้นด้วยตามมาตรา 35 ทวิ แล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช่ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้นแล้วแต่กรณี” แต่หากผู้ประกอบการใช้ข้อสัญญาที่ ถูกห้ามมิให้ใช้ตามมาตรา 35 ทวิแล้ว กฎหมายให้ถือว่าข้อสัญญานั้นไม่มีอยู่ตามมาตรา 35 จัตวา ด้วยลักษณะการที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นนี้เป็นการกำหนดเนื้อหาของสัญญาด้วยกฎหมายหรือ บ่อเกิดประการอื่นนอกเหนือจากสัญญา

⁵³ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 มาตรา 35ตรี “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาโดยมีเงื่อนไขในการใช้ข้อสัญญานั้นด้วยตามมาตรา 35 ทวิแล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช่ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้น แล้วแต่กรณี.”

⁵⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 มาตรา 35จัตวา “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องไม่ใช่ข้อสัญญาใดตามมาตรา 35 ทวิแล้วถ้าสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าว ให้ถือว่าสัญญานั้นไม่มีข้อสัญญาเช่นนั้น.”

และมีลักษณะเป็นการกำหนดความสัมพันธ์ทางสัญญาอย่างตายตัวแม้คู่สัญญามีเจตนาเป็นประการอื่น อย่างไรก็ตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความเป็นสัญญาและนิติสัมพันธ์ของคู่สัญญาซึ่งยังคงอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายลักษณะสัญญา เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาข้อมถือว่าคู่สัญญาฝ่ายนั้น ไม่ชำระหนี้หรือเป็นฝ่ายผิดสัญญาและข้อมก่อนให้เกิดความรับผิดชอบแก่คู่สัญญาฝ่ายนั้นตามมา⁵⁵

ซึ่งมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญานี้มีการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาไว้ในมาตรา 35 ทวิวรรคหนึ่งและวรรคท้าย โดยกำหนดว่า การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้น มีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือหรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาที่มีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้จากหลักกฎหมายดังกล่าว อาจทำให้เข้าใจผิดได้ว่าธุรกิจที่ถูกควบคุมสัญญามีเฉพาะการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการเท่านั้น แต่ความจริงคำว่าขายนั้นหมายความรวมทั้ง ให้เช่า ให้เช่าซื้อหรือจัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นใด ตลอดจนการเสนอหรือชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย ดังนั้น ธุรกิจที่ควบคุมสัญญาจึงรวมถึงการประกอบธุรกิจให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดหาไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่นด้วย นอกจากนี้ สัญญาซื้อขาย สัญญาให้บริการ สัญญาให้เช่า สัญญาให้เช่าซื้อ หรือสัญญาจัดหานั้นจะต้องมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือหรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ จึงจะอยู่ในข่ายที่เป็นธุรกิจที่จะถูกควบคุมสัญญา ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใดเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นจะต้องเข้าลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้

1. เป็นธุรกิจที่มีการใช้ข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค
2. เป็นธุรกิจที่มีการใช้สัญญาสำเร็จรูปอย่างแพร่หลาย
3. เป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้บริโภค⁵⁶

ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 นี้มีการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญาไว้โดยคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา 13 ประเภท ได้แก่

1. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจการให้บริการจัดสรรเวลาเช่าใช้สถานที่พักเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2556

⁵⁵ แหล่งเดิม. น. 473-481.

⁵⁶ ไพโรจน์ อารักษา. (2547). *ครบเครื่องเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค : ครบเครื่องเรื่องสัญญา*. น. 58-59.

2. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555

3. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจการให้บริการออกกำลังกายเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2554

4. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจขายรถยนต์ที่มีการจองเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2551

5. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจการขายรถยนต์ใช้แล้วเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน

6. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจการให้เช่าที่อยู่อาศัยที่เรียกเงินประกันเป็นธุรกิจควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน พ.ศ. 2549

7. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจการให้บริการซ่อมรถยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน

8. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

9. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้กู้ยืมเงินเพื่อผู้บริโภคของสถาบันการเงินเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

10. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

11. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจขายห้องชุดเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

12. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจบัตรเครดิตเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา

13. ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจขายก๊าซหุงต้มที่เรียกเงินประกันถึงก๊าซหุงต้มเป็นธุรกิจที่ควบคุมรายการในหลักฐานการรับเงิน

จากการศึกษาพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ทำให้ทราบว่าธุรกิจที่ถูกควบคุมสัญญาจากคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา โดยหลักการแล้วต้องเป็นธุรกิจที่มีการใช้ข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค เป็นธุรกิจที่มีการใช้สัญญาสำเร็จรูปอย่างแพร่หลายหรือเป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบการมีอำนาจต่อรองเหนือกว่าผู้บริโภค ซึ่งปัจจุบันธุรกิจที่ถูกควบคุมสัญญามีการออกประกาศมาควบคุมเพียง 13 ประเภทดังกล่าวข้างต้นแล้วเท่านั้น

3.2.2.5 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนพิเศษ 71 ง เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 เป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยประกาศคณะกรรมการฉบับนี้มีบทบัญญัติบางประการที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพในการทำสัญญาของบุคคล มีหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดธุรกิจที่ควบคุมสัญญา และลักษณะของสัญญา โดยให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา ซึ่งเหตุผลในการออกประกาศฉบับนี้ คือ เนื่องจากมีผู้บริโภคร้องเรียน ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าผู้ร้องได้เช่าซื้อรถยนต์และชำระเงินค่าเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว แต่ผู้ให้เช่าซื้อไม่จดทะเบียนรถยนต์ให้แก่ผู้ร้องทั้ง ๆ ที่เวลาได้ล่วงเลยมาเป็นเวลาหลายปีแล้ว และผู้ร้องบางรายมีการผัดผ่อนชำระค่าเช่าซื้อเพียงงวดเดียว ผู้ให้เช่าซื้อก็ไปยึดรถยนต์คืนโดยไม่มีหนังสือบอกกล่าวให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระก่อน นอกจากนี้ผู้ให้เช่าซื้อยังกำหนด เบี้ยปรับไว้ในอัตราที่สูงในกรณีที่ผู้เช่าซื้อผัดผ่อนชำระค่าเช่าซื้อ อีกทั้งเมื่อรถยนต์สูญหายโดยมิใช่เป็นความผิดของผู้เช่าซื้อ ก็ยังให้ผู้เช่าซื้อต้องรับผิดชอบชำระค่าเช่าซื้อให้ครบถ้วนตามสัญญา ซึ่งข้อสัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค โดยผู้ให้เช่าซื้อได้จัดทำสัญญาสำเร็จรูปเอาเปรียบไว้ ดังนั้น จึงเห็นสมควรประกาศให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา⁵⁷

จากการพิจารณาประกาศฉบับนี้ ข้อ 3 ได้มีการนิยามคำว่า “ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์” ไว้ว่า ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ หมายความว่า การประกอบกิจการค้า โดยเจ้าของนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์หรือว่าจะให้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์นั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยมีเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านั้นคราว

ซึ่งจากการพิจารณาประกาศฉบับนี้จะเห็นได้ว่าเป็นการมุ่งคุ้มครองผู้บริโภคโดยการเข้ามากำกับดูแลเรื่องสัญญาเฉพาะแต่ธุรกิจที่เป็นการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เท่านั้น เพราะตามคำนิยามข้างต้นธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นการประกอบกิจการค้า โดยการนำเอารถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ของตนออกให้เช่า โดยมีการให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์นั้นและโอนกรรมสิทธิ์ในรถดังกล่าวให้ตกแก่ผู้เช่า อีกทั้งข้อ 2 ของประกาศฉบับนี้ก็ได้มีการกำหนดว่า “ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุม

⁵⁷ แหล่งเดิม. น. 74.

สัญญา” ซึ่งตามเจตนารมณ์ของประกาศฉบับนี้มุ่งควบคุมธุรกิจให้เข้าชื่อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เท่านั้น และข้อ 4 ของประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดการจัดทำสัญญาของธุรกิจให้เข้าชื่อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ว่าจะต้องมีสาระสำคัญและเงื่อนไขอย่างไร

3.2.2.6 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นมาเพื่อใช้ในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับผู้บริโภคโดยเฉพาะ ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 38 ก เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 โดยมีเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและมีการนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการ ทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบอยู่เสมอ นอกจากนี้ เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นกระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาอันยาวนานและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิด การเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม อันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยา ด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกัน เป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ซึ่งตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 นี้ ในมาตรา 3 ได้มีการให้นิยาม คำว่า “คดีผู้บริโภค” ไว้ว่า “คดีผู้บริโภค หมายความว่า

(1) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่นกับผู้ประกอบธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(2) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(3) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องพัวพันกับคดีตาม (1) หรือ (2)

(4) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้”

ซึ่งผู้ที่จะนำคดีมาสู่การพิจารณาคดีผู้บริโภคได้นี้จะต้องเป็นผู้เสียหาย ที่เป็นผู้บริโภค ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคเสียก่อน คือ ต้องเป็นผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการและหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ โดยชอบแม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม โดยคำว่าซื้อนี้รวมถึงการเช่า เช่าซื้อหรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใด ๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นด้วย

3.2.3 การบอกเลิกสัญญาลิสซิงรถยนต์

สัญญาลิสซิงรถยนต์เป็นสัญญาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์หรือสัญญาเช่ารถยนต์ แต่การทำสัญญาลิสซิงรถยนต์นี้ ยังไม่มีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลด้านสัญญาเป็นการเฉพาะให้เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการจัดทำสัญญาของแต่ละองค์กร ซึ่งองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิงรถยนต์ที่มีการกำกับดูแลการจัดทำสัญญาย่อมเป็นไปตามกฎ ระเบียบที่กำหนดไว้ แต่ในกรณีที่องค์กรธุรกิจใดที่ไม่มีการกำกับดูแลด้านสัญญา การจัดทำสัญญาย่อมเป็นไปตามความประสงค์ขององค์กรธุรกิจนั้น ซึ่งบางครั้งลักษณะของสัญญาเป็นการจัดทำขึ้น โดยเป็นการเอาเปรียบคู่สัญญาเกินควร

ในกรณีของการบอกเลิกสัญญา หากเป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีผู้เช่าซื้อสามารถบอกเลิกสัญญาในเวลาใดก็ได้ แต่จะต้องส่งมอบทรัพย์สินกลับคืนให้แก่เจ้าของด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 573 และหากผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาก็สามารถกระทำได้ แต่จะต้องเป็นกรณีที่ผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระ ค่างวดสองคราวติด ๆ กันหรือได้กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 574 ถ้าผู้เช่าซื้อ มีการผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงคราวเดียวหรือมีการผิดนัดไม่ชำระเงินสองคราว แต่ไม่ติดต่อกัน ผู้ให้เช่าซื้อก็จะเลิกสัญญาตามมาตรานี้ไม่ได้ ผู้ให้เช่าซื้อคงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้เท่านั้น แต่มาตรา 574 นี้คู่สัญญาสามารถตกลงยกเว้นให้เป็นอย่างอื่นได้ เนื่องจากมิใช่บทบัญญัติอันเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน⁵⁸

ภายหลัง ในกรณีของสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ได้มีการออกประกาศให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาโดยออกเป็นประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ซึ่งเป็นการตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยมีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของผู้ให้เช่าซื้อไว้ในข้อ 4 ไว้ว่า “ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณี

⁵⁸ แหล่งเดิม. น. 322.

ผู้เช่าซื้อผิคนัดค่าเช่าซื้อรายงวด 3 งวดติด ๆ กันและผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือและผู้เช่าซื้อละเลยไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น” จากประกาศฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าหากมีการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์แล้วผู้เช่าซื้อมีการผิคนัดไม่ชำระค่างวด จะต้องเป็นการผิคนัดชำระค่างวดติดต่อกัน 3 งวดและผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ต้องมีหนังสือแจ้งไปยังผู้เช่าซื้อให้ชำระค่างวดที่ค้างนั้นภายใน 30 วันแล้วผู้เช่าซื้อรถยนต์ละเลยไม่ชำระก่อน ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ได้ ซึ่งหากคู่สัญญาได้มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้เป็นการแตกต่างจากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฉบับดังกล่าวนี้ ให้ถือว่าสัญญาที่สร้างขึ้นได้ใช้ข้อสัญญาตามประกาศฉบับนี้แล้ว เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 35 ตรี ที่กำหนดไว้ว่า “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้สัญญานั้นด้วยตามมาตรา 35 ทวิแล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช่ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวแต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขให้ถือว่าสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้น แล้วแต่กรณี”

และตามประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง แม้จะมีการกำกับดูแลการจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ โดยมีการระบุว่าสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์จะต้องมีการกำหนดเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญาไว้ แต่ตามประกาศฉบับนี้ก็ได้มีการกำหนดว่าหากผู้เช่าแบบลิสซิ่งผิคนัดไม่ชำระค่างวดกึ่งงวด ธนาคารพาณิชย์จึงจะสามารถเลิกสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งได้ ซึ่งการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการกำหนดจำนวนรายงวดที่ผู้เช่าแบบลิสซิ่งผิคนัดชำระไว้ ย่อมเป็นช่องว่างที่ธนาคารพาณิชย์จะอาศัยในการกำหนดรายละเอียดการบอกเลิกสัญญาให้ผู้เช่าแบบลิสซิ่งให้เป็นไปตามความต้องการของตนได้

ในกรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทเงินทุนได้มีการออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ซึ่งตามประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการกำกับดูแลการจัดทำสัญญาลิสซิ่งของบริษัทเงินทุนไว้ โดยมีการกำหนดรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งไว้ในข้อ 5 ดังนี้ “การบอกเลิกสัญญา เมื่อผู้เช่าผิคนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิคนัดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ บริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิคนัดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญดังกล่าว

แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิคนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติดต่อกัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ หากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระเงินรายงวดที่ค้างชำระหรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา ให้การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป” ซึ่งตามประกาศจะเห็นได้ว่าบริษัทเงินทุนจะบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อ ผู้เช่าผิคนัดไม่ชำระค่าเช่า 2 งวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญและบริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าวก่อน และในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิตได้มีการกำกับดูแลโดยมีการออกประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ซึ่งแม้ว่าจะมีประกาศฉบับนี้ออกมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิต แต่ประกาศนายทะเบียนฉบับนี้มีได้มีการกำหนดถึงหลักเกณฑ์ของการจัดทำสัญญาให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทประกันภัยไว้เช่นใดก็ได้

ซึ่งจากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งขององค์กรทั้งหลายที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะเห็นได้ว่ามีทั้งการกำหนดรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งไว้อย่างชัดเจนและมีได้มีการกำหนดรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งไว้

3.2.4 แนวความคิดในการจัดร่างกฎหมายเพื่อนำมาปรับใช้กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทย

เมื่อการประกอบธุรกิจลิสซิ่งผู้ประกอบการลิสซิ่งเป็นได้ทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิตและบริษัททั่วไป แต่การกำกับดูแลด้านการจัดทำสัญญาลิสซิ่งหากมีกฎหมายที่เข้ามากำกับกับดูแลอย่างครอบคลุมทั่วถึงทุก ๆ องค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งไม่คงมีเพียงธนาคารพาณิชย์ที่มีธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการออกประกาศมากำกับดูแลการจัดทำสัญญาของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง และหากเป็นกรณีของบริษัทเงินทุนก็มีกระทรวงการคลังออกประกาศมากำกับดูแลสัญญาลิสซิ่งเป็นการเฉพาะ และในกรณีของบริษัทประกันชีวิตก็มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) เข้ามากำกับดูแล แต่หากเป็นการประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่จัดตั้งขึ้นโดยบริษัททั่วไป ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ เข้ามากำกับดูแลการจัดทำสัญญาลิสซิ่งโดยตรง คงมีเพียงแนวความคิดในการที่จะจัดทำร่างกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลด้านสัญญาของลิสซิ่งเท่านั้น

3.2.4.1 ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิงเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3)

ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิงเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) นี้ มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งมีการบันทึกหลักการและเหตุผลในการประกอบร่างดังกล่าว โดยกำหนดหลักการไว้ว่าเป็นการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อบัญญัติหลักการในเรื่องสัญญาลิสซิง โดยให้เหตุผลไว้ว่าเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับสัญญาลิสซิงไว้เป็นการเฉพาะ แม้จะมีลักษณะเหมือนกับสัญญาเช่าซื้อแต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ทั้งไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสัญญาลิสซิงโดยตรง ซึ่งการบังคับใช้สัญญาลิสซิงในปัจจุบันศาลจะใช้บทบัญญัติลักษณะเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และใช้หลักการตีความสัญญา ทำให้การตีความสัญญาลิสซิง มีข้อจำกัดและมีปัญหาในทางปฏิบัติ จึงสมควรกำหนดกรอบหรือเงื่อนไขที่จำเป็นในการดำเนินการตามสัญญาลิสซิงเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจลิสซิง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ซึ่งร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. นี้ ได้มีการกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. คำนิยามของสัญญาลิสซิง

โดยกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/1 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “อันว่าลิสซิงนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือเป็นผู้จัดหาทรัพย์สิน เรียกว่าผู้ให้เช่าลิสซิงนำทรัพย์สินออกให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้เช่าลิสซิง ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นด้วยการชำระค่าเช่าในการใช้หรือการได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินตามเวลาที่ระยะเวลาที่ตกลงกัน โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้ว ผู้เช่าลิสซิงมีสิทธิในการเลือกซื้อทรัพย์สิน ทำสัญญาลิสซิงต่อ ส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืน หรือคู่สัญญาอาจตกลงแตกต่างไปจากนี้”

ซึ่งจากการให้คำนิยามคำว่าลิสซิงไว้เป็นการนิยามเพื่อให้เห็นถึงลักษณะของลิสซิงว่าเป็นการแตกต่างจากสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาทั่ว ๆ ไป อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่สำคัญของการทำสัญญาลิสซิง โดยแสดงให้เห็นว่าสัญญาลิสซิงเป็นสัญญาที่มีได้มุ่งเน้นในการได้กรรมสิทธิ์มาครอบครองของผู้เช่าลิสซิง ไม่ได้ใช้คำว่าผู้เช่าและผู้ให้เช่า เช่นสัญญาทั่วไปอันจะเป็นการก่อให้เกิดความสับสนได้ แต่เลือกที่จะใช้คำว่าผู้เช่าลิสซิงและผู้ให้เช่าลิสซิง อันเป็นการบ่ง

เฉพาะว่าผู้เช่าและผู้ให้เช่าเป็นผู้เช่าและผู้ให้เช่าในสัญญาลิสซิ่ง อีกทั้งมีการกำหนดถึงทางเลือกของผู้เช่าลิสซิ่งไว้ว่าเมื่อสัญญาลิสซิ่งสิ้นสุดลง ผู้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิเลือกที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้ คือ การเลือกซื้อทรัพย์สิน การทำสัญญาลิสซิ่งต่อ การส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนแก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง หรือแม้กระทั่งการกระทำการใด ๆ อันเป็นการแตกต่างไปก็ได้

2. ขอบเขตของการบังคับใช้และการตีความ

กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/2 “ภายใต้บังคับมาตรา 574/3 มาตรา 574/4 และมาตรา 574/5 สิทธิหน้าที่และนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาลิสซิ่งให้เป็นไปตามที่ตกลงกันในเรื่องสัญญาเรื่องใดที่คู่สัญญามีได้ตกลงกันไว้ก็ให้บังคับตามบทบัญญัติในส่วนนี้ หากไม่มีการบัญญัติเช่นนั้น ให้บังคับตามประเพณีทางการค้า และหากประเพณีทางการค้าเช่นนั้นก็ไม่มีด้วยไซ้ ท่านให้บังคับตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่นิติกรรมสัญญาทั่วไป”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/4 “คู่สัญญาที่อยู่ในบังคับแห่งสัญญาลิสซิ่งจะกำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างกันไว้ อย่างไรหรือจะตกลงกันให้นำกฎ ข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติใดมาบังคับแก่กันก็ได้ เท่าที่ไม่ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่เป็นการแตกต่างจากกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในกรณีที่ถูกข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติตามวรรคหนึ่งมีการแก้ไขปรับปรุงเป็นหลาย เนื้อความหรือหลายฉบับ และคู่สัญญามีได้ระบุว่าจะให้ใช้เนื้อความใดหรือฉบับใดบังคับแก่กัน ก็ให้ใช้เนื้อความหรือฉบับที่ใหม่ที่สุดในขณะทำสัญญาบังคับ โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญา”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/5 “การตีความสัญญาลิสซิ่ง จะต้องคำนึงถึง

- 1) ความสุจริตและเป็นธรรมซึ่งผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่ดีจะพึงมีและปฏิบัติต่อกัน
- 2) ความสอดคล้องกับมาตรฐานและแนวทางที่ถือปฏิบัติต่อกันในวงการค้าพาณิชย์ในประเทศหรือระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี
- 3) ประเพณีทางการค้าที่คู่สัญญาารู้หรือควรจะได้รู้ และแนวทางที่คู่สัญญาเคยปฏิบัติต่อกันมา
- 4) ความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของกิจการค้าพาณิชย์ในประเทศหรือระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี”

จากการพิจารณาขอบเขตของการบังคับใช้และการตีความของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ทำให้ทราบว่าร่างกฎหมายฉบับนี้ บังคับใช้กับคู่สัญญาที่อยู่ในบังคับแห่งสัญญาลิสซิ่งเท่านั้น อีกทั้งในการตีความสัญญาลิสซิ่งจะต้องคำนึงถึงความสุจริตเป็นธรรม ประเพณีทางการค้าด้วย

3. สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/6 ถึงร่างมาตรา 574/10

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/6 “เมื่อมิได้แสดงเจตนาไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ ในการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งในสภาพที่ซ่อมแซมดีแล้วและเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์

ในกรณีที่ไม่มี การส่งมอบทรัพย์สิน หรือส่งมอบทรัพย์สินชำรุดหรือส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญาลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งอาจใช้สิทธิในการแก้ไขความผิดพลาด เพราะเหตุผิดนัด หรือผิดสัญญาและขอชำระหนี้ใหม่ได้ โดยผู้เช่าลิสซิ่งทรงไว้ซึ่งสิทธิในการยึดหน่วงค่าเช่าตามสัญญาลิสซิ่งจนกว่าผู้ให้เช่าลิสซิ่งจะ ได้ส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่ง หากผู้ให้เช่าลิสซิ่งไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวได้ในระยะเวลาอันสมควร ผู้เช่าลิสซิ่ง อาจบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/7 “ผู้ให้เช่าลิสซิ่งอาจโอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิตามสัญญาลิสซิ่งโดยประการอื่น แต่การโอนสิทธิดังกล่าวไม่ถือเป็นการปลดปล่อยผู้ให้เช่าลิสซิ่งให้หลุดพ้นจากพันธะตามสัญญาลิสซิ่ง และไม่มีผลเป็นการแปลงหนี้ใหม่ซึ่งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาลิสซิ่ง”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/8 “ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องรับผิดชอบผู้เช่าลิสซิ่งในความชำรุดบกพร่องและมีหน้าที่ซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่ลิสซิ่งที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับ เว้นแต่จะเกิดจากเหตุสุดวิสัย ความผิดหรือความประมาทเลินเล่อของผู้เช่าลิสซิ่ง”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/9 “ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องให้ผู้เช่าลิสซิ่งครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุขปราศจากการรอนสิทธิจากบุคคลภายนอก และต้องรับผิดชอบต่อผู้ลิสซิ่งหากมีการรอนสิทธิดังกล่าว เว้นแต่ผู้เช่าลิสซิ่งรู้ถึงการรอนสิทธิก่อนหรือขณะทำสัญญานั้น”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/10 “เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาลิสซิ่ง หากผู้เช่าลิสซิ่งใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่งและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาลิสซิ่งแล้ว ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งโดยพลัน

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนมาเป็นของผู้เช่าลิสซิ่ง ตั้งแต่ผู้เช่าลิสซิ่งแสดงเจตนาซื้อทรัพย์สินไปยังผู้ให้เช่าลิสซิ่ง”

จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าลิสซิ่ง ทำให้ทราบว่าในกรณีของการกำหนดหน้าที่ของผู้ให้เช่าลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าในสภาพที่ซ่อมแซมดีแล้ว ต้องรับผิดชอบต่อผู้เช่าลิสซิ่งในความชำรุดบกพร่อง ซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่ลิสซิ่งที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับ ต้องให้ผู้เช่าลิสซิ่งครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุขปราศจากการรอนสิทธิจากบุคคลภายนอก และเมื่อครบกำหนดตามสัญญาลิสซิ่งแล้ว หากผู้เช่าลิสซิ่งใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งโดยพลัน อีกทั้งผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิในการแก้ไขความผิดพลาดเพราะเหตุผิคนัดหรือผิคสัญญาและขอชำระหนี้ใหม่ได้ ในกรณีที่ไม่มี การส่งมอบทรัพย์สิน หรือส่งมอบทรัพย์สินชกช้า หรือส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญาลิสซิ่ง

4. สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่าลิสซิ่ง

กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/11 ถึงร่างฯมาตรา 574/16

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/11 “ผู้เช่าลิสซิ่งต้องใช้ความระมัดระวังสงวนใช้สอยซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพย์สิน ประกันภัยทรัพย์สิน เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงปฏิบัติกับทรัพย์สินของตนเอง ให้อยู่ในสภาพตามที่ได้รับส่งมอบมา แต่ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสื่อมราคาเพราะการใช้สอยตามปกติ

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/12 “ผู้เช่าลิสซิ่งไม่อาจนำทรัพย์สินออกให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

ผู้เช่าลิสซิ่งนำทรัพย์สินออกให้เช่าช่วง หรือโอนสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/13 “ผู้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่ง

ผู้เช่าลิสซิ่งจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินในสภาพเดิม กลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง โดยผู้เช่าลิสซิ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เบี้ยปรับ และค่าเสียหายตามที่ได้ตกลงกัน และสัญญาลิสซิ่งย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้ผู้เป็นคู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/14 “เมื่อผู้ให้เช่าลิสซิ่งส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งแล้ว ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่งในงวดใดงวดหนึ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง มีสิทธิจะเรียกให้ผู้เช่าลิสซิ่งชำระค่าลิสซิ่งที่ค้างชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและค่าเสียหายได้”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/15 “ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิดนัดการชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่าลิสซิ่งกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้

การบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งตามวรรคหนึ่ง ต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญา พร้อมด้วยเหตุผล เป็นหนังสือให้ผู้เช่าลิสซิ่งทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าลิสซิ่งชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้ หากผู้เช่าลิสซิ่งชำระค่าเช่า งวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/16 “เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาลิสซิ่ง หากผู้เช่าลิสซิ่ง มีสิทธิเลือก ในการซื้อทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่ง ทำสัญญาลิสซิ่งต่อหรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

การใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญา ทั้งสองฝ่าย ตั้งแต่ขณะหรือหลังจากทำสัญญาลิสซิ่ง ทั้งนี้ต้องก่อนที่สัญญาลิสซิ่งจะสิ้นสุดลง”

จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของผู้เช่าลิสซิ่ง ทำให้ทราบว่าในกรณีของการ กำหนดหน้าที่ของผู้เช่าลิสซิ่ง ผู้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ต้องใช้ความระมัดระวังสงวนใช้สอยซ่อมแซมและ

บำรุงรักษาทรัพย์สิน ประกันภัยทรัพย์สิน เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าลิสซิ่ง ผู้เช่าลิสซิ่งไม่อาจนำทรัพย์สินออกไปให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิของตนอันมีในทรัพย์สินนั้น อีกทั้งมีหน้าที่ในการชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่งด้วย และในกรณีสิทธิของผู้เช่าลิสซิ่งเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาลิสซิ่ง หากผู้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิเลือกในการซื้อทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่ง ทำสัญญาลิสซิ่งต่อหรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่งได้

5. การบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง

ได้มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/12 วรรคสอง “ผู้เช่าลิสซิ่งนำทรัพย์สินออกไปให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สิน โดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/13 วรรคสอง “ผู้เช่าลิสซิ่งจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินในสภาพเดิมกลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง โดยผู้เช่าลิสซิ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เบี้ยปรับ และค่าเสียหายตามที่ได้ตกลงกัน และสัญญาลิสซิ่งย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้ผู้เป็นคู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม”

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/15 “ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิดนัดการชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่าลิสซิ่ง กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้

การบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งตามวรรคหนึ่ง ต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญา พร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าลิสซิ่งทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าลิสซิ่งชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้ หากผู้เช่าลิสซิ่งชำระค่าเช่างวด ที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป”

6. ความระงับของสัญญาลิสซิ่ง

มีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/17 โดยกำหนดไว้ว่า “สัญญาลิสซิ่งย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

- (1) สิ้นระยะเวลาตามสัญญาที่ตกลงกันได้
- (2) มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
- (3) ผู้ให้เช่าลิสซิ่งพ้นสภาพนิติบุคคล หรือเลิกประกอบกิจการ
- (4) มีการบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 574/13 วรรคสอง และมาตรา 574/15”

จากการศึกษาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่ง ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ฉบับนี้ จะเห็นได้ว่าได้มีการกำหนดหลักการต่าง ๆ ของสัญญาลิสซิ่งขึ้นมา ให้เป็นการแตกต่างจากสัญญาเช่าซื้อและสัญญาทั่วไป อันจะสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้ศึกษาและผู้ที่จะต้องเข้าทำสัญญาลิสซิ่งได้ รวมทั้งการมาอุดช่องว่างทางกฎหมายของสัญญาลิสซิ่งของบริษัททั่วไปเพื่อมิให้ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งใช้ช่องว่างของการที่ไม่มีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลเรื่องข้อสัญญาลิสซิ่งนี้จัดทำสัญญาอันมิได้เข้าตามหลักของสัญญาฉบับใดฉบับหนึ่งอันเป็นการเลี่ยงกฎหมายเพื่อมิให้กฎหมายสามารถมาบังคับกับสัญญาที่ตนทำขึ้นได้

3.3 การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในต่างประเทศ

ในต่างประเทศนั้นการประกอบธุรกิจลิสซิ่งมีทั้งประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส และประเทศที่ได้มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศอังกฤษ ซึ่งการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นี้มีมาอย่างช้านานและได้รับความนิยมน้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในประเทศสหราชอาณาจักรซึ่งเป็นประเทศแรกที่ทำให้การบริการธุรกิจลิสซิ่งและถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางในการให้บริการด้านลิสซิ่งในแถบยุโรป หลังจากนั้นธุรกิจลิสซิ่งก็ได้รับความนิยมน้อย่างแพร่หลายในหลาย ๆ ประเทศและมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว

3.3.1 ประเทศอังกฤษ

ตลาดลิสซิ่งรถยนต์ในสหราชอาณาจักรเติบโตจนมีมูลค่าเพิ่มขึ้นถึง 11.3 พันล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ. 2001 ตลาดลิสซิ่งรถยนต์ในสหราชอาณาจักรนี้มีการกล่าวว่าจะเติบโตจนมีมูลค่าถึง 12.5 พันล้านดอลลาร์ ในปี ค.ศ. 2006 และมีอัตราการเติบโตประจำปีถึงร้อยละ 2.0 ในช่วงปี ค.ศ. 2002-2006 รถยนต์ขนาดกลางถือว่าเป็นกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของตลาดลิสซิ่งรถยนต์ในสหราชอาณาจักรเทียบเท่ากับร้อยละ 63.6 ของตลาดในแง่ของขนาดรถยนต์ ส่วนการจัดการด้านบริหารถือเป็นกลุ่มเล็กที่สุดของตลาดลิสซิ่งรถยนต์ในสหราชอาณาจักรถือว่ามีเพียงร้อยละ 10.7 ของตลาดในแง่ของขนาดรถยนต์ ตลาดลิสซิ่งรถยนต์ของอังกฤษอาจจะมีการเติบโต ที่สูงที่สุดในยุโรป บริษัทลิสซิ่งในสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มที่จะมีการทำสัญญาลิสซิ่งดำเนินงาน (Operating Leasing) ที่มีความเชี่ยวชาญมากขึ้นและตอนนี้ก็มีการเปลี่ยนไปสู่การ

ให้บริการ เรือสมุทรเพื่อรักษาส่วนแบ่งทางการตลาด ตลาดลิสซิ่งรถยนต์มีการแข่งขันที่สูงมากและมีการรวมเข้ากันอย่างรวดเร็ว ในขณะที่การเข้าสู่ตลาดเป็นไปได้เพียงการผ่านเข้าถือสิทธิเท่านั้น แม้ภาพรวมของการเติบโตของลิสซิ่งดำเนินงานในสหราชอาณาจักรจะยังคงปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง แต่ก็เป็นการเติบโตในแง่ของปริมาณเท่านั้น⁵⁹

ตลาดเป็นศูนย์กลางของตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ที่มีอยู่จำนวนมากและจำเป็นต้องมีการสนับสนุนเงินทุนในระดับสูงควบคู่กับการบริการให้กับลูกค้าของพวกเขา การสนับสนุนนี้มีการจัดหาจากแหล่งที่มาที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจำนวนมาก รวมทั้งพื้นที่ทางการเงินของผู้ผลิตยานยนต์ เช่นเดียวกับบริษัทยานยนต์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป สินเชื่อบริษัท Acceptance และฟอร์คยานยนต์เป็นบริษัทที่ดำเนินงานพื้นฐาน โดยรวมและบริษัทเงินทุนที่มีพื้นฐานที่หลากหลาย มีการแข่งขันกันในกลุ่มธุรกิจนี้ ประเภทของการจัดหาเงินทุนซึ่งเป็นแบบฉบับผสมของเงินทุนคลังสินค้าสำหรับรถยนต์ใหม่และรถยนต์ที่ใช้แล้ว ซึ่งส่วนมากมักจะได้รับข้อเสนอที่ดีในทางกลับกันมีการปฏิเสธการเริ่มต้นของธุรกิจการขายปลีก เช่น โอกาสทางการเงินในการขายรถยนต์ให้กับผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม สำหรับตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ส่วนใหญ่ กิจกรรมทางการเงินเหล่านี้จะอยู่ในรูปแบบของสัญญาเช่ายานยนต์สำหรับใช้งาน โดยกลุ่มบริษัททางการค้า สัญญาเช่าเป็นสาระสำคัญในรูปแบบที่แท้จริงของลิสซิ่งดำเนินงานที่การบำรุงรักษาและสมมุติฐานมูลค่าคงเหลือจะรวมอยู่ในค่าเช่า โดยปกติสัญญาดังกล่าวจะครอบคลุมช่วงระยะเวลา 2-5 ปี และบ่อยครั้งที่จะมีบทบัญญัติในข้อสัญญาสำหรับการชำระค่าเช่าที่เพิ่มขึ้น ถ้าระดับของระยะทางที่มีการกำหนดไว้แน่นอนเกินกว่าอัตราและค่าซ่อมแซมรถยนต์สูงเกินไป เนื่องจากการใช้รถยนต์ผิดวัตถุประสงค์ บริษัทสัญญาเช่ารถยนต์ที่มีความชำนาญจำนวนมาก มีการเติบโตในปีที่ผ่านมาและในสหราชอาณาจักรมีแนวโน้มที่จะเป็นเจ้าของกิจการ คือ ธนาคารและบริษัทเงินทุน⁶⁰

3.3.1.1 ความหมายของลิสซิ่ง

ไม่มีคำนิยามของลิสซิ่งที่ยอมรับโดยทั่วไปในสหราชอาณาจักร แต่เป็นที่รู้จักกันดีที่สุดในมุมมองของสมาคมลิสซิ่งอุปกรณ์ หรือ ELA (Equipment Leasing Association)

“สัญญาลิสซิ่งเป็นสัญญาระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า สำหรับการเช่าทรัพย์สินที่ผู้เช่าเป็นผู้เลือกมาอย่างเฉพาะเจาะจงจากผู้ผลิตหรือผู้ขายทรัพย์สินดังกล่าว โดยที่ผู้ให้เช่าจะคงเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ผู้เช่ามีสิทธิในการครอบครองและใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่า อีกทั้งมีหน้าที่ในการชำระเงินค่าเช่าเป็นงวด ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้”

⁵⁹ Datamonitor. (2002). *United Kingdom-Car Leasing*. p. 5.

⁶⁰ Ibid. pp. 48-49.

“A lease is a contract between a lessor and lessee for the hire of a specific asset selected from a manufacture or vender of such assets by the lessee. The lessor retains ownership of the asset. The lessee has possession and use of the asset on payment of specified rentals over a period”⁶¹

3.3.1.2 ประเภทของการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง⁶²

ลีสซิ่งทางการเงิน (Financial Leasing) และลีสซิ่งดำเนินงาน (Operating Leasing) ได้มีการจำแนกลีสซิ่งไว้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ถึงแม้ในสหราชอาณาจักรจะไม่จำเป็นต้องจำแนกประเภทของสัญญาลีสซิ่งก็ตาม อย่างไรก็ตามความต้องการในประเทศสหราชอาณาจักรที่จะได้ผลประโยชน์จากลีสซิ่งทางการเงินในบัญชีของผู้เช่ามีความเกี่ยวข้องกับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในการจำแนกความแตกต่างระหว่างลีสซิ่งทางการเงิน นอกจากนี้ทางบัญชียังเรียกว่าสัญญาเช่าทุนและสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นผลประโยชน์ที่แน่นอนที่ไม่เหมาะสม ความแตกต่างที่มีอยู่ยังคงคลุมเครือและเป็นไปได้ว่าระยะเวลาของการจัดการลีสซิ่งบางประการเพื่อจัดหาเงินทุนอุปกรณ์จะได้รับการออกแบบมา โดยแยกออกจากค่านิยมของลีสซิ่งทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทางบัญชี

1. ลีสซิ่งทางการเงิน (Financial Leasing)

มีหลายวิธีในการจำแนกลีสซิ่งทางการเงิน

(ก) จำแนกตามประเภทของทรัพย์สิน ทรัพย์สินที่มีรูปร่างคงทนอาจจะทำการเช่าได้ ลีสซิ่งอสังหาริมทรัพย์และอุปกรณ์มีการพัฒนา เป็นลักษณะการดำเนินการ ที่แตกต่างหากจากลักษณะแตกต่างกันบางประการ สะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบทบัญญัติทางกฎหมายสำหรับอสังหาริมทรัพย์และทรัพย์สินส่วนบุคคล บริษัทลีสซิ่งอุปกรณ์โดยทั่วไปไม่ได้มีส่วนร่วมในลีสซิ่งอสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน อาคารอุตสาหกรรมและที่อยู่อาศัยส่วนบุคคล กิจกรรมนี้โดยทั่วไปจะดำเนินการโดยบริษัทประกันภัย กองทุนบำเหน็จบำนาญ บริษัทผู้ชำนาญการทางด้านอสังหาริมทรัพย์และธุรกิจอื่น ๆ ที่มีการเข้าถึงเงินทุนในระยะยาว

(ข) จำแนกตามประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก บริษัทลีสซิ่งเข้าสู่ข้อตกลงอันเป็นผลมาจากการเจรจาโดยตรงกับผู้เช่าและผ่านการแนะนำจากผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายอุปกรณ์หรือครอบคลุมจำนวนรายการที่แตกต่างซึ่งผู้ให้เช่าและผู้เช่ามักจะระบุและตกลงในสัญญาเช่า หลังจากข้อตกลงในสัญญาเช่าหลักได้รับการดำเนินการ

⁶¹ Clark, T.M (1978). *Leasing*. p. 57.

⁶² Ibid. p. 61.

(ค) จำแนกตามประเภทของตลาด ลิขสิทธิ์ที่มีมากที่สุดคือลิขสิทธิ์ภายในประเทศ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าที่อาศัยอยู่ในประเทศเดียวกัน ซึ่งเมื่อนานมานี้ลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศและการส่งออกได้รับความนิยมนำเพิ่มขึ้น

(ง) จำแนกตามผลทางภาษี โดยทั่วไปผู้ให้เช่าคาดการณ์ว่าจะได้รับค่าใช้จ่ายเงินทุนในปีแรกได้ถึง 100 เปอร์เซ็นต์ สำหรับรายการของอุปกรณ์มีคุณสมบัติเหมาะสมและสะท้อนให้เห็นถึงผลประโยชน์ในรูปแบบของค่าเช่าที่ลดลง อย่างไรก็ตามในบางกรณีอุปกรณ์อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้มีคุณสมบัติสำหรับเงินส่วนแบ่งหรือบริษัทลิขสิทธิ์ไม่สามารถที่จะได้รับประโยชน์

ประเภทของลิขสิทธิ์ที่ดีไม่ได้มีคุณสมบัติสำหรับค่าใช้จ่ายของทุนปีแรก 100 เปอร์เซ็นต์ รวมถึงต่อไปนี้

(1) การจัดการการเงินใหม่ของอุปกรณ์เป็นการขายและเช่ากลับคืนโดยบริษัทหลังจากที่มีการนำมาใช้งานแล้ว

(2) สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างประเทศ นอกจากเงื่อนไขบางประการในการส่งออก

(3) รายการเช่าที่ซึ่งตั้งเองไม่มีคุณสมบัติเป็นส่วนลด

2. ลิขสิทธิ์ดำเนินงาน (Operating Leasing)

ลิขสิทธิ์ดำเนินงาน (Operating Leasing) เป็นบริการที่เหมาะสมกับประเภทอุปกรณ์ โดยเฉพาะที่เป็นลิขสิทธิ์ที่มีความมั่นคงและในตลาดมือสอง คอมพิวเตอร์และโทรทัศน์จัดเป็นรายการที่ให้เช่ากันอย่างแพร่หลายบนพื้นฐานการดำเนินงานในด้านการค้าและผู้บริโภคตามลำดับ

ทรัพย์สินที่เช่าเกินระยะเวลาโดยประมาณ 6 เดือน เป็นระยะเวลาที่สั้นมากสำหรับการเช่าโรงงาน มากที่สุดถึง 3 ปีสำหรับการเช่าประเภทอุปกรณ์ การเช่าระยะยาวสำหรับเครื่องบิน เรือ และกรณีอื่น ๆ ผู้เช่ามีสิทธิที่จะยกเลิกสัญญาเช่าเพียงฝ่ายเดียว หรือในกรณีที่มีการเพิ่มขึ้นของค่าเช่าอย่างหนึ่งอย่างใด

ลิขสิทธิ์ดำเนินงานอาจจะได้รับความนิยมนำมากขึ้นเมื่อบริษัทต้องการใช้เครื่องจักรในระยะเวลาอันสั้นเพราะการพัฒนาของเครื่องจักรที่ทันสมัยมากขึ้น ในอุตสาหกรรมที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ย่อมมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับอายุการใช้งานของอุปกรณ์ในอนาคต ผู้ให้เช่าดำเนินงานต้องรับความเสี่ยงในความล้าสมัย ของเครื่องจักรเทียบได้กับการทำสัญญาประกันภัย ซึ่งผู้ให้เช่าเก็บเบี้ยประกันภัยจากผู้เช่าแต่ละราย และยอดรวมของเบี้ยประกันภัยทั้งหมดที่เก็บรวบรวมไว้ได้เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่าย ของการสูญเสียที่เกิดจากการไม่ได้เงินคืนจากความล้าสมัยของเครื่องจักร ผู้เช่าสมัครใจยินยอม ให้ผู้ให้เช่าได้รับกำไรสำหรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เพราะเป็นไปได้ที่จะช่วยลดการสูญเสียสำหรับรายการของอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์

บ่อยครั้งผู้ให้เช่าจะเป็นผู้ผลิต ซึ่งจะอยู่ในฐานะที่ดีกว่าในการประเมินขอบเขตของความล้มสมัยอีก ทั้งยังสามารถควบคุมความล้มสมัยได้

3.3.1.3 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่ง

ประเทศอังกฤษไม่มีกฎหมายควบคุมอัตราดอกเบี้ยโดยเฉพาะเจาะจง มีแต่บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในทางอ้อมที่ได้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุม การให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค ค.ศ. 1974 และกฎที่ออกตามกฎหมายดังกล่าว การควบคุมอัตราดอกเบี้ยจะเป็นไปในรูปแบบของการห้ามมิให้มีข้อต่อรองที่มีลักษณะของความไม่เป็นธรรมและการควบคุมการแสดงอัตราดอกเบี้ยเป็นหลัก⁶³

ในสหราชอาณาจักรได้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยผันแปรไว้ ซึ่งบริษัทลิสซิ่งรถยนต์ใช้หลายฐานในการคำนวณการปรับดอกเบี้ย นอกจากวิธีการในวงกว้างของการรักษาอัตราผลตอบแทน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้⁶⁴

1. ค่าเช่าอาจจะมีการแก้ไขในส่วนที่เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่ระบุไว้ ตามวันที่กำหนดของค่าเช่าจ่ายในการเช่าอุปกรณ์สินค้า การกำหนดค่าเช่าครั้งเดียวจะยังคงอยู่ในระดับเดียวกันตลอดระยะเวลาการเช่า อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดรวมถึงอัตราพื้นฐานสินเชื่อบ้าน อัตราดอกเบี้ยที่อ้างอิงตลาดลอนดอนในระยะสั้น (ที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาของการกู้ที่เฉพาะเจาะจงสำหรับกองทุนใน 1 ปี) และอัตราพื้นฐานของธนาคารที่กำหนดโดยผู้ให้เช่า ซึ่งการเช่านี้รวมถึง การจัดหาประเภทที่โดยทั่วไปจะระบุการผันแปรที่ขึ้นหรือลงด้วย

2. อาจจัดให้มีการความสะดวกสำหรับการปรับเปลี่ยนช่วงเวลาในการคำนวณเป็นการเฉพาะในความแตกต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจริงและอัตราดอกเบี้ยสมมุติเพื่อวัตถุประสงค์ในการคำนวณค่าเช่า การปรับเปลี่ยนดังกล่าวมักจะทำในช่วงไตรมาส ทุก ๆ ครั้งปีหรือทุกปีในเงินที่ค้างชำระหนึ่งอย่างหนึ่งอย่างใด โดยการใช่

(ก) ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในอัตราดอกเบี้ยที่เกินเวลา หรือ

(ข) ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยในช่วงแรกของแต่ละไตรมาส หกเดือนหรือรายปี โดยมักจะขึ้นอยู่กับความถี่ของค่าเช่า กับจำนวนเงินสดในการลงทุนของผู้ให้เช่าในช่วงเวลาการเช่า

(ค) อาจจะมีการตั้งค่าเกณฑ์จำนวนซึ่งค่าเช่าที่ผันแปรเปลี่ยนแปลงร้อยละ 1 ในอัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยเกินกว่าระยะเวลาการเช่าเริ่มต้น ในบางกรณีจำนวนอัตราร้อยละของการ

⁶³ อรรถวิเศษ สุวรรณภักดี. (2551). *แนวทางและรูปแบบของกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank)*. น. 75.

⁶⁴ Derek R.Soper, Robert M.Munro, Ewen Cameron. (1993). *The leasing handbook*. p.75.

ปรับเปลี่ยนมีความถาวรตลอดระยะเวลาซึ่งเป็นกรณีที่เกิดขึ้นมากที่สุด อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างกันในทุก ๆ ปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการลดการลงทุนเงินสดของผู้ให้เช่าในช่วงแรกของสัญญาเช่า

ในการร่วมกับวิธีการเหล่านี้ สัญญาเช่าอาจจะกำหนดทั้งช่วงของอัตราดอกเบี้ยภายในที่จะไม่มีการปรับเปลี่ยนค่าเช่าหรืออัตราดอกเบี้ยขั้นสูงสุด และ/หรือ ขั้นต่ำสุดหรือต่ำกว่าค่าเช่าที่จะไม่ถูกปรับเปลี่ยน การเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้ แสดงให้เห็นถึงวิธีการที่แตกต่างกันในกรณีที่ทั้งผู้ให้เช่าและผู้เช่าจะทำการประเมินผลข้อตกลงลิขสิทธิ์และการจัดเตรียมเงินทุน ที่แตกต่างกันสามารถใช้กับผู้ให้เช่าได้

3.3.1.4 กฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์

การประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ในประเทศอังกฤษยังไม่ได้มีการกำกับดูแลธุรกิจลิขสิทธิ์ไว้เป็นการเฉพาะเพียงแต่จำแนกสัญญาให้เช่าแบบลิขสิทธิ์ไว้ในประเภทเดียวกับสัญญาเบลเมนต์ (Bailment) ภายใต้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งอาจมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับอื่นมาใช้บังคับได้⁶⁵

โดยกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษได้แก่⁶⁶

1. พระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภค ค.ศ. 1974

เมื่อพระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภคออกมาใช้บังคับเมื่อ ปี ค.ศ. 1974 ผู้บริโภคได้รับการคุ้มครองจากสัญญาเช่าซื้ออันมีลักษณะที่ไม่เป็นธรรมแต่ไม่ใช่ การเช่าธรรมดาทั่วไป พระราชบัญญัตินี้ควบคุมทั้งสินเชื่อเพื่อผู้บริโภคและการทำสัญญาเช่าของผู้บริโภคตามบทนิยามในมาตรา 8-15 เว้นแต่จะได้รับการยกเว้นตามมาตรา 16

สัญญาเช่าของผู้บริโภคที่กำหนดนิยามไว้ในมาตรา 15 (1) ได้กล่าวไว้ว่า “เป็นข้อตกลงที่จัดทำโดยบุคคลซึ่งเป็นปัจเจกบุคคล (ผู้ให้เช่า) สำหรับฝากทรัพย์สิน (ในสต็อกแลนด์) หรือการเช่าสินค้ากับผู้เช่า เป็นข้อตกลงที่

- (a) ไม่ได้เป็นสัญญาเช่าซื้อ และ
- (b) สามารถดำรงอยู่ได้นานกว่า 3 เดือน
- (c) ผู้เช่าไม่ต้องทำการชำระเงินเกิน 5,000 ปอนด์”

⁶⁵ โชติชัย สุวรรณภรณ์, นวพร สุทธาชีพ, ชรรณฤทธิ์ คุณศิริ และมนูญ พุททวงศ์. (2548, 27 พฤษภาคม). แนวทางการพัฒนาและกำกับดูแลธุรกิจสถาบันการเงินที่มีใช้ธนาคาร (Non-bank Financial Institutions, NBFIs) สำนักนโยบายระบบการเงิน สำนักเศรษฐกิจการคลัง. น. 97.

⁶⁶ Ibid. pp. 95-96.

ผู้บริโภครที่เข้ามาทำสัญญาเช่าของผู้บริโภค สามารถได้รับความคุ้มครองที่เพิ่มขึ้น โดยมาตรา 132 ของพระราชบัญญัตินี้ (แทนที่บทบัญญัติในพระราชบัญญัติ ที่เกี่ยวข้องกับข้อตกลงทางการค้าของสินค้าที่ขูดเลือดในราคาที่มากเกินไปที่เกี่ยวกับข้อตกลงสินค้า) ซึ่งมาตรานี้กำหนดไว้ว่า ที่ซึ่งผู้ให้เช่ากลับเข้าครอบครองทรัพย์สินโดยวิธีการใด ๆ นอกจากโดยคำสั่งศาลหรือถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าเช่าที่ชำระ โดยผู้เช่าที่จะได้รับการชำระคืน และหนี้ ในการชำระเงินเพิ่มเติมใด ๆ จะสิ้นสุดลง พระราชบัญญัตินี้ยังมีกฎหมายที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับ การยกเลิกสัญญา การผิดสัญญา และหลักทรัพย์ที่เตรียมมาเป็นหลักประกันในสัญญา

ทุกบริษัทที่จะดำเนินธุรกิจการเช่าของผู้บริโภคจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการองค์การค้าที่เป็นธรรม

2. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่า ค.ศ. 1973

จนกระทั่งวันที่ 31 พฤษภาคม ค.ศ. 1977 ขอบเขตของลิสซิ่งและข้อตกลงการเช่าสำหรับการใช้ทรัพย์สินที่กำหนดไว้สำหรับธุรกิจรวมทั้งวัตถุประสงค์ของเอกชนจะถูกควบคุมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการเช่า ค.ศ. 1973 ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติม ทรัพย์สินหลักที่ถูกควบคุม คือ รถยนต์นั่งส่วนบุคคล ชุดโทรทัศน์ วิทยุและเครื่องใช้ไฟฟ้าภายในประเทศภายใต้เงื่อนไขของบทบัญญัติที่กำหนดระยะเวลาการเช่าขั้นต่ำ 42 สัปดาห์ ในการชำระเงินสำหรับการเริ่มต้นที่จะต้องชำระเงินเต็มจำนวน ซึ่งข้อกำหนดในประเด็นทั่ว ๆ ไปพบได้ในสัญญาลิสซิ่ง รวมถึงต่อไปนี้

(1) การชำระค่าเช่าภายใต้ข้อตกลงตามระยะเวลาต้องสามารถกำหนดวันที่แน่นอนในการเข้าทำสัญญา (บทบัญญัติที่จำกัดถึงข้อกำหนดในสัญญาที่ให้ชำระค่าเช่าที่แตกต่างออกไป)

(2) ค่าเช่าในส่วนตามระยะเวลาการเช่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของการชำระค่าเช่าสูงสุดในช่วงเวลาอื่น

(3) ไม่สามารถเรียกคืนค่าเช่าที่ชำระไปแล้ว โดยการอ้างถึงมูลค่าของสินค้าเมื่อวันสิ้นอายุของสัญญาเช่า

กรมคุ้มครองราคาสินค้าและผู้บริโภคออกใบอนุญาตยกเว้น ข้อสัญญาที่แน่นอนจากข้อบัญญัติในระยะเวลาที่กำหนด ดังที่ปรากฏในบันทึกที่ออกโดย กรมคุ้มครองราคาสินค้าและผู้บริโภคในเดือนมกราคม ค.ศ. 1975 ใบอนุญาตทั่วไปยกเว้นข้อจำกัดข้างต้นที่ออกให้บริษัทลิสซิ่งสำหรับการเช่าโทรทัศน์กับบริษัทที่ให้เช่าโทรทัศน์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 10 ปี

ข้อบัญญัติควบคุมการเช่า ค.ศ. 1977 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ. 1977 ข้อบัญญัตินี้ยกเว้นการควบคุมสินค้าทั้งหมดที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้หรือ ในหลักสูตรทางการค้าหรือธุรกิจที่ดำเนินการ โดยผู้เช่าธรรมดาหรือผู้เช่าลิสซิ่ง

3. พระราชบัญญัติอื่น ๆ

ยังมีกฎหมายหลายฉบับที่ได้มีการประกาศใช้ ซึ่งมีผลต่อการทำธุรกรรมลิสซิงทางการเงิน เริ่มจากพระราชบัญญัติคุ้มครองหุ้นในกิจการรางเลื่อน ค.ศ. 1872 ซึ่งคุ้มครองมิให้นำหุ้นในกิจการรางเลื่อนที่ได้มีการเช่าไว้ไปใช้เป็นประกันหนี้กู้ยืม เช่น กิจการรางเลื่อนในเหมืองหินเหมืองแร่ ท่าเทียบเรือหรือโรงงาน การบัญญัติกฎหมายทันสมัยขึ้น เช่น พระราชบัญญัติการค้าที่เป็นธรรม ค.ศ. 1975 และพระราชบัญญัติจำกัดการปฏิบัติทางการค้า ค.ศ. 1976 และ ค.ศ. 1977

3.3.1.5 การประกอบธุรกิจลิสซิงรถยนต์

ลิสซิงของรถยนต์และกลุ่มยานยนต์มีการเจริญเติบโตอย่างเป็นที่น่าพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างรวดเร็วของบริษัทตลาดรถยนต์ เป็นที่คาดกันว่าอย่างน้อยร้อยละ 60 ของรถยนต์ใหม่ทั้งหมดที่ได้รับการจดทะเบียนในชื่อของบริษัท ซึ่งจะมีถึงร้อยละ 40 ของรถยนต์ใหม่ที่ได้รับทุนมาโดยการลิสซิง หรือสัญญาเช่าเครื่องอำนวยความสะดวก

สำหรับรถยนต์นั้นลิสซิงดำเนินงาน (Operating Lease) จะใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่า ลิสซิงทางการเงิน (Financial Lease) ซึ่งลิสซิงดำเนินงานรถยนต์ (มักเรียกว่าสัญญาเช่า) ได้รับความนิยมน้อยกว่า เพราะเป็นสิ่งที่สามารถทำให้ผู้ใช้กำจัดภาระการดำเนินงานไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและความเสี่ยง ในมูลค่าคงเหลือสัญญาเช่าที่ได้รับเพิ่มเข้ามาเป็นผลมาจากมาตรฐานการบัญชี SSAP 21 ภายใต้อสัญญาเช่าดำเนินงานนี้ไม่จำเป็นต้องได้ทุนจากผู้เช่า จึงยังคงเป็นรายงานธุรกรรมนอกงบดุล

ผู้ให้เช่าจำนวนมากมีความพึงพอใจที่จะให้คุณสมบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสัญญาเช่าเป็นไปในรูปแบบที่เป็นการกำหนดราคาแบบแยกกัน ตัวอย่างเช่น การดำเนินการที่เป็นลายลักษณ์อักษรซึ่งผลลัพธ์เชิงบวกของการจัดทำสัญญาเช่าสำเร็จโดยปราศจากซึ่งสัญญาที่มีการจำกัดในเรื่องของการบำรุงรักษา ภาษีกองทุนถนน การซ่อมแซมยาง ฯลฯ บ่อยครั้งผู้ให้เช่าจะเตรียมรายการต่าง ๆ ไว้เพื่อให้ผู้เช่าสามารถเลือกคุณสมบัติต่าง ๆ ที่จะทำให้ได้รับการบริการตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

การดูแลธุรกรรมนอกบัญชีงบดุล ยังสามารถสำเร็จลงในการทำธุรกรรมซึ่งจำกัดระยะเวลาทางการเงินไว้แน่นอนและไม่มียอดประกอบใด ๆ ที่เหมาะสมกับสัญญาเช่าบริการจำนวนที่เพิ่มขึ้นของผู้ให้เช่ายินดีที่จะใช้ความเสี่ยงที่สำคัญของมูลค่าคงเหลือ ในแง่ของรายได้จากการขายรถยนต์เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเช่า สิ่งสำคัญคือปริมาณของข้อมูลที่เหมาะสมจากตลาดรถยนต์ที่เกี่ยวกับราคาตลาดมือสอง Glasses Guide เป็นข้อมูลที่คล้ายกับหนังสือเล่มเล็ก ๆ ที่ผลิตโดยทางการประมุขของอังกฤษ มีการเผยแพร่เป็นรายเดือนและให้ราคาตลาดที่เป็นจริงสำหรับรถยนต์ทุกรุ่น

สัญญาเช่าทางการเงินถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางสำหรับพวกกลุ่ม ยานยนต์และถึงแม้ว่ารูปแบบของสัญญาเช่านี้จะต้องให้ทุนอยู่ในบัญชีงบดุลของผู้เช่า แต่ก็ยังคงเป็นที่นิยมในเรื่องของค่าใช้จ่ายและกระแสเงินสด สัญญาเช่าทางการเงินส่วนใหญ่เป็นสัญญาเช่า แบบบอลลูน ซึ่งการจ่ายค่าเช่าจะลดลงในระยะเริ่มต้นตามส่วนของระยะเวลาที่จะสิ้นสุดโดยจะเท่ากับค่าเช่าครั้งสุดท้ายที่ได้คาดการณ์ไว้ในการดำเนินการจัดการรถยนต์ โดยจะแสดงเป็นร้อยละของต้นทุนเดิมของรถ ปกติมูลค่าคงเหลือจะเป็นร้อยละ 40 หลังจากสองปี หรือ ร้อยละ 30 หลังจากสามปี ขึ้นอยู่กับการจัดทำและรูปแบบที่เกี่ยวข้องซึ่งขนาดของมูลค่าคงเหลือตามสัญญาคาดว่าจะมีผลกระทบต่อกระแสเงินสด รวมทั้งมีผลต่อการกำหนดราคาของสัญญาเช่านั้น สัญญาเช่าทางการเงินของรถยนต์ปล่อยให้ผู้เช่ามีหน้าที่ในการจัดการยานพาหนะเอง ผู้เช่าต้องติดต่อผู้จำหน่ายรถยนต์และเจรจาส่วนลด ผู้เช่าจะเป็นผู้ที่จัดการในเรื่องของค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการประกันภัย ใบอนุญาตกองทุนถนน การบำรุงรักษา การซ่อมแซมและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงโดยปกติผู้เช่าจะกระทำการเป็นตัวแทนของผู้ให้เช่า โดยมีวัตถุประสงค์ในการขายรถให้ได้ราคาดีที่สุดซึ่งผู้เช่าจะได้รับค่านายหน้าจากการดำเนินการขายรถยนต์เป็นส่วนลดของค่าเช่า ซึ่งการดำเนินการขายรถยนต์นี้จะทำให้ระยะเวลาในการเช่าสั้นกว่าการเช่าแบบบอลลูน สัญญาเช่าทางการเงินสำหรับรถยนต์มักจะอนุญาตให้ผู้เช่าขยายระยะเวลาของสัญญาเช่าและจ่ายเงินติดต่อกันไปเช่นเดียวกับการเช่าในช่วงแรก (หรือลดค่าเช่า) เว้นเสียแต่ว่าระยะเวลาการเช่าจะสิ้นสุดลงแทนการจ่ายเงินค่าเช่าแบบบอลลูนที่สิ้นสุดลง ซึ่งมักจะเรียกว่า สัญญาเช่าปลายเปิด (สัญญาเช่าที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย) และถูกออกแบบมาเพื่อให้ผู้เช่ามีความยืดหยุ่นสูงสุดในการเลือกระยะเวลาในการจัดการรถยนต์ ผู้ใช้ที่มีความประสงค์จะหลีกเลี่ยงภาระในการบริหารและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการใช้งานของรถยนต์ ผู้ใช้อาจเลือกบริการของบริษัทจัดการยานยนต์มากกว่า การดำเนินการจัดทำสัญญาเช่าเองอย่างเต็มตัว ซึ่งจะช่วยให้ผู้เช่าแยกแหล่งเงินทุนออกจากสัญญาเช่าบริการได้ ในการจัดการบ่อยครั้งถูกเลือกโดยผู้ใช้งานยนต์ผู้ซึ่งมีอำนาจในการกู้ยืมเงินและสามารถทำการเช่าหรือยืมในอัตราที่ดีกว่าสัญญาเช่าของบริษัท

บริษัทจัดการยานยนต์เป็นธุรกิจที่ปฏิบัติการทั้งหมดที่เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมยานยนต์ ซึ่งโดยปกติบริการจะรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) การจัดการและการจัดซื้อรถยนต์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้เช่าที่ได้เลือกไว้
- 2) การควบคุม การบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายในการซ่อม รวมทั้งยางรถยนต์และแบตเตอรี่ด้วย
- 3) การออกใบอนุญาตรถยนต์
- 4) ให้เปลี่ยนรถยนต์เมื่อผู้เช่าต้องซ่อมแซมรถยนต์ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

5) การบริการช่วยเหลือฉุกเฉินกรณีรถเสียและทำให้รถยนต์มีสภาพเดิม

6) การจัดการรถยนต์เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเช่า

การจัดการยานยนต์บางบริษัทในเรื่องของสัญญาเช่ายังรวมถึง การประกันภัยและการบริการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงให้ด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง

ผู้ใช้นายยนต์จะกำหนดระยะเวลาทางที่คาดการณ์ไว้ทุก ๆ ปี ระยะเวลาการเช่าและค่าใช้จ่ายแต่ละเดือนในอัตราที่เท่ากันในทุกเดือนไว้ ซึ่งการเช่านี้อาจจะมีการเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายที่อยู่นอกเหนือการควบคุมการจัดการของบริษัท การเพิ่มขึ้นของค่าทะเบียนรถ เบี้ยประกันภัยและเชื้อเพลิง บ่อยครั้งมีความเสี่ยงจากผลลัพธ์ของค่าตอบแทนจากการคาดการณ์เกี่ยวกับการบำรุงรักษา ทำให้มูลค่าคงเหลือกลับกลายเป็นไม่แน่นอนซึ่งจะลดลงจากการจัดการยานยนต์หรือสัญญาเช่าของบริษัท ทั้งการจัดการยานยนต์และสัญญาเช่ามี ข้อได้เปรียบที่รับรู้ค่าใช้จ่ายในการจัดการรถยนต์แต่ละคัน สามารถจัดการงบประมาณการขึ้นราคาได้อย่างแม่นยำในทางกลับกัน สำหรับค่าเช่ารายเดือน ซึ่งอาจจะมีการรวมกันของผู้ให้เช่าและผู้จัดการยานยนต์หรือบริษัทสัญญาเช่า จัดหายานยนต์ของตนให้ นอกจากนี้ เมื่อต้องการบำรุงรักษาหรือซ่อมแซมก็จะนำไปที่อู่ซ่อมรถยนต์ที่ได้รับการเลือกจากผู้เช่า โดยจะมีรถยนต์ให้ใช้ทดแทนในกรณีที่ต้องใช้รถยนต์ส่วนน้ำมันเชื้อเพลิงผู้เช่าสามารถรับได้ที่เครือข่ายของร้านค้าทั่วประเทศที่มีการออกใบอนุญาตในส่วนของการประกันภัยนั้นจะมีการจัดประกันภัยกับส่วนกลาง เมื่อระยะเวลาในการเช่าสิ้นสุดลงรถก็จะถูกส่งกลับมาโดยไม่มีหน้าที่ในการจ่ายส่วนเกินจากระยะทางที่กำหนดไว้ รวมทั้งจากราคาที่ทำให้ดีขึ้น การบุบสลายหรือการเสียหาย

แนวคิดล่าสุดได้รับคำแนะนำในการเข้าสู่ตลาดที่อยู่ภายใต้ผู้เช่าที่มีการเปิดเผยวิธีการในการคำนวณค่าเช่ารถ และเมื่อระยะเวลาการเช่าสิ้นสุดลงจะมีการแบ่งกำไรส่วนเกินที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการยานยนต์หรือจากการขายให้กับผู้เช่า หลายสาขาของบริษัทลิสซิ่ง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันในรูปแบบของบริษัทร่วมทุนหรือการตกลงทางการค้ากับผู้ผลิตรถยนต์และผู้ให้เช่าส่วนใหญ่มีการดำเนินการลิสซิ่งยานยนต์ในขณะที่ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ทั้งหลายเป็นเจ้าของลิสซิ่งหรือบริษัทที่ทำสัญญาเช่าอย่างหนึ่งอย่างใด⁶⁷

นอกจากนี้นอกจากการทำลิสซิ่งรถยนต์ทั่วไปแล้วยังมีการนำรถยนต์เพื่อการพาณิชย์มาทำลิสซิ่งด้วย กล่าวคือ ในขณะที่รถยนต์ที่ใช้ในการขนส่งรถยนต์ สัญญาเช่าทางการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินการทั้งสองอย่าง สามารถใช้ได้อย่างกว้างขวางในกรณีของรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ รถขนส่งสินค้ามักจะได้รับการปฏิบัติของสัญญาเป็นแบบสัญญาเช่าทางการเงินหรือสัญญาเช่า

⁶⁷ Ibid, pp. 319-321.

ระยะเวลาสูงสุดมักจะ 3-4 ปี และสำหรับค่าเช่าของรถยนต์นั้นจะสะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าคงเหลือของรถยนต์

รถยนต์เพื่อการพาณิชย์ที่มีน้ำหนักมาก โดยปกติการเช่าหลัก ๆ จะมีระยะเวลาการเช่าที่นานถึง 7 ปี โดยมักอยู่บนพื้นฐานของการจ่ายเงินเต็มจำนวนตามสัญญาเช่าทางการเงินสำหรับรถบรรทุกหนักจะไม่แตกต่างจากสัญญาเช่าของโรงงานและเครื่องจักร

สัญญาเช่ารถยนต์เชิงพาณิชย์เป็นที่โดดเด่นมาก บริษัทสัญญาเช่าไม่เพียงแต่จัดหายานยนต์เท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาและซ่อมแซม การออกไปอนุญาตรถยนต์สินค้าหนัก การจัดการรถยนต์ทดแทนในกรณีที่มีการบุบสลายหรือกรณีที่เกิดอุบัติเหตุ และอาจมีการประกันภัย อีกทั้งจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงพร้อมทั้งจัดหาคนขับรถให้ บางสัญญาจะมีการจัดหาสถานที่และพนักงานในการจัดจำหน่าย

คำแนะนำในการจัดการยานยนต์มักจะเป็นส่วนหนึ่งของแพ็คเกจ การเลือกรถยนต์ที่ใช้ในการพาณิชย์ให้เหมาะสมกับงานถือว่ามีค่ามากกว่าการเลือกจากวิธีการผลิตหรือรุ่นของรถยนต์ ค่าใช้จ่ายของการใช้รถยนต์เพื่อการพาณิชย์มีอัตราที่สูงกว่า การใช้งานพวกกลุ่มยานยนต์อื่น ๆ เพื่อสามารถประยุกต์ใช้ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการยานยนต์ให้เกิดการออมที่สำคัญได้⁶⁸

3.3.2 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

ในยุโรปตะวันตกลิสซิ่งได้มีการเริ่มต้นที่ช้ากว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาหรือสหราชอาณาจักร ส่วนใหญ่เชื่อว่ามีข้อได้เปรียบทางภาษีที่น้อยลงสำหรับผู้ให้เช่าในยุโรปทั้งสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ภาษีค่าเสื่อมราคาที่สำคัญที่มีอยู่ในแต่ละกลุ่มสะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดราคาของสัญญาเช่า และหลายบริษัทอุตสาหกรรมทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็กได้พบว่าโดยพื้นฐานอัตราดอกเบี้ยเงินน้อยกว่าเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายจากแหล่งที่มาของเงินทุนแบบดั้งเดิมส่งผลให้การลงทุนขนาดใหญ่จำนวนมากในโรงงานใหม่และเครื่องจักรได้รับทุนโดยวิธีการลิสซิ่งในฝรั่งเศสธนาคารได้แสดงให้เห็นว่าลิสซิ่งมีความสำคัญเทียบเท่ากับการให้สินเชื่อและยังรวมถึงการควบคุมที่เกี่ยวกับ Credit Bail เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ในทางกฎหมายได้กำหนดหลักการของลิสซิ่งอุปกรณ์ไว้ในทางกลับกันพวกเขาได้ยกเลิกการทำธุรกรรม เช่น ผู้ที่ไม่มีทางเลือกในการซื้ออุปกรณ์เมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลง นอกจากกฎเกณฑ์ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของบริษัทลิสซิ่งมีข้อบังคับเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันสินเชื่ออื่น ๆ⁶⁹

⁶⁸ Ibid. p. 321.

⁶⁹ Ibid. p. 344.

3.3.2.1 ลักษณะที่สำคัญของการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสลิสซิ่ง หรือ Credit Bail ถือได้ว่าเป็นการให้บริการทางการเงิน โดยธนาคารหรือบริษัทเงินทุนที่ซื้อทรัพย์สินหรือทรัพย์สินของบุคคลตามความต้องการของลูกค้า และการเช่านี้เป็นการตกลงที่จะเช่าโดยมีข้อกำหนดว่าจะซื้อทรัพย์สินเท่านั้น เมื่อระยะเวลาของการเช่าสิ้นสุดลง ซึ่งเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ได้มีตรากฎหมายขึ้น โดยให้นำไปใช้กับ

1. การทำธุรกรรมลิสซิ่งที่เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน
2. สิ่งปลูกสร้างและอุปกรณ์ทุน
3. ตู้วิลิค

ถ้าเกี่ยวข้องกับอสังหาริมทรัพย์ โดยปกติการเช่าจะได้รับการสนับสนุนจากบริษัทการเงินที่มีความชำนาญ ซึ่งเรียกว่า SICOMI ซึ่งได้รับประโยชน์จากการยกเว้นภาษีพิเศษ สามารถช่วยให้พวกเขาโอนทรัพย์สินให้กับผู้ให้เช่าเมื่อการเช่าสิ้นสุดลง โดยมีอัตราดอกเบี้ยชนิดพิเศษร้อยละ 2⁷⁰

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีลักษณะที่สำคัญดังมีรายละเอียดต่อไปนี้⁷¹

1. การซื้อทรัพย์สินเมื่อสิ้นสุดสัญญา ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสกฎหมายอนุญาตให้กำหนด Fixed Price Purchase Option ได้

ในสัญญาลิสซิ่ง (Credit Bail) นี้ผู้เช่าได้รับสิทธิที่จะเลือกซื้อทรัพย์สินนั้นแต่ไม่จำเป็นต้องกระทำเช่นนั้นก็ได้⁷²

2. ประเภททรัพย์สิน สาธารณรัฐฝรั่งเศสกฎหมายอนุญาตให้บริษัทลิสซิ่งให้เช่าเครื่องจักรอุปกรณ์ที่มีลักษณะการใช้งานเฉพาะได้

3. ระยะเวลาการเช่า ฝรั่งเศสได้กำหนดให้เท่ากับอายุการใช้งาน แต่ในกรณีที่เป็นสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่มีระยะเวลาเกิน 12 ปี จะต้องมีการบันทึกไว้ในทะเบียนที่ดินการไม่ทำตามเช่นนั้นจะทำให้สัญญาเช่าเป็นโมฆะกับบุคคลที่สาม⁷³

4. ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ไม่มีการกำหนดค่าเช่าเรียกเก็บไว้

⁷⁰ Alexis Maitland Hudson. (1991). "Financing a Franch company" French Practical Commercial Law. pp. 167-169.

⁷¹ แหล่งเดิม. น. 39-40.

⁷² Ibid. p. 168.

⁷³ Ibid. pp. 168-169.

5. สิทธิและหน้าที่ของผู้เช่า ลักษณะของลิสซิ่งที่เหมือนกันในทุกประเทศ คือ ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษา ซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทนชิ้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า นอกจากนี้ผู้เช่ามีหน้าที่ที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวางเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ผู้เช่าจะได้รับสิทธิในการใช้สอยประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าและอาจมีทางเลือกในการซื้อทรัพย์สินนั้น ผู้เช่ามีสิทธิรับช่วงสิทธิจากผู้ให้เช่าต่อผู้ผลิตหรือผู้ขาย

6. สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่า⁷⁴ ผู้ให้เช่ายินยอมมอบอำนาจให้กับผู้เช่า มีอำนาจในการตกลงกับผู้จัดจำหน่ายในการจัดหาอุปกรณ์ อสังหาริมทรัพย์ หรือผู้ดิวิลล์เพื่อให้ได้มาและทำการเช่า หนังสือมอบอำนาจนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยคุ้มครองผู้ให้เช่าในการที่ตนจะได้รับทรัพย์สินนั้นและป้องกันผู้เช่าจากการที่จะเข้าเป็นเจ้าของในครั้งแรก ผลจากหนังสือมอบอำนาจนี้โดยปกติผู้ให้เช่าจะได้รับการยกเว้นจากการรับประกันที่ได้รับจากผู้เช่าตามปกติ ผู้ให้เช่าอาจกำหนดให้ผู้เช่ามีสิทธิที่จะดำเนินคดีกับผู้ผลิตหรือผู้ขายสำหรับการละเมิดการรับประกันได้

7. การสิ้นสุดของสัญญา⁷⁵ หากผู้เช่าละเมิดข้อผูกพันตามสัญญาเช่า จะส่งผลให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง ความเสียหายจะเท่ากับจำนวนเงินค่าเช่าที่จะต้องจ่ายในช่วงเวลาของสัญญาเช่าที่ยังไม่ครบ ซึ่งจะต้องจ่ายเป็นค่าเสียหาย ผู้เช่าจำเป็นต้องคืนทรัพย์สินที่เช่าและ ผู้ให้เช่าสามารถเรียกคืนทรัพย์สินนั้น ๆ ได้ กฎเกณฑ์ของความเสียหายทั่วไปจะมีการนำไปใช้ แต่ศาลก็มีดุลยพินิจในการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินค่าเสียหายในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่ามากเกินไปหรือเหมาะสมหรือไม่ และเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงเมื่อครบตามระยะเวลาของสัญญาผู้เช่า มีทางเลือกในการที่จะซื้อทรัพย์สินที่เช่าได้

3.3.2.2 กฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

ในหลายประเทศ ธุรกิจลิสซิ่งขยายตัว โดยไม่มีกฎหมายลิสซิ่งโดยเฉพาะแต่ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการตรากฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ การดำเนินธุรกิจลิสซิ่งจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทางการก่อน ซึ่งบริษัทลิสซิ่งมีสถานะเป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise) โดยบริษัทลิสซิ่งในสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีการระดมเงินทุนและมีข้อกำหนดเงินทุน จดทะเบียนขึ้นต่ำไว้ ซึ่งการระดมเงินทุนของบริษัทลิสซิ่งมักจะได้รับอนุญาตให้กระทำได้ในรูปของการออกหุ้นกู้และไม่ได้รับอนุญาตจากทางการให้ระดมเงินทุนในรูปของเงินฝาก สำหรับขนาดของธุรกิจส่วนใหญ่จะไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับ Leverage Restriction และ Risk Exposure Limits ในสาธารณรัฐ

⁷⁴ Ibid. pp. 168-169.

⁷⁵ Ibid. p. 168.

ฝรั่งเศสมีข้อกำหนดนี้โดยกำหนด Leverage Ratio ในรูปของ Risk Asset/Equity ทางด้านบทบาทของทางการต่อธุรกิจลิสซิ่งนั้นมักจะประกอบด้วยข้อจูงใจทางภาษีอากร การหักค่าเสื่อมราคาและการลงรายการบัญชี โดยการให้ข้อจูงใจทางภาษีอากรแก่ธุรกิจลิสซิ่งมักจะให้ในรูปของการลด หรือยกเว้นอากรขาเข้าในลักษณะที่ไม่ให้เสียเปรียบ Equipment Financing แบบอื่น ๆ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสทางการอนุญาตให้ผู้เช่าหักค่าเสื่อมราคาแบบเร่งรัดได้ สำหรับการลงรายการบัญชีมีการกำหนดให้ผู้เช่าบันทึกไว้ในหมายเหตุใต้งบการเงิน⁷⁶

กฎหมายหลักซึ่งกำหนดสถานภาพทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจ ให้เช่าแบบลิสซิ่งในสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือกฎหมายเลขที่ 66/455 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ซึ่งใช้บังคับแก่บริษัทผู้ประกอบธุรกิจในรูปแบบ Credit-Bail กฎหมายฉบับดังกล่าวประกาศใช้บังคับใน ราชกิจจานุเบกษา (Journal Official- (Lois and Decrets)) ของฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 (หน้า 5652) ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด (Ordonnance) เลขที่ 67/837 ลงวันที่ 28 กันยายน ค.ศ. 1967 อันเป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการดำเนินการต่าง ๆ ของ Credit Bail และใช้บังคับแก่บริษัทซึ่งประกอบธุรกิจให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อประโยชน์ในทางพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม พระราชกำหนดดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาของฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 29 กันยายน ค.ศ. 1967 (หน้า 9595) ซึ่งเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการกำหนดขอบเขตของธุรกิจให้เช่าแบบลิสซิ่ง และตัวบุคคลผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้เช่าแบบลิสซิ่ง⁷⁷

3.3.3 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (Unidroit Convention on International Financial Leasing)

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งถือว่าเริ่มมีความสำคัญและมีการดำเนินการที่แพร่หลายมากขึ้น ไม่เพียงแต่เฉพาะระดับภายในประเทศเท่านั้น หากแต่ยังคงขยายไปจนได้รับความนิยมถึงระดับระหว่างประเทศอีกด้วย ซึ่งลิสซิ่งระหว่างประเทศนี้เป็นกรณีให้ผู้ให้เช่า (Lessor) กับผู้เช่า (Lessee) ต่างมีที่ทำการอยู่คนละรัฐกัน แต่เข้ามาตกลงทำสัญญาลิสซิ่งกัน โดยให้ข้อสัญญานั้น ๆ ตกอยู่ภายใต้บทบังคับใช้ของกฎหมายแห่งรัฐภาคีเดียวกัน เมื่อลิสซิ่งระหว่างประเทศมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น การทำธุรกรรมเกี่ยวกับลิสซิ่งระหว่างประเทศย่อมมีอุปสรรคทางกฎหมายในการดำเนินการ อีกทั้งอาจก่อให้เกิดความไม่ได้สัดส่วนของผลประโยชน์ที่คู่สัญญาจะได้รับ ดังนั้นจึงมีองค์กรหนึ่งคือสถาบันระหว่างประเทศเพื่อสร้างเอกภาพให้แก่กฎหมายเอกชน (International Institute for the Unification of Private Law: UNIDROIT) โดยรัฐภาคีสมาชิกร่วมกันยกร่างอนุสัญญาลิสซิ่งระหว่างประเทศ (Draft Convention on International Financial Leasing) ขึ้นมา เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ

⁷⁶ แหล่งเดิม. น. 37-38.

⁷⁷ แหล่งเดิม. น. 97.

ของลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้เป็นเอกเทศสัญญาทางธุรกิจใหม่แตกต่างจาก เอกเทศสัญญาประเภทอื่น ๆ อีกทั้งเพื่อเป็นการขจัดอุปสรรคทางกฎหมายบางประการเกี่ยวกับ ลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ

อนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (Unidroit Convention on International Financial Leasing) นี้ มีสาระสำคัญคือ เป็นกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งสินค้า (Supplier) ได้โอน ทรัพย์สินบางประการในอุปกรณ์สินค้าให้แก่ผู้ให้เช่า (Lessor) ซึ่งนำออกให้ผู้เช่า (Lessee) ใช้สอย ประโยชน์จากอุปกรณ์สินค้านั้นอีกทอดหนึ่ง ประโยชน์ที่จะได้รับก็คือ ผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งอุปกรณ์ สินค้า (Supplier) ซึ่งสนใจที่จะขายหรือให้เช่าอุปกรณ์สินค้าเพื่อราคาหรือค่าเช่า เป็นค่าตอบแทน ย่อมได้รับความมั่นใจจากผู้ชำระราคาหรือค่าเช่าซึ่งเป็นสถาบันการเงินซึ่งในที่นี้เรียกว่าผู้ให้เช่า (Lessor) ส่วนผู้ให้เช่า (Lessor) ก็จะได้ประโยชน์เพราะตนมีกิจการให้กู้ยืมก็จะได้ให้กู้ยืมแก่ลูกค้า ซึ่งในที่นี้เรียกว่าผู้เช่า (Lessee) ทั้งนี้ สถาบันการเงินหรือผู้ให้เช่านี้จะมีทรัพย์สิน ในอุปกรณ์ สินค้าซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของกรรมสิทธิ์ (Real Right or Ownership) มาเป็นหลักประกัน ซึ่ง หลักประกัน (Security) ดังกล่าวอาจจะมีความมั่นคงกว่าจำนองหรือจำนำหรือ Hypothec อันเป็น เอกเทศสัญญาประเภทมีหลักประกันที่มีอยู่ในปัจจุบัน สำหรับลูกค้าหรือผู้เช่า (Lessee) นั้น ก็จะได้รับประโยชน์ กล่าวคือ ได้ใช้สอยอุปกรณ์สินค้า โดยใช้อุปกรณ์สินค้านั้นเองเป็น หลักประกันโดยไม่ต้องเอาทรัพย์สินอื่นที่ตนมีอยู่วางเป็นประกันหรืออีกนัยหนึ่งก็เท่ากับเป็นการ กู้เงินจากสถาบันการเงินมาซื้ออุปกรณ์สินค้าใช้สอยเพื่อกิจการของตนได้ ซึ่งอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่ง ทางการเงินระหว่างประเทศนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เนื่องจากลิสซิ่งทางการเงินเป็นธุรกิจที่ค่อนข้าง ใหม่ ดังนั้นระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับว่าเป็นเอกเทศสัญญาทางธุรกิจ ประเภทใหม่ (Sui Genesis) แต่จะใช้หลักเกณฑ์ของเอกเทศสัญญาในเรื่องซื้อขาย (Sale) ฝากทรัพย์สิน (Bailment) กู้ยืม (Loan) เช่าทรัพย์สิน (Hire) และเช่าซื้อ (Hire Purchase) มาบังคับใช้กับสัญญาลิสซิ่ง ผลที่สุดในทางกฎหมาย ผู้ให้เช่า (Lessor) ซึ่งมักจะมีกรรมสิทธิ์ (Ownership) ในอุปกรณ์สินค้า ก็จะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของอุปกรณ์สินค้าที่ตนส่งมอบ (Defective Goods) และใน เรื่องของการรอนสิทธิ์ (Disturbance) รวมถึงความรับผิดในฐานะของผู้ผลิต (Productivity Liabilities) อีกด้วย ดังนั้นประเทศที่มีกิจการเป็นผู้ให้เช่า (Lessors Countries) ซึ่งได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศในประชาคมยุโรป (EEC) จึงพยายามที่จะผลักดันอนุสัญญานี้ออกมา เพื่อผลักภาระ ความรับผิดดังกล่าว ให้ตกอยู่กับผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้า (Supplier) โดยให้ผู้เช่า (Lessee) ไปฟ้องร้องบังคับเอากับผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าโดยตรง ผลที่สุดผู้ให้เช่าซึ่งเป็นสถาบัน การเงินระหว่างประเทศก็จะสามารถให้ผู้เช่ากู้เงิน โดยมีกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินอื่น (Ownership or Other Rights in Rem) เป็นประกันโดยปราศจากความรับผิด อันผู้เป็นเจ้าของหรือมีทรัพย์สินใน

อุปกรณ์สินค้าที่เป็นประกันอยู่นั้นจะพึงมีตามกฎหมายภายในของประเทศต่าง ๆ ข้ออ้างของผู้ให้การสนับสนุนของอนุสัญญานี้ก็มิได้อยู่ที่ผู้ให้เช่ามีธุรกิจให้กู้ยืมหรือ ให้เครดิตเชิงธนาคารให้บุคคลทั่วไปกู้เงิน เมื่อธนาคารไม่ต้องรับผิดชอบในการที่มีผู้กู้เงินนำไปลงทุนซื้ออุปกรณ์สินค้าเหตุใดผู้ให้เช่าซึ่งมีธุรกิจทำนองเดียวกัน จะมีความรับผิดชอบในเรื่องที่เกิดจากการมีกรรมสิทธิ์หรือทรัพย์สินด้วย เพราะตนถือไว้เป็นหลักประกันเท่านั้น และแม้ว่าผู้ให้เช่าจะเป็นเจ้าของตามกฎหมาย (Legal Owner) แต่ผู้เช่านั่นแหละคือเจ้าของที่แท้จริงในทางการค้า (Economic Owner) แต่ผู้ให้เช่าก็ไม่มีกำลังเช่นธนาคาร เพราะไม่อาจรับฝากเงินจากสาธารณชนได้ อย่างไรก็ตามที่ปรากฏอยู่ ผู้ให้เช่านี้มักจะเกิดขึ้นโดยเป็นบริษัทลูก (Subsidiary) ของธนาคาร⁷⁸

3.3.3.1 ความหมายของลิสซิ่ง

ตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศนี้ ได้มีคำปรารภไว้ว่า รัฐภาคีแห่งอนุสัญญานี้ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดอุปสรรคทางกฎหมายบางประการที่เกี่ยวข้องกับลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศสำหรับอุปกรณ์สินค้า ในขณะเดียวกัน ก็มีความประสงค์ที่จะรักษาความสมดุลยุติธรรมของผลประโยชน์ระหว่างคู่สัญญาที่แตกต่างกันในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะทำให้ลิสซิ่ง ทางการเงินระหว่างประเทศมีมากขึ้น ตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ว่ากฎเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยสัญญาเช่าแบบดั้งเดิมจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในลักษณะ ของไตรภาคีในการก่อนนิติสัมพันธ์ลิสซิ่งทางการเงิน และตระหนักถึงการสมควรที่จะสร้างหลักเกณฑ์ที่มีเอกภาพสำหรับลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงได้มีการตกลงทำสัญญากัน โดยอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (Unidroit Convention on International Financial Leasing) นี้ได้มีการกำหนดความหมายของลิสซิ่งไว้ ในมาตรา 1⁷⁹ ดังนี้

⁷⁸ เกริก วณิชกุล. (2531, กันยายน). “ปกิณกะกฎหมายนานาชาติ อนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ.” *บทบัญญัติ*, 44, น. 122-125.

⁷⁹ Article 1 “1. This Convention governs a financial leasing transaction as described in paragraph 2 in which one party (the lessor),

(a) on the specifications of another party (the lessee), enters into an agreement (the supply agreement) with a third party (the supplier) under which the lessor acquires plant, capital goods or other equipment (the equipment) on terms approved by the lessee so far as they concern its interests, and

(b) enters into an agreement (the leasing agreement) with the lessee, granting to the lessee the right to use the equipment in return for the payment of rentals.

2. The financial leasing transaction referred to in the previous paragraph is a transaction which includes the following characteristics:

1. อนุสัญญาฉบับนี้บังคับกับการก่อนนิติสัมพันธ์ลีสซิ่งทางการเงินตามที่ได้นิยามไว้ในอนุมาตรา 2 ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่า (The Lessor)

(ก) กับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เช่า (The Lessee) ในการตกลงเช่าทำสัญญาจัดส่งอุปกรณ์ (The Supplier) ซึ่งผู้ให้เช่าจะได้มาซึ่งโรงงาน สินค้าต้นทุนหรืออุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกรวมกันไปว่าอุปกรณ์สินค้า (The Equipment) โดยมีคุณลักษณะตามที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เช่าเป็นผู้กำหนด และ

(ข) ตกลงเช่าทำสัญญาลีสซิ่งกับผู้เช่า อนุญาตให้ผู้เช่ามีสิทธิ ในการใช้ประโยชน์ในอุปกรณ์สินค้าเป็นการตอบแทนสำหรับการชำระค่าเช่าให้

2. การก่อนนิติสัมพันธ์ลีสซิ่งทางการเงินตามที่บัญญัติไว้ในอนุมาตรา ก่อนนี้ หมายถึง การก่อนนิติสัมพันธ์อันมีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) ผู้เช่าจะเป็นผู้กำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์สินค้าและเป็นผู้เลือกอุปกรณ์สินค้าจากผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้า โดยมีได้อาศัยหลักความรู้ ความชำนาญและดุลพินิจของผู้ให้เช่าแต่อย่างใด

(ข) ผู้ให้เช่าได้มาซึ่งอุปกรณ์สินค้าในความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาลีสซิ่ง โดยที่ผู้จัดส่งสินค้าได้รับรู้ถึงการทำสัญญาเช่นว่านั้น ไม่ว่าจะได้มีการทำสัญญาลีสซิ่งระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่ากันแล้วหรือไม่ก็ตาม

(ค) ค่าเช่าที่ต้องชำระตามสัญญาลีสซิ่งนั้น มีการคำนวณเพื่อชำระค่าอุปกรณ์สินค้าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งในกรณีหลังนี้ค่าเช่าจะต้องมากพอสมควรด้วย

3. อนุสัญญาฉบับนี้บังคับใช้ไม่ว่าผู้เช่าจะมีสิทธิเลือกซื้ออุปกรณ์สินค้าหรือต่อระยะเวลาสัญญาเช่าออกไปหรือไม่ และไม่ว่าจะมีราคาหรือค่าเช่าจะมีมูลค่าเล็กน้อยเพียงใด

(a) the lessee specifies the equipment and selects the supplier without relying primarily on the skill and judgment of the lessor;

(b) the equipment is acquired by the lessor in connection with a leasing agreement which, to the knowledge of the supplier, either has been made or is to be made between the lessor and the lessee; and

(c) the rentals payable under the leasing agreement are calculated so as to take into account in particular the amortisation of the whole or a substantial part of the cost of the equipment.

3. This Convention applies whether or not the lessee has or subsequently acquires the option to buy the equipment or to hold it on lease for a further period, and whether or not for a nominal price or rental.

4. This Convention applies to financial leasing transactions in relation to all equipment save that which is to be used primarily for the lessee's personal, family or household purposes”

4. อนุสัญญานี้ใช้บังคับกับการก่อนนิติสัมพันธ์ลิขสิทธิ์ซึ่งทางการเงินสำหรับอุปกรณ์สินค้าทุกประเภท เว้นแต่การก่อนนิติสัมพันธ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอยส่วนตัวของผู้เช่า ในครอบครัวหรือในครัวเรือนของผู้เช่า ซึ่งไม่ใช่เป็นไปเพื่อทางการค้า

ซึ่งจากความหมายของลิขสิทธิ์ตามอนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ซึ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ดังกล่าวข้างต้น สามารถให้ความหมายได้ว่า สัญญาลิขสิทธิ์ คือ สัญญา ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่า (Lessor) ตกลงเช่าทำสัญญากับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้เช่า (Lessee) ในการเช่าทำสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้ากับบุคคลที่สาม เรียกว่าผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้า (The Supplier) โดยผู้ให้เช่าจะได้กรรมสิทธิ์ในโรงงาน สินค้าต้นทุนและอุปกรณ์อื่น ๆ ซึ่งอุปกรณ์สินค้า ผู้เช่าจะเป็นผู้เลือกตามวัตถุประสงค์ของตนและผู้เช่ามีสิทธิใช้สอยประโยชน์ในอุปกรณ์สินค้านี้ดังกล่าวได้และในขณะเดียวกันก็มีหน้าที่ในการชำระค่าเช่าอุปกรณ์สินค้าแก่ผู้ให้เช่าและเมื่อสิ้นสุดสัญญา ผู้เช่ามีสิทธิที่จะเลือกซื้ออุปกรณ์สินค้านั้น ๆ หรือต่อระยะเวลาของสัญญาเช่าออกไปอีกก็ได้ตามแต่จะเลือก

3.3.3.2 การบังคับใช้อนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ซึ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988⁸⁰

การบังคับใช้อนุสัญญานี้ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 3 ถึงมาตรา 6 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรา 3 กำหนดไว้ว่า “1. อนุสัญญานี้ใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ให้เช่ากับผู้เช่าต่างมีที่ตั้งทำการอยู่คนละรัฐ และ

(ก) รัฐของผู้ให้เช่ากับผู้เช่าและรัฐซึ่งเป็นที่ตั้งทำการของผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าต่างเป็นรัฐภาคี หรือ

(ข) ทั้งสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้าและสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแห่งรัฐภาคีเดียวกัน

2. เพื่อประโยชน์ในการตีความตามอนุสัญญานี้หากคู่สัญญาจัดส่งอุปกรณ์หรือสัญญาลิขสิทธิ์ซึ่งมีที่ตั้งทำการมากกว่าหนึ่งแห่ง ที่ตั้งทำการตามมาตรานี้หมายถึง ที่ตั้งทำการที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสัญญาที่เกี่ยวข้องและการปฏิบัติชำระหนี้ตามสัญญานั้นมากที่สุด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงพฤติเหตุแวดล้อมซึ่งคู่สัญญาได้รับรู้หรืออาจคาดเห็นได้ในช่วงเวลาก่อนหรือขณะทำสัญญา”

มาตรา 4 กำหนดไว้ว่า “1. อนุสัญญานี้จะมีผลใช้บังคับต่อไป แม้ว่าอุปกรณ์สินค้าจะกลายสภาพตกคิดเป็นส่วนควบของที่คืนไปแล้ว

⁸⁰ แหล่งเดิม. น. 136-137.

2. ในข้อที่ว่าอุปกรณ์สินค้าจะกลายสภาพตกติดเป็นส่วนควบที่ดินหรือไม่ และหากตกติดเป็นส่วนควบแล้ว สิทธิและหน้าที่ระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้มีทรัพย์สินที่ดินดังกล่าวจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมขึ้นอยู่กับกฎหมายแห่งรัฐที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่”

มาตรา 5 กำหนดไว้ว่า “1. คู่สัญญาจัดส่งอุปกรณ์แต่ละฝ่ายและคู่สัญญาอิสระซึ่งแต่ละฝ่ายอาจรวมกันทั้งหมดตกลงกันยกเว้นมิให้นำอนุสัญญานี้มาใช้บังคับ โดยสิ้นเชิงก็ได้

2. ในกรณีที่ไม่มีข้อตกลงกันยกเว้นมิให้นำอนุสัญญานี้มาใช้บังคับ โดยสิ้นเชิงตามอนุมาตรา 1 คู่สัญญาอาจตกลงกันเป็นอย่างอื่น เฉพาะในส่วนของความเกี่ยวพัน ที่มีอยู่ต่อกันได้ เว้นแต่ในเรื่องที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8 (3) มาตรา 13 (3) (ข) และมาตรา 13 (4)”

มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า “ในการตีความอนุสัญญานี้ ให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ดังบัญญัติไว้ในคำปรารภในข้อที่ว่าอนุสัญญานี้มีลักษณะเป็นความตกลงระหว่างประเทศและมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีเอกภาพในผลแห่งการบังคับใช้ รวมทั้งการเคารพและรักษาไว้ซึ่งหลักแห่งการปกป้องผู้สุจริตในทางการค้าระหว่างประเทศ

2. การพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่อนุสัญญานี้มิได้บัญญัติครอบคลุมถึง โดยชัดแจ้งย่อมจะต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นพื้นฐานของอนุสัญญานี้ และเมื่อใดไม่ปรากฏหลักกฎหมายทั่วไปเช่นนั้น ก็ย่อมจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดี ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล”

ซึ่งจากการศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยอิสระทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ในส่วนของการบังคับใช้ ทำให้ทราบว่า อนุสัญญาฉบับนี้ใช้บังคับกับผู้ให้เช่าและผู้เช่าที่อยู่คนละรัฐกัน โดยที่รัฐของผู้ให้เช่ากับผู้เช่าและรัฐซึ่งเป็นที่ตั้งทำการของผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าต่างเป็นรัฐภาคีหรือทั้งสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้าและสัญญาอิสระซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแห่งรัฐภาคีเดียวกัน อีกทั้งอนุสัญญาฉบับนี้มีใช้บทบัญญัติอันมีลักษณะเป็นบทบังคับให้ผู้สัญญาต้องนำอนุสัญญาฉบับนี้มาใช้บังคับ คู่สัญญาอาจตกลงกันยกเว้นมิให้นำอนุสัญญานี้มาใช้บังคับ โดยสิ้นเชิงก็ได้

3.3.3.3 สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา⁸¹

ตามอนุสัญญาฉบับนี้ได้มีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ทั้งของผู้ให้เช่า ผู้เช่าและผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าเอาไว้ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 8 ถึงมาตรา 14 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรา 8 กำหนดว่า “1. (ก) ภายใต้บังคับบทบัญญัติในมาตราอื่น แห่งอนุสัญญานี้ ผู้ให้เช่าย่อมไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เช่าสำหรับความเสียหายใด ๆ ที่เกิดแก่อุปกรณ์สินค้านอกจากความเสียหายอันผู้เช่าได้รับเพราะเหตุที่ผู้ให้เช่าสอดเข้าเกี่ยวข้องในการกำหนดเลือก ผู้จัดส่งอุปกรณ์

⁸¹ แหล่งเดิม. น. 139-142.

สินค้าหรือในการกำหนดคุณลักษณะของอุปกรณ์สินค้าและผู้เช่าได้อาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญของผู้ให้เช่า เพื่อการดังกล่าวมาด้วย อย่างไรก็ตามในอนุมาตรานี้ คู่สัญญาอาจจะตกลงกันเป็นอย่างอื่นในสัญญาที่ซึ่งได้

(ข) ผู้ให้เช่าสถานะของผู้ให้เช่า ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ในความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินอันสืบเนื่องมาจากอุปกรณ์สินค้านั้น

(ค) บทบัญญัติในมาตรานี้ข้างต้น ย่อมไม่กระทบถึงความรับผิดของผู้ให้เช่าในสถานะอื่น เช่น ในสถานะของเจ้าของทรัพย์สิน

2. ผู้ให้เช่าเป็นอันสัญญาว่า ผู้เช่าจะได้ครองทรัพย์สินโดยปกติสุข ปราศจากการตัดรอนรบกวนขัดสิทธิ โดยบุคคลภายนอกผู้มิกระมลสิทธิ์ หรือสิทธิอย่างอื่นเหนือทรัพย์สินนั้น หรือโดยบุคคลภายนอกผู้อ้างอิงอาศัยหลักกรรมสิทธิ์หรือสิทธิประการอื่นตามคำสั่งศาล หากกรรมสิทธิ์หรือการอ้างอิงอาศัยหลักกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิเช่นว่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะความผิดของผู้เช่าเอง

3. คู่สัญญาไม่อาจตกลงยกเว้นความรับผิดของผู้ให้เช่าตามที่บัญญัติไว้ ในอนุมาตรา 2 ข้างต้น เพื่อปลดเปลื้องความรับผิดของผู้ให้เช่าสำหรับกลั่นแกล้งหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของตนได้

4. ความในอนุมาตรา 2 และ 3 ข้างต้น ย่อมไม่มีผลกระทบถึงความรับผิดในเรื่องของการรอนสิทธิของผู้ให้เช่า หากผู้ให้เช่าตกลงที่จะยอมรับผิดมากไปกว่าที่บัญญัติไว้ ในอนุมาตรา 2 และ 3 และความรับผิดเช่นว่านี้เป็นความรับผิดที่กฎหมายที่ใช้บังคับแก่การนั้น บัญญัติไว้มิให้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นได้”

มาตรา 9 กำหนดว่า “1. ผู้เช่าจำต้องใช้ความระมัดระวังสงวนอุปกรณ์สินค้าที่เช่าและใช้สอยทรัพย์สินนั้นเหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงประพฤติโดยพฤติการณ์ดั่งนั้น และต้องรักษาทรัพย์สินไว้ในสภาพที่ตนได้รับการส่งมอบมา แต่ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบในความเสื่อมราคาเพราะเหตุใช้สอยตามปกติ

2. เมื่อระยะเวลาตามสัญญาที่สิ้นสุดลง ผู้เช่าจะต้องส่งคืนอุปกรณ์สินค้าในสภาพดังกล่าวตามบทบัญญัติในอนุมาตรา 1 ข้างต้น เว้นแต่ในกรณีที่ผู้เช่าได้เลือกที่จะใช้สิทธิที่จะซื้อหรือเช่าต่อซึ่งอุปกรณ์สินค้านั้นดังกล่าว”

มาตรา 10 กำหนดว่า “1. ผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าต้องรับผิดชอบต่อผู้เช่า เสมือนหนึ่งว่าผู้เช่าเป็นคู่สัญญาตามสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้า และเสมือนหนึ่งว่าผู้จัดส่งได้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าให้แก่ผู้เช่าโดยตรง อย่างไรก็ตาม ผู้จัดส่งย่อมไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายซ้ำสองในมูลค่าเดียวกัน

2. บทบัญญัติตามมาตรา 11 นี้มิได้ให้สิทธิผู้เช่าที่จะบอกเลิกสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้า เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า”

มาตรา 11 กำหนดว่า “การที่ผู้ให้เช่าและผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้าได้ตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อในสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้าภายหลัง ย่อมไม่กระทบกระเทือนสิทธิของผู้เช่าที่ได้มาตามมาตรา 10 เว้นแต่ผู้เช่าจะได้ออกความยินยอมแก่การเช่นนั้น”

มาตรา 12 กำหนดว่า “1. ในกรณีที่ไม่มี การส่งมอบอุปกรณ์สินค้าหรือมีการส่งมอบ ชักช้า หรือมีการส่งมอบอุปกรณ์สินค้าแต่ไม่ตรงตามสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้า

(ก) ผู้เช่าอาจจะใช้สิทธิที่มีต่อผู้ให้เช่าบอกปิดไม่รับมอบอุปกรณ์สินค้า หรือบอกเลิก สัญญาได้ซึ่ง และ

(ข) ผู้ให้เช่าอาจจะใช้สิทธิในการแก้ไขข้อผิดพลาดเพราะเหตุผิดนัด ผิดสัญญาและ ขอบปฏิบัติชำระหนี้เป็นครั้งที่สองได้เสมือนหนึ่งว่า ผู้เช่าได้เข้าผูกพันซื้ออุปกรณ์สินค้าจากผู้ให้เช่า ตามสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้า

2. การใช้สิทธิหรือสูญเสียสิทธิตามบัญญัติไว้ในอนุมาตรา 1 ข้างต้น ย่อมเป็นไป เพราะเหตุตามกฎหมายที่ใช้บังคับ เสมือนหนึ่งว่า ผู้เช่าได้ตกลงซื้ออุปกรณ์สินค้าจากผู้ให้เช่าตาม สัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้าเสียเอง

3. ผู้เช่ามีสิทธิที่จะยึดหน่วงค่าเช่าตามสัญญาได้ซึ่งจนกว่าผู้ให้เช่าจะได้แก้ไข ข้อผิดพลาดเพราะเหตุผิดนัดผิดสัญญา และขอบปฏิบัติชำระหนี้ส่งมอบอุปกรณ์สินค้า ตามที่ตกลงกัน ไว้ในสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้าหรือจนกว่าผู้เช่าจะได้สูญเสียสิทธิที่จะบอกปิดไม่รับมอบ อุปกรณ์สินค้าเช่นนั้น

4. ในกรณีที่ผู้เช่าได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ซึ่ง ผู้เช่าชอบที่จะเรียกคืนมาซึ่งค่าเช่า และเงินจำนวนที่ชำระไปแล้วล่วงหน้า โดยให้หักเงินจำนวนตามสมควรอันถือได้ว่าเป็นประโยชน์ ซึ่งผู้เช่าได้มาจากการใช้สอยอุปกรณ์สินค้านั้นออกเสียก่อน

5. ผู้เช่าไม่มีสิทธิจะเรียกร้องเอาจากผู้ให้เช่าเป็นประการอื่น ในส่วนที่เกี่ยวกับการผิด นัดไม่ส่งมอบ การส่งมอบชักช้า หรือการส่งมอบอุปกรณ์สินค้าที่ไม่ตรงตามสัญญา เว้นแต่สิ่งที่เป็น ผลมาจากการกระทำหรืองดเว้น ไม่กระทำของผู้ให้เช่า

6. บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ย่อมไม่กระทบถึงสิทธิที่ผู้เช่ามีต่อผู้จัดส่งอุปกรณ์สินค้า ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 10

มาตรา 13 กำหนดว่า “1. ในกรณีที่ผู้เช่าผิดนัดผิดสัญญา ผู้ให้เช่าชอบที่จะเรียกให้ชำระ ค่าเช่าที่ค้างชำระพร้อมด้วยดอกเบี้ยและค่าเสียหายอื่นได้”

2. ภายใต้บังคับแห่งอนุมาตรา 5 แห่งมาตรานี้ ในกรณีที่ผู้เช่าผิคนัด ผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ผู้ให้เช่าอาจเรียกร้องให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่เหลืออยู่ตามข้อสัญญาเร่งรัดหนี้ (An accelerate payment clause) หากมีการตกลงกันไว้ในสัญญาลิสซิ่งหรือบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งเสีย แต่เมื่อบอกเลิกสัญญาแล้วผู้ให้เช่าอาจ

(ก) เรียกคืนการครอบครองอุปกรณ์สินค้า

(ข) เรียกค่าเสียหายในอันที่จะทำให้ผู้เช่าอยู่ในสถานะเสมือนหนึ่งผู้เช่าได้ปฏิบัติตามสัญญาลิสซิ่งแล้ว

3. (ก) คู่สัญญาลิสซิ่งอาจกำหนดวิธีการคิดคำนวณค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าตามหลักเกณฑ์อนุมาตรา 2 (ข) ข้างต้น ไว้ในสัญญาลิสซิ่ง (เบี่ยงปรับ) ก็ได้

(ข) ข้อสัญญาดังกล่าวตามอนุมาตรา 3 (ก) ข้างต้นย่อมมีผลใช้บังคับกันได้ในระหว่างคู่สัญญา เว้นแต่ค่าเสียหายที่คิดคำนวณไว้จะสูงเกินส่วนไปจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงตามอนุมาตรา 2 (ข) ข้างต้น

4. หากผู้ให้เช่าได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งแล้ว ผู้ให้เช่าย่อมหมดสิทธิที่จะเรียกร้องเพื่อบังคับให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่เหลืออยู่ตามข้อสัญญาเร่งรัดหนี้ อย่างไรก็ดีในการคิดคำนวณค่าเสียหายตามอนุมาตรา 2 (ข) และ 3 ข้างต้น ให้คำนึงถึงค่าเช่าที่จะต้องชำระให้กันต่อไปในอนาคตตามสัญญาลิสซิ่งด้วย

5. ผู้ให้เช่าไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องเพื่อบังคับให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่เหลืออยู่ตามสัญญาเร่งรัดหนี้หรือบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง เว้นแต่จะได้บอกกล่าวไปยังผู้เช่าเพื่อให้โอกาส ที่จะแก้ไขการผิคนัดผิดสัญญาและขอปฏิบัติชำระหนี้ใหม่หากว่ายังเป็นไปได้

6. ผู้ให้เช่าสูญเสียสิทธิที่จะเรียกร้องค่าเสียหายเท่าที่ตนต้องรับผิดชอบเพราะละเลยไม่บำบัดปัดป้องหรือบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น”

มาตรา 14 กำหนดว่า “1. ผู้ให้เช่าอาจโอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิในอุปกรณ์สินค้าหรือสิทธิตามสัญญาลิสซิ่งโดยประการอื่น การโอนสิทธิดังกล่าวย่อมไม่อาจปลดเปลื้องผู้ให้เช่าให้พ้นจากหนี้ตามสัญญาลิสซิ่งและไม่มีผลอันที่จะแปลงหนี้ใหม่ ซึ่งสิทธิและหนี้ตามสัญญาลิสซิ่ง และไม่มีผลในอันที่จะแปลงหนี้ใหม่ซึ่งสิทธิและหนี้ตามสัญญาลิสซิ่งตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาฉบับนี้

2. ผู้เช่าไม่อาจโอนสิทธิในการใช้สอยอุปกรณ์สินค้าหรือสิทธิประการอื่นตามสัญญาลิสซิ่ง เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า”

จากการศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ทำให้ทราบว่าคู่สัญญาต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำตอบแทนกัน ซึ่งลักษณะที่สำคัญของอนุสัญญา

นี่ในกรณีหน้าที่ของฝ่ายผู้ให้เช่านั้นจะต้องให้ผู้เช่าได้ครอบครองทรัพย์สินที่เช่าโดยปกติสุขปราศจากการรอนสิทธิ เป็นต้น ส่วนคู่สัญญาฝ่ายผู้เช่ามีหน้าที่ต้องใช้อุปกรณ์สินค้าที่เช่าด้วยความระมัดระวัง เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าแล้วผู้เช่าต้องส่งคืนอุปกรณ์แก่ผู้ให้เช่า ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้ามิได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า และผู้เช่ามีสิทธิที่จะยึดหน่วงค่าเช่าตามสัญญาสิทธิซึ่งจนกว่าผู้ให้เช่าจะได้แก้ไขข้อผิดพลาดเพราะเหตุผิดนัดผิดสัญญาและขอปฏิบัติชำระหนี้ส่งมอบอุปกรณ์สินค้าตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาจัดส่งอุปกรณ์สินค้า หรือจนกว่า ผู้เช่าจะได้สูญเสียสิทธิที่จะบอกปิดไม่รับการส่งมอบอุปกรณ์สินค้าเช่นนั้นเป็นต้น

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิซึ่งการเงินระหว่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามิได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสิทธิซึ่งไว้ คงกำหนดไว้เพียงแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อสัญญาสิทธิซึ่งโดยมีการกำหนดถึงคำนิยามต่าง ๆ ของสิทธิซึ่ง การบังคับใช้ออนุสัญญารวมทั้งสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาเท่านั้น

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสิทธิซึ่งรถยนต์ และกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้กับข้อตกลงในสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ จะเห็นได้ว่าไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิซึ่งโดยตรง ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอหยิบยกปัญหาต่าง ๆ จากการศึกษามาวิเคราะห์ให้เห็น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธุรกิจสิทธิซึ่งรถยนต์โดยผู้เขียนจะได้วิเคราะห์รายละเอียดไว้ในบทที่ 4 และสรุปพร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอแนะไว้ในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 4

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแล การประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย ทำให้ทราบว่าในการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ในประเทศไทยนั้น ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นได้ทั้งสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน ซึ่งในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นสถาบันการเงินอันได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ของธนาคารพาณิชย์โดยเฉพาะเพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ดำเนินการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งหากธนาคารพาณิชย์ใดประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์จะต้องยื่นแสดงความจำนงขออนุญาตประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ต่อธนาคารแห่งประเทศไทย หากผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทเงินทุน กระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยตรงและในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทประกันชีวิตสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) จะออกประกาศมากำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจให้เข้าทรัพย์สินแบบอิสซิงรยนต์ไว้ แต่หากเป็นกรณีของผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่มีใช้สถาบันการเงิน อันได้แก่ บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแล ซึ่งบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์รายใดหากประสงค์จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์สามารถทำได้โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์เช่นการประกอบธุรกิจอื่น ๆ โดยทั่วไปไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากหน่วยงานใด ๆ

ส่วนการจัดทำสัญญาอิสซิงรยนต์ในประเทศไทย กรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลหลักเกณฑ์ข้อตกลงในสัญญาอิสซิงรยนต์ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีการกำหนดไว้ว่าข้อสัญญานั้นต้องมีรายละเอียดใดไว้บ้าง กรณีของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ก็มีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลข้อสัญญาอิสซิงรยนต์เช่นเดียวกัน และในกรณีของการจัดทำสัญญาอิสซิงรยนต์ของบริษัทประกันชีวิตนั้น ตามประกาศของนายทะเบียนมิได้มีการกำหนดไว้ว่าข้อตกลงในสัญญาอิสซิงรยนต์ต้องมีรายละเอียดเช่นใดบ้าง

คงมีเพียงการกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำร่างสัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งยื่นต่อนายทะเบียนเมื่อมีการยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น แต่ในกรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ หาริมทรัพย์หรือหน่วยงานใด ๆ เข้าม่ากำกับดูแลข้อสัญญาลิสซิ่งเป็นการเฉพาะไม่ ซึ่งการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์มักจัดทำขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีลักษณะของการจัดทำสัญญาเป็นลักษณะทั่วไป ซึ่งเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการจัดทำสัญญา คู่สัญญาจะตกลงในข้อสัญญาลิสซิ่งเช่นใดก็ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งจากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งในบทที่ 3 แล้ว ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ได้ดังนี้

4.1 มาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ในประเทศไทยมีอัตราการเติบโตที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการจดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ในกรณีที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนเป็นธนาคารพาณิชย์ ธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ โดยมีประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งได้ ซึ่งเป็นไปตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งที่มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งออกตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดว่า “การให้เช่าแบบลิสซิ่ง” เป็นการให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่าการเงิน (Financial Lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้เช่ารายอื่นเพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าสิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า ซึ่งตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส.01/2551 นี้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ของธนาคารพาณิชย์ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ว่า ธนาคารพาณิชย์ใดที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งจะต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทยและจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด คือ ต้องมีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี

สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตลอดจนสามารถดำรงอัตราส่วนทางการเงินอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการเป็นกรณีพิเศษ อีกทั้งจะต้องให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินในการปรับบทบาทและรูปแบบสถาบันการเงิน และเมื่อธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์แล้ว แต่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของประกาศฉบับนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการพักหรือเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจให้เข้าแบบลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ได้ ซึ่งการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดหลักเกณฑ์และข้อปฏิบัติต่าง ๆ ขึ้นมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ เนื่องจากว่าเงินของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นเงินที่มีการระดมเงินฝากจากประชาชนมิใช่เงินของธนาคารพาณิชย์เอง ธนาคารต้องคืนเงินฝากแก่ประชาชนตามเงื่อนไขที่กำหนด ซึ่งธนาคารพาณิชย์เป็นผู้ที่ต้องรับความเสี่ยงเมื่อนำเงินของประชาชนมาปล่อยสินเชื่อ หากไม่มีการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่เงินฝากของประชาชนได้ อีกทั้งเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ดำเนินการให้เข้าแบบลิสซิ่งในรูปแบบเดียวกัน แต่การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีการออกประกาศฉบับนี้มาบังคับใช้ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ เห็นว่าการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์มีความเข้มงวดกว่าองค์กรอื่น ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ทำให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์มีความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์จึงไม่นิยมประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์โดยตรง แต่มักทำการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์โดยการจัดตั้งบริษัทที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง เป็นแบบบริษัทลูกหรือบริษัทในเครือแทน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์จากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งทำให้เห็นว่าแม้จะมีประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ แต่ประกาศฉบับนี้ก็ทำได้นำมาใช้บังคับกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์อย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดไม่ อีกทั้งประกาศฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น มิได้บัญญัติให้ครอบคลุมถึงองค์กรอื่น ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ด้วย

กรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ที่ผู้ประกอบการเป็นบริษัทเงินทุนกระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแล โดยมีการออกประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ที่ได้มีการประกาศใช้ เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2534 โดยประกาศฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 20 (6) วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจ

เงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 ซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551 แล้วและแม้ว่าจะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 แล้วก็ตามแต่ประกาศกระทรวงการคลังฉบับดังกล่าวนี้ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ เนื่องจากประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 มาตรา 158 โดยประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดว่า “การให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง” คือ การให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจัดหาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการอย่างอื่นเป็นทางค้าปกติ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน อีกทั้งประกาศกระทรวงการคลังฉบับนี้ได้มีการเข้ามากำกับดูแลบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขในการที่จะอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ซึ่งการจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งของบริษัทเงินทุนนี้จะต้องมีการขออนุญาตประกอบธุรกิจลิสซิ่งต่อรัฐมนตรี โดยต้องยื่นคำขอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งบริษัทเงินทุนที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้จะต้องมีคุณสมบัติตามที่ประกาศฉบับนี้กำหนดไว้ คือ ต้องเป็นบริษัทที่มีการดำเนินงานที่ดี มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและมีฐานะทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ที่ดีมากซึ่งจะต้องมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาทและมีสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาท ซึ่งประกาศฉบับนี้ได้ออกมาใช้บังคับเฉพาะบริษัทเงินทุนที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น และหากผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นบริษัทประกันชีวิต การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะเป็นไปตาม ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2545 โดยสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ได้ออกประกาศมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิต โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของบริษัทประกันชีวิตที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้ว่า บริษัทประกันชีวิตจะต้องมีเงินกองทุนส่วนเกินไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยล้านบาท มีกำไรสุทธิจากผลการดำเนินงานไม่น้อยกว่าสองปีติดต่อกันก่อนวันที่ยื่นขออนุญาต มีสภาพคล่องที่เพียงพอที่จะจ่ายเงินตามสัญญาประกันภัยและมีการปฏิบัติงาน ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และหากบริษัทประกันชีวิตใดที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งแล้วขาดคุณสมบัติหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการ

ประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) ได้ประกาศไว้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) มีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้เข้าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งได้ ซึ่งประกาศสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) ฉบับนี้ก็มีผลใช้บังคับเฉพาะแต่บริษัทประกันชีวิตที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น

จากการศึกษาการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตที่จะต้องมีการกำกับดูแลนั้น เนื่องจากเงินที่ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตนำมาลงทุนในกิจการลิสซิ่งนี้มีใช้เงินขององค์กรดังกล่าวโดยตรงแต่เป็นเงินที่ได้มาจากการระดมทุนจากประชาชน หากไม่มีการกำกับดูแลย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนอาจทำให้ประชาชนได้รับความเสียหายได้ อีกทั้งกิจการของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิต เป็นกิจการที่กระทบถึงความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชนตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 ที่ได้มีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2515 โดยประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอน 15 ซึ่งการจะประกอบกิจการใด ๆ อันมีลักษณะคล้ายคลึงกับการธนาคาร การประกันภัย การจัดหาซึ่งเงินทุน ต้องมีการขออนุญาตเสียก่อนตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ข้อ 5⁸² ส่วนการประกอบธุรกิจลิสซิ่งนอกจากองค์กรทั้งสามประเภทข้างต้น การจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์สามารถดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องขออนุญาตประกอบการ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไป

⁸² ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 ข้อ 5 “เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดกิจการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังที่ระบุไว้ต่อไปนี้ หรือกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ให้เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

- (1) การประกันภัย
 - (2) การคลังสินค้า
 - (3) การธนาคาร
 - (4) การออมสิน
 - (5) เครดิตฟองซิเอร์
 - (6) การรับรองหรือรับซื้อตัวเงิน
 - (7) การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อหรือซื้อลดตัวเงินหรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นหรือตราสารการเครดิต
 - (8) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการหรือผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือการจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลางการซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารพาณิชย์
- การประกาศตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดประเภทหรือลักษณะของกิจการด้วยก็ได้.”

และผู้ผลิตรถยนต์ การประกอบการจะดำเนินการจัดตั้งตามมาตรา 537 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ซึ่งได้มีการเปิดกว้างไว้ในเรื่องผู้ประกอบการลีสซิ่งและการจัดตั้งบริษัทลีสซิ่ง สามารถกระทำได้โดยเพียงแต่การจดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์⁸³ จากการศึกษา กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท ทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจลีสซิ่ง รถยนต์ในประเทศไทยนั้น หากผู้ประกอบการรายใดมีความประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจลีสซิ่ง รถยนต์สามารถดำเนินการได้โดยการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์โดยยื่นต่อกระทรวงพาณิชย์ เมื่อเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแล้วย่อมสามารถประกอบ ธุรกิจลีสซิ่งได้ โดยการดำเนินการมักเป็นในรูปแบบของบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจะเห็นได้ว่าการประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยเป็นไปโดยเสรี ไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมาย ที่มีลักษณะเฉพาะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลีสซิ่งรถยนต์ และจากการศึกษาการประกอบ ธุรกิจลีสซิ่งของต่างประเทศทั้งประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศ อังกฤษ และประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมถึง การประกอบธุรกิจลีสซิ่งระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลีสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) ทำให้ทราบว่า

ในประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศอังกฤษ ยังไม่มีการ กำกับดูแลธุรกิจลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะแต่ก็มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับอื่นมาใช้บังคับได้⁸⁴ เช่น

1. พระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภค โดยบริษัทที่จะดำเนินธุรกิจการเช่าของผู้บริโภคจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการการค้าที่เป็นธรรมก่อน
2. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่า ซึ่งจะมีการกำหนดขอบเขตของลีสซิ่งไว้โดยจะ ถูกควบคุมการเช่าตามพระราชบัญญัติฉบับนี้
3. และยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่เป็นกฎหมายใกล้เคียงที่สามารถนำมาปรับบังคับ ใช้กับธุรกรรมลีสซิ่งทางการเงินของประเทศอังกฤษ เช่น พระราชบัญญัติการค้าที่เป็นธรรม ค.ศ. 1975 และพระราชบัญญัติจำกัดการปฏิบัติทางการค้า ค.ศ. 1976 และ ค.ศ. 1977

ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้ประเทศอังกฤษจะไม่มีกฎหมายเฉพาะที่เข้ามากำกับดูแล การประกอบธุรกิจลีสซิ่ง แต่ประเทศอังกฤษก็ใช้กฎหมายใกล้เคียงเข้ามากำกับดูแลแทนหากเทียบ

⁸³ รัชณี ประสงค์ประสิทธิ์. (2535). “ลีสซิ่ง.” *รพีพัฒน์ศักดิ์*. น. 90.

⁸⁴ แหล่งเดิม. น. 97.

กับกฎหมายไทยก็คือการนำกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสอง⁸⁵ มาบังคับใช้นั่นเอง

และในประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส การดำเนินธุรกิจลิสซิ่งจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทางการก่อน ซึ่งบริษัทลิสซิ่งมีสถานะเป็น บริษัทการเงิน (Financial Enterprise) โดยบริษัทลิสซิ่งในสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีการระดมเงินทุน และมีข้อกำหนดเงินทุนจดทะเบียนขั้นต่ำไว้ ซึ่งการระดมเงินทุนของบริษัทลิสซิ่งมักจะได้รับ อนุญาตให้กระทำได้ในรูปของการออกหุ้นกู้และไม่ได้รับอนุญาตจากทางการให้ระดมเงินทุนในรูป ของเงินฝาก กฎหมายหลักซึ่งกำหนดสถานภาพทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจให้เข้าแบบลิสซิ่ง ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือกฎหมายเลขที่ 66/455 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม ค.ศ. 1966 ซึ่งใช้บังคับ แก่บริษัทผู้ประกอบธุรกิจแบบ Credit Bail ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการกำหนด ขอบเขตของธุรกิจให้เข้าแบบลิสซิ่ง และตัวบุคคลผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการให้เข้าแบบ ลิสซิ่ง ซึ่งหากนำมาเปรียบเทียบกับ การประกอบธุรกิจลิสซิ่งของประเทศไทยสามารถเทียบได้กับ การประกอบธุรกิจลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และบริษัทประกันชีวิตที่ถือว่าเป็นการ ประกอบการ โดยสถาบันการเงินที่จะต้องมีการขออนุญาตต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน

และในกรณีของการประกอบธุรกิจลิสซิ่งระหว่างประเทศ มีอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่ง ทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) มาบังคับใช้ระหว่างคู่สัญญาโดยมีวัตถุประสงค์จะรักษาความสมดุลยุติธรรมของผลประโยชน์ ระหว่างคู่สัญญาที่แตกต่างกันในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะทำ ให้ลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศมีมากขึ้น ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่าอนุสัญญานี้ไม่มีการ กำหนดหลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งไว้คงมีเพียงการกำหนดลักษณะของสัญญาลิสซิ่งทาง การเงินระหว่างประเทศเท่านั้น

ในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายหรือหน่วยงานใด ๆ ที่จะเข้ามา กำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ให้ดำเนินการเป็นมาตรฐานเดียวกัน ส่งผลให้การประกอบธุรกิจประเภทเดียวกันแต่ดำเนินการ โดยองค์กรที่แตกต่างกัน มีมาตรการทางกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลที่แตกต่างกันก่อให้เกิด ความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ แม้ว่ากระทรวงการคลังจะมีแนวความคิดในการร่าง พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ในการร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มี

⁸⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 วรรคสอง “เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ให้ วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบ บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งและถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีความให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป.”

กฎหมายเฉพาะมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจลิสซิ่งให้มีบทบาทสนับสนุนภาคการผลิตและบริการอันจะเป็นประโยชน์ในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่อไป โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ไว้ โดยมีการกำหนดว่า ผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์จะต้องเป็นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดแต่ต้องไม่ต่ำกว่าหกสิบล้านบาท ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งโดยมิได้มีการจำกัดเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้นที่สามารถประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ แต่เป็นการกำหนดถึงนิติบุคคลที่จดทะเบียนตามกฎหมาย หากประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งก็สามารถทำได้ แต่จะต้องมีทุนจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนดด้วย แม้จะมีการร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่งฉบับนี้ขึ้นมา แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังคงเป็นเพียงแนวความคิดในการที่จะจัดทำกฎหมายขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเท่านั้น ปัจจุบันหาได้มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบังคับใช้เป็นกฎหมายแต่อย่างใดไม่ ซึ่งหากมีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ออกบังคับใช้ ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจลิสซิ่งส่งผลให้การประกอบธุรกิจ มีการเติบโตที่เพิ่มขึ้นและเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งลง อีกทั้งเป็นการสร้างมาตรฐานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน

4.2 มาตรการทางกฎหมายในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งและสภาพบังคับของข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

ในการจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ แม้จะเป็นการประกอบธุรกิจลิสซิ่งเหมือนกัน แต่ข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์มักมีการกำหนดแตกต่างกันออกไป ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธนาคารพาณิชย์จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ดำเนินการภายใต้กฎเกณฑ์ เงื่อนไขและจัดทำสัญญาลิสซิ่งอันมีรายละเอียดตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ซึ่งเป็นไปตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 01/2551 เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งซึ่งสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่จัดทำโดยธนาคารพาณิชย์นี้จะต้องจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งกับผู้เช่า เป็นหนังสืออย่างน้อย 2 ฉบับ และมอบให้ผู้เช่าเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ โดยต้องระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าแต่ละประเภทตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ คือ

1. ประเภท ลักษณะ และอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
2. ราคาเงินสด เงินลงทุน จำนวนเงินล่วงหน้า จำนวนเงินรายงวด และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน
3. รายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทน ให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)
4. ระยะเวลาในการเช่า
5. วิธีการส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น
6. การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย การค้ำประกัน
7. เงื่อนไขและสิทธิของผู้เช่าที่จะชำระค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนด (ถ้ามี)
8. ค่าใช้จ่ายและค่าเบี่ยงปรับในกรณีต่าง ๆ
9. เงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง
10. เงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแก่ผู้เช่า
11. เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยราคาที่ตกลงกัน

ซึ่งจากประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 ที่เกี่ยวกับรายละเอียดของข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีการกำหนดลักษณะของข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งของธนาคารพาณิชย์ว่าต้องมีการกำหนดรายละเอียดใดไว้บ้าง เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำสัญญาอันมีข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

หากผู้ประกอบการลิสซิ่งเป็นบริษัทเงินทุน กระทรวงการคลังจะเข้ามากำกับดูแลข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของบริษัทเงินทุน ซึ่งเป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่จัดทำโดยบริษัทเงินทุนนี้จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดตามที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้โดยชัดแจ้ง คือ

1. ประเภท ชนิด ลักษณะ และอายุของทรัพย์สิน
2. ราคาเงินสด ค่าเช่าตามสัญญา จำนวนเงินค่าเช่ารายงวด การชำระค่ารายงวดและการชำระเงินล่วงหน้า

3. กำหนดระยะเวลาในการเช่า และการต่ออายุสัญญาเช่า (ถ้ามี)
4. การส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายอื่น และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สิน
5. การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย
6. การค้ำประกัน (ถ้ามี)
7. สิทธิของผู้เช่าที่จะชำระราคาค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนดและส่วนลดที่ผู้ให้เช่าจะลดให้แก่ผู้เช่าในกรณีเช่นว่านี้
8. การผิคนัดไม่ชำระค่าเช่า การคิดเบี้ยปรับ และการโอนสิทธิของผู้เช่า
9. เขตอำนาจศาลที่ผู้เช่าและผู้ให้เช่าตกลงกันว่าเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจะเสนอคำฟ้องต่อศาลใด
10. วิธีการคำนวณผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บอย่างชัดเจน
11. การบอกเลิกสัญญาเช่าของผู้ให้เช่าและผู้เช่า
12. เจื่อนใจในการให้ผู้เช่าเช่าต่อ หรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของ

ทรัพย์สินด้วยค่าเช่าหรือราคาที่ตกลงกัน โดยคำนึงถึงเงินที่จ่ายไปแล้ว ในรูปเงินล่วงหน้าและค่าเช่า ซึ่งตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เจื่อนใจในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุน ประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งนี้ มีการกำหนดข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งว่าบริษัทเงินทุน จะต้องมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาให้เป็นไปตามประกาศฉบับนี้ ซึ่งจากการศึกษาประกาศ กระทรวงการคลังเรื่อง เจื่อนใจในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบ ลิสซิ่งฉบับนี้โดยนำมาเปรียบเทียบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 ทำให้ เห็นว่าการกำหนดรายละเอียดของข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งของประกาศทั้งสองฉบับมีการกำหนด รายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งที่คล้ายกัน

แต่ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นบริษัทประกันชีวิต แม้จะมีสำนักงาน คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) เข้ามากำกับดูแลการประกอบ ธุรกิจลิสซิ่ง และมีการกำหนดให้บริษัทประกันชีวิตที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องยื่นร่าง สัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทต่อนายทะเบียนในขณะที่มีการยื่นขออนุญาตประกอบ ธุรกิจลิสซิ่งด้วยก็ตาม แต่ตามประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้ บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) ที่ออกมาใช้บังคับไม่มีการ กำหนดถึงรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของบริษัทประกันชีวิตว่าจะต้องมีลักษณะ และมีเนื้อหาอย่างไร ซึ่งการที่ไม่มีกำหนดรายละเอียดในสัญญาลิสซิ่งของบริษัทประกันชีวิตนี้

อาจจะส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตจัดทำสัญญาได้โดยเสรี อันมีลักษณะเป็นการเอาเปรียบผู้เช่าหรือผู้บริโภคนั้นสมควร ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่คู่สัญญาได้

และหากเป็นกรณีผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์ ในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานหรือกฎหมายใด ๆ เข้ามากำกับดูแลข้อตกลงในสัญญาอิสระซึ่งขององค์กรธุรกิจอิสระเหล่านี้ การจัดทำสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์จึงเป็นไปตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) คู่สัญญามีอิสระในการทำสัญญา แต่ต้องไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การจัดทำสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์มีการจัดทำสัญญาไว้ล่วงหน้าอันเป็นสัญญาสำเร็จรูป ผู้เช่าหรือผู้บริโภคไม่สามารถต่อรองข้อตกลงในสัญญาได้เลยบ่อยครั้งมีการจัดทำสัญญาในลักษณะที่ผู้ประกอบการธุรกิจอิสระได้ประโยชน์เกินสมควรอันเป็นการเอาเปรียบผู้เช่าหรือผู้บริโภค ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เช่าหรือผู้บริโภคได้ ซึ่งการจัดทำสัญญาอิสระซึ่งมักจัดทำให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน แต่มีการกำหนดรายละเอียดบางประการให้แตกต่างจากสัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายที่จะเข้ามากำกับดูแล เนื่องจากว่าหากผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ทำสัญญาเป็นสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ก็จะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลการจัดการจัดทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ซึ่งมีการกำกับดูแลที่เข้มงวดกว่าการทำสัญญาอิสระซึ่งเพราะการทำสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์นั้นไม่มีการกำกับดูแลเลย ในกรณีที่เป็นการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแล คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 โดยมีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาเข้ามากำกับดูแลสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้มีหลักเกณฑ์และรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคก่อนที่จะมีการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์กัน ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีการกำหนดในเรื่องของสัญญาโดยกำหนดให้ธุรกิจบางประเภทจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลในเรื่องของสัญญาจากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่าด้วยสัญญา ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคนี้มีความมุ่งหมายในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคที่เข้าทำสัญญาในลักษณะที่เสียเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งซึ่งอาจมีอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำสัญญามากกว่า ให้ได้รับความเป็นธรรมโดยมีการออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาเรื่องให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ประกอบกับประกาศฉบับนี้ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ได้ เนื่องจากธุรกิจที่ควบคุมสัญญาตามประกาศฉบับนี้ได้มีการรวมถึงธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ด้วยและหากจะนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาบังคับใช้กับสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ที่มีการกำหนดให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการ ไม่มีผลบังคับและข้อสัญญาหรือข้อตกลงบางประการให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี แม้จะเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ก็อาจถูกตรวจสอบความไม่เป็นธรรมได้ แต่คงมีนิติกรรมหรือสัญญาเพียงบางประเภทบางลักษณะเท่านั้นที่จะถูกตรวจสอบตามพระราชบัญญัตินี้ มิได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกกรณีและการที่พระราชบัญญัตินี้ให้ศาลมีอำนาจตรวจสอบความไม่เป็นธรรมในสัญญาที่สมบูรณ์ตามหลักทั่วไป แล้ววินิจฉัยให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้พิพากษาแต่ละท่านย่อมเป็นความไม่แน่นอน และทำลายความคาดหวังโดยสุจริตของคู่สัญญาซึ่งมีอยู่ในขณะทำสัญญาได้⁸⁶

และจากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศทั้งประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้โดยเฉพาะ คือ ประเทศอังกฤษ และประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้เป็นการเฉพาะ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส รวมทั้งการประกอบธุรกิจลิสซิงระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) ทำให้ทราบว่าประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิงไว้โดยเฉพาะ คือ ประเทศอังกฤษ สัญญาให้เช่าแบบลิสซิงมีการกำหนดให้เป็นสัญญาประเภทเดียวกับสัญญาเบลเมนต์ (Bailment) ภายใต้กฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งแม้ประเทศอังกฤษจะไม่มีกฎหมายลิสซิงแต่ก็ได้นำกฎหมายลายลักษณ์อักษรฉบับอื่นมาใช้บังคับได้⁸⁷ เช่น

1. พระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภคโดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ผู้บริโภคจะได้รับการคุ้มครองจากสัญญาเช่าซื้ออันมีลักษณะที่ไม่เป็นธรรมแต่ไม่ใช้การเช่าธรรมดาทั่วไป อีกทั้งยังมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญา การผิดสัญญาและหลักทรัพย์ที่เตรียมมาเป็นหลักประกันในสัญญาด้วย

2. พระราชบัญญัติควบคุมการเช่า ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดข้อตกลงการเช่าสำหรับการใช้ทรัพย์สินที่กำหนดไว้สำหรับธุรกิจรวมทั้งวัตถุประสงค์ของเอกชนโดยได้มีการกำหนดประเด็นทั่ว ๆ ไปของสัญญาลิสซิง ดังนี้

(1) การชำระค่าเช่าภายใต้ข้อตกลงตามระยะเวลาต้องสามารถกำหนดวันที่แน่นอนในการเข้าทำสัญญา (บทบัญญัติที่จำกัดถึงข้อกำหนดในสัญญาที่ให้ชำระค่าเช่าที่แตกต่างออกไป)

⁸⁶ สักดิ์ สนองชาติ. (2547). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติกรรมและสัญญา*. น. 689.

⁸⁷ Ibid. pp. 95-96.

(2) ค่าเช่าในส่วนตามระยะเวลาการเช่าไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ของการชำระค่าเช่าสูงสุดในช่วงเวลาอื่น

(3) ไม่สามารถเรียกคืนค่าเช่าที่ชำระไปแล้วโดยการอ้างถึงมูลค่าของสินค้าเมื่อวันสิ้นอายุของสัญญาเช่า

จะเห็นได้ว่าการทำสัญญาลิสซิ่งของประเทศอังกฤษกับประเทศไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ แม้ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ ทำให้ไม่มีกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่ง แต่ก็นำหลักกฎหมายทั่วไปอันเป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาปรับบังคับใช้ แต่ของประเทศไทยจะแตกต่างกับประเทศอังกฤษคือ ประเทศอังกฤษจะมีการกำหนดรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่ง โดยมีการกำหนดเกี่ยวกับการยกเลิกสัญญา การผิดสัญญาและหลักทรัพย์ที่เตรียมมาเป็นหลักประกันในสัญญาด้วย เพื่อให้การทำสัญญาลิสซิ่งของประเทศอังกฤษดำเนินการไปเป็นมาตรฐานเดียวกัน แต่ของไทยไม่มีการกำหนดไว้ คงดำเนินการจัดทำสัญญาให้เป็นไปตามเสรีภาพในการทำสัญญาเท่านั้น

ส่วนประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ซึ่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสนี้ถือว่าลิสซิ่งเป็นการให้บริการทางการเงิน โดยธนาคารหรือบริษัทเงินทุนที่ซื้อทรัพย์สินหรือทรัพย์สินของบุคคลตามความต้องการของลูกค้า โดยข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งมีการกำหนดรายละเอียดที่สำคัญ⁸⁸ เช่น

1. กำหนดประเภทของทรัพย์สินที่นำมาทำสัญญาลิสซิ่ง
2. ระยะเวลาการเช่า ฝรั่งเศสได้กำหนดให้เท่ากับอายุการใช้งาน
3. การกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้เช่า ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียวใน Primary Lease Period ไม่ได้ ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้อยู่ในสภาพดี โดยการประกันภัยทรัพย์สิน บำรุงรักษา ซ่อมแซม และจัดหาชิ้นส่วนมาทดแทนชิ้นส่วนที่ชำรุด เพื่อให้ทรัพย์สินอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและสามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า นอกจากนี้ผู้เช่ามีหน้าที่จะไม่เคลื่อนย้ายทรัพย์สินและนำทรัพย์สินไปวางเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกัน ผู้เช่าจะได้รับสิทธิในการใช้สอยประโยชน์ในทรัพย์สินที่เช่าและอาจมีทางเลือกในการซื้อทรัพย์สินนั้น ผู้เช่ามีสิทธิรับช่วงสิทธิจากผู้ให้เช่าต่อผู้ผลิตหรือผู้ขาย

4. การกำหนดสิทธิหน้าที่ของผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่ายินยอมมอบอำนาจให้กับผู้เช่ามีอำนาจในการตกลงกับผู้จัดจำหน่ายในการจัดหาอุปกรณ์ อสังหาริมทรัพย์ หรือคู่มือเพื่อให้นำมาและทำการเช่า หนังสือมอบอำนาจนี้เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยคุ้มครองผู้ให้เช่าในการที่ตนจะได้รับทรัพย์สินนั้นและป้องกันผู้เช่าจากการที่จะเข้าเป็นเจ้าของในครั้งแรก ผลจากหนังสือมอบอำนาจนี้

⁸⁸ Ibid. p. 168.

โดยปกติผู้ให้เช่าจะได้รับการยกเว้นจากการรับประกันที่ได้รับจากผู้เช่าตามปกติ ผู้ให้เช่าอาจกำหนดให้ผู้เช่ามีสิทธิที่จะดำเนินคดีกับผู้ผลิตหรือผู้ขายสำหรับการละเมิดการรับประกันได้

5. การสิ้นสุดของสัญญา หากผู้เช่าละเมิดข้อผูกพันตามสัญญาเช่าจะส่งผลให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง

จะเห็นได้ว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศสกับประเทศไทย การจัดทำสัญญาลิสซิ่งมีความแตกต่างกัน ซึ่งสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวกับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะแต่ของประเทศไทยไม่มีการกำหนดไว้ จึงต้องอาศัยบทกฎหมายทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ส่วนการประกอบธุรกิจลิสซิ่งระหว่างประเทศตามอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) มีความประสงค์ที่จะรักษาความสมดุลยุติธรรมของผลประโยชน์ระหว่างคู่สัญญาที่แตกต่างกันในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะทำให้ลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศมีมากขึ้น ตระหนักถึงข้อเท็จจริงที่ว่าเกณฑ์ทางกฎหมายว่าด้วยสัญญาเช่าแบบดั้งเดิมจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในลักษณะของไตรภาคีในการก่อนนิติสัมพันธ์ลิสซิ่งทางการเงิน และตระหนักถึงการสมควรที่จะสร้างหลักเกณฑ์ที่มีเอกภาพสำหรับลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงได้มีการตกลงทำสัญญากัน⁸⁹ ซึ่งอนุสัญญานี้ได้มีการกำหนดข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งระหว่างประเทศ โดยมีการกำหนดสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา ระยะเวลาการเช่า ค่าเช่า การยกเลิกสัญญาของคู่สัญญา ฯลฯ ไว้

ในประเทศไทยแม้มีแนวความคิดในการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ที่ยกร่างโดยคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการร่างพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มีกฎหมายเฉพาะมากำกับดูแลสัญญาลิสซิ่ง โดยมีการบัญญัติถึงสัญญาลิสซิ่งโดยตรง เพื่อมิให้เกิดความสับสนกับสัญญาเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ

⁸⁹ RECOGNISING the importance of removing certain legal impediments to the international financial leasing of equipment, while maintaining a fair balance of interests between the different parties to the transaction,

AWARE of the need to make international financial leasing more available,

CONSCIOUS of the fact that the rules of law governing the traditional contract of hire need to be adapted to the distinctive triangular relationship created by the financial leasing transaction,

RECOGNISING therefore the desirability of formulating certain uniform rules relating primarily to the civil and commercial law aspects of international financial leasing.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงสมควรที่จะมีกฎหมายที่กำหนดเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับ สัญญาลิสซิ่งขึ้นมา โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา ในสัญญาลิสซิ่ง ซึ่งจะมีการกำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างกันไว้อย่างไรหรือจะตกลงกันให้นำกฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบปฏิบัติใดมาบังคับแก่กันก็ได้ เท่าที่ไม่ต้องห้ามขัดแย้ง โดยกฎหมาย ไม่ขัดต่อ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่เป็นการแตกต่างจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการกำหนด สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้เช่าไว้ เช่น

1. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งในสภาพที่ซ่อมแซม ดีแล้วและเหมาะแก่การใช้ประโยชน์
 2. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งอาจ โอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิตามสัญญาลิสซิ่ง โดยประการอื่น
 3. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องรับผิดชอบผู้เช่าลิสซิ่งในความชำรุดบกพร่องและมีหน้าที่ซ่อมแซม ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่ลิสซิ่งที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับ
 4. ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องให้ผู้เช่าลิสซิ่งครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุขปราศจากการ รอนสิทธิจากบุคคลภายนอก
- และมีการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของผู้เช่าไว้ เช่น
5. ผู้เช่าลิสซิ่งต้องใช้ความระมัดระวังสงวนใช้สอยซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพย์สิน ประกันภัยทรัพย์สิน

6. ผู้เช่าลิสซิ่งไม่อาจนำทรัพย์สินออกให้เช่าช่วงหรือ โอนสิทธิของตนอันมีใน ทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจาก ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

7. ผู้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่ง
8. ผู้เช่าลิสซิ่งจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สิน ในสภาพเดิมกลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง โดยผู้เช่าลิสซิ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เบี้ยปรับและ ค่าเสียหายตามที่ได้ตกลงกัน และสัญญาลิสซิ่งย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้ผู้เป็นคู่สัญญากลับคืนสู่ ฐานะเดิมอีกทั้ง ยังมีการกำหนดรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและการระงับของสัญญา ลิสซิ่งไว้ด้วย แม้ว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้มีการร่างโดยมีการกำหนดรายละเอียดของ ข้อสัญญาลิสซิ่งและลักษณะของสัญญาลิสซิ่งไว้อย่างครอบคลุม แต่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ยังมี ได้รับความพิจารณาบัญญัติให้เป็นกฎหมายบังคับใช้ในปัจจุบันแต่อย่างไร ซึ่งหาก ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. นี้ได้มีการ

บังคับใช้แล้ว ก็จะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลข้อสัญญาอิสระซึ่งขององค์กรธุรกิจอิสระซึ่งที่ไม่มี การกำกับดูแล

4.3 มาตรการทางกฎหมายในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาอิสระซึ่ง รยยนต์

สัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ถือเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่ที่จะต้อง ทำตอบแทนกัน ลักษณะของข้อตกลงในสัญญาอิสระซึ่งมักมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาเช่าซื้อ รยยนต์ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์หรือสัญญาเช่ารถยนต์ ในสัญญาอิสระซึ่งรถยนต์ย่อมมีการ กำหนดข้อตกลงต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ไว้ จากการศึกษา ทำให้ทราบว่า การประกอบธุรกิจอิสระซึ่งในประเทศไทยมีทั้งผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ที่เป็น สถาบันการเงินและที่มิใช่สถาบันการเงิน

ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจอิสระซึ่งที่เป็นสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย จะเข้ามากำกับดูแลการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ของสถาบันการเงินไว้โดยมี การออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 83/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่อง ดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อ ส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ ที่ประกาศใช้เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งคำนิยามคำว่าสินเชื่อ ส่วนบุคคลภายใต้การกำกับตามประกาศฉบับนี้ หมายความว่า “สินเชื่อส่วนบุคคลเฉพาะที่ไม่มี ทรัพย์สินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน และเพื่อประโยชน์แห่งประกาศฉบับนี้ ให้รวมถึงสินเชื่อที่เกิด จากการ ให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบอิสระซึ่งในสินค้าที่ผู้ประกอบการได้จำหน่ายเป็นทางการค้า ปกติ ยกเว้นในสินค้าประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์...” ซึ่งตามคำนิยามทำให้ทราบว่าสินเชื่อ ให้เช่าแบบอิสระซึ่งรถยนต์มิได้อยู่ภายใต้การกำกับของธนาคารแห่งประเทศไทยตามประกาศฉบับนี้ การคิดดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินเรียกเก็บรวมถึงดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผัดนัดชำระหนี้หรือ ค่าบริการต่าง ๆ หรือเบี้ยปรับในการชำระหนี้ล่าช้ากว่ากำหนด เมื่อทำการคำนวณรวมกันแล้ว จะต้องไม่เกินร้อยละ 28 ต่อปี โดยสถาบันการเงินจะมีการคิดดอกเบี้ยในกรณีอิสระซึ่งแบบลดต้น ลดดอก (Effective Rate) นี้ก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับอิสระซึ่งรถยนต์ได้เช่นกัน ดังนั้นการกำหนด อัตราดอกเบี้ยของธุรกิจอิสระซึ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์จึงไม่อยู่ภายใต้การบังคับตามประกาศ ธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้

แต่จากการศึกษา ทำให้ทราบว่าตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 80/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคาร พาณิชย์ สามารถนำมาบังคับใช้กับอิสระซึ่งรถยนต์ของธนาคารพาณิชย์ได้ เนื่องจากอิสระซึ่งรถยนต์ก็คือ

การให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง ซึ่งตามประกาศฉบับนี้ ข้อ 5.5 ดอกเบี้ยและส่วนลดให้สินเชื่อ มีการกำหนดไว้เพียงว่าธนาคารพาณิชย์ต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้า แต่ละประเภทโดยใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงและกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์อาจเรียกเก็บได้สูงสุดโดยจำแนกตามกลุ่ม ซึ่งตามประกาศฉบับนี้แม้มีข้อกำหนดให้ ประกาศอัตราดอกเบี้ย แต่ก็มิได้มีการกำหนดว่าอัตราดอกเบี้ยที่สามารถเรียกเก็บในกรณีเช่าแบบ ลิซซิ่งเป็นจำนวนเท่าใด และเพดานสูงสุดสามารถเรียกได้เท่าใด ซึ่งการที่ไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจน เช่นนี้ ย่อมส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเช่นใดก็ได้ และหากนำมา พิจารณาประกอบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิซซิ่ง ข้อ 5.3.5 ที่เป็นการกำหนดถึงการ จัดทำสัญญาเช่าซื้อและสัญญาเช่าแบบลิซซิ่ง โดยได้มีการกำหนดรายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการ คำนวณผลตอบแทนและจำนวนเงินรายงวดหากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate) ซึ่งจะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจให้เช่าแบบลิซซิ่งจะคิดอัตราดอกเบี้ย แบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) หรือคิดอัตราดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) ก็ได้ แต่ถ้าหากธนาคารพาณิชย์ใดใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทน ธนาคารพาณิชย์นั้นจะต้องระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) ด้วย ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิซซิ่งมัก มีการคิดอัตราดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คือ ผู้เช่าจะชำระเงินค่างวดแก่ ธนาคารเท่ากันทุก ๆ งวดตลอดระยะเวลาของการเช่า โดยจะมีการคำนวณดอกเบี้ยทั้งหมดที่ผู้เช่า ต้องชำระจากเงินต้นคงที่ตลอดอายุของสัญญา แต่การคิดดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) นี้จะทำให้ผู้เช่าต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบอัตรา ดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) หรือที่เราคุ้นเคยคือการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกเบี้ยนั่นเอง ซึ่งผู้ศึกษาจะทำการพิจารณาให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการคิดดอกเบี้ยแบบ เงินต้นคงที่ (Flat Interest Rate) กับการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกเบี้ย (Effective Rate) ดังนี้

1. การคิดดอกเบี้ยแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ส่วนมากใช้สำหรับการ เช่าซื้อรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ ซึ่งผู้เช่าจะต้องชำระเงินให้แก่ผู้ให้เช่าด้วยจำนวนเงินเท่า ๆ กัน ทุกงวดตลอดระยะเวลาที่เช่าซื้อ ซึ่งจะคำนวณดอกเบี้ยทั้งหมดที่ลูกค้าต้องชำระจากเงินต้นที่คงที่ ตลอดอายุของสัญญาเช่าซื้อ

2. การคิดดอกเบี้ยแบบอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปี (Effective Interest Rate) หรือ การคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกเบี้ย ส่วนมากใช้สำหรับการคำนวณดอกเบี้ยของสินเชื่อเกือบทุก

ประเภท เช่น สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเพื่อการศึกษา เป็นต้น โดยคิดดอกเบี้ยจากเงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด แม้ช่วงแรกจ่ายดอกเบี้ยสูง แต่เดือนต่อ ๆ มาดอกเบี้ยจะลดลงตามเงินต้น

โดยมีวิธีการคำนวณ⁹⁰ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง การคิดดอกเบี้ยแบบอัตราคงที่และแบบลดต้นลดดอก

สมมติว่า เราอยากได้รถยนต์ราคา 500,000 บาท ระยะเวลาผ่อนไม่เกิน 2 ปี อัตราดอกเบี้ย 12% ต่อปี

แบบที่ 1 ดอกเบี้ยในอัตราคงที่ (Flat Rate)

$$\begin{aligned} \text{จำนวนดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น} &= \text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี} \times \text{จำนวนปี} \\ \text{เงินงวดที่ต้องจ่ายต่อเดือน} &= \frac{\text{เงินต้น} + \text{ดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น}}{\text{จำนวนงวดที่ต้องผ่อนทั้งสิ้น}} \end{aligned}$$

กำหนดให้ผ่อน 2 ปี เท่ากับ 24 งวด

วิธีคิด

1. จำนวนดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายทั้งสิ้น $= 500,000 \times 12\% \times 2$ ปี
 $= 120,000$ บาท
2. จำนวนเงินผ่อนต่องวด $= (500,000 + 120,000) \div 24$
 $= 25,834$ บาทต่องวด

สรุป เราต้องจ่ายเงินทั้งหมดเท่ากับ $500,000 + 120,000 = 620,000$ บาท

โดยทยอยผ่อนเดือนละ 25,834 บาท

แบบที่ 2 ดอกเบี้ยที่แท้จริงแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate)

$$\begin{aligned} \text{ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด} &= \frac{\text{เงินต้น} \times \text{อัตราดอกเบี้ยต่อปี}}{\text{จำนวนงวดที่ผ่อนต่อปี}} \\ \text{เงินต้นจ่ายแต่ละงวด} &= \text{จำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละงวด} - \text{ดอกเบี้ยจ่ายต่องวด} \\ \text{เงินต้นคงเหลือในแต่ละงวด} &= \text{ยอดหนี้คงเหลือ} - \text{เงินต้นที่ลดลง} \end{aligned}$$

กำหนดให้จ่ายเงินงวดเท่ากับ 23,537 บาทต่องวด

งวดที่ 1

1. จำนวนดอกเบี้ยงวดที่ 1 $= (500,000 \times 12\%) \div 12 = 5,000$ บาท
2. จำนวนเงินต้นจ่ายงวดที่ 1 $= 23,537 - 5,000 = 18,537$ บาท

⁹⁰ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/credit/Pages/credit1.aspx>

3. จำนวนเงินต้นคงเหลือจากการจ่ายงวดที่ 1 = $500,000 - 18,537 = 481,463$ บาท
(จะเป็นเงินต้นสำหรับคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ 2)

งวดที่ 2

$$1. \text{ จำนวนดอกเบี้ยงวดที่ 2} = (481,463 \times 12\%) \div 12 = 4,815 \text{ บาท}$$

$$2. \text{ จำนวนเงินต้นจ่ายงวดที่ 2} = 23,537 - 4,815 = 18,722 \text{ บาท}$$

3. จำนวนเงินต้นคงเหลือจากการจ่ายงวดที่ 2 = $481,463 - 18,722 = 462,741$ บาท
(จะเป็นเงินต้นสำหรับคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ 3)

หากคำนวณจนครบทุกงวด (24 งวด) ดอกเบี้ยจ่ายทั้งหมดจะเท่ากับ 64,882 บาท
เงินรวมที่ต้องจ่ายให้กับผู้ให้สินเชื่อทั้งหมดจะเท่ากับ 564,882 บาท เมื่อเทียบดอกเบี้ยจ่ายที่คิดโดย
อัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอกกับเงินต้นที่ได้รับ ดอกเบี้ยจ่ายจำนวนคร่าว ๆ จะเท่ากับ

$$= (64,882 \div 2) \div 500,000 = 6.49 \% \text{ ต่อปี}$$

ซึ่งจากการคิดดอกเบี้ยทั้งสองแบบข้างต้นทำให้ทราบว่า การคิดอัตราดอกเบี้ยแบบอัตรา
คงที่ (Flat Rate) ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยมากกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate)

ส่วนสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ของผู้ประกอบธุรกิจสิทธิซึ่งรถยนต์ที่เป็นองค์กรอื่น ๆ
นอกเหนือจากสถาบันการเงิน การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาสิทธิซึ่ง
รถยนต์ สามารถเรียกเก็บได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งไม่เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติ
ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 เนื่องจากพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราดังกล่าว
ใช้บังคับเฉพาะหนี้อันเกิดจากการกู้ยืมเงินเท่านั้น ซึ่งตามสัญญาสิทธิซึ่งนั่นถือได้ว่าเป็นสัญญาสินเชื่อ
ประเภทหนึ่งที่มีลักษณะของการนำทรัพย์สินออกให้เช่า โดยมีกำหนดระยะเวลาและเมื่อสิ้นสุด
ระยะเวลาการเช่าแล้ว ผู้เช่าจะเช่าทรัพย์สินนั้นต่อ หรือหากไม่ประสงค์จะเช่าทรัพย์สินนั้นต่อก็ต้อง
ส่งคืนทรัพย์สินแก่ผู้ให้เช่า หรือหากผู้เช่าประสงค์ที่จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นก็สามารถซื้อ
ทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งแม้จะเป็นสัญญาอันเกี่ยวข้องกับหนี้เงินแต่สัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ก็มีใช้สัญญากู้ยืม
เงิน เมื่อสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์มีใช้สัญญากู้ยืมเงิน การทำสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้
บังคับของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 ฉบับดังกล่าว ดังนั้นการทำสัญญา
สิทธิซึ่งรถยนต์ย่อมสามารถเรียกดอกเบี้ยได้เกินกว่าที่พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา
พ.ศ. 2475 กำหนดไว้ คือ สามารถเรียกได้เกินร้อยละ 15 ต่อปี จึงไม่ขัดต่อบทบัญญัตินี้ ผู้ให้เช่า
ก็ไม่มีคามผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ซึ่งพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราพ.ศ. 2475 นี้
ไม่สามารถนำมากำกับดูแลสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ในส่วนของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้
ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เช่าต้องรับภาระที่หนักเกินควร ในการต้องชำระดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ
จากการทำสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์นั้น ๆ ซึ่งกรณีของบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปรวมถึงผู้ประกอบการธุรกิจ

ลิสซึ่งรถยนต์เองจะค่อนข้างมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ สูงกว่าผู้ประกอบการธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์อื่น ๆ เนื่องจากแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการประกอบธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ต้องจัดหาจากสถาบันการเงินอื่น และไม่สามารถระดมทุนจากแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำแน่นอนและมีกำหนดเวลาใช้คืนที่แน่นอน⁹¹

จากการศึกษาสัญญาลิสซึ่งขององค์กรต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์ทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน ทำให้ทราบว่าความคิดดอกเบี้ยในกรณีลิสซึ่งรถยนต์จะเป็นแบบดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ซึ่งทำให้อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บมีอัตราที่สูงกว่าความคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) และในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ นั้น แม้ว่าจะสามารถเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงได้แล้วยังสามารถเรียกค่าตอบแทนอื่น ๆ ได้อีก เช่น สามารถเรียกค่าเสียหาย ค่าสินไหมทดแทน เมื่อมีการผิดนัดผิดสัญญาส่งผลให้ผู้เช่าต้องรับภาระ ในการชำระดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่สูงเกินควรซึ่งในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของแต่ละองค์กรไม่มีการควบคุมว่าต้องคิดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดได้ไม่เกินเท่าไร หากมีการคิดดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ก็สามารถคิดได้เพราะไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแลเรื่องอัตราดอกเบี้ยลิสซึ่งรถยนต์ ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ประกอบการธุรกิจลิสซึ่งมักคิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ (ดอกเบี้ยอ้างอิง)⁹² ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง คือ อัตราดอกเบี้ยลอยตัวที่ธนาคารพาณิชย์ใช้อ้างอิง ในการเรียกเก็บดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อจากลูกค้า โดยอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของแต่ละธนาคารจะไม่เท่ากันเนื่องจากต้นทุนของธนาคารแต่ละแห่งจะไม่เท่ากัน ได้แก่

1. MLR (Minimum Loan Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดี ประเภทเงินกู้แบบมีระยะเวลา เช่น มีประวัติการเงินที่ดี มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างเพียงพอ โดยส่วนใหญ่ใช้กับเงินกู้ระยะยาวที่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน เช่น สินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจ

2. MOR (Minimum Overdraft Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเงินเบิกเกินบัญชี

3. MRR (Minimum Retail Rate) หมายถึง อัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี เช่น สินเชื่อส่วนบุคคล สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อบัตรเครดิต เป็นต้น

⁹¹ อำนาจ เพียรไทย. (2543). *ปัญหากฎหมายธุรกิจลิสซึ่งในประเทศไทย: ศึกษากรณีบริษัทจำกัด*. น. 37.

⁹² ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิคง่ายนิตเดียว*. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน

ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารปัจจุบัน ณ วันที่ 13 มิถุนายน 2557⁹³ คือ

ตารางที่ 4.1 อัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ ของธนาคารพาณิชย์ ประจำวันที่ 13 มิถุนายน 2557

ธนาคาร	MOR	MLR	MRR	สูงสุด	ผิคนัด	บัตร เครดิต
ธนาคารพาณิชย์จดทะเบียนในประเทศ						
กรุงเทพ	7.3750	6.7500	8.0000	16.0000	23.0000	20.0000
กรุงไทย	7.3750	6.7500	8.0000	17.8750	20.0000	-
กสิกรไทย	7.4000	6.7500	8.1000	23.1000	25.1000	20.0000
ไทยพาณิชย์	7.4250	6.7500	8.1000	20.1000	23.1000	20.0000
กรุงศรีอยุธยา	7.7500	7.1250	8.2000	21.0000	28.0000	-
ทหารไทย	7.7750	7.2500	8.0250	28.0000	28.0000	20.0000
ยูโอบี	7.9000	7.4000	8.4000	28.0000	28.0000	20.0000
ซีไอเอ็มบี ไทย	7.6250	7.3750	8.0000	28.0000	28.0000	-
สแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย)	8.2500	8.0000	12.7500	35.0000	35.0000	20.0000
ธนชาต	7.7750	7.1250	8.3500	15.8500	18.0000	15.0000
ทีสโก้	7.8750	7.1250	8.3750	28.0000	28.0000	-
เมกะ สากลพาณิชย์	8.3750	7.6250	8.3750	12.0000	15.0000	-
เกียรตินาคิน	7.9250	7.5000	8.6000	28.0000	28.0000	-
แลนด์ แอนด์ เฮาส์	7.8750	7.3750	8.1250	18.0000	21.0000	-
ไอซีบีซี (ไทย)	7.7500	7.5000	8.1250	21.0000	21.0000	-
ไทยเครดิตเพื่อรายย่อย	9.0500	8.7200	9.1000	35.0000	35.0000	-
เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ จดทะเบียนในประเทศ	7.8438	7.3200	8.5391	23.4328	25.2625	19.2857

ซึ่งดอกเบี้ยอ้างอิงที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซึ่งนำมากำหนดอัตราดอกเบี้ยลิสซึ่งของตน มักกำหนดไม่เกินร้อยละ 15 แต่หากเมื่อใดที่ผู้เช่าผิคนัดไม่ชำระค่างวดก็จะมีกรเรียกค่าปรับทำให้

⁹³ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2557, จาก http://www.bot.or.th/thai/statistics/financialmarkets/interestrates/_layouts/application/interest_rate/IN_Rate.aspx#

เมื่อนำค่าปรับมารวมกับอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดแล้ว บางกรณีมักทำให้อัตราที่เรียกเก็บสูงเกินส่วน ซึ่งอาจจะสูงกว่าร้อยละ 15 ได้และการจะนำพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาบังคับใช้ก็ไม่ได้เพราะไม่ใช่การกู้ยืมเงินและถึงแม้ว่าจะไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่เข้ามากำกับดูแล การกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ตามสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ก็ตาม แต่เมื่อมีการเรียก ค่าเสียหายที่สูงเกินส่วนก็มีทางเยียวยาผู้เช่าเพื่อมิให้ผู้เช่าต้องรับภาระในการต้องชำระหนี้ที่สูงเกิน ส่วนได้ โดยการนำหลักกฎหมายเรื่องเบี้ยปรับมาบังคับใช้ซึ่งจากเดิมที่คู่สัญญาเคยตกลงว่าต้อง ชำระให้กันเท่าไรและเมื่อผิดสัญญาต้องชำระเพิ่มขึ้นจากเดิมเท่าไร ส่วนที่ต้องชำระเพิ่มขึ้นจาก เดิมนี้คือข้อตกลงจะให้ค่าเสียหายเมื่อผิดนัดถือจึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับ⁹⁴ ซึ่งเบี้ยปรับ ตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379⁹⁵ คือ ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ความเสียหาย ซึ่งคู่สัญญากำหนดไว้ล่วงหน้า โดยลูกหนี้ให้สัญญาว่าถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือ ไม่ชำระหนี้ให้ ถูกต้องสมควร ให้เจ้าหนี้รับหรือเรียกเอาเบี้ยปรับนั้นได้ กรณีการชำระหนี้เป็นการงดเว้นการอันใด อันหนึ่ง เมื่อลูกหนี้ฝ่าฝืนกระทำเมื่อใด เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิรับเบี้ยปรับได้นับแต่นั้น⁹⁶ เมื่อผู้ให้เช่าเรียก เบี้ยปรับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 379 แล้ว แม้ว่าจะสูงเกินส่วนศาลก็สามารถ ปรับลดได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 “ถ้าเบี้ยปรับที่รับนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสีย ในเชิงทรัพย์สิน เมื่อได้ใช้เงินตามเบี้ยปรับแล้วสิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป” ซึ่งศาลสามารถลดเบี้ยปรับลง ได้แต่จะต้องไม่ต่ำกว่าอัตราที่คู่สัญญาเรียกเก็บกันแต่แรกก่อนที่จะมีการผิดนัด ซึ่งหากศาลลดต่ำกว่าที่ผู้เช่าชำระให้แก่ผู้เช่าตามสัญญาแต่แรกก็เท่ากับว่าศาลงดเบี้ยปรับมิใช่การลดเบี้ยปรับตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 นี้ ซึ่งเป็นไปตามคำพิพากษาฎีกาที่ 7328/2541 ข้อตกลงให้คิดดอกเบี้ยเพิ่มในกรณีลูกหนี้ผิดนัดเป็นการ กำหนดค่าเสียหายไว้ล่วงหน้าในรูป ของดอกเบี้ยที่คิดเพิ่มขึ้นจากเดิม ดอกเบี้ยที่คิดเพิ่มขึ้นนี้จึงมีลักษณะเป็นเบี้ยปรับตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 379 ซึ่งถ้าสูงเกินส่วน ศาลมีอำนาจลดลงได้ตามประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์มาตรา 383 แต่ที่ศาลอุทธรณ์ให้ลดอัตราดอกเบี้ยลงเหลือในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

⁹⁴ ธนัชชัย ผดุงชิตติ. (2544). *ดอกเบี้ย เบี้ยปรับ*. น. 176.

⁹⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 “ถ้าลูกหนี้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่ง เป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ก็ดี หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรก็ดี เมื่อลูกหนี้ผิดนัดก็ให้รับเบี้ยปรับ ถ้าการชำระหนี้อื่นจะพึงทำนั้นได้แก่การงดเว้นการอันใดอันหนึ่ง หากทำการฝ่าฝืนมูลหนี้เมื่อใด ก็ให้รับเบี้ยปรับ เมื่อนั้น.”

⁹⁶ แหล่งเดิม. น. 465.

ยังไม่ถูกต้อง เพราะตามสัญญาที่มีข้อตกลงจะชำระดอกเบี้ยตามปกติโดยไม่คิดน้ดในอัตราร้อยละ 14 และ 13.75 ต่อปี และถ้าผิดนัดจึงจะคิดเพิ่มขึ้นจากนี้ ดังนี้ จึงเป็นเบี้ยปรับเฉพาะส่วนที่เกินจากร้อยละ 14 และ 13.75 ต่อปี การลดลงจึงลดลงได้ต่ำสุดในอัตราร้อยละ 14 และ 13.75 ต่อปี จะลดลงให้ต่ำกว่านี้ไม่ได้

และจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งทั้งประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะและประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ ทำให้ทราบว่า ประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น ประเทศอังกฤษ ในเรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสัญญาลิสซิ่งจะ ไม่มีการควบคุมอัตราดอกเบี้ยไว้โดยเฉพาะเจาะจง จะมีเพียงบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในทางอ้อมที่ได้ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุม การให้สินเชื่อแก่ผู้บริโภค ค.ศ. 1974 และกฎที่ออกตามกฎหมายดังกล่าวการควบคุมอัตราดอกเบี้ยจะเป็นไปในรูปแบบของการห้ามมิให้มีข้อต่อรองที่มีลักษณะของความไม่เป็นธรรมและการควบคุม การแสดงอัตราดอกเบี้ยเป็นหลัก⁹⁷ และประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ เช่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส แม้ว่าสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะมีกฎหมายที่ควบคุมการประกอบธุรกิจลิสซิ่งและ ถือว่าบริษัทลิสซิ่งมีสถานะเป็นบริษัทการเงินก็ตาม แต่ก็ห้ามมีการกำหนดเรื่องอัตราดอกเบี้ยไว้ อีก ทั้งกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) แม้จะเป็นกฎเกณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อความ เป็นเอกภาพในการ ทำสัญญาลิสซิ่งของกลุ่มสัญญาสมาชิก มีการกำหนดถึงสิทธิหน้าที่ของกลุ่มสัญญาไว้ แต่อนุสัญญานี้ก็มีได้มีการกำหนดถึงการควบคุมอัตราดอกเบี้ยไว้เฉพาะเจาะจงเช่นกัน

4.4 มาตรการทางกฎหมายในการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและผลบังคับตามกฎหมาย

เมื่อมีการทำสัญญาลิสซิ่งระหว่างคู่สัญญาขึ้นมา ย่อมมีการกำหนดรายละเอียดข้อตกลง ของสัญญาต่าง ๆ ทั้งสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญา ประเภททรัพย์สิน การส่งมอบทรัพย์สิน อัตราดอกเบี้ย ที่เรียกเก็บรวมถึงการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งและผลบังคับตามกฎหมาย ซึ่งการประกอบธุรกิจ ลิสซิ่งในประเทศไทยมีองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่หลากหลาย องค์กรต่าง ๆ ย่อมมีการจัดทำ สัญญาลิสซิ่งของตนขึ้นมา องค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งบางองค์กรมีการกำกับดูแลในเรื่อง การจัดทำสัญญาลิสซิ่งแต่บางองค์กรไม่มีการกำกับดูแลการจัดทำสัญญาลิสซิ่ง ส่งผลให้องค์กร ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งต่าง ๆ จัดทำสัญญาโดยมีรายละเอียดของข้อสัญญาบางประการแตกต่างกันไปซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่า

⁹⁷ แหล่งเดิม. น. 75.

ในกรณีของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งต้องจัดทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่ง โดยจะต้องมีรายละเอียดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวมีการกำหนดถึงเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่งไว้ด้วย แต่ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ได้กำหนดรายละเอียดไว้กว้าง ๆ เท่านั้น มิได้มีการกำหนดเฉพาะลงไปเลยว่าเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญาและการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่งต้องเป็นเช่นไร ซึ่งการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้มีการกำหนดเงื่อนไขให้ชัดเจน อาจส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งจัดทำสัญญาไปในทางที่เป็นการเอาเปรียบผู้เช่าเกินสมควรได้ ซึ่งในทางปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งมักมีการกำหนดเงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญาไว้ว่า หากผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าเพียงงวดใดงวดหนึ่งธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้ให้เช่าย่อมสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้และผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืนแก่ผู้ให้เช่าพร้อมทั้งต้องเสียค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ให้เช่าอีกด้วย ซึ่งการที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดเงื่อนไขการบอกเลิกสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งไว้เช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย เนื่องจากการทำสัญญาลิสซิ่งเป็นไปตามหลักเสรีภาพของคู่สัญญา คู่สัญญาจะตกลงกันอย่างไรก็ได้ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในกรณีของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ได้มีการกำหนดรายละเอียดสัญญาลิสซิ่งของบริษัทเงินทุนไว้ ซึ่งได้มีการกำหนดเรื่องการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง ในข้อ 5 กล่าวคือ เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กัน หรือเมื่อผู้เช่ากระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ บริษัทเงินทุนสามารถบอกเลิกสัญญาได้ แต่บริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญดังกล่าว แล้วแต่กรณีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป ซึ่งจะเห็นได้ว่ากรณีของบริษัทเงินทุนที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งตามประกาศฉบับนี้ได้มีการกำหนดรายละเอียด ของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง โดยมีการกำหนดไว้อย่างเฉพาะเพื่อให้รายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาของบริษัทเงินทุนเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยกำหนดว่าในการบอกเลิกสัญญาต้องมีการ ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กันจึงจะบอกเลิกสัญญาได้ หากผิดนัดไม่ชำระ

เพียงงวดใดงวดหนึ่งฝ่ายผู้ให้เช่าไม่สามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้และในกรณีของบริษัทประกันชีวิตที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ได้มีประกาศนายทะเบียน เรื่องหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง (Leasing) มากำหนดว่า หากบริษัทประกันชีวิตประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องมีการจัดทำสัญญาลิสซิ่งแนบกับคำขอประกอบธุรกิจลิสซิ่งก็ตาม แต่ประกาศฉบับนี้ก็ได้มีการกำหนดถึงรายละเอียดของสัญญาลิสซิ่งว่าต้องมีรายละเอียดเช่นใด ซึ่งอาจจะส่งผลให้บริษัทประกันชีวิตจัดทำสัญญาลิสซิ่งมีเนื้อหาอันเป็นการเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินควรได้หรืออาจส่งผลให้การกำหนดการบอกเลิกสัญญาอาจมีการกำหนดจำนวนรายงวดที่ค้างชำระไว้สั้นเกินไป เช่น อาจมีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาโดยให้เลิกสัญญาได้แม้ผู้เช่าผิดนัดเพียงงวดเดียว

แต่ในกรณีของบริษัทที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์รวมทั้งตัวผู้ผลิตรถยนต์เอง เมื่อไม่มีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลในเรื่องการจัดทำสัญญาลิสซิ่งขององค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งนี้โดยเฉพาะ การจัดทำสัญญารวมถึงข้อกำหนดในรายละเอียดของข้อสัญญาของผู้ประกอบธุรกิจจึงมีการกำหนดเช่นใดก็ได้เพื่อให้ตนได้รับประโยชน์สูงสุด อาจส่งผลให้ผู้เช่าได้รับความไม่เป็นธรรมจากสัญญาลิสซิ่งที่ทำได้ ซึ่งในกรณีของการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งของผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นบริษัททั่วไปและผู้ผลิตรถยนต์นี้ เมื่อผู้เช่ามิได้ชำระค่าเช่ารายเดือนตามที่กำหนดในสัญญางวดใดงวดหนึ่งผู้ให้เช่าย่อมสามารถเลิกสัญญาเช่าที่ทำได้และเรียกให้ผู้เช่าจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับบรรดาความเสียหายใด ๆ ซึ่งเป็นผลโดยตรงและเป็นผลต่อเนื่องทั้งหมด รวมทั้งการขาดผลกำไรด้วยได้ และเมื่อมีการเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญานี้ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่า ณ สถานที่ที่ได้ระบุไว้ในสัญญานี้หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ให้เช่าจะกำหนด ซึ่งจากรายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาขององค์กรนี้ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ทำให้ทราบว่าหากผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่างวดแม้เพียงงวดเดียวผู้ให้เช่าก็สามารถที่จะบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้ทันที

จากการศึกษารายละเอียดของการบอกเลิกสัญญาขององค์กรต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ทำให้ทราบว่าเมื่อสัญญาลิสซิ่งมิใช่สัญญาเช่าซื้อ สัญญาเช่าทรัพย์สิน หรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน แต่สัญญาลิสซิ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับสัญญาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นเท่านั้น ซึ่งสัญญาลิสซิ่งของประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายมาบังคับใช้โดยเฉพาะ จึงต้องมีการนำกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4 วรรคสองมาบังคับใช้ คือ “เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งและถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป” ซึ่งกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งที่นำมาบังคับใช้โดยอนุโลม

คือกฎหมายเช่าทรัพย์ และกฎหมายเช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นการบอกเลิกสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ กฎหมายที่ใกล้เคียงก็คือเรื่องเช่าซื้อ ซึ่งการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 กำหนดว่า ผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กัน ดังนั้น การบอกเลิกสัญญาสิทธิซึ่งผู้ให้เช่าซื้อใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงิน สองคราวติด ๆ กันก่อน แต่ว่าบทกฎหมายนี้มีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญาย่อมตกลงให้แตกต่างจากบทบัญญัตินี้ได้ ซึ่งเป็นไปตาม คำพิพากษาฎีกาที่ 3842/2526 สัญญาเช่าซื้อรถยนต์มีข้อความว่า ผู้เช่าซื้อสัญญาจะผ่อนชำระ ค่าเช่าซื้อเป็นรายเดือน มีกำหนด 2 เดือน ดังนี้ต้องตีความว่าแบ่งชำระเป็น 2 งวด เดือนละ 1 งวดจะตีความว่าชำระงวดเดียวภายใน 2 เดือนหาได้ไม่ การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อ กฎหมายมิได้บังคับให้ต้องบอกเลิกเป็นหนังสือและการเช่าซื้อนั้นผู้ให้เช่าซื้อต้องเอาทรัพย์สินออกให้ผู้เช่าซื้อได้ใช้ การที่ผู้ให้เช่าซื้อยึดเอาทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อคืน ไป ถือได้ว่าเป็นการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อแล้ว สัญญาเช่าซื้อที่ว่าผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อเพียงคราวเดียวหรืองวดเดียว ผู้ให้เช่าซื้อบอกเลิกสัญญาได้นั้น แม้จะแตกต่างกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 วรรคแรก แต่กฎหมายบทนี้มีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และมีได้เป็นสัญญาที่ขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงใช้บังคับได้

เมื่อสัญญาสิทธิซึ่งรถยนต์ไม่ใช้สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ดังนั้นจึงไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ที่มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของผู้ให้เช่าซื้อไว้ในข้อ 4 ไว้ว่า “ผู้ให้เช่าซื้อมีสิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณี ผู้เช่าซื้อผิดนัดค่าเช่าซื้อรายงวด 3 งวดติด ๆ กันและผู้ให้เช่าซื้อ มีหนังสือบอกกล่าวผู้เช่าซื้อให้ใช้เงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือและผู้เช่าซื้อทะเลยมไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น” ซึ่งจากประกาศฉบับนี้แสดงให้เห็นว่าหากมีการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์แล้วผู้เช่าซื้อมีการผิดนัดไม่ชำระค่างวด จะต้องเป็นการผิดนัดชำระค่างวดติดต่อกัน 3 งวดและผู้ให้เช่าซื้อรถยนต์ต้องมีหนังสือแจ้งไปยังผู้เช่าซื้อให้ชำระค่างวดที่ค้างนั้นภายใน 30 วันแล้วผู้เช่าซื้อรถยนต์ทะเลยมไม่ชำระก่อน ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ได้ หากคู่สัญญาได้มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้เป็นการแตกต่างจากประกาศของคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาฉบับดังกล่าวนี้ ให้ถือว่าสัญญาที่สร้างขึ้น ได้ใช้ข้อสัญญาตามประกาศฉบับนี้แล้ว เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 35 ตรี ที่กำหนดไว้ว่า “เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการ

ประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้ข้อสัญญานั้นด้วยตามมาตรา 35 ทวิแล้ว ถ้าสัญญานั้นไม่ใช่ข้อสัญญาดังกล่าวหรือใช้ข้อสัญญาดังกล่าวแต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ให้ถือว่าสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าวตามเงื่อนไขนั้น แล้วแต่กรณี” ดังนั้นเมื่อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ไม่ใช่สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ การบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งรถยนต์นั้นแม้ผู้เช่าผิคนัดชำระค่างวดเพียงงวดใดงวดหนึ่ง ผู้ให้เช่าก็สามารถบอกเลิกสัญญาได้ทันทีโดยไม่ต้องว่าเป็นการขัดต่อกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เช่าเสียเปรียบเกินสมควรได้ จึงได้มีแนวคิดในการร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่องเพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ขึ้นมา โดยร่างฉบับนี้ได้มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. มาตรา 574/15 โดยกำหนดว่า “ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิคนัดชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กันหรือเมื่อผู้เช่าลิสซิ่ง กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้” จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการผิคนัดชำระหนี้ถึงสองงวดติดต่อกันก่อนผู้ให้เช่าจึงจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้ ซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ได้มีการผลักดันให้เป็นกฎหมายบังคับใช้ต่อไปย่อมจะส่งผลดีให้ผู้สัญญาจัดทำสัญญาที่ไม่ก่อให้เกิดการ เอารัดเอาเปรียบในข้อสัญญาลิสซิ่งต่อไปได้

และจากการศึกษากฎหมายต่างประเทศในประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ คือ สาธารณรัฐฝรั่งเศส ทำให้ทราบว่าได้มีการกำหนดการสิ้นสุดของสัญญาไว้ ซึ่งหากผู้เช่าละเมิดข้อผูกพันตามสัญญาเช่าจะส่งผลให้สัญญาเช่าสิ้นสุดลง ความเสียหายจะเท่ากับจำนวนเงินค่าเช่าที่จะต้องจ่ายในช่วงเวลาของสัญญาเช่าที่ยังไม่ครบ ซึ่งจะต้องจ่ายเป็นค่าเสียหายผู้เช่าจำเป็นต้องคืนทรัพย์สินที่เช่าและผู้ให้เช่าสามารถเรียกคืนทรัพย์สินนั้น ๆ ได้และในกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ได้มีการกำหนดการบอกเลิกสัญญาไว้ว่า ในกรณีที่ผู้เช่าผิคนัดผิดสัญญา ผู้ให้เช่าชอบที่จะเรียกให้ชำระค่าเช่าที่ค้างชำระพร้อมด้วยดอกเบี้ยและค่าเสียหายอื่นได้ และในกรณีที่ผู้เช่าผิคนัดผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ผู้ให้เช่าอาจเรียกร้องให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่เหลืออยู่ตามข้อสัญญาเร่งรัดหนี้ (An accelerate payment clause) หากมีการตกลงกันไว้ในสัญญาลิสซิ่งหรือบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง แต่มิได้มีการกำหนดว่าต้องมีการผิคนัดค้างชำระถึงงวดติดต่อกันผู้ให้เช่าจึงจะเลิกสัญญาลิสซิ่งได้

4.5 การกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์

ในประเทศไทยการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์มีทั้งธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันชีวิต บริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ แต่มีเพียงผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุนและบริษัทประกันชีวิตเท่านั้นที่มีหน่วยงานหรือองค์กรเฉพาะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่เป็นธนาคารพาณิชย์ จะมีธนาคารแห่งประเทศไทยเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดขึ้นโดยมีการออกประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยมาบังคับใช้กับธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทเงินทุน จะมีกระทรวงการคลังเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ โดยมีการออกประกาศกระทรวงการคลังกำหนดถึงหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ไว้ และในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เป็นบริษัทประกันชีวิตจะมี สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ของบริษัทประกันชีวิต ส่วนการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ไม่มีหน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ไว้เป็นการเฉพาะ หากบริษัทที่จดทะเบียนทั่วไปและผู้ผลิตรยนต์ ประสงค์จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ก็สามารถประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ได้โดยเสรี ซึ่งจะเห็นได้ว่าองค์กรที่ประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์เหมือนกัน แต่มีหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลที่แตกต่างกันย่อมก่อให้เกิดมาตรฐานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ที่แตกต่างกัน

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศทั้งประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะและประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะ รวมถึงอนุสัญญาว่าด้วยอิสซิงรยนต์ทางการเงินระหว่างประเทศ ทำให้ทราบว่า

ในประเทศที่ไม่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะเช่นประเทศอังกฤษนั้น แม้ว่าจะไม่มีการบัญญัติกฎหมายอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะแต่ประเทศอังกฤษก็ได้นำกฎหมายที่ใกล้เคียงมาปรับใช้กับกรณีของอิสซิงรยนต์ได้ โดยการนำพระราชบัญญัติสินเชื่อเพื่อผู้บริโภคมาบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ ซึ่งหากบริษัทใดประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์หรือดำเนินธุรกิจการเช่าของผู้บริโภคจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการองค์การค่าที่เป็นธรรมเสียก่อนจะเห็นได้ว่า แม้ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติถึงอิสซิงรยนต์ไว้โดยเฉพาะ บริษัทที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์ตามกฎหมายของประเทศอังกฤษก็ไม่สามารถที่จะประกอบธุรกิจอิสซิงรยนต์โดยเสรี

สาธารณรัฐฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศที่มีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้ การดำเนินธุรกิจลิสซิ่งจะมีการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งโดยเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ทางการก่อนจึงจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ โดยบริษัทลิสซิ่งจะมีสถานะเป็นบริษัทการเงิน (Financial Enterprise) นั่นเอง

ส่วนในกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 (UNIDROIT Convention on International Financial Leasing) แม้จะไม่มีข้อกำหนดถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่จะมากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของกลุ่มสัญญาแต่ละฝ่าย แต่อนุสัญญานี้ก็มีการเข้ามากำกับดูแลในเรื่องของข้อตกลงของสัญญาลิสซิ่งของกลุ่มสัญญา โดยจะมีองค์กรหนึ่งคือสถาบันระหว่างประเทศเพื่อสร้างเอกภาพให้แก่กฎหมายเอกชน (International Institute for the Unification of Private Law: UNIDROIT) โดยรัฐภาคีสมาชิกร่วมกันยกร่างอนุสัญญาลิสซิ่งระหว่างประเทศ (Draft Convention on International Financial Leasing) ขึ้นมา เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ โดยกำหนดให้เป็นเอกเทศสัญญาทางธุรกิจใหม่แตกต่างจาก เอกเทศสัญญาประเภทอื่น ๆ อีกทั้งเพื่อเป็นการจัดอุปสรรคทางกฎหมายบางประการเกี่ยวกับลิสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศนั่นเอง

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

เมื่อได้ทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์แล้ว ทำให้ทราบถึงกฎหมายต่าง ๆ ที่นำมาปรับบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ทั้งผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน จึงได้บทสรุปและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

ลิสซิ่งรถยนต์เป็นการให้สินเชื่อบริการหนึ่ง ถือเป็นทางเลือกใหม่ในการได้รถยนต์มาใช้ในกิจการของผู้บริโภคโดยที่ผู้บริโภคไม่จำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการจัดการรถยนต์ ซึ่งธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์นี้เป็นการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่ต้องการเช่ารถยนต์มาใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบกิจการของตน โดยที่ผู้บริโภคจะเป็นผู้เลือกรถยนต์ตามความประสงค์ของตนเองและในขณะที่เช่ารถยนต์นี้ผู้บริโภคยังไม่มี ความประสงค์จะได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้น แต่เมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้วหากผู้บริโภคประสงค์ที่จะได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้นก็ สามารถซื้อมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองได้หรือจะเช่ารถยนต์ต่อก็สามารถทำการเช่าต่อได้หรือหากไม่ประสงค์จะเช่าต่อก็ทำการส่งคืนรถยนต์นั้นให้กับผู้ประกอบการไปซึ่งจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง โดยสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ที่ผู้ประกอบการจัดทำขึ้นมักมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสัญญาเช่า สัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อน ผู้เขียนจึงได้ทำการเปรียบเทียบ เพื่อให้เห็นความแตกต่างในทางกฎหมายระหว่างสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ สัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเช่าซื้อรถยนต์และสัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สาระสำคัญของสัญญา

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ เป็นสัญญาที่ผู้ให้เช่าจัดซื้อรถยนต์ตามที่ผู้เช่าได้เลือกไว้ด้วยตนเองแล้วนำมาให้ผู้เช่าเช่าภายในระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ยังคงเป็นของผู้ให้เช่าอยู่ ผู้เช่ามิได้มุ่งหวังในการได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่เช่า โดยสัญญาลิสซิ่งนี้มีเงื่อนไขว่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้วผู้เช่าสามารถซื้อรถยนต์ที่เช่านั้นมาเป็นกรรมสิทธิ์ของตนหรือทำการเช่าต่อ

หรือหากไม่ต้องการเช่าก็ส่งมอบรถยนต์ที่เช่าคืนแก่ผู้ให้เช่า ซึ่งจะเป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา ลิสซิ่ง ระหว่างคู่สัญญา

สัญญาเช่ารถยนต์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 537 เป็นสัญญาที่ ผู้ให้เช่าตกลงให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในรถยนต์ที่เช่าภายในระยะเวลาที่ตกลงกันและผู้เช่ามีหน้าที่ ต้องชำระค่าเช่าแก่ผู้ให้เช่า ซึ่งผู้เช่ามุ่งหวังในการได้ใช้ประโยชน์ในรถยนต์ที่เช่าเท่านั้นมิได้มุ่งหวัง ในการได้กรรมสิทธิ์ในรถยนต์นั้น อีกทั้งผู้ให้เช่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของรถยนต์ที่เช่าก็ได้

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 572 เป็นสัญญา ที่เจ้าของรถยนต์เอารถยนต์ออกให้เช่าและให้คำมั่นว่าจะขายรถยนต์หรือว่าจะให้รถยนต์นั้นตกเป็น สิทธิของผู้เช่า เมื่อผู้เช่าทำการชำระเงินค่าเช่าซื้อแก่ผู้ให้เช่าครบถ้วนแล้วซึ่งสัญญาเช่าซื้อนี้ผู้เช่า มุ่งหวังในการได้รับกรรมสิทธิ์ในรถยนต์ที่เช่า อีกทั้งผู้ให้เช่าต้องเป็นเจ้าของรถยนต์ที่ให้เช่าด้วย

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ เป็นสัญญาที่ผู้ซื้อจะค่อย ๆ ผ่อนชำระเป็นงวด ๆ แก่ผู้ขาย โดยที่ผู้ซื้อจะได้รถยนต์ไปใช้ก่อน แต่ในทางปฏิบัติกรรมสิทธิ์ในรถยนต์จะยังไม่โอน ไปยังผู้ซื้อจนกว่าผู้ซื้อจะได้ชำระราคาจนครบถ้วนแล้วแต่ในบางกรณีกรรมสิทธิ์ในรถยนต์อาจโอน ไปยังผู้ซื้อเลยก็ได้

2. แบบของสัญญาหรือหลักฐานเพื่อการฟ้องร้องบังคับตามสัญญา

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับสัญญาลิสซิ่งรถยนต์โดยเฉพาะแบบ ของสัญญาลิสซิ่งจึงไม่มีการกำหนดไว้

สัญญาเช่ารถยนต์ เป็นการเช่าสังหาริมทรัพย์ กฎหมายมิได้มีการบังคับว่าสัญญาเช่า รถยนต์จะต้องทำตามแบบ จึงไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน ต่อเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 538¹ แต่อย่างไร

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 572 วรรคสอง กำหนดว่า “สัญญาเช่าซื้อนั้นถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ” ซึ่งการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ นั้นจะต้องทำเป็นหนังสือเสมอและคู่สัญญาต้องลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่าย มิเช่นนั้นสัญญาเช่าซื้อ รถยนต์ย่อมเป็นโมฆะ

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ มิได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ กฎหมายมิได้มีการ บังคับให้ทำตามแบบเพียงแต่ให้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับ

¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 538 “เช่าสังหาริมทรัพย์นั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือ อย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดเป็นสำคัญ ท่านว่าจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ไม่ ถ้าเช่ามีกำหนด กว่าสามปีขึ้นไปหรือกำหนดตลอดอายุของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่าไว้ หากมิได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ ท่านว่าการเช่านั้นจะฟ้องร้องให้บังคับคดีได้แต่เพียงสามปี.”

ผิดเป็นสำคัญ หรือได้มีการวางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จึงจะฟ้องร้องบังคับคดีกันได้²

3. การกำหนดข้อสัญญาในการเรียกผลประโยชน์ในลักษณะของดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนอื่น ๆ

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ คิดต้นทุนทั้งหมดรวมดอกเบี้ยและค่าความเสี่ยง ซึ่งการกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามสัญญาลิสซิ่งสามารถคิดได้เกินกว่าร้อยละ 15% อีกทั้งยังสามารถกำหนดค่าเสียหายเพิ่มเติมจากอัตราดอกเบี้ยปกติได้เมื่อผู้เช่าผิดนัด

สัญญาเช่ารถยนต์ จะมีการคิดต้นทุนบวกกับค่าบำรุงรักษารถยนต์

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ จะมีการคิดต้นทุนทั้งหมดรวมเข้าไปในค่าเช่าซื้อแต่ละงวด ซึ่งค่างวดทุกงวดจะมีอัตราที่เท่ากันและเมื่อมีการผิดนัดผิดสัญญาผู้ให้เช่าซื้อสามารถเรียกเบี้ยปรับได้อีก

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ ผู้ขายจะได้รับชำระเป็นงวด ๆ ราคาขายแบบเงินผ่อนเป็นราคาที่รวมทั้งดอกเบี้ย กำไรหรือความเสี่ยงไว้ด้วย ย่อมทำให้ราคาซื้อขายเงินผ่อนสูงกว่าการซื้อขายแบบธรรมดาทั่วไป

4. สิทธิในการบอกเลิกสัญญาของคู่สัญญาแต่ละฝ่าย

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ส่วนใหญ่จะเป็นลิสซิ่งทางการเงิน (Financial Lease) ฝ่ายผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดการเช่าเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ ส่วนฝ่ายผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้เมื่อผู้เช่าผิดนัดผิดสัญญา

สัญญาเช่ารถยนต์ ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อผู้เช่าผิดสัญญาหรือไม่ทำตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนผู้เช่าจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อผู้ให้เช่าผิดสัญญา เช่น ผู้ให้เช่าไม่ซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทรัพย์สินที่เช่าชำรุดบกพร่องหรือทรัพย์สินที่เช่าไม่เหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อจะตกลงเลิกสัญญากันก่อนกำหนดก็ได้ เมื่อเลิกสัญญากันแล้วยอมส่งผลให้ผู้เช่าซื้อชำระงบลง และเมื่อสัญญาชำระงบลงแล้วคู่สัญญาต้องให้แต่ละฝ่ายกลับคืนสู่สถานะเดิม ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ในเวลาหนึ่งเวลาใดก็ได้

² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 456 "...สัญญาจะขายหรือจะซื้อหรือค้ำประกันในการซื้อขายทรัพย์สินตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง ถ้ามิได้มีหลักฐานเป็นหนังสืออย่างหนึ่งอย่างใดลงลายมือชื่อฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญหรือได้วางประจำไว้ หรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว จะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่."

บทบัญญัติที่กล่าวมาในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับถึงสัญญาซื้อขายสังหาริมทรัพย์ซึ่งตกลงกันเป็นราคาสองหมื่นบาทหรือกว่านั้นขึ้นไปด้วย."

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 573 ส่วนฝ่ายผู้ให้เช่าซื้อนั้นจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าซื้อผิดนัดหรือผิดสัญญา

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ ถือว่าเป็นสัญญาซื้อขายอย่างหนึ่งเมื่อผู้ซื้อไม่ชำระราคาฝ่ายผู้ขายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

5. สิทธิในการบอกเลิกสัญญาเพราะเหตุผิดนัดชำระหนี้ตามสัญญา

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ไม่มีกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ฝ่ายผู้ให้เช่าจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ได้แม้ผู้เช่าจะผิดนัดชำระเงินเพียงงวดเดียว

สัญญาเช่ารถยนต์ เมื่อผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่ารถยนต์ผู้ให้เช่าจะบอกเลิกสัญญาเสียก็ได้ แต่ถ้าค่าเช่านั้นจะพึงส่งเป็นรายเดือนหรือส่งเป็นระยะยาวกว่ารายเดือนขึ้นไปผู้ให้เช่าต้องบอกกล่าวแก่ผู้เช่าก่อนว่าให้ชำระค่าเช่าภายในเวลาใด ซึ่งพึงกำหนดอย่าให้น้อยกว่า 15 วัน ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 560

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 ฝ่ายผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ต่อเมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระเงินสองคราวติด ๆ กันหรือกระทำความผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ แต่ปัจจุบันสัญญาเช่าซื้อรถยนต์เป็นสัญญาที่ถูกควบคุมโดยคณะกรรมการควบคุมสัญญา ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ผู้ให้เช่าซื้อที่มีสิทธิที่จะบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อได้ ในกรณีผู้เช่าซื้อผิดนัดค่าเช่าซื้อรายงวด 3 งวดติด ๆ กัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหนังสือบอกกล่าว ผู้เช่าซื้อให้ชำระเงินรายงวดที่ค้างชำระนั้นภายในเวลาอย่างน้อย 30 วันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อได้รับหนังสือและผู้เช่าซื้อละเลยไม่ปฏิบัติตามหนังสือบอกกล่าวนั้น

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ กฎหมายไทยมิได้มีการบัญญัติการซื้อขายเงินผ่อนไว้โดยเฉพาะ สิทธิในการบอกเลิกสัญญานั้นผู้ขายมักกำหนดว่าหากผู้ซื้อผิดนัดไม่ชำระเงินแม้เพียงงวดเดียว ผู้ขายก็มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ทันที

6. ผลภายหลังการบอกเลิกสัญญา

สัญญาลิสซิ่งรถยนต์ เมื่อมีการบอกเลิกสัญญาฝ่ายผู้เช่าต้องส่งคืนรถยนต์ที่เช่าแก่ผู้ให้เช่า อีกทั้งต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับบรรดาความเสียหายใด ๆ ซึ่งเป็นผลโดยตรงและเป็นผลต่อเนื่องทั้งหมด รวมทั้งการขาดผลกำไรด้วย

สัญญาเช่ารถยนต์ เมื่อมีการบอกเลิกสัญญากันแล้วผู้เช่าจะต้องคืนรถยนต์ที่เช่าให้แก่ผู้ให้เช่า

สัญญาเช่าซื้อรถยนต์ เมื่อมีการบอกเลิกสัญญากันแล้วผู้เช่าจะต้องคืนรถยนต์ที่เช่าซื้อให้แก่ผู้ให้เช่าโดยเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 573 และคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งกลับคืนสู่ฐานะเดิม

สัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ เมื่อมีการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาแล้วผู้ซื้อจะต้องคืนรถยนต์แก่ผู้ขายโดยที่เงินค่างวดที่ได้เคยชำระไปแล้วนั้นไม่สามารถเรียกคืนได้ และคู่สัญญาแต่ละฝ่ายจำต้องให้อีกฝ่ายหนึ่งกลับคืนสู่ฐานะเดิม

จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างในทางกฎหมายระหว่างสัญญา리스ซึ่งรถยนต์กับสัญญาเช่ารถยนต์ สัญญาเช่าซื้อรถยนต์และสัญญาซื้อขายเงินผ่อนรถยนต์ ทำให้ทราบว่าสัญญา리스ซึ่งรถยนต์ที่ผู้ประกอบการจัดทำขึ้นมักมีลักษณะโดยทั่วไปที่คล้ายคลึงกับสัญญาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น แต่สัญญา리스ซึ่งรถยนต์ก็มีลักษณะบางประการที่แตกต่างออกไปอันเป็นลักษณะเฉพาะของสัญญา리스ซึ่งรถยนต์เท่านั้น

และจากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซึ่งรถยนต์และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาอิสซึ่งรถยนต์ ทำให้ผู้เขียนสามารถสรุปปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจอิสซึ่งรถยนต์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันอันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดบทกฎหมายที่จะนำมาบังคับใช้กับอิสซึ่งรถยนต์ได้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 ปัญหาทางกฎหมายในการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจอิสซึ่งรถยนต์

การประกอบธุรกิจอิสซึ่งรถยนต์ในปัจจุบันมีทั้งสถาบันการเงินและที่มิใช่สถาบันการเงิน คงมีเพียงเฉพาะสถาบันการเงินเท่านั้นที่มีการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจอิสซึ่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าหากสถาบันการเงินใดประสงค์ที่จะประกอบธุรกิจอิสซึ่งรถยนต์จะต้องมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ได้มีการประกาศใช้บังคับด้วย จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการอิสซึ่งที่เป็นสถาบันการเงิน ไม่ใช่ทุกสถาบันการเงินที่จะสามารถประกอบธุรกิจอิสซึ่งได้ แต่การจะประกอบธุรกิจอิสซึ่งของสถาบันการเงินนี้จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด อีกทั้งจะต้องสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้ด้วย ส่วนผู้ประกอบการอิสซึ่งที่มิใช่สถาบันการเงินไม่มีมาตรการทางกฎหมายใด ๆ เข้ามากำกับดูแลการจัดตั้งธุรกิจอิสซึ่งรถยนต์ขององค์กรธุรกิจอิสซึ่งนี้เป็นการเฉพาะ หากมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์แล้วย่อมสามารถประกอบธุรกิจอิสซึ่งได้ทันที ซึ่งการที่ผู้ประกอบการอิสซึ่งเหมือนกันแต่แตกต่างกันตรงที่องค์กรหนึ่งเป็นสถาบันการเงินและอีกองค์กรหนึ่งมิใช่สถาบันการเงิน องค์กรที่เป็นสถาบันการเงินมีการกำกับดูแลการจัดตั้งธุรกิจอิสซึ่งที่เข้มงวดกว่าองค์กรที่มิใช่สถาบันการเงินย่อมส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการประกอบธุรกิจอิสซึ่งระหว่างสององค์กรขึ้น

อีกทั้งอาจส่งผลให้องค์กรธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ที่มีการกำกับดูแลที่เข้มงวดมากกว่าหันมาประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์โดยการจัดตั้งบริษัทในเครือหรือบริษัทลูกขึ้นมาประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์แทน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงข้อบังคับที่เข้มงวดเกินไปนั่นเอง ซึ่งหากนำการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของประเทศไทยมาเปรียบเทียบกับประเทศอังกฤษ ที่ไม่มีบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับลิสซิ่งไว้ โดยเฉพาะ การจัดตั้งองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิสซิ่งของประเทศอังกฤษก็ได้เป็นไปได้โดยเสรี เช่นประเทศไทย แม้ว่าประเทศอังกฤษมีการนำกฎหมายที่ใกล้เคียงมาปรับใช้ แต่องค์กรธุรกิจที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการการค้าที่เป็นธรรมเสียก่อน จึงจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ ซึ่งแม้ว่าประเทศไทยจะมีการนำกฎหมายที่ใกล้เคียงมาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งขององค์กรธุรกิจที่มีใช้สถาบันการเงินเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ แต่กฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งของประเทศไทยก็ไม่มีกำหนดให้การจัดตั้งองค์กรธุรกิจลิสซิ่งต้องมีการขออนุญาตประกอบการแต่อย่างใด และหากนำการประกอบธุรกิจลิสซิ่งของประเทศไทยมาเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ย่อมเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน เพราะสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการบัญญัติกฎหมายลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ การประกอบธุรกิจลิสซิ่งจึงต้องมีการขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่ของทางการเสียก่อน

ดังนั้นหากประเทศไทยมีการสร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อมาบังคับใช้กับการจัดตั้งบริษัทที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ทุกองค์กรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ย่อมจะส่งผลให้องค์กรธุรกิจลิสซิ่งมีความมั่นใจในการประกอบธุรกิจลิสซิ่งและก่อให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจเพิ่มขึ้น อีกทั้งย่อมเป็นการสร้างการแข่งขันทางการค้า ที่เป็นธรรมด้วย

5.1.2 ปัญหาทางกฎหมายในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งและสภาพบังคับของข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

การกำหนดข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งและสภาพบังคับของข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของแต่ละองค์กรธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ย่อมมีการจัดทำสัญญาโดยมีการกำหนดข้อสัญญาแตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสัญญาลิสซิ่ง ทำให้ทราบว่าในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นสถาบันการเงินจะมีการกำหนดรายละเอียดและข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ไว้ให้ผู้ประกอบธุรกิจจัดทำเป็นมาตรฐานสำหรับแต่ละองค์กรธุรกิจลิสซิ่ง แต่ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งมิใช่สถาบันการเงิน คู่สัญญาจะจัดทำสัญญาลิสซิ่งเช่นใดก็ได้ซึ่งเป็นไปได้ตามหลักเสรีภาพในการทำสัญญา แต่ในทางปฏิบัติผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งมักจัดทำสัญญาฝ่ายเดียวโดยจัดทำสัญญาในลักษณะที่ก่อประโยชน์สูงสุดแก่ตน และการที่ไม่มีกฎหมายมากำกับดูแลธุรกิจลิสซิ่ง โดยเฉพาะ การจัดทำสัญญาลิสซิ่งรถยนต์จึงต้องนำหลักกฎหมายลักษณะเช่าซื้อที่ถือว่าเป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งกับลิสซิ่งมาปรับบังคับใช้ แต่กฎหมายเช่าซื้อก็ไม่สามารถนำมาปรับ

บังคับใช้กับการทำสัญญาลิสซิ่งได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากกฎหมายลักษณะเช่าซื้อไม่ได้มีการกำหนดว่าข้อสัญญาจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดและข้อตกลงของสัญญาเป็นเช่นใด อีกทั้งการประกอบธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์ถือว่าเป็นกิจการที่จะต้องมีการควบคุมสัญญา ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจึงกำหนดให้การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นธุรกิจที่ต้องมีการควบคุมสัญญา โดยมีคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เข้ามากำกับดูแลสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ให้มีหลักเกณฑ์และรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีการออกประกาศมาใช้บังคับสำหรับกรณีเช่าซื้อรถยนต์คือ ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 แต่การจะนำประกาศฉบับนี้มาใช้บังคับกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ก็ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากธุรกิจที่ควบคุมสัญญาตามประกาศฉบับนี้มิได้รวมถึงธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ด้วยและหากจะนำพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาบังคับใช้กับสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างเต็มที่ เพราะพระราชบัญญัติฉบับนี้มิได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกกรณีและการจะนำพระราชบัญญัติฉบับนี้มาบังคับใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาลแล้วเท่านั้น เมื่อไม่มีกฎหมายที่จะนำมาปรับบังคับใช้กับข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่งและสภาพบังคับของข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ส่งผลให้คู่สัญญามีการจัดทำสัญญาลิสซิ่งได้โดยเสรี โดยจะจัดทำสัญญาให้มีเนื้อความเช่นใดก็ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหากประเทศไทยมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลและควบคุมการจัดทำสัญญาลิสซิ่งเป็นการเฉพาะ ดังเช่นสาธารณรัฐฝรั่งเศส ย่อมจะทำให้มีการกำหนดรายละเอียดของข้อสัญญาลิสซิ่งให้มีลักษณะที่เหมาะสมก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่สัญญาได้

5.1.3 ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์

ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและที่มิใช่สถาบันการเงินประกอบธุรกิจลิสซิ่งขึ้นมาด้วยมุ่งหวังในผลประโยชน์ตอบแทนที่ตนจะได้รับ การจัดทำสัญญาลิสซิ่งย่อมมีการกำหนดค่าตอบแทนที่ผู้ประกอบการจะได้รับ นั่นคือดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งเป็นสถาบันการเงิน แม้ว่าจะมีประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่สถาบันการเงินสามารถเรียกเก็บจากผู้เช่าได้สูงถึงร้อยละ 28 ต่อปี โดยสถาบันการเงินจะมีการคิดดอกเบี้ยในกรณีลิสซิ่งแบบลดต้นลดดอก (Effective Rate) ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่ สนส. 83/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับก็ตาม แต่ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยฉบับนี้ใช้บังคับ

กับสินเชื่อที่เกิดจากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลิสซิ่ง ในสินค้าที่ผู้ประกอบการธุรกิจมิได้จำหน่าย เป็นทางการค้าปกติเท่านั้น ซึ่งไม่รวมถึงการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งประเภทรถยนต์และรถจักรยานยนต์ด้วย ดังนั้นจึงไม่สามารถนำประกาศฉบับนี้มาบังคับใช้กับการให้เช่าแบบลิสซิ่งรถยนต์ได้ แต่จากการศึกษา เมื่อการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นการให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของลิสซิ่งรถยนต์จึงเป็นไปตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.80/2551 เรื่อง หลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับ สำหรับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งตามประกาศฉบับนี้ให้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในกรณีสินเชื่อแบบลิสซิ่งตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของแต่ละธนาคารจะไม่เท่ากัน โดยมีได้มีการกำหนดเพดานขั้นสูงสุดที่สามารถเรียกดอกเบี้ยไว้ ส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เป็นธนาคารสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยเช่นใดก็ได้ ซึ่งแม้ว่าจะมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 ก็ย่อมทำได้ และหากนำมาพิจารณาประกอบกับประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่งแล้วจะพบว่า การให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของผู้ประกอบการจะคิดดอกเบี้ยแบบคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) หรือจะคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก (Effective Interest Rate) ก็ได้ ซึ่งการจะคิดดอกเบี้ยแบบใดนี้มีใช้บังคับแต่ถือเป็นทางเลือกให้กับผู้ประกอบการลิสซิ่ง และในทางปฏิบัติ ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงินมักมีการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่ต่อปี เนื่องจากว่าการคิดดอกเบี้ยแบบนี้ทำให้ผู้ประกอบการได้ผลประโยชน์ตอบแทนที่สูงกว่าการคิดดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก ส่งผลให้ผู้เช่าต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า การที่ให้ทางเลือกผู้ประกอบการลิสซิ่งสามารถเลือกแบบของดอกเบี้ยในการนำมาคำนวณดอกเบี้ยลิสซิ่งเอง ย่อมก่อให้เกิดปัญหาได้ เพราะผู้ประกอบการลิสซิ่งย่อมจะเลือกการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่ซึ่งจะทำให้ตนได้ดอกเบี้ยสูงที่สุด ซึ่งหากมีการปรับแก้การคิดดอกเบี้ยลิสซิ่งโดยไม่ให้เป็นทางเลือกแต่ถือเป็นบังคับ ย่อมจะทำให้ผู้ประกอบการลิสซิ่งทุกองค์กร มีการคิดดอกเบี้ยเป็นมาตรฐานเดียวกัน

และการที่ไม่มีกฎหมายที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ไว้ ในกรณีของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ของผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งย่อมสามารถกำหนดได้เกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี โดยการกำหนดอัตราดอกเบี้ยลิสซิ่งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจะคิดดอกเบี้ยตามอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารพาณิชย์ที่ใช้เรียกเก็บดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อจากลูกค้า ซึ่งอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของแต่ละธนาคารจะไม่เท่ากัน โดยอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงนี้จะมีอัตราดอกเบี้ยที่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี แต่ถ้าหากผู้เช่ามีการผิมนัดผิคสัญญา เมื่อใดที่ย่อมมีการคิดค่าตอบแทนเกินกว่าร้อยละ 15 ได้ ซึ่งส่วนที่เรียกเก็บเกินกว่าร้อยละ 15 นี้ถือว่าเป็น

เป็นคำตอบแทนอื่น ๆ ที่มีใช้ดอกเบี้ย ซึ่งการกำหนดให้มีการคิดดอกเบี้ยและคำตอบแทนอื่น ๆ ของผู้ประกอบการจิลิสซึ่งในประเทศไทยนี้คล้ายกับอนุสัญญาว่าด้วยลิสซึ่งทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 ที่มีการกำหนดให้ผู้ให้เข้าสามารถให้ผู้เช่าชำระดอกเบี้ยและค่าเสียหายเมื่อผู้เช่าผิดนัดผิดสัญญาได้

ซึ่งการคิดคำตอบแทนลิสซึ่งที่สูงเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปีนี้ ย่อมไม่เป็นการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับเฉพาะหนี้อันเกิดจากการกู้ยืมเงินเท่านั้น ซึ่งตามสัญญาลิสซึ่งนั้นเป็นสัญญาสินเชื่อประเภทหนึ่ง ที่แม้จะเกี่ยวข้องกับหนี้เงิน แต่ไม่ใช่การกู้ยืมเงิน ย่อมไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ ผู้ให้เช่าก็ไม่มีควมผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ซึ่งการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดอัตราดอกเบี้ยและคำตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ไว้ ย่อมทำให้ผู้ให้เช่าได้รับประโยชน์ในสัญญาลิสซึ่งรถยนต์จากผู้เช่าในอัตราที่สูง

5.1.4 ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซึ่งและผลบังคับตามกฎหมาย

การประกอบธุรกิจลิสซึ่งในประเทศไทยมีทั้งผู้ประกอบการจิลิสซึ่งที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงิน แม้ว่าการประกอบธุรกิจลิสซึ่งของสถาบันการเงินจะมีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลทั้งเรื่องของการจัดตั้งองค์กรและเรื่องกำหนดข้อสัญญาลิสซึ่งก็ตามแต่ข้อตกลงในสัญญาลิสซึ่งของผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นสถาบันการเงินก็มีการกำหนดไว้เพียงรายละเอียดของสัญญาที่ควรมีเท่านั้น แต่มิได้มีการกำหนดเนื้อหาของข้อสัญญาแต่ประการใด

และจากการศึกษาข้อสัญญาลิสซึ่งทำให้พบปัญหาว่า ข้อกำหนดของสัญญาลิสซึ่งของแต่ละองค์กรทั้งผู้ประกอบการจิลิสซึ่งที่เป็นสถาบันการเงินและที่มีใช้สถาบันการเงินจะมีการกำหนดไว้ในลักษณะที่ผู้ประกอบการจิลิสซึ่งได้ประโยชน์มากเกินไป ซึ่งข้อกำหนดหนึ่งที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาลิสซึ่งก็คือ สิทธิในการบอกเลิกสัญญา ซึ่งทางฝ่ายผู้เช่าไม่สามารถบอกเลิกสัญญาก่อนกำหนดแต่เพียงผู้เดียว แต่ทางฝ่ายผู้ให้เช่าสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญากรณีที่ผู้เช่าผิดนัดผิดสัญญาไม่ชำระค่าเช่าได้ โดยกำหนดว่าหากผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่างวดเพียงงวดหนึ่งงวดใด ฝ่ายผู้ให้เช่าก็สามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ซึ่งการกำหนดเช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ทางฝ่ายผู้เช่า ซึ่งหากคู่สัญญาจะนำบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยการนำหลักสิทธิการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 574 ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 4 มาปรับใช้ก็ย่อมสามารถทำได้ โดยหากนำมาปรับใช้ สิทธิในการบอกเลิกสัญญาลิสซึ่งของผู้ให้เช่าซื้อจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา ต่อเมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ใช้เงินสองคราวติด ๆ กันก่อน แต่ว่าบทกฎหมายนี้มีใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน คู่สัญญาย่อมตกลง

ให้แตกต่างจากบทบัญญัตินี้ได้ ซึ่งในกรณีนี้ซึ่งคู่สัญญาไม่ตกลงแตกต่างจากบทบัญญัติโดยสิ้นเชิง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยอัตโนมัติของคู่สัญญาจะกำหนดไว้เช่นไรก็ได้ ทรายที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายหรือขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามหลักเสรีภาพของคู่สัญญาที่จะตกลงกัน และการจะนำประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่องให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2555 ที่มีกำหนดการบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ของผู้ให้เช่าซื้อไว้ว่าจะต้องมีการผิคนัดไม่ชำระค่างวดสามงวดติดต่อกัน ผู้ให้เช่าซื้อจึงจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ มาบังคับใช้กับการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยอัตโนมัติไม่ได้ เนื่องจากประกาศฉบับนี้มีได้กำหนดให้ใช้บังคับกับสัญญาที่ด้วย ซึ่งหากมีกฎหมายที่มาควบคุมการจัดทำสัญญาโดยเฉพาะย่อมสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ รายละเอียดของสัญญาให้เป็นธรรมต่อคู่สัญญา รวมถึงการกำหนดสิทธิบอกเลิกสัญญาของฝ่ายผู้ให้เช่า โดยมีให้ผู้ให้เช่าสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญากรณีที่ผู้เช่าผิคนัดชำระเพียงงวดเดียวได้ อีกทั้งหากนำกฎหมายลิขสิทธิ์ ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและอนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ทางการเงินระหว่างประเทศ ค.ศ. 1988 มาปรับบังคับใช้กับลิขสิทธิ์รถยนต์ในประเทศไทยจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดดอกเบี้ยและค่าเสียหาย เมื่อผู้เช่ามีการผิคนัดผิดสัญญา โดยกำหนดให้ผู้ให้เช่าสามารถเรียกให้ชำระค่าเช่าที่ค้างชำระ พร้อมด้วยดอกเบี้ยและค่าเสียหายอื่นและในกรณีที่ผู้เช่าผิคนัดผิดสัญญาในข้อสาระสำคัญ ผู้ให้เช่าอาจเรียกร้องให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่เหลืออยู่ตามข้อสัญญาเร่งรัดหนี้ (An accelerate payment clause) ได้

5.1.5 ปัญหาในการกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์

ปัจจุบันประเทศไทยมีการกำหนดหน่วยงานหรือองค์กรที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์เฉพาะองค์กรธุรกิจลิขสิทธิ์ที่เป็นสถาบันการเงินเท่านั้นในกรณีของธนาคารพาณิชย์หน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแล คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย หน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลบริษัทเงินทุน คือ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลบริษัทประกันชีวิต คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ) ซึ่งทั้งสามองค์กรของสถาบันการเงินที่ประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์นี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้ามากำกับดูแลจะทำหน้าที่กำกับดูแลทั้งการจัดตั้งการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งและกำกับดูแลการกำหนดข้อสัญญาลิขสิทธิ์ เพื่อให้การประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ของแต่ละองค์กรมีมาตรฐานเดียวกัน ส่วนการประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ที่มีใช้สถาบันการเงินที่มีการจัดตั้งเป็น นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์เช่นเดียวกับการจัดตั้งบริษัททั่วไป การประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์รถยนต์ขององค์กรธุรกิจนี้ยังไม่มีการกำหนดให้หน่วยงานหรือองค์กรใด ๆ เข้ามาทำหน้าที่กำกับดูแลธุรกิจลิขสิทธิ์

ให้ดำเนินการเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ทั้งในเรื่องของการจัดตั้งองค์กรธุรกิจหรือการกำหนด ข้อตกลงในสัญญาลิสซิ่ง ซึ่งหากมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจลิสซิ่งขึ้นมาบังคับใช้เป็นการ เฉพาะเช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศส ที่จะมีเจ้าหน้าที่ของทางการเข้ามากำกับดูแลการประกอบ ธุรกิจลิสซิ่ง ย่อมจะมีการกำหนดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามากำกับดูแลการประกอบ ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ให้มีการดำเนินการจัดตั้งและ การดำเนินการจัดทำสัญญาให้เป็นมาตรฐาน เดียวกัน อีกทั้งหากมีมาตรการทางกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เข้ามากำกับดูแลสัญญาลิสซิ่ง โดยให้การประกอบ ธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาเช่นเดียวกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์ ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เช่าที่จะไม่ถูกผู้ให้เช่าเอารัดเอาเปรียบจากการกำหนดข้อสัญญาและใช้ สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง โดยไม่เป็นธรรม

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง รถยนต์และกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับข้อสัญญาลิสซิ่งรถยนต์ ทำให้ทราบว่าปัจจุบันยังไม่มี กฎหมาย ที่นำมาบังคับใช้กับลิสซิ่งรถยนต์โดยเฉพาะ ทำให้ต้องนำหลักกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับบังคับใช้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการปรับบังคับใช้ กฎหมายทั่วไปกับลิสซิ่งรถยนต์อยู่หลายประการ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะมาตรการทางกฎหมาย ในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ ดังนี้

5.2.1 การกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการจัดตั้งบริษัท ที่จะประกอบธุรกิจ ลิสซิ่งรถยนต์และการกำหนดหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์

เห็นควรมีการเร่งรัดตรากฎหมายที่ปัจจุบันยังคงเป็นเพียงร่างกฎหมายเท่านั้น คือ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซิ่งเป็นเอกเทศ สัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) ออกมาใช้บังคับซึ่งร่างกฎหมาย ทั้งสองฉบับนี้ได้มีการตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการกำกับดูแลการจัดตั้งองค์กร ที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง การกำหนดหน่วยงานที่จะเข้ามากำกับดูแลธุรกิจลิสซิ่งและกำหนด มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาลิสซิ่งไว้โดยเฉพาะ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ. จะช่วยในการกำกับดูแล การจัดตั้งองค์กรที่จะประกอบธุรกิจลิสซิ่ง รวมทั้งการกำหนดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล การประกอบธุรกิจลิสซิ่งรถยนต์ โดยมีการกำหนดให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งจะต้องมีการ

ขออนุญาตประกอบการเช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่การประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งต้องมีการขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ของทางการเสียก่อน อีกทั้งมีการกำหนดผู้ที่สามารถประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งคุณสมบัติของผู้ที่จะประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ และการเพิกถอนหรือยกเลิกทะเบียนธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งด้วยซึ่งหากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ก็จะมีหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลธุรกิจลิขสิทธิ์ซึ่งเป็นการเฉพาะนั้นก็คือกระทรวงการคลังโดยมีนายทะเบียนเป็นผู้มีอำนาจ

2. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิขสิทธิ์เป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3) จะช่วยในการกำหนดข้อตกลงในสัญญาลิขสิทธิ์และสภาพบังคับของข้อสัญญาลิขสิทธิ์รถยนต์ของทุกองค์กรที่ประกอบธุรกิจลิขสิทธิ์ให้มีสาระสำคัญและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

5.2.2 ควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับข้อตกลงเกี่ยวกับการเรียกผลประโยชน์ตอบแทนในรูปของอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสัญญาลิขสิทธิ์รถยนต์

ในเรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในกรณีของการกำหนดอัตราดอกเบี้ย ผู้เขียนเห็นว่าควรมีกฎหมายที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยลิขสิทธิ์ไว้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี โดยใช้อัตราดอกเบี้ยอ้างอิงของธนาคารที่เป็นอัตราดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ โดยอ้างอิงตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.83/2551 เรื่องหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ย ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับที่สถาบันการเงินอาจเรียกได้ในการประกอบธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ โดยควรมีการแก้ไขให้ลิขสิทธิ์รถยนต์อยู่ภายใต้การกำกับของประกาศฉบับนี้ด้วย เพื่อที่จะได้มีเกณฑ์อัตราเพดานขั้นสูงในการกำหนดการเรียกดอกเบี้ยและค่าตอบแทนอื่น ๆ ในสินเชื่อประเภทลิขสิทธิ์รถยนต์เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน และควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2479 เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้มีการบังคับใช้มาอย่างยาวนานโดยที่ไม่เคยมีการแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะการณ์ในปัจจุบัน โดยควรแก้ไขให้พระราชบัญญัตินี้สามารถนำมาใช้บังคับกับลิขสิทธิ์ด้วย เพื่อที่จะได้มีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยได้ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี อีกทั้งเพื่อเป็นการป้องปรามมิให้ผู้ให้เช่าเรียกดอกเบี้ยลิขสิทธิ์ที่สูงเกินควรอันจะส่งผลกระทบต่อผู้เช่าซึ่งเมื่อมีกฎหมายที่เข้ามาควบคุมการคิดดอกเบี้ยลิขสิทธิ์แล้ว และภายหลังมีการคิดดอกเบี้ยสูงเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ให้นำพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. 2475 มาบังคับใช้ ส่วนการคิดค่าตอบแทนอื่น ๆ นอกจากดอกเบี้ยถือเป็นเบี้ยปรับ หากผู้ให้เช่าเรียกสูงเกินส่วนก็นำหลักกฎหมายเรื่องเบี้ยปรับมาบังคับใช้โดยให้ศาลลดเบี้ยปรับลงเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับคู่สัญญา และแม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะอยู่ในอัตราที่สามารถเรียกได้ตามที่กฎหมายกำหนดแล้วแต่ในเรื่องการกำหนดแบบของการคิดดอกเบี้ย เมื่อลิขสิทธิ์รถยนต์เป็นการให้สินเชื่อประเภทหนึ่ง

เช่นเดียวกับการให้สินเชื่อประเภทอื่น ๆ จึงควรมีการกำหนดแบบวิธีในการคิดดอกเบี้ยลิสซึ่ง ให้เป็นแบบลดต้นลดดอกไม่ใช่การคิดดอกเบี้ยแบบคงที่ ซึ่งควรกำหนดให้เป็นบทบังคับมิใช่ให้ เป็นทางเลือก เพราะการคิดดอกเบี้ยแบบคงที่ทำให้มีจำนวนดอกเบี้ยที่ฝ่ายผู้ประกอบการจะได้รับ จากผู้บริโภคในจำนวนเงินที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยแบบลดต้นลดดอก ดังที่ผู้เขียน ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว ในบทที่ 4

5.2.3 ควรมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซึ่ง รถยนต์และผลบังคับตามกฎหมาย

เห็นควรให้มีการผลักดันร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชย (ฉบับที่ ...) พ.ศ. (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาลิสซึ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งใน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย บรรพ 3) บังคับใช้เป็นกฎหมายต่อไปเนื่องจาก ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบัญญัติหลักการที่เกี่ยวกับสัญญาลิสซึ่งไว้เป็นการเฉพาะ และมีการกำหนดการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซึ่งไว้ ซึ่งจะส่งผลให้ไม่ต้องมีการนำหลักกฎหมาย ที่ใกล้เคียงอย่างอื่นมาปรับบังคับใช้กับสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ อีกทั้งเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ให้เช่า แบบลิสซึ่งใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้เช่า

และเห็นควรเสนอให้คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เข้ามาควบคุมการทำสัญญาลิสซึ่งรถยนต์ โดยมีการออกประกาศคณะกรรมการ ว่าด้วยสัญญาให้ธุรกิจลิสซึ่งรถยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา เหมือนกับการควบคุมธุรกิจเช่าซื้อ รถยนต์ ซึ่งหากมีการควบคุมโดยคณะกรรมการควบคุมสัญญาจะทำให้มีการวางหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ข้อสัญญาในส่วนสาระสำคัญ การจำกัดการใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาของผู้ให้เช่าไม่ให้ใช้สิทธิในทาง ที่จะทำให้ผู้เช่าเสียเปรียบ โดยจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาลิสซึ่งได้ต่อเมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่างวด ติดต่อกันสามงวดเท่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจลิสซึ่งจัดทำข้อสัญญาเป็นอย่าง อื่นอันเป็นการเอาเปรียบผู้บริโภคเกินควร

กรม
บรรณานุกรม
ศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2556). *การอนุญาตการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว*. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2557, จาก http://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/H26_201312.pdf
- _____. (ม.ป.ป.). *การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท*. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2557, จาก http://www.dbd.go.th/download/downloads/03_boj/intro_step_bj_establish_1.pdf
- เกริก วัฒนกุล. (2531, กันยายน). “ปกิณกะกฎหมายนานาชาติ ประเทศ อนุสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ทางการเงินระหว่างประเทศ.” *บทบัญญัติ*, 44 .
- จันทร์ สินศุภฤกษ์. (2552). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย หุ้นส่วนและบริษัท*. กรุงเทพฯ: วิญญชน.
- โชติชัย สุวรรณภรณ์, นวพร สุทธาชีพ, ธรรมฤทธิ์ คุณหิรัญ และมณูญ พุททวงศ์. (2548, 27 พฤษภาคม). *แนวทางการพัฒนาและกำกับดูแลธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่มีธนาคาร (Non-bank Financial Institutions, NBFIs)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายระบบการเงิน สำนักเศรษฐกิจการคลัง.
- ชนะชัย ผดุงชิตติ. (2544). *ดอกเบี้ย เบี้ยปรับ*. กรุงเทพฯ: นิติรัฐ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.). (2556). *รอบรู้เรื่องดอกเบี้ย*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/interest/Pages/interest9.aspx>
- _____. (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/credit/Pages/credit1.aspx>
- _____. (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/FinancialLiteracy/interest/Pages/interest2.aspx>
- _____. (ม.ป.ป.). *เงินต้น ดอกเบี้ย คิดง่ายนิดเดียว*. สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2557, จาก http://www.bot.or.th/thai/statistics/financialmarkets/interestrates/_layouts/application/interest_rate/IN_Rate.aspx#
- _____. (2548). *การกำกับธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล*. สืบค้นเมื่อ 8 มีนาคม 2557, จาก <http://www.bot.or.th/Thai/PressAndSpeeches/Press/News2548/n1748t.pdf>

- นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธ์. (2556). *หลักกฎหมายห้างหุ้นส่วน บริษัทจำกัดและบริษัทมหาชน จำกัด*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นุชทิพย์ ป. บรรจงศิลป์. (2542, มกราคม-เมษายน). “สัญญาที่ไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติว่าด้วย ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ. ศ. 2540.” *สุทธิปริทัศน์*, 13(19).
- เนตรนภา บุญคำ. (2539). *แนวทางการพัฒนาธุรกิจลิสซิ่งในเชิงนิติศาสตร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่า ทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง.
- ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ ควบคุมสัญญา พ. ศ. 2555.
- ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 พ. ศ. 2515.
- ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบ ธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง.
- ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิตประกอบธุรกิจ ให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง.
- ประดิษฐ์ เป้นทอง. (2553). *สัญญาลิสซิ่ง* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ปราณี ลีลาชีวิตสิทธิ์ และ กาลเกตุ ก้องเกียรติงาม. (2528, มกราคม). “ธุรกิจการให้เช่าแบบลิสซิ่ง.” *รายงานเศรษฐกิจรายเดือนธนาคารแห่งประเทศไทย*, 25(1).
- ไพฑูริศ เอกจริยากร. (2540). *คำอธิบายเช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2551). *คำอธิบายยืม ผากทรัพย์สิน* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2552). *คำอธิบายเช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ*. (พิมพ์ครั้งที่ 14) กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พรชัย สุนทรพันธุ์. (ม.ป.ป.). *การบอกเลิกสัญญาเช่าซื้อของผู้ให้เช่าซื้อ: กรณีเช่าซื้อรถยนต์หรือ รถจักรยานยนต์*. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2557, จาก http://council.kbu.ac.th/file_download/Article/fileArticle1.pdf
- พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ. ศ. 2522.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ. ศ. 2540.
- พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ. ศ. 2551.
- พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ. ศ. 2475.

- ไพโรจน์ อารักขา (2547). *ครบเครื่องเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค (ครบเครื่องเรื่องสัญญา)* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- มงคล ขนาดนิต. (2549, กันยายน). “เช่าซื้อ&ลีสซิ่ง.” *สรรพากรสาส์น*, 53(9).
- มานะ พิทยาภรณ์. (2521). *คำบรรยายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ จ้างแรงงาน จ้างทำของและรับขน* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชนี ประสงค์ประสิทธิ์. (2535). “ลีสซิ่ง.” *รพีพัฒนศักดิ์*.
- ลัดดา โกลาสิตย์. (2532, กันยายน). “ธุรกิจการให้เช่าสินค้าทุนแก่ผู้ประกอบการ Leasing กับ ภาษีมูลค่าเพิ่ม.” *สรรพากรสาส์น*, 36(9).
- วิทยา เหลืองสุขเจริญ. (2530, ธันวาคม2529-พฤศจิกายน2530). “ลีสซิ่ง: เช่าทรัพย์แบบใหม่.” *วารสารกฎหมาย*, 11(1-3)..
- ศันท์ภรณ์ (จำปี) โสคติพันธุ์. (2552). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2552). *คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา พร้อมคำอธิบายในส่วนของพระราชบัญญัติว่าด้วย ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ. ศ. 2540 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2554). *คำอธิบายเช่าทรัพย์-เช่าซื้อ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2556). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ศักดิ์ สมองชาติ. (2547). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย นิติกรรมและสัญญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- สาธิต รังคสิริ. (2536,กรกฎาคม). “สุดยอดเคล็ดวิชาลีสซิ่ง.” *สรรพากรสาส์น*, 40(7).
- สำเรียง เมฆเกรียงไกร. (2555). *คำอธิบายกฎหมายเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ลีสซิ่ง*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุดศิริ วงศ์ศรีเวช. (2528, 16-30 มิถุนายน). “ลีสซิ่ง: ธุรกิจการเงินที่ช่วยพัฒนาประเทศ.” *สรุปข่าว ธุรกิจธนาคารกสิกรไทย*, 6(12).
- สุดาทิพย์ เทวกุล. (2531). *ธุรกิจลีสซิ่ง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณ รัตนากร(2553). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหุ้นส่วนบริษัท* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- อรรถวิเศษ สุวรรณภักดี. (2551). *แนวทางและรูปแบบของกฎหมายเพื่อการกำกับดูแลการประกอบ ธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank)*.

อำนาจ เพียรไทย. (2543). *ปัญหากฎหมายธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทย: ศึกษากรณีบริษัทจำกัด* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาษาต่างประเทศ

Alexis Maitland. (1991). *FRANCE Practical Commercial Law*. London: Longman Group Ltd.

Derek R. Soper. (1993). *The leasing handbook*. London: Mc Graw-Hill.

Frank K. Griesinger. (1963). "Pros and Cons of Leasing Equipment" *Harvard Business Review: Leasing*. Boston: Harvard University.

Richard F. Vancil. (1963). *Harvard Business Review: Leasing*. Boston: Harvard University.

Stephen A. Rose. (1999). *Corporate Finance*. Singapore: Irwin/ Mc Graw-Hill.

Tom Clark. (1978). *Leasing*. London: Mc Graw-Hill.

Unidroit Convention on International Financial Leasing 1988.

Datamonitor. (2002). *United Kingdom-Car Leasing*. Retrieved March 15, 2014 from

<http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=486487ee-1a01-4f38-bec4-0b2946572149@sessionmgr110&vid=2&hid=110>

ด
ร
ค
น
ว
ก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ.

**ร่างพระราชบัญญัติ
การประกอบธุรกิจลิสซิ่ง**

พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระราชกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ธุรกิจลิสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินของผู้ให้เช่าที่มีอยู่แล้วหรือที่ผู้ให้เช่าจัดหาให้ตามความประสงค์ของผู้เช่า โดยผู้เช่ามีวัตถุประสงค์ที่จะใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินเพื่อประกอบธุรกิจหรือการค้า ทั้งนี้กรรมสิทธิ์ยังเป็นของผู้ให้เช่า ในขณะที่ผู้เช่ามีสิทธิในการใช้ทรัพย์สินตามระยะเวลาและด้วยการชำระค่าเช่าตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาลิสซิ่ง โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญาลิสซิ่ง สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของผู้ให้เช่าและผู้เช่า

“ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่ง” หมายความว่า นิติบุคคลที่ได้รับการจดทะเบียนให้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งตามพระราชบัญญัตินี้

“ทะเบียน” หมายความว่า ทะเบียนการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง

“สัญญาลิสซิ่ง” หมายความว่า สัญญาเช่าที่สร้างขึ้นระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่าในธุรกิจลิสซิ่ง

“เอกสารการจัดหาทรัพย์สิน” หมายความว่า สัญญาซื้อขาย สัญญาจ้างทำของ ใบเสนอราคา ใบสั่งซื้อหรือสัญญาจ้าง ใบส่งมอบสินค้า ใบเสร็จรับเงิน จดหมายหรือหนังสือโต้ตอบ ตลอดจนเอกสารอื่นใดซึ่งแสดงถึงการได้มาซึ่งทรัพย์สินสำหรับนำออกให้เช่าตามสัญญาลิสซิ่ง

“ผู้เช่า” หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่เช่าทำสัญญาลิสซิ่งในฐานะเป็นผู้เช่า เพื่อใช้ในธุรกิจหรือการค้าของผู้เช่า

“ผู้ให้เช่า” หมายความว่า ผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งที่เช่าทำสัญญาลิสซิ่งในฐานะผู้ให้เช่า

“ค่าเช่า” หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระให้กับผู้เช่าตลอดระยะเวลาการเช่า เพื่อตอบแทนการใช้ประโยชน์จากการใช้ทรัพย์สินที่เช่า

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ให้เช่าหรือเช่าในธุรกิจลิสซิ่ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นนายทะเบียนธุรกิจลิสซิ่ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่สถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจ ธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ สถาบันการเงินที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้นและนิติบุคคลอื่นที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 5 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ กั้ออกกฎกระทรวงและประกาศตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 1

การจดทะเบียน

มาตรา 6 บุคคลจะประกอบธุรกิจลิสซิ่งได้ต่อเมื่อมีคุณสมบัติดังจะกล่าวต่อไปนี้

(1) เป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบริษัทมหาชนตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(2) มีทุนจดทะเบียนที่ได้ชำระแล้วไม่น้อยกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ ต้องไม่น้อยกว่าหกสิบล้านบาท และ

(3) จดทะเบียนตามหลักเกณฑ์และวิธีการและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 2

สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา

มาตรา 7 ในกรณีที่ไม่มี การส่งมอบทรัพย์สินหรือส่งมอบทรัพย์สินชักช้าหรือส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญาลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าอาจใช้สิทธิในการแก้ไขความผิดพลาดเพราะเหตุผิดนัด หรือผิดสัญญาและขอชำระหนี้ใหม่ได้ โดยผู้เช่าทวงไว้ซึ่งสิทธิในการยึดหน่วงค่าเช่าตามสัญญา

ลิสซิ่ง จนกว่าผู้ให้เช่าจะได้ส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่ง หากผู้ให้เช่าไม่สามารถแก้ไข ข้อผิดพลาดดังกล่าวได้ในระยะเวลาอันสมควร ผู้เช่าอาจบอกเลิกสัญญาลิสซิ่งได้

ในกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายทรัพย์สินตามเอกสารการจัดหาทรัพย์สินต้องรับผิดชอบตาม ข้อตกลงดังกล่าว ผู้ให้เช่าอาจโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวทั้งหมดหรือบางส่วนแก่ผู้เช่าอีกด้วย

มาตรา 8 ผู้ให้เช่าอาจโอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิตามสัญญาลิสซิ่ง โดยประการอื่น แต่การโอนสิทธิดังกล่าวไม่ถือเป็นการปลดปล่อยผู้ให้เช่าให้หลุดพ้นจากพันธะ ตามสัญญาลิสซิ่ง และไม่มีผลเป็นการแปลงหนี้ใหม่ซึ่งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาลิสซิ่ง

มาตรา 9 ผู้ให้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบต่อผู้เช่าในความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจาก ทรัพย์สินที่เช่าที่ผู้เช่าได้รับ เว้นแต่จะเกิดจากความผิดหรือความประมาทเลินเล่อของผู้ให้เช่า

มาตรา 10 ผู้ให้เช่าต้องให้ผู้เช่าครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุข ปราศจากการรอนสิทธิ จากบุคคลภายนอก และต้องรับผิดชอบต่อผู้เช่าหากมีการรอนสิทธิดังกล่าว เว้นแต่มีการกำหนดไว้เป็น อย่างอื่นในสัญญาลิสซิ่ง แต่ทั้งนี้ ผู้ให้เช่าไม่สามารถยกเว้นความผิดอันเกิดจากกลั่นแกล้งหรือความ ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของผู้ให้เช่าได้

มาตรา 11 ผู้เช่าต้องใช้ความระมัดระวังสงวนใช้สอยซ่อมแซมและบำรุงทรัพย์สิน เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงปฏิบัติกับทรัพย์สินของตนเองในพฤติการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ภาระค่าใช้จ่าย ในการซ่อมแซมบำรุงรักษาทรัพย์สินให้เป็นไปตามสัญญาลิสซิ่ง

มาตรา 12 ผู้เช่าไม่อาจนำทรัพย์สินออกให้เช่าช่วง โอนสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สิน หรือสิทธิประการอื่นตามสัญญาลิสซิ่ง เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่า

มาตรา 13 ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ชำระค่าเช่าตามสัญญาลิสซิ่ง ผู้ให้เช่ามีสิทธิที่จะเรียกให้ ผู้เช่าชำระค่าเช่าที่ค้างชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและค่าเสียหายได้

มาตรา 14 ภายใต้อำนาจในวรรคสองของมาตรานี้ ในกรณีที่ผู้เช่าผิดสัญญาใน สาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในสัญญาลิสซิ่ง ผู้ให้เช่ามีสิทธิดังต่อไปนี้

(1) ให้ถือว่าค่าเช่าที่เหลือค้างชำระทั้งหมดตามสัญญาลิสซิ่งถึงกำหนดชำระโดยทันที หากมีข้อตกลงดังกล่าวในสัญญาลิสซิ่ง หรือ

(2) บอกเลิกสัญญาลิสซิ่ง ในกรณีดังกล่าวผู้ให้เช่ามีสิทธิ

(ก) เรียกคืนการครอบครองทรัพย์สินจากผู้เช่า และผู้เช่ามีหน้าที่ต้องส่งมอบ ทรัพย์สินนั้น และ

(ข) เรียกค่าเสียหายในอันที่จะทำให้ผู้เช่าอยู่ในสถานะเสมือนหนึ่งผู้เช่าได้ปฏิบัติ ตามสัญญาลิสซิ่ง

ในกรณีที่ผู้เช่าผิดสัญญาในสาระสำคัญ หากการผิดข้อสัญญาดังกล่าวเป็นเรื่องที่สามารถแก้ไขเยียวยาได้ ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิตามวรรคแรกของมาตรานี้ทันทีที่ได้จนกว่าจะได้ให้ผู้เช่าแก้ไขข้อผิดสัญญาดังกล่าวก่อนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้ผิดสัญญาในสาระสำคัญนั้น

มาตรา 15 เมื่อสัญญาลิสซึ่งสิ้นสุดลง และผู้เช่ามิได้ใช้สิทธิที่พึงมีตามสัญญาลิสซึ่งในอันที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปนี้ ผู้เช่ามีหน้าที่ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้เช่าในสภาพเดียวกับที่ตนได้รับมา โดยมีต้องรับผิดชอบต่อการเสื่อมสภาพอันเนื่องมาจากการใช้งานตามปกติ

หมวด 3

การเพิกถอนทะเบียนและการเลิกประกอบกิจการ

มาตรา 16 ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งเพิกถอนทะเบียนได้ เมื่อปรากฏในภายหลังว่าผู้ประกอบธุรกิจลิสซึ่งไม่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 17 ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจลิสซึ่งใดมีความประสงค์จะเลิกประกอบกิจการลิสซึ่ง ให้อื่นขอยกเลิกทะเบียนต่อนายทะเบียน โดยอาจกำหนดเงื่อนไขและวิธีการใด ๆ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เช่าหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องก็ได้

มาตรา 18 ผู้ประกอบธุรกิจลิสซึ่งที่ถูกเพิกถอนทะเบียน หรือขอยกเลิกทะเบียนต้องส่งคืนทะเบียนต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ถูกเพิกถอนทะเบียนหรืออนุมัติให้ยกเลิก

หมวด 4

บทกำหนดโทษ

มาตรา 19 ผู้ถูกเพิกถอนทะเบียนหรือผู้ได้รับอนุมัติให้ยกเลิกทะเบียนใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือวิธีการที่กำหนดตามมาตรา 16 หรือมาตรา 17 หรือฝ่าฝืนมาตรา 18 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทและปรับอีกไม่เกินวันละสามพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามให้ถูกต้อง

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

ภาคผนวก ข

**ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
(ฉบับที่..) พ.ศ.... (เรื่อง เพิ่มเติมให้สัญญาติสซึ่งเป็นเอกเทศสัญญา
ประเภทหนึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3)**

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

เพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อบัญญัติหลักการในเรื่องสัญญาลิสซิ่ง

เหตุผล

เนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติหลักการเกี่ยวกับสัญญาลิสซิ่งไว้เป็นการเฉพาะ แม้จะมีลักษณะเหมือนกับสัญญาเช่าซื้อ แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกันทั้งไม่มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสัญญาลิสซิ่งโดยตรง ซึ่งการบังคับใช้สัญญาลิสซิ่งในปัจจุบันศาลจะใช้บทบัญญัติลักษณะเช่าทรัพย์ เช่าซื้อ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับในฐานะที่เป็นบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และใช้หลักการตีความสัญญา ทำให้การตีความสัญญาลิสซิ่งมีข้อจำกัด และมีปัญหาในทางปฏิบัติ จึงสมควรกำหนดกรอบ หรือเงื่อนไขที่จำเป็นในการดำเนินการตามสัญญาลิสซิ่ง เพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....
.....
.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

.....

.....

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น ลักษณะ 5/1 ลิสซิ่ง มาตรา 574/1 ถึงมาตรา 564/17 แห่งพระราชบัญญัติแพ่งและพาณิชย์

“ลักษณะ 5/1

ลิสซิ่ง

มาตรา 574/1 อันว่าลิสซิ่งนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือเป็นผู้จัดหาทรัพย์สิน เรียกว่าผู้ให้เช่าลิสซิ่ง นำทรัพย์สินออกให้บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่าลิสซิ่ง ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น ด้วยการชำระค่าเช่า ในการใช้หรือการได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินตามเวลาที่ระยะเวลาที่ตกลงกัน โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญาแล้ว ผู้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิในการเลือกซื้อทรัพย์สิน ทำสัญญาลิสซิ่งต่อ ส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืน หรือคู่สัญญาอาจตกลงแตกต่างไปจากนี้

มาตรา 574/2 ภายใต้บังคับมาตรา 574/3 มาตรา 574/4 และมาตรา 574/5 สิทธิหน้าที่และนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาลิสซิ่งให้เป็นไปตามที่ตกลงกันในสัญญาเรื่องใดที่คู่สัญญามีได้ตกลงกันได้ไว้ก็ให้บังคับตามตามบทบัญญัติในส่วนนี้ หากไม่มีบทบัญญัติเช่นนั้นให้บังคับตามประเพณีทางการค้า และหากประเพณีทางการค้านั้นก็ไม่มีด้วยไซ้ ท่านให้บังคับตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่นิติกรรมสัญญาทั่วไป

มาตรา 574/3 สัญญาลิสซิ่งในสังหาริมทรัพย์ ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย

สัญญาลิสซิ่งในอสังหาริมทรัพย์นั้น ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

การตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิทธิหน้าที่ของคู่สัญญาให้ผิดแผกแตกต่างไปจากที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือแตกต่างไปจากประเพณีทางการค้าหรือแนวทางที่คู่สัญญาเคยปฏิบัติต่อกันมา หากมิได้มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญาฝ่ายที่จะต้องเสียประโยชน์จากการตกลงแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าหาได้มีข้อตกลงดังกล่าวไม่

ในกรณีที่สัญญาเดิมมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ที่จะต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ และมีข้อกำหนดไว้ด้วยว่าการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกสัญญานั้นจะต้องมีหลักฐานเป็น

หนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่จะต้องเสียประโยชน์จากการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกดังกล่าว การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อสัญญาเดิมนั้นจะต้องมีหลักฐานตามที่กำหนดไว้จึงจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้หรือฟ้องร้องบังคับคดีได้

มาตรา 574/4 คู่สัญญาที่อยู่ในบังคับแห่งสัญญาลิสซิง จะกำหนดสิทธิหน้าที่ระหว่างกันไว้ได้อย่างไรหรือจะตกลงกันให้นำกฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบปฏิบัติใดมาบังคับแก่กันก็ได้ เท่าที่ไม่ต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่เป็นการแตกต่างจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในกรณีที่ถูก ข้อบังคับ หรือระเบียบปฏิบัติตามวรรคหนึ่งมีการแก้ไขปรับปรุงเป็นหลายเนื้อความหรือหลายฉบับ และคู่สัญญามีได้ระบุว่าจะให้ใช้เนื้อความใดหรือฉบับใดบังคับแก่กัน ก็ให้ใช้เนื้อความหรือฉบับที่ใหม่ที่สุดในขณะทำสัญญาบังคับโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญา

มาตรา 574/5 การตีความสัญญาลิสซิง จะต้องคำนึงถึง

- (1) ความสุจริตและเป็นธรรมซึ่งผู้ประกอบการค้าพาณิชย์ที่ดีจะพึงมีและปฏิบัติต่อกัน
- (2) ความสอดคล้องกับมาตรฐานและแนวทางที่ถือปฏิบัติต่อกันในวงการค้าพาณิชย์ในประเทศหรือระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี
- (3) ประเพณีทางการค้าที่คู่สัญญาารู้หรือควรจะได้รู้ และแนวทางที่คู่สัญญาเคยปฏิบัติต่อกันมา
- (4) ความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของกิจการค้าพาณิชย์ในประเทศหรือระหว่างประเทศ แล้วแต่กรณี

มาตรา 574/6 เมื่อมิได้แสดงเจตนาไว้เป็นอย่างอื่น ผู้ให้เช่าลิสซิงมีหน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิงในสภาพที่ซ่อมแซมดีแล้ว และเหมาะแก่การใช้ประโยชน์

ในกรณีที่ไม่มี การส่งมอบทรัพย์สิน หรือส่งมอบทรัพย์สินชำรุด หรือส่งมอบทรัพย์สินไม่ตรงตามสัญญาลิสซิง ผู้ให้เช่าลิสซิงอาจใช้สิทธิในการแก้ไขความผิดพลาด เพราะเหตุผิดนัดหรือผิดสัญญาและขอชำระหนี้ใหม่ได้ โดยผู้เช่าลิสซิงทรงไว้ซึ่งสิทธิในการยึดหน่วงค่าเช่าตามสัญญาลิสซิง จนกว่าผู้ให้เช่าลิสซิงจะได้ส่งมอบทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิง หากผู้ให้เช่าลิสซิงไม่สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวได้ในระยะเวลาอันสมควร ผู้เช่าลิสซิงอาจบอกเลิกสัญญาลิสซิงได้

มาตรา 574/7 ผู้ให้เช่าลิสซิงอาจโอนสิทธิหรือกระทำการใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิตามสัญญาลิสซิงโดยประการอื่น แต่การโอนสิทธิดังกล่าวไม่ถือเป็นการปลดปล่อยผู้ให้เช่าลิสซิงให้หลุดพ้นจากพันธะตามสัญญาลิสซิง และไม่มีผลเป็นการแปลงหนี้ใหม่ซึ่งสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญาลิสซิง

มาตรา 574/8 ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องรับผิดชอบผู้เช่าลิสซิ่งในความชำรุดบกพร่อง และมีหน้าที่ซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากทรัพย์สินที่ลิสซิ่ง ที่ผู้เช่าลิสซิ่งได้รับ เว้นแต่ จะเกิดจากเหตุสุดวิสัย ความผิดหรือความประมาทเลินเล่อของผู้เช่าลิสซิ่ง

มาตรา 574/9 ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องให้ผู้เช่าลิสซิ่งครอบครองทรัพย์สินโดยปกติสุขปราศจากการรอนสิทธิจากบุคคลภายนอก และต้องรับผิดชอบต่อผู้ลิสซิ่งหากมีการรอนสิทธิดังกล่าว เว้นแต่ ผู้เช่าลิสซิ่งรู้ถึงการรอนสิทธิก่อนหรือขณะทำสัญญานั้น

มาตรา 574/10 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาลิสซิ่ง หากผู้เช่าลิสซิ่งใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินตามสัญญาลิสซิ่ง และได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาลิสซิ่งแล้ว ผู้ให้เช่าลิสซิ่งต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งโดยพลัน

กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนมาเป็นของผู้เช่าลิสซิ่ง ตั้งแต่ผู้เช่าลิสซิ่งแสดงเจตนาซื้อทรัพย์สินไปยังผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

มาตรา 574/11 ผู้เช่าลิสซิ่งต้องใช้ความระมัดระวังสงวนใช้สอยซ่อมแซมและบำรุงรักษาทรัพย์สิน ประกันภัยทรัพย์สิน เหมือนเช่นวิญญูชนจะพึงปฏิบัติกับทรัพย์สินของตนเอง ให้อยู่ในสภาพตามที่ได้รับส่งมอบมา แต่ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสื่อมราคาเพราะการใช้สอยตามปกติ

มาตรา 574/12 ผู้เช่าลิสซิ่งไม่อาจนำทรัพย์สินออกให้เช่าช่วง หรือโอนสิทธิของตน อันมีในทรัพย์สินนั้น ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนให้แก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าลิสซิ่ง

ผู้เช่าลิสซิ่งนำทรัพย์สินออกให้เช่าช่วง หรือโอนสิทธิในการใช้สอยทรัพย์สินโดยไม่ได้ ได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าลิสซิ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

มาตรา 574/13 ผู้เช่าลิสซิ่งมีหน้าที่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่ง

ผู้เช่าลิสซิ่งจะบอกเลิกสัญญาในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้ด้วยส่งมอบทรัพย์สินในสภาพเดิม กลับคืนให้แก่ผู้ให้เช่าลิสซิ่ง โดยผู้เช่าลิสซิ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เบี้ยปรับ และค่าเสียหายตามที่ได้ตกลงกัน และสัญญาลิสซิ่งย่อมเป็นอันสิ้นสุดลง โดยให้ผู้เป็นคู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม

มาตรา 574/14 เมื่อผู้ให้เช่าลิสซิ่งส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าลิสซิ่งแล้ว ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าลิสซิ่งตามสัญญาลิสซิ่งในงวดใดงวดหนึ่ง ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิจะเรียกให้ผู้เช่าลิสซิ่งชำระค่าลิสซิ่งที่ค้างชำระพร้อมด้วยเบี้ยปรับและค่าเสียหายได้

มาตรา 574/15 ถ้าผู้เช่าลิสซิ่งผิดนัดการชำระค่าเช่าลิสซิ่งสองงวดติด ๆ กัน หรือเมื่อผู้เช่าลิสซิ่ง กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าลิสซิ่งมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้

การบอกเลิกสัญญาอิสซิงตามวรรคหนึ่ง ต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือให้ผู้เช่าอิสซิงทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าอิสซิงได้รับหนังสือดังกล่าว ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าอิสซิงชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าอิสซิงสองงวดติด ๆ กัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ ผู้ให้เช่าอิสซิงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาอิสซิงได้ หากผู้เช่าอิสซิงชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญแล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา 574/16 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามสัญญาอิสซิง หากผู้เช่าอิสซิงมีสิทธิเลือกในการซื้อทรัพย์สินตามสัญญาอิสซิง ทำสัญญาอิสซิงต่อ หรือส่งมอบทรัพย์สินนั้นคืนให้แก่ผู้ให้เช่าอิสซิง

การใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สัญญา ทั้งสองฝ่าย ตั้งแต่ขณะหรือหลังจากทำสัญญาอิสซิง ทั้งนี้ต้องก่อนที่สัญญาอิสซิงจะสิ้นสุดลง

มาตรา 574/17 สัญญาอิสซิงย่อมสิ้นสุดลงเมื่อ

- (1) สิ้นระยะเวลาตามสัญญาที่ตกลงกันไว้
- (2) มีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
- (3) ผู้ให้เช่าอิสซิงพ้นสภาพนิติบุคคล หรือเลิกประกอบกิจการ
- (4) มีการบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 574/13 วรรคสอง และมาตรา 574/15

ภาคผนวก ค

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส.01/2551 เรื่อง การอนุญาตให้
ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อและให้เช่าแบบลิสซิ่ง

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ สนส. 01/2551

เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

1. เหตุผลในการออกประกาศ

ที่ผ่านมารูปแบบความต้องการใช้เงินกู้ยืมของผู้บริโภคนอกเหนือจากการกู้ยืมเงินเพื่อการดำเนินธุรกิจหรือการอุปโภคบริโภค (Loan Credit) แล้ว ยังมีความต้องการกู้ยืมเงินเพื่อนำไปซื้อทรัพย์สิน (Sales Credit) โดยการเช่าซื้อหรือเช่าแบบลีสซิ่งจากสถาบันการเงิน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้นและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ที่ประสงค์จะซื้อทรัพย์สินแต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอ ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์สามารถประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ตั้งแต่เดือนกันยายน 2547 ซึ่งครอบคลุมถึงการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) โดยมีการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มาเป็นลำดับดังนี้

(1) การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ โดยมีเงื่อนไขสำหรับการขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back) ที่กำหนดให้ผู้ขายและเช่ากลับคืนต้องเป็นนิติบุคคล และทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องไม่เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน หรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันกิโลกรัมซึ่งมิได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก เหตุที่ต้องจำกัดขอบเขตธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนในช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากมีข้อกังวลเรื่องภาระหนี้ภาคครัวเรือนที่ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) คำนวณผลตอบแทน ทำให้ผู้เช่าไม่ทราบภาระอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง (Effective Interest Rate) ที่ถูกเรียกเก็บ

(2) การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจการขายและเช่ากลับคืนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการดังกล่าวกับบุคคลธรรมดาได้โดยไม่จำกัดประเภททรัพย์สินตั้งแต่เดือนมีนาคม 2551 เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเป็นการเพิ่มช่องทางให้ประชาชนสามารถนำทรัพย์สินที่มีอยู่มาเป็นหลักประกันเพื่อการหาเงินทุนในระบบได้ (Asset-Based Financing) โดยมีภาระดอกเบี้ยต่ำกว่าสินเชื่อส่วนบุคคล โดยได้กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงซึ่งใช้คำนวณผลตอบแทนให้ผู้เช่าทราบ และเนื่องจากการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นธุรกรรมคล้ายการให้สินเชื่อ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ควรบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับการให้สินเชื่อ

การออกประกาศฉบับนี้เพื่ออ้างอิงอำนาจตามกฎหมายให้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ใดที่ได้รับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแล้วให้ดำเนินธุรกิจต่อไปได้โดยไม่ต้องยื่นขออนุญาตใหม่อีก

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งตามข้อกำหนดในประกาศนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกิจสถาบันการเงินทุกแห่ง

4. ประกาศและหนังสือเวียนที่ยกเลิก

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ สนส. 1/2551 เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ลงวันที่ 7 มีนาคม 2551 (หนังสือเวียนที่ ฟนส.(21) ว. 47/2551 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2551)

5. เนื้อหา

5.1 ในประกาศฉบับนี้

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า สงหาทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ธนาคารพาณิชย์ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง

“ให้เช่าแบบลีสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่ป็นสัญญาเช่าการเงิน(Financial Lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าสิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า

“ให้เช่าซื้อ” หมายความว่า การให้เช่าซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“ราคาสินค้า” หมายความว่า ราคาที่จะพึงซื้อขายทรัพย์สินที่ให้เช่ากันได้ ในท้องตลาด ด้วยเงินสด ณ วันทำสัญญา

“เงินลงทุน” หมายความว่า ผลรวมของราคาสินค้าและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ธนาคารพาณิชย์ต้องชำระเพื่อการได้มาซึ่งทรัพย์สิน เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษีอากร และค่าเบี้ยประกันภัย เป็นต้น โดยเงินลงทุนจะต้องมียอดลดลงตามจำนวนเงินที่ผู้เช่าผ่อนชำระเงินรายงวดตามสัญญาเช่า

“เงินรายงวด” หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระแก่ธนาคารพาณิชย์ ในแต่ละงวดซึ่งประกอบด้วยส่วนที่เป็นเงินต้นและดอกเบี้ยหรือดอกผลเช่าซื้อ

“เงินล่วงหน้า” หมายความว่า จำนวนเงินที่ผู้เช่าต้องชำระล่วงหน้าครั้งแรกเมื่อทำสัญญา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญา

“สัญญาเช่า” หมายความว่า สัญญาเช่าซื้อ หรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง

“ผู้ให้เช่า” หมายความว่า ผู้ให้เช่าซื้อ หรือผู้ให้เช่าแบบลีสซิ่ง

“ผู้เช่า” หมายความว่า ผู้เช่าซื้อ หรือผู้เช่าแบบลีสซิ่ง

5.2 หลักการ

5.2.1 ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อ และให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งเป็นธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อ

อย่างไรก็ดี การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งจะต้องไม่เป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่น ๆ หรือเป็นช่องทางในการตกแต่งบัญชี เช่นในกรณีเจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินมาจำหน่ายให้ธนาคารพาณิชย์ และหลังจากนั้นทำการเช่าทรัพย์สินนั้นจากธนาคารพาณิชย์ (Sale and Lease Back) โดยธนาคารพาณิชย์ประเมินราคาจำหน่ายที่สูงเกินจริงเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เช่า หรือในทางกลับกัน ธนาคารพาณิชย์เป็นเจ้าของทรัพย์สิน และได้ทำการ Sale and Lease Back โดยจำหน่ายทรัพย์สินให้ผู้ให้เช่ารายอื่นในราคาที่สูงเกินจริง เพื่อสร้างกำไรทางบัญชี หรือการประเมินราคาทรัพย์สินอย่างไม่เหมาะสม เป็นต้น

5.2.2 ธนาคารแห่งประเทศไทยมุ่งเน้นให้ธนาคารพาณิชย์บริหารความเสี่ยงของตนเอง โดยธนาคารพาณิชย์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะธุรกรรม ทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง รวมทั้งความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีนโยบายและระเบียบปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งมีระบบงาน ระบบบริหารความเสี่ยง และระบบการควบคุมภายในที่สามารถรองรับการประกอบธุรกิจได้

5.2.3 การประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งมีความเสี่ยงในลักษณะเดียวกับการให้สินเชื่อทั่วไป ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงการบริหารความเสี่ยงและคุณภาพของสินเชื่อ เช่น กระบวนการอนุมัติสินเชื่อที่มีมาตรฐานซึ่งจะต้องยึดถือรายได้ของลูกหนี้เป็นปัจจัยสำคัญ การวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ และการประเมินมูลค่าของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งต้องมีหลักเกณฑ์อ้างอิงที่เชื่อถือได้ เป็นต้น โดยไม่มุ่งเน้นแต่เพียงการเพิ่มปริมาณของสินเชื่อ ธนาคารพาณิชย์ที่ต้องการประกอบธุรกิจดังกล่าวต้องมีความพร้อมในเรื่องจำนวนและคุณภาพของบุคลากร และระบบงานต่าง ๆ ได้แก่ ระบบการบริหารความเสี่ยง การวิเคราะห์สินเชื่อและทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง การติดตามและทวงถามหนี้ การบังคับขายทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง รวมไปถึงการจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล

5.3 หลักเกณฑ์ในการประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ที่จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ต้องมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

5.3.1 มีฐานะการเงินและฐานะการดำเนินงานอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถกันเงินสำรองได้ครบถ้วน สามารถดำรงอัตราส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์และภาระผูกพันได้ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด ตลอดจนสามารถดำรงอัตราส่วนทางการเงินอื่นใดที่ธนาคารแห่งประเทศไทยสั่งการเป็นกรณีพิเศษ

5.3.2 ให้ความร่วมมือกับทางการในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ในการปรับบทบาทและรูปแบบสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์ที่มีสถาบันการเงินที่รับฝากเงินจากประชาชนอยู่ภายใต้กลุ่มธุรกิจเดียวกันมากกว่า ๑ แห่ง/รูปแบบ ต้องจัดทำแผนการควบกิจการรวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน ๑ รูปแบบ (One Presence) ตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

5.3.3 จัดทำแผนงานรองรับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและเพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ แผนงานดังกล่าวต้องมีสาระสำคัญอย่างน้อย ดังนี้

- (1) นโยบายและระเบียบปฏิบัติในการประกอบธุรกิจ
- (2) รายละเอียดของระบบการบริหารจัดการ ระบบบริหารความเสี่ยงระบบการควบคุมภายใน และระบบการจัดทำบัญชี รวมทั้งความพร้อมและคุณภาพของบุคลากร

(3) รายละเอียดของระบบบริหารความเสี่ยงต้องครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

- ระบบการวิเคราะห์สินเชื่อ เพื่อการกำหนดวงเงินสินเชื่อของลูกค้าและการกำหนดจำนวนเงินล่วงหน้าที่ถูกค้าต้องชำระที่มีกระบวนการเป็นมาตรฐาน โดยเฉพาะในการวิเคราะห์ ความสามารถในการชำระหนี้ต้องยึดถือรายได้ของลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญ รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและสภาพคล่องของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง

- การกำหนดประเภทของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่งการกำหนดจำนวนเงินลงทุนสูงสุดสำหรับทรัพย์สินแต่ละประเภท และทรัพย์สินทุกประเภทรวมกัน โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ตลาดรองสำหรับขายทรัพย์สิน การล้าสมัยของทรัพย์สิน เป็นต้น

- การบริหารทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งรวมถึงการจัดการทรัพย์สิน การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดมา การติดตามและตรวจสอบสภาพทรัพย์สิน การประเมินมูลค่าทรัพย์สิน การประเมินมูลค่าซากของทรัพย์สิน จะต้องมีการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินนั้น ธนาคารพาณิชย์จะใช้ผู้ประเมินราคาอิสระหรือผู้ประเมินราคาภายในก็ได้ โดยธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณและมาตรฐานการปฏิบัติงานซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในวงการศึกษาวิชาการประเมินราคาสินทรัพย์

- ระบบการเรียกเก็บหนี้ และการติดตามทวงถามหนี้ที่สามารถเตือนให้ธนาคารพาณิชย์ทราบเมื่อลูกหนี้เริ่มมีปัญหาในการชำระหนี้หรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามข้อตกลง ตลอดจนกลยุทธ์ในการเรียกเก็บหนี้ในกรณีต่าง ๆ โดยให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของธนาคารแห่งประเทศไทยในการติดตามทวงถามหนี้

- การจัดเก็บข้อมูล และการจัดทำรายงาน ตลอดจนระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสำหรับใช้ในการกำหนดและทบทวนนโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง

5.3.4 ธนาคารพาณิชย์ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งต้องยื่นหนังสือแสดงความจำนงที่จะประกอบธุรกิจดังกล่าวที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการธนาคารพาณิชย์ให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยธนาคารพาณิชย์ที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ของแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินต้องให้การรับรองมาในหนังสือแสดงความจำนงดังกล่าวด้วยว่าจะปฏิบัติตามแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาตรับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่น เพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความสำคัญ

เห็นชอบ รวมทั้งเงื่อนไขต่าง ๆ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังจะกำหนดประกอบการให้ความเห็นชอบ

ทั้งนี้ ให้ธนาคารพาณิชย์จัดส่งหนังสือแสดงความจำนงไปที่สายกำกับสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย โดยเมื่อธนาคารพาณิชย์ได้ยื่นหนังสือแสดงความจำนงแล้ว ให้มีผลเป็นการอนุญาตเมื่อพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ยื่นหนังสือดังกล่าว เว้นแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะมีข้อทักท้วงหรือให้ชี้แจงเพิ่มเติมเป็นลายลักษณ์อักษร โดยในกรณีที่ธนาคารแห่งประเทศไทยมีข้อทักท้วงหรือให้ชี้แจงเพิ่มเติม ให้ถือว่าธนาคารพาณิชย์ได้รับอนุญาตเมื่อได้รับแจ้งการอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย

5.3.5 การจัดทำสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับผู้เช่าเป็นหนังสืออย่างน้อย 2 ฉบับ และมอบให้ผู้เช่าเก็บไว้เป็นหลักฐาน 1 ฉบับ โดยต้องระบุรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าแต่ละประเภท ดังนี้

- (1) ประเภท ลักษณะ และอายุการใช้งานของทรัพย์สิน
- (2) ราคาเงินสด เงินลงทุน จำนวนเงินล่วงหน้า จำนวนเงินรายงวดและอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน
- (3) รายละเอียดและวิธีการที่ใช้ในการคำนวณผลตอบแทน และจำนวนเงินรายงวด หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทน ให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)
- (4) ระยะเวลาในการเช่า
- (5) วิธีการส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น
- (6) การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัยการค้ำประกัน
- (7) เงื่อนไขและสิทธิของผู้เช่าที่จะชำระค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนด (ถ้ามี)
- (8) ค่าใช้จ่ายและค่าเบี่ยงปรับในกรณีต่าง ๆ
- (9) เงื่อนไขในการบอกเลิกสัญญา การสิ้นสุดของสัญญา และการยึดทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง
- (10) เงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแก่ผู้เช่า
- (11) เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยราคาที่ตกลงกัน

เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าและผู้เช่าใช้สิทธิซื้อทรัพย์สิน โดยได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้ว ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการตามที่จำเป็นโดยไม่ชักช้าเพื่อให้ผู้เช่ามีสิทธิในทรัพย์สินอย่างบริบูรณ์เช่น จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงชื่อเจ้าของทรัพย์สิน เป็นต้น

นอกจากนั้น เนื่องจากการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และการให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2543 และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้าเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2544 ดังนั้น ในการให้เช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ และการให้เช่าซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดทำสัญญาเช่าซื้อให้เป็นไปตามประกาศดังกล่าว ตลอดจนหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาประกาศกำหนดด้วย

5.3.6 การประกาศเผยแพร่อัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใด ๆ

(1) ให้ธนาคารพาณิชย์เปิดเผยประกาศอัตราดอกเบี้ยในการคำนวณผลตอบแทน ค่าปรับ ค่าบริการ ค่าใช้จ่าย และค่าธรรมเนียมใด ๆ ในการให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง ไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานทุกแห่งภายในวันเดียวกับที่ธนาคารพาณิชย์ประกาศหรือเปลี่ยนแปลงรายละเอียด รวมทั้งให้เผยแพร่ข้อมูลข้างต้นไว้ในเว็บไซต์ (Website) ของธนาคารพาณิชย์ก่อนวันที่รายละเอียดดังกล่าวมีผลใช้บังคับ หากธนาคารพาณิชย์ใช้อัตราดอกเบี้ยคงที่ต่อปี (Flat Interest Rate) ในการคำนวณผลตอบแทนให้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงต่อปีด้วย (Effective Interest Rate)

(2) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ประสงค์จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนด อัตราค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่าย ค่าปรับ วิธีการคำนวณ และเงื่อนไขต่าง ๆ ของสัญญา ให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การปฏิบัติในเรื่องดอกเบี้ยส่วนลด ค่าบริการต่าง ๆ และเบี้ยปรับสำหรับธนาคารพาณิชย์

5.3.7 การกำกับดูแลการประกอบธุรกิจ

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงต่อการเสียหายของทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง และควรจัดให้มีประกันภัยทรัพย์สินดังกล่าวโดยธนาคารพาณิชย์เป็นผู้รับประกันภัยตามความจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ ในการทำประกันภัยธนาคารพาณิชย์ต้องคำนึงถึงประเภททรัพย์สิน ยอดเงินลงทุนในทรัพย์สิน โอกาสในการเกิดความเสียหายของทรัพย์สิน และค่าซ่อมแซมกรณีทรัพย์สินได้รับความเสียหาย เป็นต้น

(2) ในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์ยกเว้นธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งให้นับรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือแก่บุคคลหลายคนรวมกันในโครงการหนึ่งโครงการใด หรือเพื่อใช้ในวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ซึ่งเมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินร้อยละ 25 ของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์นั้น

สำหรับกรณีของธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยในการคำนวณจำนวนเงินสูงสุดที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถลงทุนในทรัพย์สินเพื่อให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ให้ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยนับรวมกับธุรกรรมการให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพันหรือการทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อประเภทอื่น เพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือโครงการหนึ่ง โครงการใด เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินกว่าที่ธนาคารพาณิชย์เพื่อรายย่อยสามารถทำได้ตามที่กำหนดไว้ในประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการกำหนดอัตราส่วนจำนวนเงินที่สถาบันการเงินให้สินเชื่อ ลงทุน ก่อภาระผูกพัน หรือทำธุรกรรมที่มีลักษณะคล้ายการให้สินเชื่อเพื่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือโครงการหนึ่งโครงการใดกับเงินกองทุน

(3) ในการคำนวณน้ำหนักความเสี่ยงของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าเพื่อดำรงเงินกองทุนเป็นอัตราส่วนกับสินทรัพย์และภาระผูกพัน การจัดชั้นลูกหนี้ตามสัญญาเช่าและการกันสำรอง รวมทั้งการระงับการรับรู้ดอกเบี้ยค้างรับเป็นรายได้จากการให้เช่าซื้อและการให้เช่าแบบลิสซิ่งให้ธนาคารพาณิชย์ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด

(4) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ได้รับทรัพย์สินกลับคืนมาเนื่องจากสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือเนื่องจากยึดมาจากผู้เช่า ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือนับแต่วันที่ยึดมา หากพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วธนาคารพาณิชย์ ยังไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าทรัพย์สินนั้นต่อได้ ธนาคารพาณิชย์ต้องกันเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้น โดยให้ทยอยกันเงินสำรองทุกงวด 6 เดือน ในอัตรารวดละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของมูลค่าทรัพย์สินนั้น ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

หากปรากฏว่าทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสูญหรือสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดชั้นและการกันเงินสำรองของสถาบันการเงิน ให้ธนาคารพาณิชย์ดำเนินการตัดทรัพย์สินนั้นออกจากบัญชีหรือกันเงินสำรองให้ครบถ้วนทันทีตามประกาศที่กล่าวด้วย โดยในกรณีทรัพย์สินนั้นเข้าข่ายเป็นสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญ ให้ธนาคารพาณิชย์กันเงินสำรองเป็นจำนวนที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบ

ระหว่างเงินสำรองที่ได้ทยอยกันไปแล้วตามวิธีการที่กล่าวในวรรคแรกกับเงินสำรองที่ต้องกันสำหรับสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยจะสูญตามประกาศที่กล่าว

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ได้รับกลับคืนมานั้น มีอายุการใช้งานเหลือน้อยกว่า 2 ปี และธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถจำหน่ายหรือให้เช่าต่อได้ภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา ให้ธนาคารพาณิชย์กักเงินสำรองสำหรับทรัพย์สินนั้นทั้งจำนวนทันทีเมื่อครบระยะเวลา 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือวันที่ยึดมา

5.3.8 การจัดทำบัญชีและรายงาน

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องตรวจสอบดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานบัญชีกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่นที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

(2) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีข้อมูลและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

5.3.9 ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์กระทำการดังนี้

(1) จัดหาทรัพย์สินโดยที่ยังไม่ได้ตกลงทำสัญญาเช่าทรัพย์สินนั้นกับผู้ใดหรือจัดหาทรัพย์สินในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดหรือสูงกว่าราคาต่ำสุดที่พึงจัดหาได้

(2) นำทรัพย์สินที่ให้เช่าไปทำนิติกรรมกับบุคคลใดอันก่อให้เกิดภาระแก่ทรัพย์สินนั้น เว้นแต่ในกรณีจำเป็น โดยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

(3) ให้ผู้เช่านำทรัพย์สินไปให้เช่าช่วง ยกเว้นในกรณีที่ผู้เช่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินเป็นทางค้าปกติ

5.3.10 กรณีที่เจ้าของทรัพย์สินนำทรัพย์สินมาขายและเช่ากลับคืน (Sale and Lease Back)

(1) ธนาคารพาณิชย์ต้องถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับการประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งดังกล่าวข้างต้น

(2) ในการรับซื้อทรัพย์สินและให้เช่ากลับคืน ธนาคารพาณิชย์ต้องดำเนินการให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืนดังนี้

(ก) ธนาคารพาณิชย์ต้องจัดให้มีการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืน ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์หรือคณะผู้บริหาร ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการของธนาคารพาณิชย์

อย่างไรก็ดีธนาคารพาณิชย์ต้องประเมินราคาทรัพย์สินอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เกิดการตกแต่งบัญชี หรือการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายและเช่ากลับคืน

(ข) ในกรณีที่ธนาคารพาณิชย์ไม่มีความชำนาญหรือทรัพย์สินไม่มีราคาประเมินในตลาดรองเพื่อการอ้างอิง เช่น เครื่องจักร เครื่องบิน และเรือ เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ควรใช้ผู้ประเมินอิสระภายนอกในการประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืนประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ขายและเช่ากลับคืนในการตกแต่งบัญชี เช่น การรับซื้อทรัพย์สินในราคาที่สูงเกินจริง

5.3.11 การพักหรือเพิกถอนการอนุญาตประกอบธุรกิจ

ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจพักหรือสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือข้อกำหนดข้างต้น
- (2) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence) ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังให้ความเห็นชอบ
- (3) ธนาคารพาณิชย์ไม่ดำเนินการตามเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดประกอบการให้ความเห็นชอบแผนการควบกิจการ รวมกิจการ ขายกิจการ คืนใบอนุญาต รับโอนสินทรัพย์และหนี้สินจากสถาบันการเงินแห่งอื่นเพื่อการดำเนินการตามนโยบายสถาบันการเงิน 1 รูปแบบ (One Presence)
- (4) กรณีอื่น ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่ากระทบกับความปลอดภัยหรือความผาสุกของประชาชน

6. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2551

ธาริษา วัฒนเกส

ผู้ว่าการ

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคผนวก ง

ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุน

ประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง

ประกาศใช้วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2534

ประกาศกระทรวงการคลัง
เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการ
ให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ (๖) วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“การให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจัดหาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการบริการอย่างอื่นเป็นทางค้าปกติ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน

“ให้เช่า” หรือ “เช่า” หมายความว่า ให้เช่าหรือเช่าในธุรกิจลิสซิ่ง

“ทรัพย์สิน” หมายความว่า ทรัพย์สินที่ให้เช่าแบบลิสซิ่ง

“ราคาเงินสด” หมายความว่า ราคาที่จะพึงซื้อขายทรัพย์สินที่ให้เช่ากันได้ในท้องตลาดด้วยเงินสด ณ วันทำสัญญาเช่า

“เงินลงทุน” หมายความว่า ผลรวมของราคาเงินสดและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่บริษัทเงินทุนต้องชำระเพื่อการค้าซึ่งทรัพย์สิน เช่น ค่าขนส่ง ค่าภาษีอากร และค่าเบี้ยประกันภัยเป็นต้น

“เงินล่วงหน้า” หมายความว่า เงินที่ผู้เช่าต้องชำระล่วงหน้าครั้งแรกเมื่อทำสัญญาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของราคาค่าเช่าตามสัญญาต่างหากจากค่าเช่ารายงวด

ข้อ ๒ บริษัทเงินทุนใดประสงค์จะประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งให้ขออนุญาตต่อรัฐมนตรีโดยยื่นคำขอต่อธนาคารแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ รัฐมนตรีจะพิจารณาอนุญาตเฉพาะบริษัทเงินทุนที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบริษัทที่มีฐานะการเงินอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีเงินกองทุนสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าร้อยล้านบาท และมีสินทรัพย์รวมสุทธิไม่ต่ำกว่าห้าพันล้านบาท

(๒) เป็นบริษัทที่มีฐานะการดำเนินงานดี โดยพิจารณาจากฐานะสภาพคล่องความสามารถในการชำระหนี้ คุณภาพของสินทรัพย์ และความสามารถในการทำกำไรติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีหลังสุดก่อนยื่นคำขอ

(๓) เป็นบริษัทที่มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานในอดีตของบริษัท ประกอบกับประวัติและความสามารถของผู้บริหาร

(๔) เป็นบริษัทที่มีการจัดการที่รอบคอบและเชื่อถือได้ มีระบบบัญชีตามมาตรฐานทั่วไป มีระบบการควบคุมภายในที่ดีและมีการติดตามหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๕) เป็นบริษัทที่ให้ความร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือตามนโยบายของทางการเป็นอย่างดี และปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายและคำสั่งของทางการอย่างเคร่งครัดตลอดเวลาที่ผ่านมา

ข้อ ๓ จำนวนเงินลงทุนที่บริษัทเงินทุนลงทุนในทรัพย์สินเพื่อการให้เช่าแบบลิสซิ่งแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เมื่อรวมกับ

(๑) จำนวนเงินที่บริษัทเงินทุนให้กู้ยืมแก่บุคคลนั้น และหรือลงทุนในกิจการของบุคคลนั้น

(๒) จำนวนเงินที่บริษัทเงินทุนค้ำประกัน รับรอง รับอาวัล หรือสอดเข้าแก้หน้าในตัวเงินเพื่อบุคคลนั้น และ

(๓) จำนวนเงินที่บริษัทเงินทุนจ่ายไปตามภาระผูกพันตาม (๒) เมื่อสิ้นวันหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินร้อยละห้าสิบของเงินกองทุนของบริษัทเงินทุนนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือห้างหุ้นส่วนตามความในมาตรา ๓๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๒๖

ข้อ ๔ จำนวนเงินลงทุนสูงสุดที่บริษัทเงินทุนลงทุนในทรัพย์สินเพื่อการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่ง รวมกันทั้งสิ้นในขณะใดขณะหนึ่งต้องไม่เกินสี่เท่าของเงินกองทุนของบริษัทเงินทุนนั้น

ข้อ ๕ ให้บริษัทเงินทุนถือปฏิบัติในการให้เช่าดังต่อไปนี้

(๑) สัญญาเช่าต้องทำเป็นหนังสือและมีข้อกำหนดว่าผู้เช่าเพียงฝ่ายเดียวจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดไม่ได้

(๒) ราคาเช่าตามสัญญาต้องไม่เกินเงินลงทุนในทรัพย์สินและผลประโยชน์ที่บริษัท
เงินทุนเรียกเก็บ

(๓) กำหนดระยะเวลาในการให้เช่า และหลักเกณฑ์ วิธีการต่ออายุสัญญาเช่า(ถ้ามี)

กำหนดระยะเวลาในการให้เช่าตามวรรคหนึ่งต้องมีกำหนดระยะเวลาการให้เช่า
ทรัพย์สินตั้งแต่สามปีขึ้นไปแต่ต้องไม่เกินอายุการใช้งานของทรัพย์สินที่ผู้ผลิตทรัพย์สินนั้นรับรอง
หรือกำหนดหรือไม่เกินสิบปีแล้วแต่ระยะเวลาใดจะน้อยกว่า เว้นแต่ทรัพย์สินที่ให้เช่าเป็นทรัพย์สิน
ที่ยึดมาจากผู้เช่ารายอื่นกำหนดระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึงสามปีก็ได้

(๔) ต้องจัดให้ผู้เช่าชำระเงินล่วงหน้าทันทีที่ทำสัญญาเช่าเป็นจำนวนเงินไม่ต่ำกว่าร้อยละ
สิบของเงินลงทุนในทรัพย์สิน ต่างหากจากการชำระเงินค่าเช่าในงวดต่อ ๆ ไป

การชำระเงินล่วงหน้าดังกล่าว บริษัทเงินทุนจะให้ผู้เช่าชำระแก่ผู้จำหน่ายทรัพย์สินนั้น
โดยตรงก็ได้ แต่บริษัทเงินทุนต้องมีหลักฐานแสดงการชำระเงินหรือสำเนาหลักฐานดังกล่าวไว้

(๕) ทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องมีราคาเงินสดไม่ต่ำกว่าห้าแสนบาทต้องเป็นทรัพย์สิน
ประเภททุนเฉพาะเครื่องจักรหรือเครื่องมือใหม่ที่มีราคาซื้อขายแน่นอน สามารถสอบทานได้ ซึ่งใช้
ในการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการบริการอย่างอื่นเท่านั้น และต้องไม่ใช่
ทรัพย์สินที่โดยสภาพของสินทรัพย์นั้นไม่สามารถนำไปให้ผู้อื่นเช่าได้อีก

(๖) ต้องจัดให้มีการประกันภัยทรัพย์สินที่ให้เช่าเต็มมูลค่าของทรัพย์สินนั้น โดยบริษัท
เงินทุนเป็นผู้รับประกันผลประโยชน์ตลอดอายุสัญญาเช่า

(๗) การเรียกค่าปรับจากผู้เช่าในกรณีที่ผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าในงวดใดงวดหนึ่ง
ต้องระบุไว้ชัดเจนในสัญญาเช่า แต่ค่าปรับดังกล่าวเมื่อคิดเป็นอัตราส่วนกับยอดเงินและระยะเวลาที่
ผิดนัดแล้วต้องไม่เกินกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมที่บริษัทเงินทุนสามารถเรียกได้ตามกฎหมาย
ในขณะที่ทำสัญญาเช่า

(๘) การบอกเลิกสัญญา เมื่อผู้เช่าผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติด ๆ กัน หรือเมื่อผู้เช่า
กระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ บริษัทเงินทุนต้องแจ้งการบอกเลิกสัญญาพร้อมด้วยเหตุผล
เป็นหนังสือให้ผู้เช่าทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับหนังสือดังกล่าว
ในหนังสือบอกเลิกสัญญานั้นให้ระบุด้วยว่าหากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระ หรือแก้ไขการผิด
สัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญดังกล่าว แล้วแต่กรณี ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอก
เลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

ในกรณีที่ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าสองงวดติดต่อกัน หรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วน
สำคัญ หากผู้เช่าชำระค่าเช่างวดที่ค้างชำระเงินรายงวดที่ค้างชำระหรือแก้ไขการผิดสัญญาในข้อที่

เป็นส่วนสำคัญ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา ให้การบอกเลิกสัญญานั้นเป็นอันระงับไป

(๕) ต้องยินยอมให้ผู้เช่าโอนสิทธิและหน้าที่ตามสัญญาเช่าให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติที่จะเป็นผู้เช่าได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศนี้ ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการเช่าต้องไม่เกินระยะเวลาที่คงเหลืออยู่ตามสัญญาเช่าเดิม และห้ามมิให้ผู้เช่านำทรัพย์สินที่เช่าไปให้เช่าช่วง

(๑๐) ให้แนบหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการคำนวณค่าเช่าที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บและส่วนลดที่ผู้ให้เช่าจะลดให้แก่ผู้เช่าในกรณีที่ผู้เช่าจะชำระราคาค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนดไว้กับคู่มือสัญญาเช่าที่มอบให้ผู้เช่า

(๑๑) ระบุค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ผู้เช่าจะต้องจ่ายนอกเหนือจากค่าเช่าตามสัญญาเช่า (ถ้ามี)

(๑๒) เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า หากผู้เช่าใช้สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขในการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินครบถ้วนตามสัญญาเช่าแล้ว บริษัทเงินทุนต้องโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้เช่าโดยพลัน

(๑๓) ทรัพย์สินที่บริษัทเงินทุนเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าหรือยึดมาจากผู้เช่ารายอื่น บริษัทเงินทุนต้องจำหน่ายหรือให้แก่บุคคลอื่นเช่าต่อภายในสามเดือน นับแต่วันที่สิ้นสุดสัญญาเช่าหรือนับแต่วันที่ยึดมา หรือตามที่ได้รับผ่อนผันจากธนาคารแห่งประเทศไทย

ข้อ ๖ ให้บริษัทเงินทุนกำหนดโดยชัดแจ้งในสัญญาเช่าเกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) ประเภท ชนิด ลักษณะ และอายุของทรัพย์สิน

(๒) ราคาเงินสด ค่าเช่าตามสัญญา จำนวนเงินค่าเช่ารายงวด การชำระค่าเช่ารายงวด และการชำระเงินล่วงหน้า

(๓) กำหนดระยะเวลาในการเช่า และการต่ออายุสัญญาเช่า (ถ้ามี)

(๔) การส่งมอบ การตรวจตรา การติดตั้งหรือติดตั้ง การเคลื่อนย้าย การสูญหาย ความเสียหาย ความชำรุดบกพร่อง การบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายอื่น และการใช้ประโยชน์ของทรัพย์สินนั้น

(๕) การประกันภัย การรับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันภัย

(๖) การค้ำประกัน (ถ้ามี)

(๗) สิทธิของผู้เช่าที่จะชำระราคาค่าเช่าตามสัญญาคงเหลือสุทธิก่อนถึงกำหนดและส่วนลดที่ผู้ให้เช่าจะลดให้แก่ผู้เช่าในกรณีเช่นว่านี้

(๘) การผัดผ่อนไม่ชำระค่าเช่า การคิดเบี้ยปรับ และการโอนสิทธิของผู้เช่า

(๙) เขตอำนาจศาลที่ผู้เช่าและผู้ให้เช่าตกลงกันว่าเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจะเสนอคำฟ้องต่อศาลใด

(๑๐) วิธีการคำนวณผลประโยชน์ที่บริษัทเงินทุนเรียกเก็บอย่างชัดเจน

(๑๑) การบอกเลิกสัญญาเช่าของผู้ให้เช่าและผู้เช่า

(๑๒) เงื่อนไขในการให้ผู้เช่าเช่าต่อหรือซื้อทรัพย์สินทั้งหมดหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของทรัพย์สินด้วยค่าเช่าหรือราคาที่ตกลงกัน โดยคำนึงถึงเงินที่จ่ายไปแล้วในรูปเงินล่วงหน้าและค่าเช่า

ข้อ ๗ ห้ามมิให้บริษัทเงินทุนกระทำการดังต่อไปนี้

(๑) ให้เช่าทรัพย์สินแก่ผู้เช่าที่เป็นผู้จำหน่ายทรัพย์สินนั้น โดยมีได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทย ในการอนุญาตนั้นธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไว้ด้วยก็ได้

(๒) จัดหาทรัพย์สิน โดยที่ยังไม่ได้ตกลงทำสัญญาเช่าทรัพย์สินนั้นกับผู้ใด หรือจัดหาทรัพย์สินในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดหรือสูงกว่าราคาค่าสุดที่พึงจัดหาได้

(๓) ให้เช่าทรัพย์สินแก่ผู้เช่าที่มีชนิตบุคคล

(๔) ให้เช่าทรัพย์สินแก่ผู้เช่าที่มีหนี้สินสูงเกินกว่าห้าเท่าของทุนจดทะเบียน ซึ่งชำระแล้ว หรือเงินกองทุนของผู้เช่า เว้นแต่จะมีหลักทรัพย์และหรือบุคคลที่พึงเชื่อถือเป็นผู้ค้ำประกันการเช่านั้น

(๕) ให้เช่าทรัพย์สินที่ผ่านการใช้งานมาแล้วไม่ว่าทรัพย์สินดังกล่าวจะได้รับการปรับปรุงให้มีลักษณะคล้ายของใหม่หรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นทรัพย์สินซึ่งยึดมาจากผู้เช่ารายอื่นของบริษัทเงินทุนนั้น หรือเป็นทรัพย์สินที่ให้เช่าอันเนื่องมาจากการต่ออายุสัญญา

(๖) ยินยอมให้ผู้เช่าเพียงฝ่ายเดียวบอกเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนด

ข้อ ๘ ประกาศนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๔

สุธี สิงห์แสน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภาคผนวก จ

ประกาศนายทะเบียน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัท
ประกันชีวิตประกอบธุรกิจให้เข้าทรัพย์สินแบบลิสซิง ประกาศใช้วันที่

21 พฤษภาคม พ.ศ. 2545

ประกาศนายทะเบียน
เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิต
ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง (Leasing)

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๓ (๒๒) และข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันชีวิต ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ นายทะเบียนประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการอนุญาตให้บริษัทประกันชีวิต ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง (Leasing) ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ บริษัทที่จะขออนุญาตประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง ต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อย ดังนี้

๑.๑ มีเงินกองทุนส่วนเกินไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ล้านบาท

๑.๒ มีกำไรสุทธิจากผลการดำเนินงานไม่น้อยกว่าสองปีติดต่อกันก่อนวันยื่นคำขออนุญาต

๑.๓ มีสินทรัพย์สภาพคล่องเพียงพอที่จะจ่ายเงินตามสัญญาประกันภัยที่ยังมีภาระผูกพันอยู่สำหรับปีที่ล่วงมาแล้ว ๒ ปี และในอีก ๒ ปีข้างหน้าเป็นอย่างน้อย

๑.๔ มีการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และเคร่งครัดตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกันชีวิต

ข้อ ๒ บริษัทที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๑ หากประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง ให้ยื่นคำขออนุญาตต่อนายทะเบียนพร้อมด้วยเอกสาร ดังต่อไปนี้

๒.๑ แผนการดำเนินธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่งของบริษัท

๒.๒ ร่างสัญญาเช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่งของบริษัท

๒.๓ หลักเกณฑ์ของบริษัทเกี่ยวกับการวิเคราะห์เครดิตและความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า

๒.๔ คู่มือการปฏิบัติงานของบริษัทเกี่ยวกับธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง

๒.๕ ระเบียบการปฏิบัติงานของบริษัทเกี่ยวกับการให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง

หากบริษัทมีคุณสมบัติครบถ้วน และนายทะเบียนเห็นสมควร ให้นายทะเบียนออกหนังสืออนุญาตให้บริษัทประกอบธุรกิจดังกล่าวได้

ข้อ ๓ เมื่อได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนแล้ว บริษัทจะทำสัญญาให้เช่าทรัพย์สินแบบ리스ซิ่ง ได้ต่อเมื่อบริษัทมีการดำรงสินทรัพย์สภาพคล่องเพียงพอสำหรับความผูกพันตามสัญญาประกันภัย

การคำนวณสินทรัพย์สภาพคล่องตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาจากรายงานประจำเดือน
ก่อนหน้าทำสัญญาเช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งไม่เกิน ๒ เดือน

ข้อ ๔ นายทะเบียนมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สิน
แบบลิสซิ่งได้ เมื่อปรากฏแก่นายทะเบียนว่า บริษัท

๔.๑ ขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑

๔.๒ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

๔.๓ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งที่กำหนดไว้ใน
ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การลงทุนประกอบธุรกิจอื่นของบริษัทประกันชีวิต ลงวันที่
๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

๔.๔ ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สิน
แบบลิสซิ่ง หรือ

๔.๕ ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งแล้วทำให้เกิดหรืออาจทำให้เกิดความ
เสียหายต่อบริษัท ผู้เอาประกันภัย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

เมื่อนายทะเบียนสั่งเพิกถอนการอนุญาตตามวรรคก่อนแล้ว สิทธิในการ ประกอบธุรกิจ
ให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งของบริษัทเป็นอันสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ถูกลงสั่งเพิกถอน เว้นแต่สัญญาให้
เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งที่ยังไม่สิ้นสุดลงให้บริษัทคงผูกพันต่อไปตามอายุสัญญาที่เหลืออยู่

ข้อ ๕ บริษัทที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้ประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบ
ลิสซิ่งอยู่ก่อนวันที่ประกาศนี้มีผลใช้บังคับ ให้บริษัทประกอบธุรกิจดังกล่าวได้ต่อไปอีกหนึ่งปี
นับแต่วันที่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ

หากบริษัทตามวรรคหนึ่ง ประสงค์จะประกอบธุรกิจให้เช่าทรัพย์สินแบบลิสซิ่งต่อไป
ให้ยื่นคำขออนุญาตใหม่ตามประกาศนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕

พจนีย์ ชนวรานิช

อธิบดีกรมการประกันภัย

นายทะเบียน

ภาคผนวก ฉ
ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ.2515

ประกาศของคณะปฏิวัติ

ฉบับที่ ๕๘

โดยที่คณะปฏิวัติพิจารณาเห็นว่า การควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกระทรวง เจ้าหน้าที่รักษาการตามกฎหมายดังกล่าว สมควรปรับปรุงรวมเป็นกฎหมายฉบับเดียวกันเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติ อนึ่ง ปรากฏว่าในขณะนี้ได้มีผู้ประกอบการรับรองหรือรับซื้อตัวเงิน กิจการจัดหาเงินทุนเพื่อบุคคลอื่น และกิจการซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนหลักทรัพย์ รวมทั้ง การเป็นตัวแทนหรือนายหน้าของกิจการดังกล่าวมากยิ่งขึ้น และกิจการเหล่านี้มีลักษณะเป็นกิจการค้าขายซึ่งกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนได้ แต่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน และกฎหมายว่าด้วยการกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามกฎหมายดังกล่าวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ยังไม่มีบทบัญญัติควบคุมการประกอบกิจการดังกล่าวข้างต้น สมควรกำหนดการควบคุมกิจการนั้นไว้ในกฎหมายที่ปรับปรุงใหม่เสียด้วยในคราวเดียวกัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช ๒๔๗๑

(๒) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๓) พระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๕

(๔) พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ พุทธศักราช ๒๔๗๖

(๕) พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๔๘๔

(๖) พระราชบัญญัติกำหนดกระทรวงเจ้าหน้าที่รักษาการตามพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พ.ศ. ๒๔๗๑ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๕

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ให้ใช้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แทน

ข้อ ๒ ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีหรือผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงของกระทรวงที่มีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ข้อ ๓ กิจการดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค

(๑) การรถไฟ

(๒) การรถราง

(๓) การขุดคลอง

(๔) การเดินอากาศ

(๕) การประปา

(๖) การชลประทาน

(๗) การไฟฟ้า

(๘) การผลิตเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่ายก๊าซโดยระบบเส้นท่อไปยังอาคารต่าง ๆ

(๙) บรรดากิจการอื่นอันกระทบกระเทือนถึงความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกา

การตราพระราชกฤษฎีกาตาม (๙) ให้กำหนดกระทรวงผู้มีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการนั้นด้วย

ข้อ ๔ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภค เว้นแต่จะได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานจากรัฐมนตรี

ข้อ ๕ เมื่อได้มีประกาศของรัฐมนตรีกำหนดกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดดังระบุไว้ต่อไปนี้ หรือกิจการอันมีสภาพคล้ายคลึงกัน ให้เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาต ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการนั้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

(๑) การประกันภัย

(๒) การคลังสินค้า

(๓) การธนาคาร

(๔) การออมสิน

(๕) เครดิตฟองซิเอร์

(๖) การรับรองหรือรับซื้อตั๋วเงิน

(๗) การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อหรือซื้อลดซึ่งตั๋วเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นหรือตราสารการเครดิต

(๘) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการ หรือผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือการจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลาง การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าว

การประกาศตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดประเภทหรือลักษณะของกิจการด้วยก็ได้

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๓ หรือข้อ ๕ การประกอบกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกิจการนั้น

ข้อ ๗ ในการอนุญาตหรือให้สัมปทานตามข้อ ๔ และข้อ ๕ รัฐมนตรีจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามที่เห็นว่าจำเป็น เพื่อความปลอดภัยหรือผาสุกของประชาชนไว้ด้วยก็ได้

เงื่อนไขที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมก็ได้ แต่ต้องกำหนดระยะเวลาการใช้บังคับเงื่อนไขที่แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมตามที่รัฐมนตรีเห็นสมควร

ข้อ ๘ ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการดังต่อไปนี้ หรือกิจการที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน

(๑) การธนาคาร

(๒) การออมสิน

(๓) เครดิตฟองซิเอร์

(๔) การรับรองหรือรับซื้อตั๋วเงิน

(๕) การจัดหาซึ่งเงินทุนแล้วให้ผู้อื่นกู้เงินนั้น หรือเอาเงินนั้นซื้อหรือซื้อลดซึ่งตั๋วเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่น หรือตราสารการเครดิต

(๖) การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารแสดงสิทธิในหนี้หรือทรัพย์สิน เช่น พันธบัตร หุ้น หุ้นกู้ หรือตราสารพาณิชย์ หรือการทำหน้าที่เป็นตัวแทน นายหน้า ผู้จัดการ หรือผู้ให้

คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนในตราสารดังกล่าว หรือการจัดให้มีตลาดหรือสถานที่อันเป็นศูนย์กลาง การซื้อ ขาย หรือแลกเปลี่ยนตราสารดังกล่าว

ข้อ ๙ ให้กระทรวงคมนาคมมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการการรถไฟและการเดินอากาศ

ข้อ ๑๐ ให้กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการการชลประทาน และการขุดคลอง

ข้อ ๑๑ ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการการรกร้าง การประกบการไฟฟ้า และการผลิตเพื่อจำหน่ายหรือจำหน่ายก๊าซ โดยระบบเส้นท่อไปยังอาคารต่าง ๆ

ข้อ ๑๒ ให้กระทรวงเศรษฐการมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับกิจการประกันภัยและการคลังสินค้า หรือกิจการที่มีสภาพคล้ายคลึงกัน

ข้อ ๑๓ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติกิจการที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของกระทรวงตามที่กำหนดไว้ในประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้หรือพระราชกฤษฎีกาแล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๔ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังอาจมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการตามที่กระทรวงการคลังมีอำนาจและหน้าที่ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้

เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ว่าราชการธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อปฏิบัติกิจการตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในสถานประกอบกิจการตามที่ระบุไว้ในข้อ ๓ หรือข้อ ๕ ในระหว่างเวลาทำการเพื่อตรวจสอบให้การเป็นไปตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ หรือในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดีได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประกอบกิจการและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามสมควร

ข้อ ๑๖ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อ ๔ หรือข้อ ๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๑๗ ผู้ได้รับอนุญาตหรือได้รับสัมปทานตามข้อ ๔ หรือผู้ได้รับอนุญาตตามข้อ ๕ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดตามข้อ ๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท และในกรณีที่เป็นการผิดต่อเนื่องกัน ให้ปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งพันบาทตลอดเวลาที่ยังทำการฝ่าฝืนอยู่

ข้อ ๑๘ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามข้อ ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อ ๑๙ บรรดาเงื่อนไขที่รัฐบาลได้กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือสุขภาพแห่งสาธารณชน และใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ คงใช้บังคับได้ต่อไป

ข้อ ๒๐ ใบอนุญาตหรือสัมปทานให้ประกอบกิจการค้าขายอันเป็นสาธารณูปโภคตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือสุขภาพแห่งสาธารณชน ซึ่งได้ออกให้ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุ

ข้อ ๒๑ ให้ถือว่ากิจการการประกันภัย การคลังสินค้า การออมสิน เครดิตฟองซิเอร์ เป็นกิจการที่รัฐมนตรีได้ประกาศตามข้อ ๕ แล้ว

ให้ใบอนุญาตประกอบกิจการตามวรรคหนึ่ง ซึ่งได้ออกให้ก่อนวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับ คงใช้ได้ต่อไปจนกว่าจะสิ้นอายุ

ข้อ ๒๒ เมื่อรัฐมนตรีได้ประกาศให้กิจการตามข้อ ๕ เป็นกิจการที่ต้องขออนุญาตเพิ่มขึ้นจากที่ได้ประกาศไว้แล้ว ผู้ซึ่งประกอบกิจการอยู่ในวันที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ถ้าประสงค์จะประกอบกิจการต่อไป ให้ยื่นคำขอรับอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ภายในหกสิบวัน นับแต่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เมื่อได้ยื่นคำขอรับอนุญาตตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้แล้ว ให้ดำเนินกิจการต่อไปได้จนกว่าผู้อนุญาตได้แจ้งให้ทราบถึงการไม่อนุญาต

ข้อ ๒๓ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐการ รักษาการตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้

ข้อ ๒๔ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๕

จอมพล ถ. กิตติขจร

หัวหน้าคณะปฏิวัติ

*พระราชกฤษฎีกาแก้ไขบทบัญญัติให้สอดคล้องกับการโอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๕

มาตรา ๑๓๑ ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๘ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้แก้ไขคำว่า “กระทรวงมหาดไทย” เป็น “กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการประปา

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้บัญญัติให้จัดตั้งส่วนราชการขึ้นใหม่โดยมีภารกิจใหม่ ซึ่งได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม นั้นแล้ว และเนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัติให้โอนอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่ โดยให้มีการแก้ไขบทบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่โอนไปด้วย ฉะนั้น เพื่ออนุวัติให้เป็นไปตามหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงสมควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องกับการโอนส่วนราชการ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความชัดเจนในการใช้กฎหมายโดยไม่ต้องไปค้นหาในกฎหมายโอนอำนาจหน้าที่ว่าตามกฎหมายใดได้มีการโอนภารกิจของส่วนราชการหรือผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้นไปเป็นของหน่วยงานใดหรือผู้ใดแล้ว โดยแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายให้มีการเปลี่ยนชื่อส่วนราชการ รัฐมนตรี ผู้ดำรงตำแหน่งหรือผู้ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการให้ตรงกับภารกิจโอนอำนาจหน้าที่ และเพิ่มผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการให้ตรงตามภารกิจที่มีการตัดโอนจากส่วนราชการเดิมมาเป็นของส่วนราชการใหม่รวมทั้งตัดส่วนราชการเดิมที่มีการยุบเลิกแล้ว ซึ่งเป็นการแก้ไขให้ตรงตามพระราชบัญญัติและพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ภาคผนวก ข

Unidroit Convention on International Financial Leasing

**UNIDROIT CONVENTION ON
INTERNATIONAL FINANCIAL LEASING**

(Ottawa, 28 May 1988)

THE STATES PARTIES TO THIS CONVENTION,

RECOGNISING the importance of removing certain legal impediments to the international financial leasing of equipment, while maintaining a fair balance of interests between the different parties to the transaction,

AWARE of the need to make international financial leasing more available,

CONSCIOUS of the fact that the rules of law governing the traditional contract of hire need to be adapted to the distinctive triangular relationship created by the financial leasing transaction,

RECOGNISING therefore the desirability of formulating certain uniform rules relating primarily to the civil and commercial law aspects of international financial leasing,

HAVE AGREED as follows:

**CHAPTER I - SPHERE OF APPLICATION AND
GENERAL PROVISIONS**

Article 1

1. - This Convention governs a financial leasing transaction as described in paragraph 2 in which one party (the lessor),

(a) on the specifications of another party (the lessee), enters into an agreement (the supply agreement) with a third party (the supplier) under which the lessor acquires plant, capital goods or other equipment (the equipment) on terms approved by the lessee so far as they concern its interests, and

(b) enters into an agreement (the leasing agreement) with the lessee, granting to the lessee the right to use the equipment in return for the payment of rentals.

2. - The financial leasing transaction referred to in the previous paragraph is a transaction which includes the following characteristics:

- (a) the lessee specifies the equipment and selects the supplier without relying primarily on the skill and judgment of the lessor;
- (b) the equipment is acquired by the lessor in connection with a leasing agreement which, to the knowledge of the supplier, either has been made or is to be made between the lessor and the lessee; and
- (c) the rentals payable under the leasing agreement are calculated so as to take into account in particular the amortisation of the whole or a substantial part of the cost of the equipment.

3. - This Convention applies whether or not the lessee has or subsequently acquires the option to buy the equipment or to hold it on lease for a further period, and whether or not for a nominal price or rental.

4. - This Convention applies to financial leasing transactions in relation to all equipment save that which is to be used primarily for the lessee's personal, family or household purposes.

Article 2

In the case of one or more sub-leasing transactions involving the same equipment, this Convention applies to each transaction which is a financial leasing transaction and is otherwise subject to this Convention as if the person from whom the first lessor (as defined in paragraph 1 of the previous article) acquired the equipment were the supplier and as if the agreement under which the equipment was so acquired were the supply agreement.

Article 3

1. - This Convention applies when the lessor and the lessee have their places of business in different States and:

(a) those States and the State in which the supplier has its place of business are Contracting States; or

(b) both the supply agreement and the leasing agreement are governed by the law of a Contracting State.

2. - A reference in this Convention to a party's place of business shall, if it has more than one place of business, mean the place of business which has the closest relationship to the relevant agreement and its performance, having regard to the circumstances known to or contemplated by the parties at any time before or at the conclusion of that agreement.

Article 4

1. - The provisions of this Convention shall not cease to apply merely because the equipment has become a fixture to or incorporated in land.

2. - Any question whether or not the equipment has become a fixture to or incorporated in land, and if so the effect on the rights inter se of the lessor and a person having real rights in the land, shall be determined by the law of the State where the land is situated.

Article 5

1. - The application of this Convention may be excluded only if each of the parties to the supply agreement and each of the parties to the leasing agreement agree to exclude it.

2. - Where the application of this Convention has not been excluded in accordance with the previous paragraph, the parties may, in their relations with each other, derogate from or vary the effect of any of its provisions except as stated in Articles 8(3) and 13(3)(b) and (4).

Article 6

1. - In the interpretation of this Convention, regard is to be had to its object and purpose as set forth in the preamble, to its international character and to the need to promote uniformity in its application and the observance of good faith in international trade.

2. - Questions concerning matters governed by this Convention which are not expressly settled in it are to be settled in conformity with the general principles on which it is based or, in the absence of such principles, in conformity with the law applicable by virtue of the rules of private international law.

CHAPTER II - RIGHTS AND DUTIES OF THE PARTIES

Article 7

1. - (a) The lessor's real rights in the equipment shall be valid against the lessee's trustee in bankruptcy and creditors, including creditors who have obtained an attachment or execution.

(b) For the purposes of this paragraph "trustee in bankruptcy" includes a liquidator, administrator or other person appointed to administer the lessee's estate for the benefit of the general body of creditors.

2. - Where by the applicable law the lessor's real rights in the equipment are valid against a person referred to in the previous paragraph only on compliance with rules as to public notice, those rights shall be valid against that person only if there has been compliance with such rules.

3. - For the purposes of the previous paragraph the applicable law is the law of the State which, at the time when a person referred to in paragraph 1 becomes entitled to invoke the rules referred to in the previous paragraph, is :

(a) in the case of a registered ship, the State in which it is registered in the name of the owner (for the purposes of this sub-paragraph a bareboat charterer is deemed not to be the owner);

(b) in the case of an aircraft which is registered pursuant to the Convention on International Civil Aviation done at Chicago on 7 December 1944, the State in which it is so registered;

(c) in the case of other equipment of a kind normally moved from one State to another, including an aircraft engine, the State in which the lessee has its principal place of business;

(d) in the case of all other equipment, the State in which the equipment is situated.

4. - Paragraph 2 shall not affect the provisions of any other treaty under which the lessor's real rights in the equipment are required to be recognised.

5. - This article shall not affect the priority of any creditor having:

(a) a consensual or non-consensual lien or security interest in the equipment arising otherwise than by virtue of an attachment or execution, or

(b) any right of arrest, detention or disposition conferred specifically in relation to ships or aircraft under the law applicable by virtue of the rules of private international law.

Article 8

1. - (a) Except as otherwise provided by this Convention or stated in the leasing agreement, the lessor shall not incur any liability to the lessee in respect of the equipment save to the extent that the lessee has suffered loss as the result of its reliance on the lessor's skill and judgment and of the lessor's intervention in the selection of the supplier or the specifications of the equipment.

(b) The lessor shall not, in its capacity of lessor, be liable to third parties for death, personal injury or damage to property caused by the equipment.

(c) The above provisions of this paragraph shall not govern any liability of the lessor in any other capacity, for example as owner.

2. - The lessor warrants that the lessee's quiet possession will not be disturbed by a person who has a superior title or right, or who claims a superior title or right and acts under the authority of a court, where such title, right or claim is not derived from an act or omission of the lessee.

3. - The parties may not derogate from or vary the effect of the provisions of the previous paragraph in so far as the superior title, right or claim is derived from an intentional or grossly negligent act or omission of the lessor.

4. - The provisions of paragraphs 2 and 3 shall not affect any broader warranty of quiet possession by the lessor which is mandatory under the law applicable by virtue of the rules of private international law.

Article 9

1. - The lessee shall take proper care of the equipment, use it in a reasonable manner and keep it in the condition in which it was delivered, subject to fair wear and tear and to any modification of the equipment agreed by the parties.

2. - When the leasing agreement comes to an end the lessee, unless exercising a right to buy the equipment or to hold the equipment on lease for a further period, shall return the equipment to the lessor in the condition specified in the previous paragraph.

Article 10

1. - The duties of the supplier under the supply agreement shall also be owed to the lessee as if it were a party to that agreement and as if the equipment were to be supplied directly to the lessee.

However, the supplier shall not be liable to both the lessor and the lessee in respect of the same damage.

2. - Nothing in this article shall entitle the lessee to terminate or rescind the supply agreement without the consent of the lessor.

Article 11

The lessee's rights derived from the supply agreement under this Convention shall not be affected by a variation of any term of the supply agreement previously approved by the lessee unless it consented to that variation.

Article 12

1. - Where the equipment is not delivered or is delivered late or fails to conform to the supply agreement:

(a) the lessee has the right as against the lessor to reject the equipment or to terminate the leasing agreement; and

(b) the lessor has the right to remedy its failure to tender equipment in conformity with the supply agreement, as if the lessee had agreed to buy the equipment from the lessor under the same terms as those of the supply agreement.

2. - A right conferred by the previous paragraph shall be exercisable in the same manner and shall be lost in the same circumstances as if the lessee had agreed to buy the equipment from the lessor under the same terms as those of the supply agreement.

3. - The lessee shall be entitled to withhold rentals payable under the leasing agreement until the lessor has remedied its failure to tender equipment in conformity with the supply agreement or the lessee has lost the right to reject the equipment.
4. - Where the lessee has exercised a right to terminate the leasing agreement, the lessee shall be entitled to recover any rentals and other sums paid in advance, less a reasonable sum for any benefit the lessee has derived from the equipment.
5. - The lessee shall have no other claim against the lessor for non-delivery, delay in delivery or delivery of non-conforming equipment except to the extent to which this results from the act or omission of the lessor.
6. - Nothing in this article shall affect the lessee's rights against the supplier under Article 10.

Article 13

1. - In the event of default by the lessee, the lessor may recover accrued unpaid rentals, together with interest and damages.
2. - Where the lessee's default is substantial, then subject to paragraph 5 the lessor may also require accelerated payment of the value of the future rentals, where the leasing agreement so provides, or may terminate the leasing agreement and after such termination:
 - (a) recover possession of the equipment; and
 - (b) recover such damages as will place the lessor in the position in which it would have been had the lessee performed the leasing agreement in accordance with its terms.
3. - (a) The leasing agreement may provide for the manner in which the damages recoverable under paragraph 2 (b) are to be computed.

(b) Such provision shall be enforceable between the parties unless it would result in damages substantially in excess of those provided for under paragraph 2 (b). The parties may not derogate from or vary the effect of the provisions of the present sub-paragraph.

4. - Where the lessor has terminated the leasing agreement, it shall not be entitled to enforce a term of that agreement providing for acceleration of payment of future rentals, but the value of such rentals may be taken into account in computing damages under paragraphs 2(b) and 3. The parties may not derogate from or vary the effect of the provisions of the present paragraph.

5. - The lessor shall not be entitled to exercise its right of acceleration or its right of termination under paragraph 2 unless it has by notice given the lessee a reasonable opportunity of remedying the default so far as the same may be remedied.

6. - The lessor shall not be entitled to recover damages to the extent that it has failed to take all reasonable steps to mitigate its loss.

Article 14

1. - The lessor may transfer or otherwise deal with all or any of its rights in the equipment or under the leasing agreement. Such a transfer shall not relieve the lessor of any of its duties under the leasing agreement or alter either the nature of the leasing agreement or its legal treatment as provided in this Convention.

2. - The lessee may transfer the right to the use of the equipment or any other rights under the leasing agreement only with the consent of the lessor and subject to the rights of third parties.

CHAPTER III - FINAL PROVISIONS

Article 15

1. - This Convention is open for signature at the concluding meeting of the Diplomatic Conference for the Adoption of the Draft Unidroit Conventions on International Factoring and International Financial Leasing and will remain open for signature by all States at Ottawa until 31 December 1990.
2. - This Convention is subject to ratification, acceptance or approval by States which have signed it.
3. - This Convention is open for accession by all States which are not signatory States as from the date it is open for signature.
4. - Ratification, acceptance, approval or accession is effected by the deposit of a formal instrument to that effect with the depositary.

Article 16

1. - This convention enters into force on the first day of the month following the expiration of six months after the date of deposit of the third instrument of ratification, acceptance, approval or accession.
2. - For each State that ratifies, accepts, approves, or accedes to this Convention after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention enters into force in respect of that State on the first day of the month following the expiration of six months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 17

This Convention does not prevail over any treaty which has already been or may be entered into; in particular it shall not affect any liability imposed on any person by existing or future treaties.

Article 18

1. - If a Contracting State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to the matters dealt with in this Convention, it may, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, declare that this Convention is to extend to all its territorial units or only to one or more of them, and may substitute its declaration by another declaration at any time.

2. - These declarations are to be notified to the depositary and are to state expressly the territorial units to which the Convention extends.

3. - If, by virtue of a declaration under this article, this Convention extends to one or more but not all of the territorial units of a Contracting State, and if the place of business of a party is located in that State, this place of business, for the purposes of this Convention, is considered not to be in a Contracting State, unless it is in a territorial unit to which the Convention extends.

4. - If a Contracting State makes no declaration under paragraph 1, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

Article 19

1. - Two or more Contracting States which have the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention may at any time declare that the Convention is not to apply where the supplier, the lessor and the lessee have their places of business in those States. Such declarations may be made jointly or by reciprocal unilateral declarations.

2. - A Contracting State which has the same or closely related legal rules on matters governed by this Convention as one or more non-Contracting States may at any time declare that the Convention is not to apply where the supplier, the lessor and the lessee have their places of business in those States.

3. - If a State which is the object of a declaration under the previous paragraph subsequently becomes a Contracting State, the declaration made will, as from the date on which the Convention enters into force in respect of the new Contracting State, have the effect of a declaration made under paragraph 1, provided that the new Contracting State joins in such declaration or makes a reciprocal unilateral declaration.

Article 20

A Contracting State may declare at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession that it will substitute its domestic law for Article 8(3) if its domestic law does not permit the lessor to exclude its liability for its default or negligence.

Article 21

1. - Declarations made under this Convention at the time of signature are subject to confirmation upon ratification, acceptance or approval.

2. - Declarations and confirmations of declarations are to be in writing and to be formally notified to the depositary.

3. - A declaration takes effect simultaneously with the entry into force of this Convention in respect of the State concerned. However, a declaration of which the depositary receives formal notification after such entry into force takes effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of its receipt by the depositary. Reciprocal unilateral

declarations under Article 19 take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the receipt of the latest declaration by the depositary.

4. - Any State which makes a declaration under this Convention may withdraw it at any time by a formal notification in writing addressed to the depositary. Such withdrawal is to take effect on the first day of the month following the expiration of six months after the date of the receipt of the notification by the depositary.

5. - A withdrawal of a declaration made under Article 19 renders inoperative in relation to the withdrawing State, as from the date on which the withdrawal takes effect, any joint or reciprocal unilateral declaration made by another State under that article.

Article 22

No reservations are permitted except those expressly authorised in this Convention.

Article 23

This Convention applies to a financial leasing transaction when the leasing agreement and the supply agreement are both concluded on or after the date on which the Convention enters into force in respect of the Contracting States referred to in Article 3(1)(a), or of the Contracting State or States referred to in paragraph 1(b) of that article.

Article 24

1. - This Convention may be denounced by any Contracting State at any time after the date on which it enters into force for that State.

2. - Denunciation is effected by the deposit of an instrument to that effect with the depositary.

3. - A denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of six months after the deposit of the instrument of denunciation with the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the instrument of denunciation it takes effect upon the expiration of such longer period after its deposit with the depositary.

Article 25

1. - This Convention shall be deposited with the Government of Canada.
2. - The Government of Canada shall:
 - (a) inform all States which have signed or acceded to this Convention and the President of the International Institute for the Unification of Private Law (Unidroit) of:
 - (i) each new signature or deposit of an instrument of ratification, acceptance, approval or accession, together with the date thereof;
 - (ii) each declaration made under Articles 18, 19 and 20;
 - (iii) the withdrawal of any declaration made under Article 21 (4);
 - (iv) the date of entry into force of this Convention;
 - (v) the deposit of an instrument of denunciation of this Convention together with the date of its deposit and the date on which it takes effect;
 - (b) transmit certified true copies of this Convention to all signatory States, to all States acceding to the Convention and to the President of the International Institute for the Unification of Private Law (Unidroit).

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorised by their respective Governments, have signed this Convention.

DONE at Ottawa, this twenty-eighth day of May, one thousand nine hundred and eighty-eight, in a single original, of which the English and French texts are equally authentic.

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างสัญญาติสซิ่ง

ตัวอย่างสัญญาลิสซิ่ง

สัญญาเช่าฉบับนี้ทำขึ้น เมื่อวันที่ ณ..... ระหว่างบริษัท.....
 (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้ให้เช่า”) ฝ่ายหนึ่ง กับ..... (ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า “ผู้เช่า”)
 อีกฝ่ายหนึ่ง โดยที่ผู้ให้เช่าตกลงซื้อ/ได้ซื้อยานพาหนะดังที่ได้ระบุไว้ต่อไปนี้ตามคำขอร้องของผู้เช่า
 เพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ผู้เช่าเช่ายานพาหนะดังกล่าว ตามกำหนดเวลา และข้อกำหนดเงื่อนไข
 ดังที่ปรากฏต่อไปนี้

ดังนั้น สัญญาฉบับนี้ได้ทำขึ้นเพื่อเป็นหลักฐานว่า คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกัน
 พิจารณาถึงข้อกำหนดข้อสัญญาที่ระบุไว้แล้ว จึงได้ตกลงทำสัญญากันดังต่อไปนี้

รายละเอียดการเช่า.....

ข้อ 1. ทรัพย์สินที่เช่า

ผู้ให้เช่าตกลงให้ผู้เช่าเช่าและผู้เช่าตกลงเช่าจากผู้ให้เช่า ซึ่งยานพาหนะ (ซึ่งต่อไปนี้
 เรียกว่า “ทรัพย์สินที่เช่า” ดังที่ระบุไว้ในรายการที่ (1) ของรายละเอียดการเช่า มีกำหนดเวลาและ
 เงื่อนไขดังที่ระบุไว้ในสัญญานี้ ภายใต้บังคับเงื่อนไขที่ว่า การชำระค่าเช่าต้องตรงตามระยะเวลาที่
 กำหนดไว้ในสัญญานี้ และต้องเคารพและปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในสัญญานี้
 อย่างเคร่งครัด

ผู้เช่าเป็นผู้ติดต่อตกลงกับผู้ขายทรัพย์สินที่เช่า โดยผู้ให้เช่ามิได้เป็นผู้ขาย และผู้เช่าขอใช้
 บริการทางการเงินจากผู้ให้เช่าในลักษณะเช่าแบบลิสซิ่ง ดังนั้น คำรับรอง คำพรรณนา บรรยาย
 สรรพคุณ คุณภาพ ความเหมาะสม การรับประกัน การบริการของผู้ขายหรือผู้ผลิตทรัพย์สินที่เช่า
 หรือบุคคลใด ๆ รวมทั้งข้อตกลงใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เช่าระหว่างผู้เช่ากับผู้ขายหากไม่ระบุชัด
 แจ่มในสัญญานี้จะไม่ผูกมัดผู้ให้เช่า และผู้ให้เช่าไม่รับผิดชอบความชำรุดบกพร่องใด ๆ ไม่ว่าจะตรวจ
 พบขณะส่งมอบหรือไม่ รวมถึงกรณีที่ผู้เช่าเช่าทรัพย์สินที่เช่าแล้วและต้องนำไปซ่อมเพื่อใช้งาน
 ผู้เช่าตกลงว่าเป็นการเช่าตามสภาพและจะไม่ยกเอาปัญหาเรื่องสภาพของทรัพย์สินที่เช่ามาเป็น
 ข้ออ้างในการปฏิบัติตามข้อตกลงและเงื่อนไขของสัญญานี้

ข้อ 2. กำหนดเวลาเช่า

กำหนดเวลาเช่าของสัญญานี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรายการที่ (4) ของรายละเอียด
 ของการเช่า

ข้อ 3. ค่าเช่า

ค่าเช่าทรัพย์สินที่เช่า สกุลเงินตราที่ใช้ชำระ และวิธีการที่ต้องนำค่าเช่าไปชำระให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในรายการที่ (6) ของรายละเอียดการเช่า (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “ค่าเช่า”) ผู้เช่าจะต้องชำระค่าเช่ารายเดือนทุก ๆ เดือน ให้ถูกต้องครบถ้วนและตรงตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในรายละเอียดท้ายสัญญาแก่ผู้ให้เช่า หากวันถึงกำหนดชำระวันใดตรงกับวันหยุดทำการของผู้ให้เช่า หรือวันหยุดราชการหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ให้ชำระในวันทำการก่อนวันถึงกำหนดชำระดังกล่าว

ข้อ 4. การส่งมอบทรัพย์สินที่เช่า

(1) ผู้เช่าต้องตรวจดูทรัพย์สินที่เช่าภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในรายการที่ (3) ของรายละเอียดการเช่า หลังจากที่ได้รับมอบทรัพย์สินที่เช่าจากผู้ขายตามที่แจ้งไว้ในรายการที่ (2) ของรายละเอียดการเช่า (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้ขาย”) หรือจากผู้ให้เช่า แล้วแต่กรณี

(2) ผู้เช่ามีสิทธิเริ่มใช้ทรัพย์สินที่เช่าตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในข้อ 6. ของสัญญานี้ นับแต่วันที่ผู้เช่าได้รับทรัพย์สินที่เช่าตามที่กล่าวไว้ในวรรคก่อน

(3) (ก) ในกรณีที่ผู้เช่าพบเห็นความชำรุดบกพร่องใด ๆ ของทรัพย์สินที่เช่าในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดที่กำหนดกันไว้ ผู้เช่าต้องแจ้งให้ผู้ให้เช่าทราบเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 3 วัน

(ข) ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามความที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้เช่ายินยอมให้ถือว่าได้มีการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าในสภาพที่ดีเรียบร้อยแล้ว และผู้เช่าไม่มีสิทธิยกข้อคัดค้านใด ๆ ขึ้นว่ากล่าวในภายหลัง

(4) (ก) ถ้ามีความจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้การเป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญานี้ ผู้ให้เช่าจะใช้ความพยายามอย่างดีที่สุดของจงใจติดต่อเตรียมการกับผู้ขายเพื่อให้สามารถส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้เช่าภายในวันที่คาดกำหนดการส่งมอบตามที่ระบุไว้ในรายการที่ (3) ของรายละเอียดการเช่า

(ข) ในกรณีที่ผู้ให้เช่าติดต่อเตรียมการกับผู้ขายไม่ได้ผล ผู้ให้เช่าจะแจ้งให้ผู้เช่าทราบโดยไม่ชักช้า และผู้ให้เช่ากับผู้เช่าจะได้ปรึกษากันถึงการเตรียมการอย่างอื่นแทน ถ้าผู้ให้เช่าและผู้เช่าไม่สามารถตกลงกันเกี่ยวกับการเตรียมการอย่างอื่นแทนได้ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ผู้ให้เช่าแจ้งผู้ให้เช่าทราบเกี่ยวกับการไม่สามารถติดต่อกับผู้ขายได้แล้ว ให้สัญญานี้เป็นอันสิ้นสุดลง และผู้ให้เช่ากับผู้เช่าต่างไม่ต้องรับผิดชอบต่อการสิ้นสุดของสัญญาดังกล่าว และต่างไม่มีสิทธิเรียกร้องใด ๆ จากอีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ 5. ความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่เช่า

(1) เมื่อผู้เช่าได้เจราจตกลงกับผู้ขายและได้เลือกทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการใช้ประโยชน์ของตนแล้ว ผู้ให้เช่าไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อการที่ผู้ขายไม่ส่งมอบหรือส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าล่าช้า หรือต่อความชำรุดบกพร่องหรือต่อคุณภาพ ตลอดจนความเหมาะสมของส่วนหนึ่งส่วนใดของทรัพย์สินที่เช่า

(2) ในกรณีที่ผู้เช่าได้รับความเสียหายใด ๆ เนื่องจากการไม่ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าที่ดี การส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าล่าช้าที่ดี ความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่เช่าที่ดี หรือคุณภาพตลอดจนความเหมาะสมของทรัพย์สินที่เช่าที่ดี ผู้เช่าตกลงจะโอนสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ขายให้แก่ผู้ให้เช่า โดยผู้เช่าต้องออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด และผู้ให้เช่าไม่ต้องรับผิดชอบในการที่ผู้เช่าเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนจากผู้ขายไม่ได้หรือได้ไม่คุ้มกับความเสียหาย

(3) ข้อกำหนดดังกล่าวในวรรคก่อน ให้ใช้บังคับกับกรณีความชำรุดบกพร่องที่ไม่อาจเห็นประจักษ์ด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่ได้มีข้อตกลงใด ๆ เป็นพิเศษกับผู้ขายไว้ต่างหาก แต่ไม่ว่าข้อความในสัญญาจะระบุไว้อย่างไร ก็ไม่ให้ถือว่าเป็นการรับรองของผู้ให้เช่าที่ให้แก่ผู้เช่าเกี่ยวกับความชำรุดบกพร่องที่ไม่อาจเห็นประจักษ์หรือความเหมาะสมของทรัพย์สินที่เช่า

(4) สัญญานี้และรายละเอียดต่อท้ายประกอบขึ้นเป็นสัญญาทั้งหมดระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า การแสดงเจตนาทั้งหลายของผู้ให้เช่าต่อผู้เช่าก่อนหน้าการทำสัญญานี้ให้ถือว่าถูกยกเลิกไปโดยสัญญานี้ฉบับนี้ เว้นแต่จะระบุไว้ชัดแจ้งในสัญญานี้

ข้อ 6. การดูแลรักษาและการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินที่เช่า

(1) ผู้เช่าต้องปฏิบัติต่อทรัพย์สินที่เช่าดังเช่นผู้ครอบครองทรัพย์สินที่ดีจะพึงปฏิบัติต่อทรัพย์สินของตนในเรื่องเวลาและวิธีการใช้ประโยชน์และการปฏิบัติต่อทรัพย์สินนั้น และต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและคำสั่งทั้งหลายของเจ้าหน้าที่รัฐบาลตลอดจนพระราชบัญญัติกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินประเภทเดียวกัน

(2) ผู้เช่าต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ให้เช่า สำหรับความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สินที่ชำรุดหรือที่เกิดแก่บุคคลภายนอก (ไม่ว่าความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำของผู้เช่าหรือไม่ก็ตาม) และต้องรับผิดชอบในการชดเชยเงินตลอดจนปลดปล่อยผู้ให้เช่าให้หลุดพ้นจากความเสียหาย ค่าใช้จ่าย การใช้สิทธิเรียกร้องและการเรียกร้องใด ๆ ที่อาจจะมีผู้เรียกร้องจากผู้ให้เช่าซึ่งเกิดขึ้นเพราะหรือเป็นผลจากการติดตั้ง ทรูแล็กชิ่ง และการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินที่เช่าในระหว่างที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของผู้เช่า

(3) ผู้เช่าจะไม่ชุด ลบ จืด ฆ่า ย้าย เปลี่ยนแปลง หรือรบกวน ป้ายชื่อใด ๆ ตัวเลขที่ระบุถึงทรัพย์สินที่เช่า ข้อความแสดงการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่เช่า เครื่องหมายการค้า เครื่องหมาย หรือหลักฐานอื่น ๆ บนทรัพย์สินที่เช่าทั้งหมดหรือบางส่วน

(4) ไม่นำทรัพย์สินที่เช่าไปใช้นอกประเทศไทย โดยไม่ได้รับความยินยอมล่วงหน้า เป็นหนังสือจากผู้ให้เช่าเสียก่อน

ข้อ 7. การบำรุงรักษาทรัพย์สินที่เช่าและค่าใช้จ่าย

(1) ผู้เช่าต้องบำรุงรักษาทรัพย์สินที่เช่าให้เรียบร้อยและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ตลอดเวลาและต้องซ่อมแซมเมื่อมีความจำเป็นด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าเอง ตลอดจนปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้ผลิตทรัพย์สินที่เช่าเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ การซ่อมแซมและการบำรุงรักษาทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะไม่ถือสิทธิหรือกล่าวอ้างว่ามีอำนาจและหน้าที่ในอันที่จะอ้างชื่อของผู้ให้เช่าเพื่อประโยชน์ในการซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่าหรือเพื่อก่อให้เกิดภาระติดพันใด ๆ แก่ทรัพย์สินที่เช่าในการซ่อมแซมดังกล่าว หรือเพื่อวัตถุประสงค์ใดหรือเพื่อสิ่งใดเป็นอันขาด

(2) ผู้เช่าต้องเปลี่ยนชิ้นส่วนและอุปกรณ์ชิ้นใดชิ้นหนึ่งหรือทั้งหมด ทำการซ่อมแซม ทำการตรวจสอบทรัพย์สินที่เช่าตามปกติและเป็นกรณีพิเศษ ทำการบำรุงรักษาทุกอย่างทุกชนิด เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวไว้ในวรรคก่อนของสัญญาข้อนี้ด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าเอง ผู้เช่าต้องเปลี่ยนชิ้นส่วนและอุปกรณ์ที่ชำรุดหรือเสียหายด้วยอะไหล่ที่มีคุณภาพและมีมูลค่าเท่าเทียมกัน และหากไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวผู้เช่าต้องอนุญาตให้ผู้ให้เช่าเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าดังกล่าว เพื่อให้มีการซ่อมแซมให้เรียบร้อยและต้องชำระเงินคืนให้แก่ผู้ให้เช่าเต็มจำนวนในการซ่อมแซมหรือเบี่ยงปรับตามที่กำหนดไว้ในข้อ 16 ของสัญญานี้ นับแต่วันที่ผู้ให้เช่าได้ชำระเงินค่าซ่อมแซมดังกล่าวไป

(3) ทำและเก็บข้อมูลการบำรุงรักษาหรือหลักฐานการเข้ารับบริการหรือหลักฐานการซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า และแสดงข้อมูลหรือหลักฐานเหล่านี้ให้ผู้ให้เช่าเมื่อผู้ให้เช่าหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าร้องขอ

(4) ผู้เช่าต้องรับภาระจ่ายบรรดาค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียน ภาษีอากร (ถ้ามี) ซึ่งอาจกำหนดเรียกเก็บจากการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินที่เช่า การดูแลรักษาหรือการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินที่เช่า เช่น ค่าทะเบียนและค่าต่ออายุทะเบียน ค่าธรรมเนียมแผ่นป้ายทะเบียน ภาษีและเงินใด ๆ ที่ต้องชำระเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เช่าหรือเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินที่เช่าตามกำหนดเวลา และแสดงหลักฐานใบเสร็จรับเงินสำหรับการชำระเงินดังกล่าวต่อผู้ให้เช่าเมื่อผู้ให้เช่าทวงถามรวมทั้งอากรแสตมป์ที่ต้องปิดบนสัญญานี้

ข้อ 8. การเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เช่า

(1) ถ้าปราศจากความยินยอมโดยชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ให้เช่า ผู้เช่าไม่มีสิทธิเพิ่มเติม ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เช่าตลอดจนขั้นตอนการทำงาน หน้าที่การทำงาน หรือคุณภาพของทรัพย์สินที่เช่า

(2) หากผู้เช่าเพิ่มเติม ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เช่าโดยปราศจากความยินยอมของผู้ให้เช่า ผู้เช่าต้องจัดการนำสิ่งดังกล่าวออกไปทันทีที่ผู้ให้เช่าต้องการ หรือทำทรัพย์สินที่เช่าให้กลับคืนสู่สภาพเดิมด้วยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าเองทั้งหมด

(3) บรรดาสิ่งเพิ่มเติม ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่ทำกับทรัพย์สินที่เช่านั้น ไม่ว่าจะได้รับความยินยอมจากผู้ให้เช่าหรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่าตกเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินที่เช่าด้วย

ข้อ 9. การห้าม โอนทรัพย์สินที่เช่า

(1) ผู้เช่าขอรับรองว่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าภายหลังการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้เช่าแล้วยังคงเป็นของผู้ให้เช่าอยู่ และผู้เช่าไม่มีสิทธิโอน ขาย หรือจำหน่ายทรัพย์สินที่เช่าไม่ว่าด้วยประการใด ๆ หรือกระทำการอื่นใดอันเป็นการละเมิดกรรมสิทธิ์ของผู้ให้เช่า ทั้งผู้เช่าต้องไม่ยินยอมให้บุคคลภายนอกครอบครองหรือใช้ทรัพย์สินที่เช่าโดยปราศจากความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรของผู้ให้เช่า

(2) ผู้เช่าต้องไม่ยินยอมให้ทรัพย์สินที่เช่าตกเป็นวัตถุแห่งหนี้ในคดีที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก หรือถูกบังคับคดีตามกฎหมาย หรือถูกบุคคลภายนอกยึดทรัพย์สินหรือใช้สิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินที่เช่าไว้ หากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นผู้เช่าต้องแจ้งให้ผู้ให้เช่าทราบทันทีเป็นลายลักษณ์อักษรและผู้เช่าต้องจัดการให้ทรัพย์สินที่เช่าหลุดพ้นจากการกระทำดังกล่าวโดยพลัน

(3) หากมีการโต้แย้งหรือละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าของผู้ให้เช่าในขณะที่ทรัพย์สินที่เช่ายังเป็นวัตถุแห่งสัญญาเช่าที่ทำขึ้นนี้ก็ดี หรือภายหลังจากนั้นเกิดเหตุดังกล่าวขึ้นเพราะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำของผู้เช่าก็ดี ผู้เช่าต้องรับผิดชอบในเงินและค่าใช้จ่ายทั้งหลายที่ผู้ให้เช่าได้ใช้จ่ายไปในการจัดการให้พ้นจากการโต้แย้งหรือละเมิดกรรมสิทธิ์ดังกล่าว

(4) นอกจากการไม่ทำให้เสื่อมเสียสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าวมาในวรรคก่อน ๆ ของสัญญาข้อนี้แล้ว ผู้เช่ายังไม่มีสิทธิขาย โอน ให้เช่า ให้เช่าช่วง ให้เช่าซื้อ จำนำ หรือก่อให้เกิดภาวะติดพันหรือละทิ้งให้เสียซึ่งความครอบครองในทรัพย์สินที่เช่าไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมด

ข้อ 10. การตรวจตราทรัพย์สินที่เช่า

ผู้เช่าตกลงให้อนุญาตอย่างเต็มที่และไม่เพิกถอนการอนุญาตนี้แก่ผู้ให้เช่า ลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าในการเข้าไปในสถานที่ที่ทำการเก็บทรัพย์สินที่เช่า เพื่อตรวจตราและตรวจสอบทรัพย์สินที่เช่าในเวลาใด ๆ อันสมควรได้เสมอ

ข้อ 11. การสูญหายและความเสียหายของทรัพย์สินที่เช่า

(1) นับตั้งแต่วันแรกของการกำหนดเวลาชำระระยะแรกดังกล่าวในข้อ 2. ของสัญญา ผู้เช่าตกลงรับผิดชอบและรับภาระในบรรดาความเสี่ยงภัยทั้งหลายเกี่ยวกับการสูญหายของทรัพย์สินที่เช่าหรือความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สินที่เช่าทั้งหมดหรือส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากเหตุใด ๆ (ยกเว้นการชำรุดทรุดโทรมและการเสื่อมสภาพไปตามปกติ)

(2) ในกรณีเกิดการสูญหายหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินที่เช่า ผู้เช่าจะต้องกระทำการดังต่อไปนี้โดยพลันตามที่ผู้ให้เช่าจะกำหนด โดยค่าใช้จ่ายของผู้เช่าเอง

(ก) เปลี่ยนทรัพย์สินที่เช่าด้วยทรัพย์สินที่เหมือนกัน มีสภาพดี และทำงานได้เรียบร้อย หรือ

(ข) จัดการให้ทรัพย์สินที่เช่าอยู่ในสภาพที่ดีและทำงานได้เรียบร้อย

(3) แม้ว่าความในวรรค (2) ของสัญญาข้อนี้จะกำหนดไว้เป็นประการใดก็ตาม หากเกิดกรณีทรัพย์สินที่เช่าทั้งหมดสูญหายไป ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ (รวมทั้งความเสียหายที่ไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ หรือเกิดกรณีหนึ่งกรณีใดที่กล่าวไว้ในวรรค (2) และวรรค (3) ของสัญญา ข้อ 9. แห่งสัญญา นี้ และไม่สามารถทำให้ทรัพย์สินที่เช่าหลุดพ้นจากการกระทำดังกล่าว) ผู้เช่าต้องชำระมูลค่าสูญหายที่กำหนดไว้ในรายการที่ (7) ของรายละเอียดการเช่า ให้แก่ผู้ให้เช่าตามมูลค่าในปีที่เกิดเหตุดังกล่าว

(4) หากมีการบังคับตามความในวรรค (2) ของสัญญาข้อนี้ ให้สัญญาเช่าฉบับนี้ยังคงมีผลบังคับต่อไปโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เช่าต้องชำระค่าเช่าต่อไปตามปกติ หากมีการบังคับตามความในวรรค (3) ของสัญญาข้อนี้ ให้สัญญาเช่าฉบับนี้มีผลสิ้นสุดลงเมื่อมีการชำระมูลค่าสูญหายที่กำหนดไว้ แต่ตราบใดที่ยังไม่ได้ชำระมูลค่าสูญหายที่กำหนดไว้ ผู้เช่ายังคงต้องชำระค่าเช่าต่อไปตามปกติจนกว่าจะได้ชำระมูลค่าสูญหายที่กำหนดไว้เสร็จสิ้นครบถ้วน

(5) หากมีการบังคับตามความในวรรค (3) ของสัญญาข้อนี้ และผู้เช่าได้ชำระมูลค่าสูญหายที่กำหนดไว้ตามวรรค (3) ของสัญญาข้อนี้เรียบร้อยแล้ว ผู้ให้เช่าจะโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้เช่าในสภาพที่เป็นอยู่ในขณะนั้น พร้อมกับสิทธิตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เช่า ซึ่งผู้ให้เช่ามีอยู่ต่อบุคคลภายนอกด้วย ทั้งนี้ ผู้ให้เช่าไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อขั้นตอนการทำงาน หน้าที่การทำงาน คุณภาพ และสิ่งอื่น ๆ ของทรัพย์สินที่เช่า หรือต่อความสามารถในการ

ชำระหนี้ของบุคคลภายนอกนั้น และมีให้ถือว่าผู้ให้เช่าได้ให้คำรับรองในลักษณะใด ๆ เกี่ยวกับความสมบูรณ์แห่งการโอนดังกล่าว หรือเกี่ยวกับความสามารถที่จะได้รับผลตามสิทธิตามกฎหมายดังกล่าว

ข้อ 12. การประกันภัย

(1) ผู้เช่าต้องเอาประกันภัยทรัพย์สินที่เช่าไว้กับบริษัทประกันภัยที่ผู้ให้เช่ายอมรับได้ โดยกรมธรรม์ประกันภัยดังกล่าวต้องกำหนดให้ผู้ให้เช่าเป็นผู้รับประโยชน์และผู้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามสัญญาประกันแต่เพียงผู้เดียว และผู้เช่าจะต้องส่งมอบต้นฉบับของกรมธรรม์ประกันภัยนั้นแก่ผู้ให้เช่าหนึ่งฉบับและต้องรักษาให้การประกันภัยดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ใช้บังคับได้ตลอดกำหนดเวลาเช่าของสัญญาเช่าฉบับนี้

(2) ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้กำหนดภัยชนิดต่าง ๆ ที่ต้องเอาประกันภัยทรัพย์สินที่เช่าไว้และการประกันภัยดังกล่าวต้องมีจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยเพียงพอที่จะคุ้มครองค่าเสียหายที่กำหนดไว้ของทรัพย์สินที่เช่าซึ่งระบุไว้ในรายการที่ (7) ของรายละเอียดการเช่า ผู้เช่าต้องประกันภัยเพื่อการใช้สิทธิเรียกร้องของบุคคลที่สาม (รวมทั้งการใช้เรียกร้องโดยผู้ให้เช่าหรือผู้เช่า) อันเกิดขึ้นจากการเก็บรักษา หรือการใช้สอยทรัพย์สินที่เช่าด้วย การประกันภัยดังกล่าวต้องกระทำในนามของผู้ให้เช่า และในจำนวนเงินซึ่งเอาประกันภัยตามที่ผู้ให้เช่าจะเห็นสมควร

(3) ผู้เช่าต้องจ่ายเงินเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้ให้เช่าตามที่ผู้ให้เช่าเรียกเก็บ เมื่อมีการทำสัญญาประกันภัยและเมื่อมีการต่ออายุการคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยแต่ละคราว

(4) ผู้เช่ามีสิทธิเอาประกันภัยทรัพย์สินที่เช่าเพื่อการเสี่ยงภัยอื่น ๆ ตามที่ผู้เช่าต้องการด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง แต่ในกรณีที่มีได้เอาประกันภัยเช่นนั้นไว้ ย่อมไม่เป็นการปลดเปลื้องความรับผิดชอบของผู้เช่าจากบรรดาข้อผูกพันใด ๆ ที่มีอยู่ตามความในข้อ 7. ของสัญญานี้

(5) การที่มีได้รับชดใช้เงินตามสัญญาประกันภัยใด ๆ ดังกล่าวไว้ในสัญญานี้ ย่อมไม่ปลดเปลื้องผู้เช่าจากความรับผิดชอบที่มีอยู่ตามสัญญาข้อ 7. หรือตามส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดตามสัญญาฉบับนี้

ข้อ 13. การรับเงินที่เช่าให้ตามสัญญาประกันภัย

(1) ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้รับเงินทั้งหมดที่เช่าให้ตามสัญญาประกันภัย ในเมื่อมีกรณีที่ได้รับ การคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยเกิดขึ้น

(2) เงินที่ได้รับจากการเช่าให้ตามสัญญาประกันภัยดังกล่าว ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ให้เช่าที่จะใช้กับ

(ก) การชำระเงินดั่งที่ระบุใน อนุวรรค (ก) และ (ข) ของวรรค (2) ของสัญญา ข้อ 11.

(ข) การชำระเงินแก่ผู้ให้เช่าจากผู้เช่นดั่งที่ระบุในวรรค (3) ของสัญญา ข้อ 11. และ

(ค) การชำระเงินค่าเสียหายแก่บุคคลภายนอกหรือผู้เช่าเนื่องจากเกิดกรณีที่ได้รับการคุ้มครองตามสัญญาประกันภัย

(3) เมื่อมีกรณีที่ได้รับการคุ้มครองตามสัญญาประกันภัยเกิดขึ้น ผู้เช่าต้องแจ้งให้ผู้ให้เช่าทราบเป็นลายลักษณ์อักษรถึงกรณีดังกล่าวนั้นโดยพลัน และต้องส่งมอบบรรดาเอกสารทั้งหลายที่จำเป็นเพื่อการรับเงินที่จะใช้ให้ตามสัญญาประกันภัยให้แก่ผู้ให้เช่าโดยไม่ชักช้า

(4) เมื่อผู้เช่าปฏิบัติตามข้อผูกพันที่กำหนดไว้ในวรรคก่อนของสัญญาข้อนี้แล้ว ผู้เช่าย่อมได้รับการปลดปล่อยจากความรับผิดชอบที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ให้เช่าตามจำนวนที่ระบุไว้ในข้อ 11. ของสัญญานี้ เท่ากับจำนวนที่ใช้ให้ตามสัญญาประกันภัยที่ผู้ให้เช่าได้รับไว้จริง

ข้อ 14. เงินวางประกัน

(1) ผู้เช่าตกลงจะชำระเงินวางประกันตามที่ระบุไว้ในรายการที่ (5) ของรายละเอียดการเช่าให้แก่ผู้ให้เช่าพร้อมกันกับการทำสัญญาเช่าฉบับนี้ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามสัญญาเช่านี้

(2) เงินวางประกันที่กำหนดไว้ในวรรคก่อนของสัญญาข้อนี้ จะไม่มีการคิดดอกเบี้ยให้

(3) หากผู้เช่าผิดนัดหรือประพฤติดัดข้อกำหนดใด ๆ ของสัญญาฉบับนี้(รวมทั้งกรณีดังกล่าวไว้ในสัญญาข้อ 19. ต่อไปนี้) แล้ว ผู้ให้เช่าย่อมมีสิทธิที่จะใช้เงินวางประกันดังกล่าวข้างต้นสำหรับการชำระเงินจำนวนใด ๆ ค่าเสียหาย ค่าเช่าที่ค้างชำระ และ/หรือมูลค่าที่สูญหายที่กำหนดไว้ตามที่ผู้ให้เช่าจะเห็นสมควร และเว้นแต่ผู้ให้เช่าจะเลิกสัญญาเช่าที่ทำขึ้นตามอนุวรรค (ค) ของวรรค (1) ของสัญญาข้อ 15. เมื่อมีหนังสือทวงถามจากผู้ให้เช่า ผู้เช่าจะต้องชำระเงินวางประกันดังกล่าวข้างต้นให้แก่ผู้ให้เช่าอีก (หรือเงินจำนวนใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ครบจำนวน ดังที่ระบุไว้ในรายการที่ (5) ของรายละเอียดการเช่า) เพื่อใช้เป็นเงินวางประกัน และให้ถือปฏิบัติในทำนองเดียวกันกับเงินวางประกันเดิมตามวรรค (1) ของสัญญาข้อนี้

(4) ในกรณีที่มีหลักประกันอื่นใดมอบให้แก่ผู้ให้เช่านอกเหนือจากเงินวางประกันดังที่ระบุไว้ในวรรค (1) ของสัญญาข้อนี้ (หรือที่ถือปฏิบัติเสมือนเช่นเงินวางประกันตามความในวรรค (3) ของสัญญาข้อนี้) ให้ถือว่าบรรดาหลักประกันทั้งหลายดังกล่าวนี้มีไว้เพื่อเป็นประกันแก่

บรรดาสิทธิเรียกร้องทั้งหลายของผู้ให้เช่าและลำดับการใช้ประโยชน์จากหลักประกันดังกล่าวให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้ให้เช่าทั้งสิ้น

ข้อ 15. การผิดนัด

(1) หากผู้เช่ามิได้ชำระค่าเช่ารายเดือนดังที่กำหนดไว้ในข้อ 3. ของสัญญานี้ถึงงวดหนึ่ง หลังจากทีค่าเช่าถึงกำหนดต้องชำระแล้วหรือไม่ชำระค่าปรับการชำระเงินเกินกำหนดหรือมูลค่าที่เพิ่มขึ้นหรือเงินหรือค่าใช้จ่ายอื่นใดที่ต้องชำระตามสัญญา หรือหากผู้เช่ามิได้เคารพหรือปฏิบัติตามข้อกำหนดข้อหนึ่งข้อใดหรือทุกข้อของสัญญาเช่าฉบับนี้ ผู้ให้เช่าย่อมมีสิทธิใช้ทางแก้ความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหลายต่อไปนี้ โดยไม่จำเป็นต้องทวงถามหรือให้คำบอกกล่าวแก่ผู้เช่าล่วงหน้า

(ก) ถือว่าบรรดาค่าเช่าบางส่วนหรือทั้งหมดที่จะต้องชำระตามสัญญาเช่าตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นใดทั้งหมดถึงกำหนดชำระและผู้เช่าต้องชำระโดยพลัน

(ข) เข้าไปในสถานที่ทรัพย์สินที่เช่าตั้งอยู่ และเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าหรือเรียกร้องให้ส่งมอบทรัพย์สินที่เช่านั้นคืน

(ค) เลิกสัญญาเช่าที่ทำขึ้นนี้ และเรียกให้ผู้เช่าจ่ายค่าสินไหมทดแทนสำหรับบรรดาความเสียหายใด ๆ ซึ่งเป็นผลโดยตรงและเป็นผลต่อเนื่องทั้งหมด รวมทั้งการขาดผลกำไรด้วย

(2) ถึงแม้ว่าผู้ให้เช่าจะได้ใช้ทางแก้ความเสียหายทั้งหลายที่กำหนดไว้ในอนุวรรค (ก) และ(ข) ของวรรคก่อนของสัญญาข้อนี้แล้วก็ตาม ผู้เช่ายังไม่ได้รับการปลดเปลื้องจากควมรับผิดชอบอื่นใดตามสัญญาเช่านี้ รวมทั้งความรับผิดชอบในความเสียหายทั้งหลาย

(3) ผู้เช่าทราบคืออยู่แล้วว่าทรัพย์สินที่เช่านั้นได้รับการจัดหามาให้เช่าเพื่อประโยชน์ของผู้เช่าโดยเฉพาะ และหากผู้ให้เช่าได้รับทรัพย์สินที่เช่ากลับคืนก่อนครบอายุสัญญาเช่านี้ ผู้เช่าก็ทราบดีว่าผู้ให้เช่าไม่สามารถจะนำทรัพย์สินที่เช่ามาใช้เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือให้เช่า หรือไม่สามารถจะจำหน่ายจ่ายโอนต่อบุคคลอื่นใดได้ ฉะนั้นหากผู้ให้เช่าใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเช่าดังระบุไว้ในข้อ (1)ค. ข้างต้นหรือหากสัญญาเช่ามีผลสิ้นสุดลงเนื่องจากการผิดสัญญาของผู้เช่าไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม ผู้เช่าขอให้คำรับรองและตกลงว่าจะชำระค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ให้เช่าอย่างน้อยเท่ากับค่าเช่าส่วนที่เหลือตลอดอายุแห่งสัญญาเช่านี้ ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ให้เช่าที่จะเรียกร้องค่าเสียหายอื่นใด ไม่ว่าจะเป็ผลโดยตรงหรือซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการผิดสัญญาของผู้เช่า

(4) ในกรณีที่ผู้เช่าผิดนัดผิดสัญญาหลายครั้งหลายอย่าง ถ้าผู้ให้เช่ายอมผ่อนผันการผิดนัดหรือผิดสัญญาครั้งใดไม่ถือว่าเป็นการผ่อนผันการผิดนัดหรือผิดสัญญาครั้งอื่นอย่างอื่น

ข้อ 16. เบี้ยปรับ

ในกรณีที่ผู้เช่ามิได้ชำระเงินจำนวนใด ๆ รวมทั้งค่าเช่าที่ถึงกำหนดชำระแก่ผู้ให้เช่าตามสัญญา หรือบรรดาค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งหลายที่ผู้ให้เช่าได้จ่ายทดรองแทนผู้เช่านั้น ผู้เช่าต้องชำระเบี้ยปรับ ดังต่อไปนี้

(ก) ค่าเช่า ในอัตราร้อยละเท่ากับ $MRR+10$ ต่อปี ของค่าเช่าแต่ละงวดที่ยังไม่ได้รับชำระจนครบถ้วน

(ข) บรรดาค่าใช้จ่ายใด ๆ ในอัตราร้อยละเท่ากับ $MRR+10$ ต่อปี คำนวณจากจำนวนที่ต้องชำระ MRR หมายถึง อัตราดอกเบี้ยสำหรับลูกค้าชั้นดีรายย่อย (Minimum Retail Rate) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีผลบังคับโดยเปลี่ยนแปลงไปตามที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ประกาศบังคับใช้

ข้อ 17. การห้ามผู้เช่าโอนสิทธิฯ

(1) สัญญาเช่าที่ทำขึ้นนี้เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้เช่า ห้ามผู้เช่าโอนสิทธิหรือซื้อผูกพันของตนแก่บุคคลภายนอก เว้นแต่จะได้รับคามยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้เช่าเสียก่อน

(2) บรรดาหนี้อันเป็นตัวแทนของผู้เช่าตามสัญญาเช่านี้ ไม่อาจนำมาใช้หักลบกลบหนี้กับสิทธิเรียกร้องทั้งหลายที่มีอยู่ต่อผู้ให้เช่า ผู้ขายหรือผู้รับโอนสิทธิจากผู้ให้เช่า ตลอดจนผู้ทรงสิทธิคนก่อน ๆ หรือผู้รับช่วงสิทธิคนต่อ ๆ ไปของผู้ให้เช่า

ข้อ 18. การโอนสิทธิของผู้ให้เช่า

(1) ภายใต้บังคับแห่งสัญญาเช่านี้ ผู้ให้เช่ามีสิทธิที่จะโอน จ้างนำทรัพย์สินที่เช่า โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้เช่า

(2) ผู้ให้เช่ามีสิทธิที่จะโอนหรือจ้างนำสิทธิส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือทั้งหมดตามสัญญาเช่าฉบับนี้ และ/หรือใช้ทรัพย์สินที่เช่ามาเป็นหลักประกันเพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควร โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้เช่า

ข้อ 19. การสิ้นสุดระยะเวลาเช่า

ในกรณีที่มีเหตุการณ์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้เกิดขึ้น ผู้ให้เช่ามีสิทธิที่จะใช้ทางแก้ความเสียหายทั้งหลายดังที่กำหนดไว้ในวรรค (1) ของสัญญาข้อ 15. โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวหรือทวงถามล่วงหน้า และผลของการใช้ทางแก้ความเสียหายดังกล่าวให้ เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ในวรรค (2) ของสัญญาข้อดังกล่าวนี้

(ก) ผู้เช่าหยุดพักกิจการหรือไม่ดำเนินการต่อไป มีหนี้สินส่วนตัว ถูกพิทักษ์ทรัพย์ชั่วคราวหรือเด็ดขาด หรือล้มละลาย หรือเลิกกิจการ หรือควบเข้ากับกิจการของผู้อื่น

(ข) เมื่อผู้เช่าถูกบังคับคดีหรือถูกยึดทรัพย์ตามหมายบังคับคดีหรือทำการจำหน่ายจ่าย โอนทรัพย์สิน (ไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อทรัพย์สินที่เช่าหรือไม่ก็ตาม) หรือเมื่อมีการชำระบัญชีหรือยื่นขอเลิกกิจการของผู้เช่า

(ค) เมื่อผู้เช่าไม่สามารถชำระหนี้ตามคำพิพากษา

(ง) เมื่อผู้เช่าเข้าทำสัญญาประนอมหนี้กับเจ้าหนี้ของตน

(จ) คำรับรอง คำรับประกันหรือข้อตกลงใด ๆ ที่ผู้เช่าได้ให้ไว้เป็นความเท็จหรือไม่ถูกต้องในสาระสำคัญ

(ฉ) ผู้ค้ำประกันเสียชีวิต หายสาบสูญ เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ ถูกพิทักษ์ทรัพย์ หรือล้มละลาย และผู้เช่าไม่จัดหาผู้ค้ำประกันคนใหม่อันมีคุณสมบัติตามที่ผู้ให้เช่ากำหนดมาให้ผู้ให้เช่า

ข้อ 20. รายงานธุรกิจ

ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก็ตาม เมื่อผู้ให้เช่าแจ้งความประสงค์ ผู้เช่าต้องรีบจัดหารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานการณ์ทางการเงินของผู้เช่า สถานที่ ฐานะและสภาพของทรัพย์สินที่เช่าให้แก่ผู้ให้เช่าตามที่ผู้ให้เช่าประสงค์ทันที

ข้อ 21. การส่งมอบคืนทรัพย์สินที่เช่า

(1) เมื่อครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญา หรือเมื่อมีการเลิกสัญญาเช่าก่อนครบกำหนดเวลาเช่าตามสัญญาไม่ว่าด้วยเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ผู้เช่าต้องส่งมอบทรัพย์สินคืนแก่ผู้ให้เช่า ณ สถานที่ที่ได้ระบุไว้ในสัญญา หรือสถานที่อื่นใดตามที่ผู้ให้เช่าจะกำหนด และหากผู้ให้เช่าประสงค์ ผู้เช่าต้องจัดเตรียมทรัพย์สินที่เช่าให้พร้อมไว้สำหรับลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ให้เช่าหรือผู้ให้เช่าได้เข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่า อนึ่ง เพื่อบรรลุดูวัตถุประสงค์แห่งการนี้ผู้ให้เช่าหรือลูกจ้างหรือตัวแทนของผู้ให้เช่ามีสิทธิที่จะเคลื่อนย้ายหรือถอดถอนทรัพย์สินที่เช่าส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดออกจากที่ดิน หรือที่ที่ทรัพย์สินที่เช่าตั้งอยู่และบรรดาค่าเสียหายใด ๆ ทั้งหมดที่เกิดขึ้นแก่ที่ดินหรืออาคารเนื่องจากการเคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่เช่าดังกล่าว ผู้เช่าจะเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด

(2) บรรดาค่าใช้จ่ายในการส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าคืน ตลอดจนการเข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าอีกนั้น ผู้เช่าต้องเป็นผู้รับผิดชอบและคู่สัญญาเข้าใจว่าผู้เช่าต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันของตนต่อไปตามสัญญาเกินกว่าทรัพย์สินที่เช่าจะถูกส่งมอบคืนแก่ผู้ให้เช่า และผู้ให้เช่าได้เข้าครอบครองทรัพย์สินที่เช่าแล้ว

ข้อ 22. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ผู้เช่าตกลงว่าหากในภายภาคหน้ารัฐบาลได้ประกาศเปลี่ยนแปลงภาษีมูลค่าเพิ่ม ผู้เช่ายินยอมให้ผู้ให้เช่ามีสิทธิเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มตามอัตราที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

ข้อ 23. ข้อกำหนดเพิ่มเติม

(1) ผู้เช่าตกลงว่า ข้อกำหนดเพิ่มเติมดังที่ได้ระบุไว้ในรายการที่ (8) ของรายละเอียดการเช่า นั้น เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเช่าฉบับนี้ และให้ถือว่าสัญญาเช่าฉบับนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมไปตามข้อกำหนดเพิ่มเติมนั้น

(2) บรรดาหัวข้อของวรรคในข้อต่าง ๆ ของสัญญาฉบับนี้มีไว้เพื่อใช้อ้างอิงเท่านั้น และไม่ใช้มีไว้เพื่อช่วยเหลือในการตีความบรรดาข้อกำหนดต่าง ๆ ของสัญญาฉบับนี้

ข้อ 24. เขตอำนาจศาลฯลฯ

(1) สัญญาเช่าฉบับนี้ให้อยู่ในบังคับของกฎหมายแห่งราชอาณาจักรไทยและคู่สัญญาตกลงยอมรับเขตอำนาจศาลแห่งราชอาณาจักรไทยด้วย

(2) หากมีข้อพิพาทเกิดขึ้นตามสัญญาฉบับนี้และตกลงกันไม่ได้ คู่สัญญาตกลงให้ฟ้องร้องคดีต่อกัน ณ ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

เพื่อเป็นหลักฐานแห่งการทำสัญญาตามที่ระบุไว้ข้างต้น คู่สัญญาจึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญข้างทำยนี้

ลงชื่อ.....ผู้เช่า

()

ลงชื่อ.....ผู้ให้เช่า

()

ลงชื่อ.....พยาน

()

ลงชื่อ.....พยาน

()

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

คุณวุฒิการศึกษา

ประวัติการทำงาน

นางสาววรรรัตน์ ทองเจริญ

ปีการศึกษา 2551 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประกาศนียบัตรหลักสูตรวิชาว่าความของ

สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภานายความ รุ่นที่ 64

พ.ศ. 2551 ถึงปัจจุบัน พนักงานหลักประกัน

อสังหาริมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ